

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM 2023

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM 2023

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM
2023

REFORMÁTUS KALENDÁRIUM 2023

KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

NAGYVÁRAD

Szerkesztette és a borítót tervezte: Wagner Erik

Korrektor: Antal János

Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó

Szerzők:

Bódis Ferenc

Bogya-Kis Ferenc és Bogya-Kis Mária

Csűry István

Dénes István Lukács

Ecsedi Árpád

Farkas Antal

Gavallér Lajos

Gellért Gyula

Jakó Sándor Zsigmond

Járosi Éva

Kádár György-Tamás

Köteles László

Kupán István

Lovász István

Lukács József

Pataki István

Salánki Lóránt

Simon Piroska Angéla

Tótos Beáta

Wagner Erik

Címlapon a domokosi református templom (Fotó: Kohán Félix Norbert)

A hátlapon a diósadi református templom beltere (Fotó: Magyarai Hunor)

Várom az Urat

Új esztendőt remélve adja Istenünk a szívünkre az imádkozó zsoltáros fohászba tömörített töredelmes vallomását. A mélységben szenvedő bűnbánata személyes bizonyoságtétel, azonban a szabadítást nemzete minden tagjára nézve esedezve kéri. A 130. zsoltár a zarándokok közösségében már a templom grádicsain ellenállhatatlan erővel kiáltja szét a mélységből a szabadulást vágyó könyörgést. A templom falai visszhangozzák a megpróbáltatás halálfélelméből kirobbanó robaját, hogy az akkori hallgatók, és a mai olvasók értelme és lelke megértőn együtt vegye át e mélységesen komoly, sürgős létszükségletű vágyat, amit egyedül Teremtőnktől remélhetünk.

A mélységlét kisebb-nagyobb hatással mindenkor kísérté az embert történelme folyamán. Vagy benne élt, vagy rettegett bekövetkeztétől. Éppen ezért sohasem volt felhőtlenül boldog világ, az aranykorok megszépített, vagy hazudott elmúlt korszakok voltak, az irigyelt – nagyapáink sem látta – békeidők inkább kiszínezett emlékekből derengtek homályosan. Napjaink tapasztalata a mélységet nem tagadhatja, sőt egyre többen vannak, akik világvégi hangulatban vergődnek és megbetegedéseiket az orvostudomány képtelen gyökerében gyógyítani. A tüneteket felismerik

már, mint a szorongás, a tehetetlenség, a gyengeség, a halálfélelem, a halálvágy és a kiűttalanság ezernyi változata. Szakadékba zuhantunk..., árokba kerültünk..., gödörbe jutottunk... – halljuk mindenfelől. A való-ságot szemléltetik a makacs, ellenszerekkel sikeresen elbánó világjárvány-változatok, vagy a testvérháború szörnyűségei, amely fegyverek bevetésén túl eljutott a nemzetek biztonságának világraszóló elbizonytalanításáig, az energiahordozók eltérítéséig, az ellátás valamennyi területére kiható korlátozásáig. Küszöbünkön érezzük a világégés borzalmát, a fagyhalál és az éhhalál kísértő démonát.

A mélységlét egyetlen gyógyszere Isten várásának és érkezése fo-gadásának komolysága. Korunkban már el kell feledkeznünk a felszínes sóhajok és óhajok elsuttogó és álszenteskedő istentiszteleti pótcselekvésről. Igehirdetésünk, legyen szószéki és nem lelkészi, hanem hétköznapi és min-denkié, ki kell lépjen a sablonok, a panelek, azaz a közhelyek világából. Nem fordíthatunk a világon, ha Istennek hátat fordítunk. Istennel fordíthatjuk meg sorsunkat, tehát az Ő útjait kell keresnünk. Jobban, mint bármikor, kötelezőbben itt, mint bárhol, ha nemzetünket nemcsak régi szépségében akarjuk csodálni, hanem jövődjének ragyogását kívánjuk elősegíteni. Ehhez a felelős szolgálathoz minden nemzetünkhöz és keresztyéni érté-keinkhez ragaszkodónak csatlakozni szent kötelesség. Nincs felmentés!

A fájdalmas létállapot áttekintése és a helyzetjavító remény mezs-gyéjén jogos a kérdés: miként lehet mégis továbblépni? Mit remélhetünk? Testvéreim, csakis azt, amit tettem, amiért Istenhez kiáltottam. Minden másnak szóló kiáltásom, minden más előtt tetszelgő cselekedetem a sá-tán örömére történt. Ne tetszelegjünk semmilyen ördögi hatalomnak! Mindenhatónk sohasem hagyott bennünket tanácstalanul, és most is biztat a következő év vállalására. „Legyen kegyelmes hozzánk az Isten, áldjon meg bennünket... Magasztaljanak a népek...” (Zsolt 67,2-3). A mélység szakadékában, a kilátástalanság tehetetlenségében szólal meg a reményteremtő Ige: Isten kegyelemes, sőt megáld minket. Ha a megáldó Isten hangját halljuk, érzékeljük előbb-utóbb, tapasztaljuk is áldása után a bennünk keletkező áldozatot is. Az a fény, mely Krisztusban ragyogott fel, olyan áldás, amely áldozatot követel tőlünk. Így jön létre az a mennyei kör,

amely áldás és áldozat sorozatát jelenti. Ez az egyetlen körforgás, amely megállíthatja az ördögi kört, amelyben élünk és kegyetlenül szenvedünk.

Testvéreim! Isten az új évben is áldásával hív új áldozatra, igyekezzünk ez által az ördögi kört megsemmisíteni!

Nagyvárad, 2023. újév

CSÚRY ISTVÁN
püspök

„És lőn, mikor hallotta Erzsébet Mária köszöntését, a magzat repese az ő méhében; és betelék Erzsébet Szent Lélekkel; És fennszóval kiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse.”

(Lukács ev. 1,41-42)

SZEMLÉR FERENC

Könyörgés szelídségért

Én Istenem! Pótold erőben,
ami hiányzik még belőlem.
Taníts igédhez igazodni,
bölcsségedben bizakodni.

Nehéz utam néhol egyengess,
Kenyeret adj – kicsit, de rendest!
Szemem, szájam óvjad a szennytől
s szívemet véd meg az eszemtől.

Ne sújts szörnyű rettenetekkel,
korbácsodat későbbre tedd el,
ha majd a szárnyaim kinőttek
és nem reszketek már előtted.

Költőd most még kicsi! Csak ember!...
tele ezer ijedelemmel.
Ne légy bírása! ... légy csak apja,
ki rossz fiát is simogatja.

Tíz éve írtuk

Református Kalendárium 2013

A 2013-as Kalendáriumhoz Csűry István püspök írt előszót *Tettük, ami kötelességünk volt* címmel. A Gyülekezeti Őrjárat rovatban Nagybánya-Óváros, Nagybánya-Újváros, Szatmár-Láncos, Szatmár-Kültelek, Mikola, Józsefháza, Szilágyszér, Érbogyoszló, Bihardiószeg, Élesd, Nagyvárad-Csillagváros, Nagyvárad-Ősi, Biharszentjános, Resicabánya, Tamáshida, Arad-Belváros, Temesvár-Új Ezredév, Temesvár-Vöröscsárda, Szilágyperecsén, Somlyóújlak, Zilah-Liget, Magyarkecel múltjával és református gyülekezetével ismerkedhet meg az olvasó. Dr. Juhász Tamás *Százhuszonöt éve született Tavaszy Sándor* című írásában emlékezik a kolozsvári teológia jeles professzorára. Visky István *Vallomás a reménységről* címmel készített interjút Juhász Tamással. Vetési László az asszimiláció veszélyeire figyelmeztet, írásának címe: *Jegyzetek a vegyes házasságról*. Bereczki András, a Kalendárium szerkesztője *A NyeMRLSZ nem adja fel c.* írásában a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálatról tájékoztat. Ugyancsak a szerkesztő jegyzi a Tóbiás Attila amerikai lelkésszel készített interjút. A Történelmi fejezetek rovatban Kupán Árpád *A halálba farsangoló fejedelem* címmel Báthory Gábor erdélyi fejedelemről, Mihálka Zoltán történész pedig Jakabffy Elemér országgyűlési képviselőről ír. Az Irodalmi kincsestárban Böződi Györgyről és Jékely Zoltánról olvashatunk. Máthé Anikó Richard Wagner zeneszerzőre emlékezik. Bereczki András Deák Árpád szobrászművésszel készített interjút *Bronzba öntött halhatatlanság* címmel. A gyermekeknek szóló rovat után vicceket olvashatunk, a Fűben-fában című írásban pedig gyógynövényekről, illetve hagyományos ételekről. A keresztrejtvények után a Jelentős évfordulók zárja a 2013-as Református Kalendáriumot, amelynek címlapján a szilágyperecseni református templom belseje, hátlapján a Szatmáron 2012-ben felavatott Rákóczi-szobor látható.

Mozgó ünnepeink

Év	Böjtfő	Húsvét	Mennybe- menetel	Pünkösöd	Advent első vasárnapja
2023	febr. 26	ápr. 9	máj. 18	máj. 28	dec. 3
2024	febr. 18	márc. 31	máj. 9	máj. 19	dec. 1
2025	márc. 9	ápr. 20	máj. 29	jún. 8	nov. 30
2026	febr. 22	ápr. 5	máj. 14	máj. 24	nov. 29
2027	febr. 14	márc. 28	máj. 6	máj. 16	nov. 28
2028	márc. 5	ápr. 16	máj. 25	jún. 4	dec. 3
2029	febr. 18	ápr. 1	máj. 10	máj. 20	dec. 2
2030	márc. 10	ápr. 21	máj. 30	jún. 9	dec. 1
2031	márc. 2	ápr. 13	máj. 22	jún. 1	nov. 30
2032	febr. 15	márc. 28	máj. 6	máj. 16	nov. 28
2033	márc. 6	ápr. 17	máj. 26	jún. 5	nov. 27
2034	febr. 26	ápr. 9	máj. 18	máj. 28	dec. 3
2035	febr. 11	márc. 25	máj. 3	máj. 13	dec. 2
2036	márc. 2	ápr. 13	máj. 22	jún. 1	nov. 30
2037	febr. 22	ápr. 5	máj. 14	máj. 24	nov. 29
2038	márc. 14	ápr. 25	jún. 3	jún. 13	nov. 28
2039	febr. 27	ápr. 10	máj. 19	máj. 29	nov. 27
2040	febr. 19	ápr. 1	máj. 10	máj. 20	dec. 2
2041	márc. 10	ápr. 21	máj. 30	jún. 9	dec. 1
2042	febr. 23	ápr. 6	máj. 15	máj. 25	nov. 30
2043	febr. 15	márc. 29	máj. 7	máj. 17	nov. 29
2044	márc. 6	ápr. 17	máj. 26	jún. 5	nov. 27
2045	febr. 26	ápr. 9	máj. 18	máj. 28	dec. 3
2046	febr. 11	márc. 25	máj. 3	máj. 13	dec. 2
2047	márc. 3	ápr. 14	máj. 23	jún. 2	dec. 1

Január

BOLDOGASSZONY HAVA

Elálmélkodának pedig mindnyájan az Istennek nagyságos erején. Lk 9,43

1 Vasárnap	Újév, Fruzsina, Alpár	Ézs 15	Lk 9,37–45
2 Hétfő	Ábel, Ákos, Gergely	16	9,46–48
3 Kedd	Benjámín, Genovéva	17	9,49–50
4 Szerda	Angéla, Leona, Titusz	18	9,51–56
5 Csütörtök	Simon, Árpád, Edvárd	19	9,57–62
6 Péntek	Gáspár, Menyhért, Boldizsár	20	10,1–16
7 Szombat ○	Attila, Etele, Ramóna	21	10,17–20

Boldog szemek, a melyek látják azokat, a melyeket ti láttok. Lk 10,23

8 Vasárnap	Gyöngyvér	22	10,21–24
9 Hétfő	Marcell, Juliánusz	23	10,25–37
10 Kedd	Melánia, Vilma, Vilmos	24	10,38–42
11 Szerda	Ágota, Baltazár, Barna	25	11,1–13
12 Csütörtök	Ernő, Erna, Tatjana	26	11,14–28
13 Péntek	Veronika, Vera, Csongor	27	11,29–32
14 Szombat	Bódog, Félix	28	11,33–36

Aki azt teremtette, ami kívül van, nem ugyanaz teremtette-é azt is, ami belől van? Lk 11,40

15 Vasárnap ☾	Lóránt, Loránd	29	11,37–54
16 Hétfő	Dániel, Gusztáv, Marcell	30,1–18	12,1–12
17 Kedd	Antal, Antónia	30,19–33	12,13–21
18 Szerda	Piroska, Margit	31	12,22–32
19 Csütörtök	Sára, Márió, Máriusz, Márta	32	12,33–34
20 Péntek	Fábián, Sebestyén	33	12,35–40
21 Szombat ●	Ágnes, Agnetta	34	12,41–48

Azért jöttem, hogy e világra tüzet bocsássak: és mit akarok, ha az immár meggerjedett? Lk 12,49

22 Vasárnap	Vince, Artúr, Dormánd	35	12,49–53
EGYETEMES IMAHÉT KEZDETE			
23 Hétfő	Rajmund, Zelma, Emese	36	12,54–59
24 Kedd	Timót, Ferenc	37	13,1–5
25 Szerda	Pál, Bottyán, Henrik	38	13,6–9
26 Csütörtök	Vanda, Paula, Timóteusz	39	13,10–17
27 Péntek	Angelika, Angyalka, Angéla	40	13,18–21
28 Szombat ☽	Károly, Karola, Tamás	41	13,22–30

Nagyok az Úrnak cselekedetei; kíváncsiak mindazoknak, a kik gyönyörködnek azokban. Zsolt 111,2

29 Vasárnap	Adél, Eta, Emőke, Léda	42	13,31–33
30 Hétfő	Martina, Gerda, Noémi	43	13,34–35
31 Kedd	Lehár, Marcella, János	44	14,1–6

Február

BÖJTÉLŐ HAVA

1 Szerda	Ignác, Virgínia, Kincső	Ézs 45	Lk 14,7–11
2 Csütörtök	Karolina, Apor, Aida	46	14,12–14
3 Péntek	Balázs, Nimród, Oszkár	47	14,15–24
4 Szombat	Csenge, Ráhel, Veronika	48	14,25–35

Örvendezetek én velem, mert megtaláltam az én juhomat, amely elveszett. Lk 15,6

5 Vasárnap	○ Ágota, Ingrid, Etelka	49	15,1–7
6 Hétfő	Dorottya, Dóra, Pál	50	15,8–10
7 Kedd	Tódor, Rómeó, Richárd	51	15,11–32
8 Szerda	Aranka, Jutocsa, Jeromos	52	16,1–12
9 Csütörtök	Abigél, Alex, Ronald	53	16,13–18
10 Péntek	Elvira	54	16,19–31
11 Szombat	Bertold, Dezső, Marietta	55	17,1–3a

Ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, dorgáld meg őt; és ha megtér, bocsáss meg neki. Lk 17,3

12 Vasárnap	Lídia, Livia, Eulália	56	17,3b–4
13 Hétfő	☾ Levente, Ella, Linda, Katalin	57	17,5–6
14 Kedd	Bálint, Valentin, Metód	58	17,7–10
15 Szerda	Kolos, Kenese, Levente, Georgina	59	17,11–19
16 Csütörtök	Julianna, Lilla, Samu	60	17,20–37
17 Péntek	Donát	61	18,1–8
18 Szombat	Zenkő, Bernadett, Simon	62	18,9–14

Engedjétek, hogy a kis gyermekek én hozzám jöjjenek, és ne tiltsátok el őket. Lk 18,16

19 Vasárnap	Zsuzsanna, Eliza, Konrád	63,1–14	18,15–17
20 Hétfő	● Aladár, Álmos, Leó	63,15–64,11	18,18–27
21 Kedd	Eleonóra, Norina, Péter	65,1–7	18,28–30
22 Szerda	Gerzson, Zétény, Margit	65,8–25	18,31–34
23 Csütörtök	Alfréd, Mirtill, Polikárp	66	18,35–43
24 Péntek	Mátyás, Jázmin, Eunike	Péld 1,1–19	19,1–10
25 Szombat	Géza, Alexander, Vanda	1,20–33	19,11–27

Áldott a Király, ki jó az Úrnak nevében! Lk 19,38

26 Böjtfővasárnap	Edina, Viktor, Győző	2	19,28–40
27 Hétfő	☽ Ákos, Bátor, Gábor	3	19,41–44
28 Kedd	Elemér, Oszvald, Román	4	19,45–48

Március

BÖJTMÁS HAVA

1 Szerda	Albin, Albina, Gyopár, Lea	Péld 5	Lk 20,1–8
2 Csütörtök	Lujza, Dalma, Major	6	20,9–19
3 Péntek	Kornélia, Nelli, Frigyes	7	20,20–26
4 Szombat	Kázmér, Zorán	8	20,27–40

Születésem óta a te gondod voltam; anyám méhétől fogva te voltál Istenem. Zsolt 22,11

5 Bibliavasárnap	Adorján, Adrián, Koletta	9	20,41–44
6 Hétfő	Leonóra, Inez	10	20,45–47
7 Kedd	○ Tamás, Tomaj	11,1–16	21,1–4
8 Szerda	Zoltán, János, Apolka	11,17–31	21,5–6
9 Csütörtök	Franciska, Fanni	12	21,7–19
10 Péntek	Ildikó, Melissza, Emil	13,1–14	21,20–24
11 Szombat	Szilárd, Borsika, Tímea	13,15–25	21,25–38

Az Úrnak rendelései helyesek, megvidámítják a szívet. Zsolt 19,9

12 Vasárnap	Gergő, Gergely	14	22,1–6
13 Hétfő	Krisztián, Ajtony, Egyed	15,1–19	22,7–13
14 Kedd	Matild, Tilda	15,20–33	22,14–23
15 Szerda	☾ Kristóf, Perenna, Lukrécia	16	22,24–30
NEMZETI ÜNNEP			
16 Csütörtök	Henrietta, Vidor, Lujza	17	22,31–38
17 Péntek	Gertrúd, Patrik	18	22,39–46
18 Szombat	Sándor, Ede, Cirill	19	22,47–53

Adjanak hálát az Úrnak az ő kegyelméért, és az emberek fiai iránt való csodadolgaiért! Zsolt 107,31

19 Vasárnap	József, Bánk, Józsa	20	22,54–65
20 Hétfő	Koppány, Klaudia, Alexandra	21	22,66–71
21 Kedd	● Benedek, Bence, Napsugár	22,1–16	23,1–5
22 Szerda	Beáta, Izolda, Lea	22,17–29	23,6–12
23 Csütörtök	Emőke, Botond, Ottó	23	23,13–25
24 Péntek	Gábor, Karina	24	23,26–31
25 Szombat	Irén, Írisz, Csillag	25	23,32–43

Uram, nyisd meg az én ajakimat, hogy hirdesse szájam a te dicséretedet. Zsolt 51,17

26 Vasárnap	Emánuel, Larissza, Árpád	26	23,44–49
27 Hétfő	Hajnal, Hajnalka, Alpár	27	23,50–56
28 Kedd	Gedeon, Johanna, Maja	28	24,1–12
29 Szerda	☽ Augusztá, Jónás, Márk	29	24,13–35
30 Csütörtök	Zalán, Amadé	30	24,36–49
31 Péntek	Árpád, Benő, Benjámin	31	24,50–53

Április

SZENT GYÖRGY HAVA

1 Szombat Hugó, Agárd Kol 1,1–8 1Krón 1
Magasztallak téged, hogy meghallgattál, és szabadításomul lettél! Zsolt 118,21

2 Virágvasárnap Áron, Ferenc 1,9–14 2
 3 Hétfő Buda, Richárd, Keresztély 1,15–20 3
 4 Kedd Csaba, Ambrus, Izidor 1,21–23 4
 5 Szerda Vince, Kocsárd, Irén 1,24–29 5,1–22
 6 Csütörtök ○ Vilmos, Bíborka, Ruben 2,1–7 5,23–41
 7 NAGYPÉNTEK Orsolya, Herman, Armand 2,8–15 6
 8 Szombat Dénes, Zselyke 2,16–23 7

Az odafelvalókkal törődjete, nem a földiekkal. Kol 3,2

9 V. Húsvét 1. Erhard, Dusán, Döme 3,1–4 8
 10 H. Húsvét 2. Zsolt 3,5–11 9
 11 K. Húsvét 3. Leó, Szaniszló, Ilma 3,12–17 10
 12 Szerda Gyula 3,18–4,1 11,1–9
 13 Csütörtök ☾ Ida 4,2–6 11,10–47
 14 Péntek Tibor, Tiborc 4,7–18 12,1–23
 15 Szombat Emese, Tas, Anasztázia Mk 1,1–8 12,24–41

Te vagy az én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm. Mk 1,11

16 Vasárnap Csongor, Bernadett 1,9–11 13
 17 Hétfő Klára, Rudolf, Izidóra 1,12–15 14
 18 Kedd Andrea, Ilma, Aladár 1,16–20 15,1–15
 19 Szerda Emma, Kocsárd, Gilda 1,21–28 15,16–29
 20 Csütörtök ● Tivadar, Odett, Tihamér 1,29–31 16,1–7
 21 Péntek Konrád, Zsombor, Anzelm 1,32–39 16,8–43
 22 Szombat Csilla, Noémi 1,40–45 17,1–15

Ki bocsáthatja meg a bűnöket, hanemha egyedül az Isten? Mk 2,7

23 Vasárnap Béla, Adalbert 2,1–12 17,16–27
 24 Hétfő György, Györgyi, Debóra 2,13–17 18
 25 Kedd Márk, Márkus, Kevin, Keán 2,18–22 19
 26 Szerda Ervin, Boglárka 2,23–28 20
 27 Csütörtök Zita, Gyöngyvér, Pintyő 3,1–6 21,1–13
 28 Péntek ☽ Valéria, Nimród 3,7–12 21,14–22,1
 29 Szombat Péter, Tihamér, Roberta 3,13–21 22,2–19

Ha egy ház önmagában meghasonlik, meg nem maradhat az a ház. Mk 3,25

30 Vasárnap Katalin, Kitti, Kata, Zsófia 3,22–30 23

Május

PÜNKÖSD HAVA

1 Hétfő	Jakab, Fülöp, Amarillisz	Mk 3,31–35	1Krón 24,1–19
2 Kedd	Zsigmond, Zoé, Atanáz	4,1–20	24,20–31
3 Szerda	Tímea, Irma	4,21–25	25
4 Csütörtök	Mónika, Flórián	4,26–29	26,1–19
5 Péntek ☒	Irén, Györgyi, Adrián	4,30–34	26,20–32
6 Szombat	Ivett, Frida, Tamara, Judit	4,35–41	27,1–15

Bizony hiszem, hogy meglátom az Úr jóságát az élőknek földén! Zsolt 27,13

7 Vasárnap	Gizella, Bendegúz, Gusztáv	5,1–20	27,16–34
ANYÁK NAPJA			
8 Hétfő	Mihály, Győző	5,21–43	28,1–10
9 Kedd	Gergely, Gerő, Katinka	6,1–6	28,11–21
10 Szerda	Ármin, Pálma, Mira	6,7–13	29,1–9
11 Csütörtök	Albert, Imola, Ferenc	6,14–29	29,10–19
12 Péntek ☾	Pongrácz, György	6,30–44	29,20–30
13 Szombat	Szervác, Imola	6,45–56	2Krón 1,1–17

Áldást nyer az Úrtól, és igazságot az idvesség Istenétől. Zsolt 24,5

14 Vasárnap	Bonifác	7,1–23	1,18–2,9
15 Hétfő	Zsófia, Denissza, Izsák	7,24–30	2,10–17
16 Kedd	Mózes, Botond	7,31–37	3
17 Szerda	Andor, Ede, Paszkál	8,1–10	4
18 Csütörtök	Erik, Alexandra, Szandra	8,11–21	5

MENNYBEMENETEL

19 Péntek ●	Ivó, Iván, Milán, Buda	8,22–26	6,1–11
20 Szombat	Bernát, Hanna, Felícia	8,27–9,1	6,12–42

Áldott vagy te, Uram! Taníts meg engem a te rendeléseidre. Zsolt 119,12

21 Vasárnap	Konstantin, András	9,2–13	7,1–10
A MAGYAR REFORMÁTUS EGYSÉG NAPJA			
22 Hétfő	Júlia, Rita, Emil	9,14–29	7,11–22
23 Kedd	Vilmos, Dezső, Renáta	9,30–41	8,1–11
24 Szerda	Eszter, Eliza, Vanessza	9,42–50	8,12–18
25 Csütörtök	Orbán, Csatád	10,1–16	9,1–12
26 Péntek	Fülöp, Evelin	10,17–31	9,13–31
27 Szombat ☽	Hella, Elbárt	10,32–45	10

Legyen az Úrnak dicsőség örökké; örvendezzen az Úr az ő teremtményeiben. Zsolt 104,31

28 V. Pünkösöd 1.	Csanád, Emil, Vilmos	10,46–52	11
29 H. Pünkösöd 2.	Magdolna, Magda, Léna	11,1–14	12
30 K. Pünkösöd 3.	Janka, Zsanett, Nándor	11,15–19	13,1–12
31 Szerda	Angéla, Angyalka	11,20–26	13,13–23

Június

SZENT IVÁN HAVA

1 Csütörtök		Tünde, Csenge, Kund	Mk 11,27–33	2Krón 14
2 Péntek		Kármén, Anita	12,1–17	15
3 Szombat	○	Klotild, Kevin, Cecília	12,18–27	16

Szeressed azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, és teljes elmédből és teljes erődből. Mk 12,30

4 Szentháromság-vasárnap		Bulcsú, Kerény, Kerubin	12,28–34	17
5 Hétfő		Ferdinánd, Kund, Fatime	12,35–44	18,1–27
6 Kedd		Norbert, János, Cintia	13,1–20	18,28–34
7 Szerda		Róbert, Roberta, Arianna	13,21–37	19
8 Csütörtök		Medárd, Zaránd, Helga	14,1–11	20,1–19
9 Péntek		Félix, Annabella, Előd	14,12–25	20,20–37
10 Szombat	☾	Margit, Gréta	14,26–42	21,1–11

Szükség, hogy az írások beteljesedjenek. Mk 14,49

11 Vasárnap		Barnabás, Barna	14,43–52	21,12–20
12 Hétfő		Villő, Józsa, Sebők, Adelaida	14,53–65	22
13 Kedd		Antal, Anett, Tóbiás	14,66–72	23,1–15
14 Szerda		Vazul, Herta	15,1–19	23,16–21
15 Csütörtök		Jolán, Zója, Vid, Viola	15,20–32	24,1–14
16 Péntek		Jusztin, Jusztina, Arany	15,33–41	24,15–27
17 Szombat		Laura, Alida, Alina, Adolf	15,42–47	25,1–16

Várom az Urat, várja az én lelkem, és bízom az ő ígéretében. Zsolt 130,5

18 Vasárnap	●	Arnold, Levente, Doloróza	16,1–8	25,17–28
19 Hétfő		Gyárfás	16,9–20	26,1–15
20 Kedd		Rafael, Dina, Keve	1Thessz 1	26,16–23
21 Szerda		Alajos, Leila	2,1–12	27
22 Csütörtök		Bóbita, Paulina	2,13–16	28
23 Péntek		Zoltán, Édua, Jázmin	2,17–20	29
24 Szombat		Iván, János	3,1–8	30

Te pedig Uram, magasságos vagy örökké! Zsolt 92,9

25 Vasárnap		Vilmos, Maxim, Vilma	3,9–13	31
26 Hétfő	☽	János, Pál, Iringó	4,1–8	32
27 Kedd		László, Sámson	4,9–12	33
28 Szerda		Irén, Iréneusz, Levente	4,13–18	34
29 Csütörtök		Péter, Pál, Emőke, Petra, Ivett	5,1–11	35
30 Péntek		Pál, Tihamér	5,12–28	36

Július

SZENT JAKAB HAVA

1 Szombat	Annamária, Renáta, Tihamér	2Thessz 1	Jób 1
-----------	----------------------------	-----------	-------

Kárhoztattassanak mindazok, a kik nem hittek az igazságnak. 2Thessz 2,12

2 Vasárnap	Ottó, Ottokár	2,1–12	2
3 Hétfő	Kornél, Soma, Tamás	2,13–17	3
4 Kedd	○ Berta, Ulrik, Babett	3,1–5	4
5 Szerda	Emese, Sarolta, Liza	3,6–18	5
6 Csütörtök	Csaba, Melitta, Ézsaiás	1Tim 1,1–11	6
7 Péntek	Apollónia, Apolka, Cirill	1,12–20	7
8 Szombat	Teréz, Ellák, Edgár, Kilián	2,1–7	8

Akarom azért, hogy imádkozzanak a férfiak minden helyen. 1Tim 2,8

9 Vasárnap	Lukrécia, Marina, Vera	2,8–15	9
10 Hétfő	☾ Amália, Alma, Melina	3,1–7	10
11 Kedd	Lili, Lilla, Nóra, Nella	3,8–13	11
12 Szerda	Izabella, Dalma, Eleonóra	3,14–16	12
13 Csütörtök	Jenő, Henrik	4,1–5	13
14 Péntek	Örs, Stella, Kamill	4,6–11	14
15 Szombat	Jolán, Henrik, Roland, Örkény	4,12–16	15

Az idősb embert ne dorgáld meg, hanem intsed, mint atyádat; az ifjabbakat, mint atyádfiait 1Tim 5,1

16 Vasárnap	Valter, Enikő, Irma	5,1–16	16
17 Hétfő	● Endre, Elek, András	5,17–25	17
18 Kedd	Frigyes, Kamill, Cecília	6,1–10	18
19 Szerda	Emília, Esztella, Rubinka	6,11–16	19
20 Csütörtök	Illés, Éliás, Margaréta	6,17–21	20
21 Péntek	Dániel, Daniella, Léna	2Tim 1,1–7	21
22 Szombat	Magdolna, Magda, Mária	1,8–14	22

Az Úr engedje meg néki, hogy találjon irgalmasságot az Úrnál ama napon. 2Tim 1,18

23 Vasárnap	Lenke, Brigitta	1,15–18	23
24 Hétfő	Kinga, Kincső, Csenge	2,1–13	24
25 Kedd	Kristóf, Jakab	2,14–18	25
26 Szerda	☽ Anna, Anikó, Panna, Anett	2,19–26	26
27 Csütörtök	Olga, Liliána, Györk, Natália	3,1–9	27
28 Péntek	Szabolcs, Alina, Ince, Adina	3,10–17	28
29 Szombat	Márta, Flóra, Bea	4,1–5	29

Ama nemes harczot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam. 2Tim 4,7

30 Vasárnap	Judit, Xénia	4,6–8	30
31 Hétfő	Oszkár, Heléna, Ignác	4,9–22	31

Augusztus

KISASSZONY HAVA

1 Kedd	○	Boglárka, Boglár, Ete, Kála	Jak 1,1–18	Jób 32
2 Szerda		Lehel, Özséb	1,19–27	33
3 Csütörtök		Hermína, Kira, Tea	2,1–13	34
4 Péntek		Domonkos, Dominik, Dominika	2,14–26	35
5 Szombat		Krisztina, Zita, Kriszta	3,1–12	36

Ahol irigység és czivakodás van, ott háborúság és minden gonosz cselekedet is van.

Jak 3,16

6 Vasárnap		Berta, Bettina	3,13–18	37
7 Hétfő		Ibolya, Arabella	4,1–10	38
8 Kedd	☾	László, Eszmeralda	4,11–17	39
9 Szerda		Emőd, Liliom	5,1–6	40
10 Csütörtök		Lőrinc, Bianka, Csilla	5,7–12	41
11 Péntek		Zsuzsanna, Tiborc, Tibor	5,13–20	42
12 Szombat		Klára, Leticia, Diána	Énekek 1	1Pt 1,1–12

Mert meg van írva: Szentek legyetek, mert én szent vagyok. 1Pt 1,16

13 Vasárnap		Csongor, Ipoly, Ince	2	1,13–21
14 Hétfő		Marcell, Maximilián	3	1,22–25
15 Kedd		Mária, Marina	4,1–5,1	2,1–12
16 Szerda	●	Ábrahám, Ábris, Rókus	5,2–5,16	2,13–17
17 Csütörtök		Jácint, Arika, Réka	6	2,18–25
18 Péntek		Ilona, Ilka	7	3,1–7
19 Szombat		Huba, Emília	8	3,8–17

Mert Krisztus is szenvedett egyszer a bűnökért, mint igaz a nem igazakért, hogy minket Istenhez vezéreljen. 1Pt 3,18

20 Vasárnap		István, Vajk, Bernát	Jóel 1,1–12	3,18–22
ÁLLAMALAPÍTÁS ÜNNEPE				
21 Hétfő		Sámuel, Hajna	1,13–20	4,1–6
22 Kedd		Menyhért, Mirjam	2,1–11	4,7–11
23 Szerda		Bence, Szidónia, Fülöp, Róza	2,12–27	4,12–19
24 Csütörtök	☽	Bertalan, Jonatán, Aliz	3	5,1–5
25 Péntek		Lajos, Patrícia	4	5,6–14
26 Szombat		Endre, Izsó, Tália, Natália	Bír 1	ApCsel 1,1–14

Dicsérjék az Úrnak nevét, mert az ő neve dicső egyedül; az ő dicsősége égre-földre kihat! Zsolt 148,13

27 Vasárnap		Gáspár, Zoárd, Mónika	2	1,15–26
ÚJ KENYÉR ÜNNEPE				
28 Hétfő		Ágoston, Mózes	3	2,1–13
29 Kedd		Beatrix, Erna, Szabina	4	2,14–28
30 Szerda		Róza, Rózsa, Félix	5	2,29–36
31 Csütörtök	○	Erika, Bella, Hanga	6	2,37–47

Feljegyzések _____

- augusztus 2.
– A roma holokauszt emléknapja
- augusztus 6.
– A nukleáris fegyverek betiltásáért folyó harc világnapja
- augusztus 12.
– A fiatalok világnapja
- augusztus 13.
– Balkezesek világnapja
- augusztus 30.
– Az eltűntek világnapja

*Ezer szemével, tündöklő szemével
Engem nézett az augusztusi ég.
Mert tudta jól: eljött a pillanat,
Hogy én is ráemelem szememet.*

REMÉNYIK SÁNDOR

Szeptember

SZENT MIHÁLY HAVA

1 Péntek	Egyed, Egon, Tamara	7	3,1–10
2 Szombat	Rebeka, Töhötöm, Dorina	8	3,11–26

Ez ama kő, melyet ti építők megvetettetek, mely lett a szegeletnek fejévé. ApCsel 4,11

3 Vasárnap	Hilda, Szende	9	4,1–12
4 Hétfő	Rozália, Róza, Ida	10	4,13–22
5 Kedd	Viktor, Lőrinc, Ofélia	11	4,23–37
6 Szerda	Ida, Zakariás, Beáta	12	5,1–11
7 Csütörtök ☾	Regina, Ivor	13	5,12–16
8 Péntek	Mária, Adrienn	14	5,17–32
9 Szombat	Ádám, Péter	15	5,33–42

Aki tökéletességben jár, igazságot cselekszik, és igazat szól az ő szívében. Zsolt 15,2

10 Vasárnap	Hunor, Nikoletta, Nikolett	16	6,1–7
11 Hétfő	Teodóra, Igor, Radakund	17	6,8–15
12 Kedd	Mária, Guidó, Irma	18	7,1–16
13 Szerda	Kornél, Ludovika	19	7,17–43
14 Csütörtök	Szeréna, Roxána	20	7,44–53
15 Péntek ●	Enikő, Melitta	21	7,54–60
16 Szombat	Edit, Ditta, Ciprián	4Móz 1	8,1–8

Dicsérjétek az Urat mind, ti pogányok; magasztalják őt mind a népek! Zsolt 117,1

17 Vasárnap	Zsófia, Hildegárd, Róbert	2	8,9–25
18 Hétfő	Diána	3	8,26–40
19 Kedd	Vilma, Hajnalka	4,1–16	9,1–9
20 Szerda	Friderika	4,17–49	9,10–19a
21 Csütörtök	Máté, Mirella, Jónás	5	9,19b–30
22 Péntek ☽	Móric, Mór	6,1–21	9,31–43
23 Szombat	Áldó, Tekla, Lina, Líviusz	6,22–27	10,1–16

Mi Urunk Istenünk, mily felséges a te neved az egész földön! Zsolt 8,10

24 Vasárnap	Gellért, Mercédesz, Gerda	7,1–41	10,17–23a
25 Hétfő	Kleofás, Kende, Eufrozina	7,42–89	10,23b–48
26 Kedd	Jusztina, Kozma	8	11,1–18
27 Szerda	Adalbert, Albert	9	11,19–26
28 Csütörtök	Vencel, Salamon	10,1–10	11,27–30
29 Péntek ○	Mihály, Opál, Rafael	10,11–36	12,1–5
30 Szombat	Jeromos, Médea, Hunor	11,1–15	12,6–19

Feljegyzések _____

- szeptember 5.
– Jótékonyági világnap
- szeptember 8.
– Az írástudatlanság elleni küzdelem nemzetközi napja
- szeptember 11.
– World Trade Center elleni támadás áldozatainak emléknapja
- szeptember 15.
– A mozdonyvezetők nemzetközi napja
- szeptember 15.
– A demokrácia nemzetközi napja
- szeptember 16.
– Az ózon világnapja
- szeptember 18.
– Az elsősegélynyújtás világnapja
- szeptember 20.
– Európai kultúra napja
- szeptember 20.
– A gyermekek világnapja
- szeptember 21.
– ENSZ békenap
- szeptember 21.
– A hála világnapja

*Elnémult a rigó. Az esteli csöndben
az őszi bogár szomorú pri-pri dala szól már.
A távoli szőlőkben panaszolja szünetlen:
Elmúlt, odavan a nyár, a meleg nyár!*

GÁRDONYI GÉZA

Október

MINDENSZENT HAVA

Mert bizonysgot állított Jákóbban, és törvényt rendelt Izráelben. Zsolt 78,5

1 Vasárnap	Malvin, Malvina, Teréz	4Móz 11,16–35	ApCsel 12,20–25
2 Hétfő	Petra, Örs	12	13,1–12
3 Kedd	Helga, Jozefa	13	13,13–22
4 Szerda	Ferenc, Edvin, Damarisz	14,1–25	13,23–37
5 Csütörtök	Attila, Aurél, Etele	14,26–45	13,38–52
6 Péntek ☾	Brúnó, Renáta, Kadosa	15,1–21	14,1–7
NEMZETI GYÁSZNAP			
7 Szombat	Amália, Bekény	15,22–41	14,8–20

Az Úr az én oltalmam; a Felségest választottad a te hajlékoddá. Zsolt 91,9

8 Vasárnap	Koppány, Etelka, Magor	16	14,21–28
9 Hétfő	Dénes, János, Denisz	17,1–15	15,1–5
10 Kedd	Gedeon, Bendegúz, Ferenc	17,16–28	15,6–11
11 Szerda	Brigitta, Gitta, Etel	18	15,12–21
12 Csütörtök	Miksa, Rezső, Edvin	19	15,22–35
13 Péntek	Kálmán, Edgár, Ede, Eduárd	20,1–13	15,36–41
14 Szombat ●	Helén, Heléna, Livia	20,14–29	16,1–5

Kész az én szívem, oh Isten, kész az én szívem; hadd énekeljek és zengedezzek! Zsolt 57,8

15 Vasárnap	Teréz, Terézia, Aranka	21,1–9	16,6–10
16 Hétfő	Gál, Aurélia	21,10–35	16,11–40
17 Kedd	Hedvig, Hédi, Szilamér	22	17,1–9
18 Szerda	Lukács, Juszusz	23	17,10–15
19 Csütörtök	Nándor	24	17,16–21
20 Péntek	Irén, Iringó, Vendel	25	17,22–34
21 Szombat	Orsolya, Orsika, Zsolt	26	18,1–17

Oltalmazzon meg téged a Jákób Istenének neve. Zsolt 20,2

22 Vasárnap ☽	Előd, Korina	27,1–11	18,18–23
23 Hétfő	Gyöngyi, Gyöngyvér	27,12–23	18,24–28
NEMZETI ÜNNEP			
24 Kedd	Salamon, Ruben, Antal	28,1–15	19,1–7
25 Szerda	Blanka, Bianka, Mór	28,16–31	19,8–22
26 Csütörtök	Dömötör, Amanda, Armand	29,1–11	19,23–40
27 Péntek	Szabina, Szabrina	29,12–39	20,1–6
28 Szombat ☼	Simon, Szimonetta, Taddeus	30	20,7–12
29 Vasárnap	Melinda, Nárcisz, Ózike	31	20,13–16
30 Hétfő	Alfonz, Kolos, Zenobia	32	20,17–38

Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk. Zsolt 126,3

31 Kedd	Farkas, Cseke	33	21,1–16
REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEPE			

November

SZENT ANDRÁS HAVA

1 Szerda	Itala, Marianna	4Móz 34	ApCsel 21,17-26
2 Csütörtök	Vitéz, Achilles	35,1-8	21,27-40
3 Péntek	Győző, Hubert, Márton, Ilka	35,9-34	22,1-21
4 Szombat	Károly, Karola	36	22,22-30

Egyik nemzetiség elmegy, és a másik eljő; a föld pedig mindörökké megmarad.

Préd 1,4

5 Vasárnap	☾ Imre, Tétény, Zakariás	Préd 1	23,1-11
6 Hétfő	Lénárd, Énók	2,1-11	23,12-22
7 Kedd	Rezső, Csenger	2,12-26	23,23-35
8 Szerda	Zsombor, Lehel	3,1-8	24,1-9
9 Csütörtök	Tivadar, Szibilla, Nátán	3,9-22	24,10-21
10 Péntek	Réka, Ariel	4,1-16	24,22-27
11 Szombat	Márton, Martin, Tódor	4,17-5,8	25,1-5

Állandó a te királyi széked eleitől kezdve; öröktől fogva vagy te! Zsolt 93,2

12 Vasárnap	Aba, Jónás, Renátó	5,9-19	25,6-12
13 Hétfő	● Szilvia, Szaniszló	6	25,13-27
14 Kedd	Aliz, Klementina, Huba	7	26,1-23
15 Szerda	Albert, Lipót	8	26,24-32
16 Csütörtök	Ödön, Edmond, Margit	9	27,1-8
17 Péntek	Hortenzia, Gergő, Salomé	10	27,9-26
18 Szombat	Jenő	11	27,27-44

Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre, úgy kívánczik az én lelkem hozzád, oh Isten! Zsolt 42,2

19 Vasárnap	Erzsébet, Zsóka	12	28,1-10
20 Hétfő	☽ Jolán, Zsolt, Ödön	Mal 1	28,11-15
21 Kedd	Olivér	2,1-9	28,16-31
22 Szerda	Cecília, Filemon	2,10-17	2Pt 1,1-11
23 Csütörtök	Kelemen, Klementina	3,1-12	1,12-21
24 Péntek	Emma, Flóra	3,13-24	2
25 Szombat	Katalin, Katinka, Liza	Jer 1	3,1-13

Mind boldog az, a ki féli az Urat; a ki az ő útiban jár! Zsolt 128,1

26 Vasárnap	Virág, Áldó	2	3,14-18
27 Hétfő	○ Elemér, Virgil, Virgínia	3	Gal 1,1-9
28 Kedd	Jakab, Stefánia	4	1,10-24
29 Szerda	Ilma, Taksony	5	2,1-10
30 Csütörtök	András, Andor, Dormand	6	2,11-14

Feljegyzések

- november 5.
– Európai kereskedelmi nap
- november 9.
– A berlini fal leomlásának évfordulója
- november 10.
– A tudomány világnapja a békéért és a fejlődésért
- november 14.
– Diabétesz világnapja
- november 15.
– Dohányzásmentes világnap
- november 16.
– A tolerancia nemzetközi napja
- november 19.
– Nemzetközi férfinap
- november 20.
– A gyermekek jogainak világnapja
- november 21.
– A televíziózás nemzetközi napja
- november 21.
– Halászati világnap
- november 27.
– A Nobel-díj alapításának emléknapja

*Eljött már november didergő hónapja,
Hideg szele a fák ágait megcsapja.
Meghalva elhullnak a sárga levelek,
Játszadoznak vélek a kegyetlen szelek.*

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

December

KARÁCSONY HAVA

1 Péntek	Blanka, Elza	Jer 7	Gal 2,15–21
2 Szombat	Melinda, Vivien	8	3,1–18

Seregek Istene, állíts helyre minket; világoltasd a te orczádat, hogy megszabaduljunk! Zsolt 80,8

3 Advent 1. vasárnapja	Ferenc, Olívia, Atala	9	3,19–29
4 Hétfő	Borbála, Barbara, Boróka	10	4,1–11
5 Kedd	☾ Vilma, Csaba	11	4,12–20
6 Szerda	Miklós, Gyopár	12	4,21–31
7 Csütörtök	Ambrus, Ambrózia	13	5,1–6
8 Péntek	Mária, Márta, Rege	14	5,7–15
9 Szombat	Natália, Natasa	15	5,16–26

Mi paizsunk! Tekints alá, oh Isten, és lásd meg a te felkented orczáját! Zsolt 84,10

10 Advent 2. vasárnapja	Judit, Loretta	16	6
11 Hétfő	Árpád	17	2Kor 1
12 Kedd	● Gabriella, Johanna	18	2
13 Szerda	Luca, Otília	19	3
14 Csütörtök	Szilárd, Szilárda	20	4
15 Péntek	Valér, Detre	21	5
16 Szombat	Etelka, Aletta	22	6

Hajoljunk meg, boruljunk le; essünk térdre az Úr előtt, a mi alkotónk előtt! Zsolt 95,6

17 Advent 3. vasárnapja	Lázár, Olimpia	23	7
18 Hétfő	Augusztá	24	8
19 Kedd	☾ Viola, Violetta, Dáriusz	25	9
20 Szerda	Teofil, Apor, Nemere	26	10
21 Csütörtök	Tamás	27	11
22 Péntek	Anikó, Zénó, Tifani	28	12
23 Szombat	Viktória, Niké	29	13

A világban volt és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt. Jn 1,10

24 Advent 4. vasárnapja	Ádám, Éva	30	Jn 1,1–13
25 H. Karácsony 1.	Eugénia, Noel	31	1,14–18
26 K. Karácsony 2.	István	32	1,19–34
27 Sz. Karácsony 3.	○ János	33	1,35–51
28 Csütörtök	Kamilla, Apor	34	2,1–12
29 Péntek	Tamás, Tamara	35	2,13–25
30 Szombat	Annamária, Dávid, Zoárd	36	3,1–21

A ki hisz a Fiúban, örök élete van. Jn 3,36

31 Vasárnap	Óév, Szilveszter	37	3,22–36
-------------	------------------	----	---------

Pollennaptár

Név	Allergenitás	Pollenszórás									
		Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	
Mogyoró	***										
Éger	***										
Tiszafa	**										
Nyár	***										
Szil	*										
Kóris	***										
Juhar	**										
Fűz	***										
Gyertyán	**										
Tölgy	*										
Platán	***										
Bükk	*										
Pázsitfű	***										
Lórom	***										
Útifű	***										
Csalán	*										
Libatop	***										
Üröm	****										
Parlagfű	****										

Horgásznaptár

Kiváló esély
Jó esély

☾	Első negyed	●	Telihold	⊗	Telihold (holdfogyatkozás)
☾	Utolsó negyed	●	Újhold		

Hónap	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Jan.							●								☾						●							☾			
Febr.					●							☾							●		●						☾				
Márc.							●								☾					●									☾		
Ápr.						●							☾						●		●							☾			
Máj.					⊗							☾							●								☾				
Jún.				●						☾								●									☾				
Júl.			●							☾							●										☾				
Aug.	●							☾								●								☾							●
Szept.							☾							●								☾							●		
Okt.						☾								●								☾						⊗			
Nov.					☾								●									☾						●			
Dec.					☾							●								☾								●			

WASS ALBERT

Intelem

Percre se feledd, hogy testvéred
minden magyar, bárhol is éljen.
Összetartásban rejlik csak erő.
Más ember földjén nincs számodra hely.

Félvilágot is befuthatod,
más ember földjén testvértelen leszel,
s elfúj a szél, mint kósza őszi lombot,
ha nemzetedről megfeledkezel!

Te bús magyar, kit száműzött hazád,
s idegen zsarnok lakja otthonod:
bús sorsodért ne vádold nemzeted,
kit úgy tűnik, Isten is elhagyott.

A látszat csal. Isten ma is a régi.
Te hagytad őt el, te s a többiek,
s míg vissza nem zárándokoltok Hozzá,
s a múlt hibáit le nem törlitek:

magyar földön nem lesz új
Magyarország,
Gaz és szemét nem terem nemzetet!
S a gyűlöletet nem mossa le semmi,
csak az összetartó igaz szeretet!

Maratoni interjú

Csűry István nyugalmazott püspökkel

Mandátuma végén Csűry István püspökkel beszélgettünk egyházzól, politikáról, lelkigondozásról, lelki értékekről és értékvesztésről, visszatekintve az elmúlt tizenkét esztendő történéseire.

Egyházi ingatlaink visszaszolgáltatása

- Egyházkerületünk az elmúlt harminc évben kemény küzdelmet folytatott azért, hogy a kommunizmus alatt elkobozott ingatlanaikat szerezze vissza: Mi történt az elmúlt tizenkét évben ezzel a folyamattal?

– Az elmúlt időszakban szembeötlő az ingatlan-visszaszolgáltatás megtorpanása. A kezdeti lendület alábbhagyott, el egészen addig, hogy még egyfajta visszaállamosításnak is a szemtanúi lehettünk. Az ingatlan-visszaszolgáltatások csapdája, hogy romos épületeket adtak vissza, természetesen azzal a tehertétellel, hogy a hatóságok azonnal követelik a felújításukat. Nagyon kellemetlen helyzetbe jutottunk így néhány helyen, említhetem például a Lorántffy Zsuzsanna Református Kollégiumot, vagy

a nagyváradi Kossuth utcai ingatlanunkat, aminek a visszaszolgáltatása után egy-két hónapon belül már jött is a felszólítás, hogy életveszélyes az épületnek az utca felőli része, büntetés terhe alatt azonnal neki kell fogni a felújításnak. Szatmárnémetiben pedig csak hosszú pereskedés után adták vissza az iskola épületét.

A visszaszolgáltatott épületeket annyira lelakták, hogy a tetőszerkezettől kezdve a vízhálózati teljes felújításra szorulnak. Az elmúlt tizenkét esztendő alatt ráadásul vérszemet kapott a román állam, és nagyon alatomos módon visszarendezési akciókba kezdett. Ennek fájdalmas része a Sepsiszentgyörgyi Mikó Kollégiumnak a története, amelyet szabályosan visszaáttamosítottak, miután a felújítása megtörtént. Szintén aggasztó a Zilahi Református Wesselényi Kollégium helyzete. Ezt az épületet soha nem adta vissza az állam az anyaszentegyháznak. Viszont amikor már közelébe kerültünk a visszaszerzésnek, olyan akciókat kezdtek, amelyek az ötvenes évek sötét világába visznek vissza bennünket. Az egyik legdöbbenetesebb akció az volt, amikor erdélyi püspöktársammal egyszerre berendelt az ügyészség, bűncselekmény elkövetésének címén, ugyanis azt feltételezik, hogy meghamisítottuk azokat a dokumentumokat, amelyek a visszaszolgáltatás kapcsán előkerültek, illetve azzal gyanúsítottak, hogy pénzzel próbáltuk a bíróságokat megkörnyékezní, hogy a javunkra döntsenek.

– Végül is ez az ügy nem jutott el vádemelésig, csak gyanúsították ezzel a püspök urakat?

– Vádemelésig még nem jutott el, de folyamatban van, nem zárták le az ügyet. Ez Damoklész kardjaként lóg felettünk, hogy állandóan tartson az ember attól, hogy megfigyelik.

– Ha az egyházkerület mondjuk 1995-ig visszakapta volna minden jogos ingatlanát, épületeket, földeket, az egyházkerület jobb anyagi helyzetben lenne?

– Biztos, hogy stabilabb lenne a helyzet. Ha 95-ig visszaszereztük volna az ingatlanainkat, utána nem arra kellett volna az energiánkat pazarolni,

hanem a megszervezhető munka lett volna a feladatunk. Akkoriban készen álltak a holland testvérek vagy a német reformátusok a mezőgazdaság erőteljes támogatására. Szórványosan ennek jeleit is adták. Amikor látták Romániában ezt a határozatlanságot és törvénytelenséget, abban a pillanatban meggondolták, hogy hozzanak-e ide mezőgazdasági gépeket, befektetéseket.

A másik nagyon nagy hátulütője ennek az egész kérdésnek az, hogy nem tudtuk visszaállítani azokat a forrásokat, amelyek az intézményeink fenntartására szükségesek lettek volna. Az államosítás előtt az iskolák, akár a teológiára gondolok, akár középiskoláinkra, ezekből tudták az ösztöndíjakat előteremteni, a kollégiumokat fenntartani, a tanári fizetéseket állni, mert a háttérben léteztek működő gazdasági egységek.

– Arról nem is beszélve, hogy amikor az államosítás megtörtént, nem csak ingatlanokat vettek el, hanem ingóságokat is. Az iskolák fel voltak szerelve, laborok, könyvtárak működtek bennük. A földeken is voltak mezőgazdasági gépek, meg mindenféle felszerelés, amikor az államosítás történt. Ennek visszaadásáról még csak szó sem esett...

– A gyülekezeteket ott hagyták a templommal és a parókiával. Persze ott is, ami csak mozdítható volt, mindent elvittek, mindenhonnan. Tényleg, mint a kisujjam, úgy maradt az anyaszentegyház. De az ingatlanok elvételén/elorzásán túl nagy érvágás volt az alapítványok megszüntetése. Nemcsak a tőke elvétele fájdalmas, hanem abban a pillanatban az alapítványi munka is teljesen megszűnt. Így került adott pillanatban koldusbotra a Református Teológia, az iskolák, a kórházak. Most nem csak arra a kórházra gondolok, amely Kolozsváron működött, hanem a felekezeti kórházakra, a római katolikus egyháznak itt, Nagyváradon is volt kórháza.

Az Európai Unióba való belépéskor Románia számára az egyik feltétel az volt, hogy a kommunisták által elkobzott ingatlanokat adják vissza. Addig, ameddig nem tudják visszaszolgáltatni, addig nem szüntethetik meg az úgynevezett egyházi támogatást.

– Valójában ez az állami támogatás mennyire ellensúlyozza az önálló gazdasági alapokat?

– A mostani gazdasági válságban lehet a legjobban érzékelni azt, hogy bár nem könnyű fenntartani intézményeket, mégis látszik, hogy mit jelent az önállóság, az önellátás. Elgondolkodtató, amikor a gabonatermesztés, az állatok tenyésztése olyan kihívások elé állítja az egész földrészt, hogy akár a modern Európában is éhezéstől kell tartani. Egy ilyen helyzetben, ha jól megszervezett és évtizedekre visszatekintő egyházi kézben lévő mezőgazdaság működött volna, akkor bátrabban tekinthetnénk a jövőbe. A fenntartás mellett biztosította volna a környéken a feltételt az élethez, az élelemhez, a keresethez! Így eljutottunk oda, hogy bizonytalanság van az egyház fenntartásában is, bizonytalanok az emberek körülöttünk is. És itt nemcsak az anyaszentegyházhoz tartozó gyülekezeti tagokra gondolunk, hanem féltő szeretettel a gyülekezeten kívül élőkre, mert az éhezés egyaránt nyomorítja mind a hitetlent, mind a hívő embert.

Református kórház

– Püspök úr említette az egykori református kórházat. Püspöki mandátuma kezdetén felvázolt egy tervet, hogy épüljön református kórház, és az óvodától az egyetemig terjedő oktatási rendszer kiépítése után legyen egyfajta egészségügyi rendszere is az egyházkerületnek, amire egyébként nagy igény mutatkozik. Mi történt ezzel az elmúlt 12 évben?

– Meggyőződése, hogy a kisebbségbe szorult magyarságnak Partiumban, Erdélyben nagyon fontos lenne, hogy saját egészségügyi rendszerrel rendelkezzen, a biztosítótól a diagnosztikán át a betegápolásig. Ezt igazolta egyébként a Covid-járvány alatti zűrzavaros helyzet, az állami egészségügyi rendszer kirívó hiányosságai. Nem csak az a lényeg, hogy a kiépült oktatási rendszer után egy másik rendszert próbáljunk megerősíteni, hanem az, hogy évtizedeken keresztül érzékeltük, hogy szükség van színvonalas egészségügyre. Lehetett látni azt, hogy a 89-es fordulat után az egészségügy nem sokat javult. Egyre többen jöttek rá, hogy jó lenne az egészségüket kicsit komolyabban venni, de mivel itt, Romániában a körülmények igen szűkösek voltak, külföld felé tekintettek. A külföldi egészségügyi ellátást biztosítani viszont sokba kerül, de hamar kiderült az, hogy az anyaszentegyház segítséget tud nyújtani kapcsolatainak keresztül, kórházakkal való együttműködésen keresztül.

Sajnos nem kimeríthetetlen sem az anyaországi, sem a nyugati segítőkészség, hiszen ezeknek a kezelésekhöz általában komoly anyagi fedezet kellett. Az egyházkerületben missziói előadóként, generális direktorként közvetlenül találkoztam a betegek sorsával. Később főjegyzőként, majd megbízott püspökként is több ilyen helyzetben próbáltam segíteni. Nagyon szomorú, amikor nem tudunk segítséget nyújtani. Ez mindig olyan trauma, amire nagyon kellemetlen visszaemlékezni. Kudarcként gondolok a leukémiás gyermekek helyzetére, és gondolok néhány olyan gyermekre, többek között a Lorántffy gimnázium egyik diákjára, akinek nagyon hamar el kellett mennie közülünk.

Ezek a tapasztalatok vezettek oda, hogy elkezdjek gondolkozni az egyházi egészségügyi rendszer kiépítésén. Azt gondoltam, hogy olyan

kórházat kellene létrehozni, ahol gyógyítást váró betegeket meg lehetne a magunk embereivel vizsgálatni, és eldönteni, hogy ki az, akinek mennie kell nyugatra, ki az, akit helyben lehet kezelni. Átláthatóbb rendet gondoltam teremteni.

A gondolkodás elvitt minket addig, hogy saját biztosítási rendszerre lenne szükségünk, kiegészítve azt a biztosítást, ami már létezik. Nagyobb településeken, ahol lehetőség van számítógépes rendszer működtetésére, egy-egy ilyen biztosítási központot hoztunk volna létre.

Ebben az időben nem volt olyan egészségügyi államtitkár, akit ne kerestem volna meg, akár írásban, akár személyesen. Sőt elkészítettünk egy tervet is, megvásároltunk egy területet Várad külvárosában, három és fél hektáron megálmodtuk a kórházunkat. Sajnos, a kialakult magyarországi helyzet, a pártok közötti állandó csatározás nem tette lehetővé, hogy megkapjuk erre a támogatást.

– Ezek szerint külső finanszírozás nélkül teljesen esélytelen, hogy ez a terv megvalósuljon?

– Azért fontos a külső finanszírozás, mert itt nem csak az épület felépítéséről van szó, hanem a fenntartásról is. A szolgáltatásokból anyagi haszon is származna, de előbb hatalmas befektetéseket igényelne a megvalósítás.

A szórványok helyzete

– Az anyagi alapokra azért is nagy szükség lenne, mert sok gyülekezetünk a lelkipásztori állást is nehezen tartja fenn. Az is nagy kérdés, hogy a szórványgyülekezetek mire számíthatnak a jövőben? Szükség lesz-e missziói körzetek kialakítására, vagy gyülekezetek összevonására, ha lelkészhiány alakul ki?

– Ha visszatekintünk a százesztendős egyházkerületünk kezdeti időszakáig, a szórványprobléma mindig is felütötte fejét és jelentősen befolyásolta az életünket. A trianoni határokkal a magyar református

egyházkerületeket is feldarabolták, és szinte egyik napról a másikra megnövekedett a szórványkérdés. A határmenti közösségek abban a pillanatban szórvánnyá váltak, amint leszakították őket az anyaegyházkerületükről. A mi egyházkerületünk is úgy jött létre, hogy a Tiszántúli Református Egyházkerületet ketté vágta az új határral.

Ahol bőven 20% alá esett már a magyarságnak, a reformátusságnak az aránya, nehéz a helyzet. Ha elindulunk északon Nagybánya környékéről, jövőnk lefele Zilah felé, vagy délen Aradról Temesvár felé, lehet látni azt, hogy ezek a vidékek egyre vékonyodnak. Természetes utánpótlás alig van, szinte elhanyagolható egyes vidékeken. Másrészt az elhalálozás és az elvándorlás is nyomot hagy bőven, de szerintem a legnagyobb probléma az mégis a vegyes házasság, illetve a beolvadás kényszere.

– Hosszútávon mi lehet a megoldás azokon a vidékeken, ahol vészesen elfogynak a reformátusok?

– Elkerülhetetlen az, hogy az egyház kiépítse azokat az erős központokat, ahonnan ezeket a vidékeket gondozni lehet. A rosszul csengő ún. „bokrosítással” több kicsi gyülekezetnek a kényszerű egymás mellé állítása történik, és az nagyon fájdalmas lelkiállapot, mert sok gyenge szorul össze, nincs igazi erő a háttérben. A központok kialakítása viszont a lelkigondozói szolgáltatnak nagyon célszerű, de ugyanakkor ésszerű megszervezése. Az azért jobb, mert ha van egy erős központ, azt még erősíteni is lehet külső erővel. Magam is egy ilyen gyülekezetnek voltam a lelkipásztora 32 éven keresztül: Nagyvárad-Össiből oldottuk meg Biharsályinak, Váradlesnek, Cséfának, Inándnak a gondozását, korábban pedig azt a területet, amit ma Toldinagyfalunak hívunk. Bár ez sem volt ideális megoldás, mert Nagyvárad egyik kicsi gyülekezetéhez kapcsolták a többi kicsit.

– Nem teremtene könnyebb helyzetet, hogyha nem a lelkész utazna több tucat kilométert, hanem a szórványvidékről összegyűjthetné az embereket egy központi helyre, hogy legyen egy nagyobb istentiszteleti közösség?

– Több mint valószínű, lesz ilyen helyzet is. Én nem zárom ki azt, hogy a körülmény nem kényszeríthetné az egyházat ilyen megoldásra.

– Ez kényszersmegoldás lenne?

– Szerintem igen. Más az, amikor oda érkezik a segítség, ahol az egyháztag él. Az imádságunk általában Isten hívásáról szól, hívjuk magunkhoz az otthonunkba. Jó, hogyha azon a helyen lát engem az Isten, ahol otthon vagyok. Van ennek egy lelki hozadéka. Ez persze nem mindig lehetséges, mert ahol tényleg csak egy-két ember van, és már megoldhatatlan, hogy a lelkész rendszeresen kijárjon, ott azt az egy-két embert kell bekapcsolni egy gyülekezetbe. Másfajta lelkületet kell kialakítani, hogy a behívott, az Isten otthonába hívott ember érezze magát úgy, hogy ő tényleg azok közé tartozik; hogy számít rá a gyülekezet, Isten is számít rá, és ezért hívja magához. Nehéz lesz, amíg kialakul az a rendszer, amiről beszélgetünk, mert mindenütt lesznek olyanok, akik kifogásolni fogják.

Meg kell azért állapítani, hogy a szórványgyülekezetek helyzete bizonyos szempontból javult az elmúlt évtizedekben, mert ha a harminc

évvel ezelőtti állapotokra gondolok, akkor bizony az elkese-
redés és az önfeladás nagyon
közel volt. Az elmúlt években
viszont a szórványhelyzetben
lévő gyülekezeteink templo-
mai is megújultak, alkalmasak
arra, hogy újból istentiszteletet
tartsanak bennük. Ezenkívül a
lelkipásztorok anyagi helyzete
rendeződött. A szórványlel-
készek fizetése elegendő arra,
hogy motiváltnak érezze magát
a lelkipásztor a missziói mun-
kában, és ne legyenek anyagi
nehézségei.

– *Ha akuttá válik a lelkeszhiány, mennyire fogja befolyásolni a szórványok gondozását?*

– Szerintem egy darabig nem lesz lelkeszhiány. Akkor lesz gond, amikor az úgynevezett *száz év folyam** kezd majd nyugdíjba vonulni, akkor kibillenhet az egyensúly. Erre készülni kell. Azt is lehet látni, hogy még mindig vannak olyan kicsi gyülekezetek, amelyek ragaszkodnak ahhoz, hogy fenntartsák az önálló lelkeszi állást, de ezek a gyülekezetek nem lesznek képesek lelkeszt fenntartani, amennyiben valami történik az állami támogatással, és sajnos, ezzel a fenyegetéssel szüntelenül számolunk.

– *Állami támogatás nélkül hány gyülekezet lehet életképes?*

– Körülbelül a gyülekezetek 60-65 százaléka, de merem állítani, hogy vagy 40 gyülekezet szinte egyik napról a másikra képtelen lenne arra, hogy biztosítsa a lelkipásztori fizetést. Persze, ezt át lehetne rendezni, például fizetés csökkentéssel, vagy ahogy nyugaton már sajnos elő is fordul, úgynevezett részmunkaidős lelkipásztorokkal. Párizsban tapasztaltam, hogy taxisofőr volt a lelkipásztor, és minimális tiszteletdíjért végezte a lelkipásztori szolgálatot.

Átvilágítás

– *Tizenöt évvel ezelőtt elkezdődött az egyházkerületben a román kommunista titkosszolgálat, a Securitátéval való együttműködést felfedő átvilágítás, mi volt ennek a hozadéka, vagy hogyan lehet ezt utólag értékelni?*

– Az átvilágításnak látni kell a pozitívumát, mégpedig azt, hogy az ember részben megláthatta, amit a múltban nem láthatott, mert titkolták előtte. Ugyanakkor meg kell mondanom azt is, hogy nem teljes ez a kép, mert kiderült, hogy rengeteg információ hiányzik. A legnagyobb

* 1990-ben mintegy 100 hallgatót vettek fel a kolozsvári teológiára

negatívum az, hogy nem kezdődhetett el azonnal, amikor a fordulat megtörtént. Persze ennek magyarázata van, de emellett látni kell, hogy ez az idő elegendő volt arra, hogy akik a levéltárakat fel akarták forgatni, vagy fontos dokumentumokat el akartak tüntetni, megtegyék, amit akartak. Jól tudjuk, hogy hiányosak lettek a dossziék.

Mindenkinek tudnia kellett azt, hogy ha fel akarja tárni a múltat, rengeteg ellenállással fog találkozni. Elsősorban az érintettek ellenállásával, akik érezték és tudták, hogy az ő ügyük sok kérdőjelet hordoz, és sok mindenre nem fognak tudni választ adni.

Bizonyos dokumentumok előkerültek, még ha részben is, bizonyos dossziék viszont eltűntek. Sok esetben indirekt módon lehetett gondolni arra, hogy valakinek a történetében van egy sötét folt, de mondhatjuk, hogy az átvilágítás csak egy részét fedte fel a teljes igazságnak.

– Mi lehet az oka annak, hogy az elmúlt harminc évben az átvilágítás előtt, de gyakorlatilag utána sem, egy-két kivételtől eltekintve, nem akadt olyan ember, aki világosan, nyíltan beszélt volna a beszerzéséről, illetve arról, hogy neki kényszer alatt akár, részt kellett vállalni ebben a tevékenységben?

– Egyrészt a szégyenérzet az oka. Azért mondhatom ezt, mert sokat beszéltem emberekkel, akikről vagy részben kiderült a beszerzésük, vagy egyáltalán nem derült ki róluk semmi sem.

Másrészt látni kell, hogy olyan helyzetbe szorulhattak emberek, amiből még most sem látszik kiút. Ki merem mondani, hogy vannak olyanok, akik a mai napig is ki vannak szolgáltatva ezeknek a titkos erőknél, amelyek mindent megtesznek azért, hogy az illető továbbra is manipulálható maradjon, illetve féljen olyan következményektől, amelyek azt eredményezhetik, hogy a környezetében, és a legfájdalmasabb, a családjában valakinek valamilyen formában árthatnak.

– Elképzelhető az, hogy az átkeresztelt titkosszolgálat mind a mai napi sakkban tart embereket azzal, hogy a családjuk épségével zsarolják őket?

– Nem csak elképzelhető, ez akár bizonyítható is. Keveset beszélünk arról, hiszen az előkerült dokumentumok például nem mondanak semmit a kínzásokról vagy a gyanús halálesetekről. Voltak olyan lelkipásztorok, akik titokzatos módon meghaltak, eltűntek, vagy pályaelhagyásra kényszerültek. Ha ezeket megbolygatnánk, látható lenne, hogy olyan nagy kérdőjelek vannak, amelyekre egyelőre ez az átvilágítás minden erejével együtt nem tud magyarázatot adni. Egyébként, ha jól látom,

mindez csak a jéghegy csúcsa. Nincsenek válaszok, és olyan kérdőjelek vannak, amelyeket az államnak nem érdeke felszámolni. De eljőhet az az idő, amikor már nem lesz ilyen érdek, és akkor érdemes lesz utánanézni.

– Nagy vitákat, ellentéteket, pletykákat szült ez az egész folyamat az egyházkerületben, mi lesz a gyógyulás útja ezek után?

– Azok, akik sérültek, azoknak a gyógyítása szinte lehetetlen. Főleg, amikor olyan igaztalan dolgok is becsúsztak, amelyek jobban terheltek az amúgy is terhelt helyzeteket. Ezeket nehezen lehet majd jóvá tenni. Volt egy átvilágító bizottságunk, de nincs jóvá tevő bizottságunk.

A fantáziaszülést nincs eszközünk megállítani. Eszközünk akkor lehetne, ha tényleg véglegesen ki lehetne mondani, hogy ez és ez történt. De az is kérdőjelessé vált, amit tudunk. A titkosszolgálati tiszteknek olykor kényszerből olyan dokumentumokat kellett létrehozniuk, amelyeknek igazságalapja kevés volt. Nem légből kapott dolgokat írtak, de nem igazán az történt, vagy nem úgy történt, ahogy leírták.

Tudok olyanról is, aki kimondottan azzal szórakoztatta magát és a környezetét, hogy történeteket talált ki emberekről, és kellemetlen helyzeteket hozott létre. Tudok olyat is, amikor pont az ellenkezője történt, kiderül, hogy van szervezési nyilatkozat, de megtalálták annak az érdekes magyarázatát, amely esetleg felmentheti, mert a nyilatkozat önmagában semmit sem jelent. De ha már valamilyen kapcsolatfelvétel megtörtént a Securitátéval, általában nem maradt következmény nélkül a viszony. Persze lehetett tudni, hogy általában nem fenyegetően léptek fel, hanem sok esetben inkább ígéretekkel jelentkeztek, úgymond „segítő szándékkal”. Akinek volt fantáziája, az meg tudta kerülni azokat a helyzeteket, amelyekben rosszat tehetett valakinek.

Nagy probléma az is, hogy azok, akik egyelőre megúszták a leleplezést, még jobban el tudnak rejtőzni. Az államnak mindig szüksége lesz titkosszolgálatra, a titkosszolgálatnak mindig szüksége lesz besúgókra, erről még nyugaton is, a fejlett demokráciákban is nyíltan beszélnek...

– De van-e különbség a között, hogy valaki egy demokratikus ország titkosszolgálatának az ügynöke, vagy egy kommunista elnyomó rendszernek az ügynöke? Morálisan van-e különbség a kettő között?

– Morálisan biztos, hogy van, azért, mert a kommunizmus egyházellenes is volt, és az egyházat tudatosan gyengítették. Mindenbe beavatkoztak, olyan hétköznapi eseményekbe is, amelyeknek nyilvánvalóan nem volt nemzetbiztonsági vonzata.

Fegyelmezés és lelkipázkodás

– Egyházkerületünkben több fegyelmi eset is volt az elmúlt évtizedben. Sokak véleménye, hogy hiányzott a gyors közbelépés, a fegyelmi kérdésekben nagyon nehezen született megoldás. Mi az oka ennek?

– Korábban a fegyelmi szabályzat lehetőséget adott az esperesnek és a püspöknek is, hogy a visszaélésekkel gyanúsított lelkipázkort felfüggeszse,

amíg a kivizsgálás folyik. Az új kánon másképp rendelkezik, nyilvánvaló visszaélések kapcsán is tovább végezheti a szolgálatot a lelkipásztor, amíg az ügye jogerősen le nem zárul. A pozitív az új kánonban, hogy nem egyetlen ember dönt, hanem testületek. Az viszont negatívum, hogy a fegyelmi bizottságok nem érzik a helyzet súlyosságát, és olykor azért nem hoznak gyorsan döntést, mert a tagok nem jelennek meg az ülésen. Volt olyan egyházkerületi fegyelmi bizottsági tag, aki egyetlen ülésre sem jött el, minden esetben kimentette magát. A gyülekezet és a lelkipásztor közötti feszült viszony helyrehozásánál gyorsan kellene lépni, nem szabad hagyni, hogy elfajuljon a helyzet.

– *Megakadályozná-e a rendszeres egyházkerületi vizitáció, hogy kellemtelen helyzetek alakuljanak ki?*

– Részben igen. Korábban működött egy módszer a vizitáció mellett, ami megakadályozta az anyagi visszaéléseket: az egyházmegyei számvevők nem csak arra kaptak felhatalmazást, hogy tükröt tartsanak az egyházmegye

elé, amikor eljön a számadás ideje, hanem kijártak a gyülekezetekbe, és esztendőként legalább egyszer a könyvelést tételesen átvizsgálták. Alkalmat kaptak arra is, hogy a gyülekezet problémáiról beszélgessenek. Behívták a gondnokot vagy egy-két presbitert, ha felvetődött olyan kérdés, amivel a lelkész nehezen birkózott meg. Nagyon jó hatása volt ennek. A lelkész megnyugodhatott egy ilyen találkozás után, hogy lezárhatja azt az elmúlt esztendőt, mert hozzáértő ellenőrizte.

Az anyagi ügyek körüli nyugtalanság némelyek személyiségét károsítja. Ahol ilyesmi történik, ott mindig nagy hanyagságok vannak a háttérben. Azzal kezdődik, hogy hanyagolják a munkát, az adminisztrációt, a gyülekezetet, és ezek összerakódnak, aztán jön a lelkiismeret-furdalások sorozata. Ilyenkor jönnek a szenvedélybetegségek, vagy azok a feszültségek, amelyek a lelkész családjában törést hoznak, esetleg a gyülekezeti tagokkal alakul ki konfliktus.

– Nálunk nincs rendszeresítve a lelkigondozás a lelkipásztori közösségben, úgy mint, teszem azt, a katolikus testvéreinknél. Talán jó lenne látni azt, hogy milyen lelki állapotban vannak a lelkipásztoraink, és rendszeres lelki, pszichológiai segítséget nyújtani.

– Feltétlenül fontos lenne. Erre magam is tettem kísérleteket. Az első közgyűlés alkalmával ki is jelentettem azt, hogy mindenki előtt nyitva áll az ajtóm lelkigondozói beszélgetésre. Ezt azzal a megalapozással tettem, hogy nekem is van mentálhigiénés képzésem. Nem mondom, hogy nem nyitották rám az ajtót, de nagyon kevesen, mintha a lelkipásztorokban lenne egyfajta tartózkodás. Megértettem azt is, hogy amikor püspökként szólítom meg a lelkipásztorokat, akkor vannak olyanok, akiknek fenntartásai vannak. Pedig egyértelmű, hogy mint minden lelkipásztorra, a püspökre is vonatkozik, hogy rám bízott titkot nem mondhatom el, nem büntethetem, nem tehetek semmit azon kívül, hogy megpróbálom megérteni.

A lelkészi karban tényleg vannak olyanok, akiket ez a hivatás megterhel. Igen, a hivatás megterhel. Sokan tragédiákig jutnak el. Olyan titkokat kell hordozniuk, amit nem tudnak feldolgozni. Be kellene vállalni azt, hogy vannak olyan problémák, amelyektől meg kellene szabadulni. Ameddig csak lelkigondozói helyzet, addig tudunk segíteni, de ha már átlép egy következő szintre, és pszichés gondná válik, vagy már pszichiátriai probléma, ami fiziológiai megbetegedést is jelent, olyan terhelt állapottá válhat, amiből aztán nagyon nehéz a szabadulás.

– Hogyan lehetne megelőzni az átcsúszást a lelkigondozói kérdésből a fiziológiai betegségbe?

– Ha már átcsúszott fiziológiai problémák közé, akkor már a kompetencia kérdését is felveti. Ha ilyet tapasztal a lelkipásztor, vagy ha ő van ebben a helyzetben, van-e bátorsága megmondani, elfogadni azt, hogy nem lelkigondozói kérdés, hanem pszichológus, illetve pszichiáter gondozására szorul?

– Az egyházkerületnél még a 90-es évek végéig működött a teológiára jelentkezők pszichológiai szűrése, ami elmaradt az ezredfordulót követően.

– Igen, magam is benne voltam abban a bizottságban, amelyik ezt a szűrést végezte. Nagyon hasznos volt. Tudom, hogy azért kellett megszüntetni, mert több ízben panasszal éltek azok, akiket kiszűrtünk. El

lehet ismerni, hogy a szűrésben is lehetett hiba. Viszont a mai napig is bátran merem mondani, hogy körülbelül 90 százalékban helyes döntéseket hoztunk. A szűrés megszűnését aztán a bolognai rendszer átvétele tette teljesen tönkre. Alapképzésre tulajdonképpen mindenkit fel kell venni, mert aztán elvileg kiderül, hogy ki odavaló és ki nem. Manapság már bátran beszélünk arról, hogy a bolognai rendszer a teológiára nézve káros. A teológiai oktatás nem igazán van berendezve arra, hogy a teológiai hallgató a tanulmányai alatt a lelkivilágát, illetve az idegrendszeri állapotát javítsa. Holott, tegyem gyorsan hozzá, jó lenne, ha a teológián is sokkal többet foglalkoznának az egyénnel, a személyiségfejlesztéssel.

Egyház és politika

– *Püspöki mandátuma kezdetén, meghirdette az egyenlő közelség elvét a politikai pártokhoz, ez mennyire valósult meg az elmúlt tizenkét évben?*

– Meghirdettem, és módosítottam is az arányos közelség gondolatában, abban a reményben, hogy a református egyház egyfajta kiegyensúlyozó erőt tud képviselni. Hamar rá lehetett jönni azonban, hogy más erők is vannak a háttérben, amelyek nem akarták igénybe venni az egyház jelenlétét. Igazán az okokat nem tudtam megfejtetni. Az 1989-ben megalakult érdekképviselői nyitottabb volt, addig a másik oldalon a Néppárt képviselői nagyobb elvárásokkal voltak: nemcsak a közeledést, az arányos közelséget, hanem egyfajta ellenállást, vagy a másik féllel való szembenállást is akarták volna. Én magam sem, de úgy látom, hogy az egyházkerület sem volt erre vevő, és ki is váltott közöttünk is, bennem is egyfajta viszolygást. Miért is kellene úgy építeni egy társadalmat, hogy egymás között feszültséget szítsunk? Akkor döbbsenem rá, hogy azok a jelszavak, amelyeket addig használtunk és hittünk bennük, az „együtt, közösen, egymás mellett, egymás terhére hordozva”, mind olyanokká váltak, amelyek előbb-utóbb leselejtezhetőek, éppen azért, mert elveszítették azt az igazságtartalmat, amit minden fél vállalni tudott volna.

Ennek ellenére úgy búcsúzom el az egyházi közélettől, az egyházi jószolgálatától, hogy hangsúlyozom: a politikának helye van az anyaszentegyházban. Ezt arra alapozom, hogy a politika oldaláról, de a politikán kívülről is az anyaszentegyház száját egyre-másra be akarják fogni. Az igehirdetéseket igyekeznek beszorítani a templomba, ahogy a kom-

munizmusban tették, ugyanakkor megszűrnék a mondanivalót is. A kommunizmusban is büntették, ha egy-egy keményebb mondat elhangzott, vagy számonkérték az embert, hogy mégis miért gondolta azt úgy, ahogy kimondta.

Ma egész egyszerűen addig jutunk el, hogy kipellengérezik azokat, akik bizonyos igazságokat ki mernek mondani. A 21. században, úgy tűnik, hogy nagyon sok vezető embernek elment a józan esze, torz a világról alkotott képe, mintha mindent a feje tetejére szándékoznának állítani. Hadd mondjak egy-két ilyen példát, ami manapság bennünket is érint, és a Szentírással szembeálló kijelentések: a férfi, nő, gyermek hármaskapcsolata úgy kerül mérlegre, hogy ma már vannak, akik tagadják a biológiailag adott nemiséget, tagadják a szülőnek a gyermekhez való jogát, olyan életellenes elméleteket akarnak becsempészni, amelyek tőlünk teljesen idegenek.

Vannak olyan politikusok, akik bár a kereszténységet nyíltan nem támadják, de azért a keresztény tanítással szembe mennek, például a homoszexualitás kérdésében. Talányos dolog, hogy miért is történik ez. A másik persze az alapkérdés, az Isten tagadásának a kérdése. Itt az alapproblémákhoz érkezünk vissza: el akarják az emberek gondolatát vonni attól, hogy van jó és rossz, illetve, hogy a rosszat rossznak lehet nevezni.

Az anyaszentegyháznak azonban nem csak lehetősége van, de kötelessége is beszélni a jóról és a rosszról.

Itt van például a háború kérdése. A háború minden további nélkül elfogadhatatlan és igazságtalan. A háború azonban soha nem ott kezdődik, hogy az egyik fél nagyon háborúzni akar, a másik pedig nagyon ártatlan. Valahol a maga részét, arányosan persze, mindenki hozzáteszi. Ezt a külvilág nagyon nehezen fedezheti fel, mert nagyon sok titok van előttünk, amit elrejtene. Éppen ezért az anyaszentegyháznak világosan el kell mondania azt, hogy a háború minden formáját elfogadhatatlannak tartja.

– Többször elhangzott az elmúlt évtizedben a kérdés, hogy az egyháznak volt-e nagyobb hatása a politikára, vagy a politikusoknak volt nagyobb szava az egyházunkban?

– A vád mindig úgy szólt, hogy a politika beleszól az egyház életébe. Merem állítani, hogy pont fordítva történt. Az anyaszentegyház mindig úgy igyekezett a politikával szembeállni, hogy a jóra hívta fel a figyelmet. Amikor a fordulat után az egyház szabad lett, és szabadon megfogalmazhatta gondolatait, világosságot akart gyújtani a politikusok fejében is. Egyébként, ha jól megnézzük a környezetünkben levő politikusok hozzáállását, kevés olyanval találkozhatunk, aki megmaradt a korábbi rendszer istentagadó, egyházellenes vonulatánál.

– Romániában a társadalom eleve ellenszenvvel fordul az ateizmus felé. Talán ez is szerepet játszik abban, hogy alig vannak nyíltan ateista politikusok?

– Minden bizonnyal szerepet játszik ez is, sőt ki kell emelni az ortodox egyház jelenlétét és tekintélyét a romániai társadalomban.

Nyugaton a radikális ateizmus, amely bár nagyszájú és hatalmas visszhangot kelt maga körül, számbelileg elenyésző lenne. Elhanyagolható a vérbeli ateisták száma, viszont nem elhanyagolható azoknak a száma,

akik az anyaszentegyházzal kapcsolatosan pozitív élményeket hordoznak önmagukban.

– Mennyire okozhat töréseket gyülekezeteken belül, ha a lelkésznek van valamilyen pártpreferenciája, és ezt kinyilvánítja, és a gyülekezetben az embereknek más a véleménye erről?

– Sajnos, voltak ilyen esetek is. Sőt olyan esetek is vannak, amelyekben annyira ellenségesé vált a helyzet, hogy törésre vezetett. De meg kell állapítani, mindig a személyi okok voltak a döntőek. Ha valaki a másik oldalon lévővel nem tudott kijönni, nem a párt elvei, vagy a párt elgondolásai csaptak össze, hanem a két személy csapott össze, akik nem tudtak együttműködni.

Egyébként onnan lehet látni, hogy személyi, és nem elvi kérdések ezek, hogy gyakran előfordult az is, hogy visszaszivárgások történtek. Tehát egyik pártból a másikba álltak át, noha korábban ellenségeskedés és hatalmas nagy ellenállás volt, utána átcsúsztak a másik oldalra.

Hány olyan helyzetet lehetne felsorolni, ahol polgármestert lehetett volna választani komoly összefogással. Hány polgármesteri széket vesztettünk el ciklusokon keresztül, mert nem sikerült két-három nagyszájú embernek az ellenállása miatt kibékíteni a közösségeket. Fájdalmas az, amikor a lekipásztor nem tudott kijönni a magyar polgármesterrel. Sajnos arra is van példa, hogy a lekipásztornak el kellett hagyni a szolgálati helyét ilyen esetek miatt.

– Mennyi haszna volt az egyházkerületnek abból, hogy volt püspöke, és korábbi előadótanácsosa is az Európai Parlamentben képviselők lehettek?

– Megmondom őszintén, hogy az elvárásaim alatt szerepeltek. Annak idején az anyaszentegyház mindkettőjük megválasztásában hathatós segítséget nyújtott. Akkor az egyházkerület megfogalmazott néhány olyan alapelvet, amelyet elvárt volna. Nem őket, mint személyeket marasztalom

el, hanem a helyzetet. Őket csupán csak annyiban említeném meg, hogy nem sikerült, bár jelen voltak. De hát az egész Európai Uniónak a viselkedését az anyaszentegyházzal szemben bírálni lehet.

2008-ban megpróbáltuk az anyaszentegyház gondjait uniós szintre vinni. Megdöbbentő volt, hogy ott az egyik egyházügyi főfelelős tájékoztatlanságával találkoztunk, olyannyira, hogy már az volt az érzése az embernek, hogy ez az ember nem tudja, mi az egyház. A legelkeserítőbb, hogy miért ilyen embereket tesznek ilyen pozícióba? Most, hogy hallom ezeket az örültségeket, amelyeket megfogalmaznak Európai Unió szinten, kevéssé csodálkozom, mert el tudom képzelni, ha annak idején ilyen egyházügyi főtanácsos volt, akkor most milyen főtanácsosok, és elnökök, és bizottsági titkárok feszítenek a bársonyszékeken. Az igazság az, hogy nagyon szkeptikussá váltam az Unióval kapcsolatban, mert azt veszem észre, hogy az igazság hirdetése helyett az igazság árnyékába sem jutnak el.

Nagy kérdés, hogy meddig bírja még ezt el az a világ, amit Európának nevezünk, meddig bírják az emberek. Nem vagyok uniós ellendrukker, sőt pozitív dolgait láttam, és éppen ezért támogattam az Unióba való belépésünket. Viszont az Európai Unión belül is meg kell különböztetnünk a jó oldalt, amely előre vinne, a nagyon rossz oldaltól, amely lefele visz, amely tönkretesz, amely Európa veszte felé mutatja az utat. Mi nem a veszteségre játszó emberek vagyunk. Az anyaszentegyház mindig a Krisztus mellett való nyereség, a Krisztus mellett való jobbik oldalt, a jó irányba való elfordulást kell, hogy vállalja. Hiszen nem hiába beszélünk Róla úgy, mint szabadítóról és megváltóról. A demokratikusan működő, Isten fele forduló, embertársakat megbecsülő társadalomban reménykedek. Sajnos ettől most nagyon távol vagyunk, sőt van egy olyan félelmem, hogy egyre távolodunk, ki tudja, meddig.

– *Köszönöm szépen a beszélgetést.*

Kérdezett: WAGNER ERIK

(Illesse köszönet Kiss Ferencet a hanganyag átíratáért.)

EGYHÁZBAN ÉLÜNK

A Diósadi Református Egyházközség

„Akik félitek az Urat, az Úrban bízzatok; az ilyenek segítsége és paizsa ő.” Zsolt 115,11

Diósad szinte teljesen magyar település, Zilahtól északnyugatra 20 kilométer távolságra, a Szatmár-Zilah útvonalon lévő, goroszlói vasútállomásnál letérve Kusaly irányába, majd Magyargoroszlót elhagyva, a földrajzi értelemben vett Tövisháton jobbra fordulva, 2,7 km megtétele után érkeznek el a látogató Ady Endre őseinek falujába.

A település első írásos emléke 1345-ből való, mikor a váradi káptalan előtt Od és Mocsolya birtokok felett békésen megosztoznak Od(i) János és a Guthi testvérek. 1364-ben Dénes erdélyi vajda rendeletére ismét kijelölik Diósad határát, melyen az adiak a kusalyi Jakcsokkal pereskednek 1584-ig. Ekkor kerül Hadad várának tartozékként a Wesselényi család birtokába. Diósadról gazdag adatokat őriz a leleszi Konvent (feldolgozatlan). A Wesselényi okmánytár,

A diósadi templom. Fotó: Magyarai Hunor

Emlékoszlopok

a kolozsvári Konvent 1441-1461 között több birtokviszályról készített jegyzőkönyvet. Az Ad János és a Jakcs családokon kívül, birtoka volt Diósadon a Széchi, Gúthi és Gencsi családoknak, Pázmány Péternek, a sámsoni Kőrösi, a somlyói Báthory, a bélteki Drágffy, a szilágynagyfalusi Bánffy, a Lónyai és a szántói Becski családoknak. A 17. század elejétől a hadadi várhoz, illetve a Wesselényiekhez kapcsolódik történelme.

A falu eredetéről Kovács Zsigmond lelkész, a református egyház Diáriumában feljegyezte: „A legelső hiteles adat a község létezéséről az egyház ládájában most is őrzött függőpecsétetes pergamen 1349-ből, amely azt látszik igazolni, hogy a község akkori neve Ad” – sajnos e pergamen hollétét senki sem ismeri. Neve több változáson ment át: Ad, Adfalu (1424), Diós-Ad (1441), Aad (1505), Adh (1537), Dyosad (1539), Diósad (1544), Dyosaad (1564), Dioszad (1641).

Ugyancsak e levél említi a következőket: „A régi templom különböző fő ágai még a katolikus korból maradtak, a reformáció után még két ízben bővítették, utoljára 1700-ban, az északnyugati szárnyal”. Az itt szolgált lelkészek közül kiemelkedik Szabó Pál (1867-1900), kinek fennmaradt sírkövén még olvasható a felirat: „Itt nyugszik Szabó Pál volt ev. ref. ny. esperes, az 1848-1849-iki honvéd-husár hadnagy, Bem tábornok

testőr csoportot parancsnoka, Szilágy megye törvényhatósági tagja.” Az ő szolgálata idején kezdték meg a régi templom teljes lebontását 1869. március 17-én, és az új templom felépítését (a mai formájában), melyet 1894-ben szenteltek fel Szász Domokos erdélyi püspök jelenlétében. A román stílusban megépült templom 360 négyzetméter, belmagassága 11 m, tornya 25 m magas, melyben két feliratozott harang van. Az 1915-ből való kisharang felirata: „Öntette a diósadi egyházközség önkéntes adományokból az 1915. évében. Öntötte Andrásófszky Efraim utóda Lengyel Pál Kolozsvárt”, a nagyharangé pedig: „Istené a dicsőség. Öntötte a diósadi református egyház önkéntes adományból. Öntötte Biszók József Gyorokon 1925.”

Orgonája 8 regiszteres, a híres kézdivásárhelyi orgonaépítő, Kolonics István 125-ik műve, melyet 1875-ben építettek be a templomba. A falu reformációja egybeesik a szilágyság reformációjával.

Diósad népességi adatait figyelembe véve elmondható, hogy életképes közösség, amelynek lakossága háromszor cserélődött. A városi (oppidum) rangú település (1623) első nagyobb válsága az 1668-as év, a tatárjárás ideje, mikor a falu nagyrészt elpusztult, Szentlászlói Sámuel lelkészt is meggyilkolták. 1721-ban 11 háztartást jegyeztek fel, a Pragmatica sanctio idején már 90 magyar és 9 görög katolikus élt itt, az 1847-es kolerajárvány

Asszonyok népviseletben

(mely megtizedelte a falut) előtti időben 922-en lakták a falut. Ebben az időben telepítenek be székely katonákat a faluba. 1896-ban a lakosok száma 1453-ra, az 1911-es összeíráskor 1775-re, 1943-ban több mint 2000-re nőtt. A legutóbbi összeíráskor (2012) 833 lakos élt a faluban, a csökkenést az elvándorlás okozta.

Az utóbbi évtizedben az állami hatóságok rég várt fejlesztéseket vittek végbe (aszfaltos út, központi vízhálózat stb.), melyek csökkentették az elvándorlást, és serkentették fiatal családok házépítési kedvét. A fejlődés az egyházi építkezéseket is segítette (önerő, állami támogatás és cégek szponzortámogatása), melyeknek kézzelfogható megvalósulásai a templom belső- és külső felújítása, új gyülekezeti ház (parókia és imaterem) építése (2012-2013), a halottas ház megépülése (2019-2020), mind arról tanúskodnak, hogy „megfogyva bár, de törve nem”, adakozó és építkező gyülekezet él Diósadon. Átlagosan 15-20 gyermekek jár vallásórára vasárnap, konfirmációkor 4-5 ifjú tesz vallást hitéről, az ifjúsági bibliaórákra 10-15 fiatal jár. Sajnos többet temetünk (átlag 20-25 évente), mint kereszteleünk (átlag 3-6 évente), az előregedés láttatja nyomait az istentiszteleteken résztvevők számán (délelőtt 120-130, délután 35-45, bibliaóra 12-15) és

A református parókia

Konfirmandusok 2022-ben

életkorán. Mindennek ellenére hisszük, hogy munkánk nem hiábavaló, és meglesz a jutalma.

Minden elvégzett munkáért Istené a dicsőség, ki mindedig megsegített minket. A jövőnket az Úr gondviselésére bízunk, Aki ígérete szerint, velünk marad a világ végezetéig.

KÁDÁR GYÖRGY-TAMÁS
lelkipásztor

A diósadi templom belseje. Fotó: Magyarai Hunor

Százötven éves a katalini templom

„Hadd hirdessem a te nevedet nemzedékről nemzedékre.”

Zsolt 45, 18

Katalin Nagybányától 7 km-re délre található a Lápos folyó bal partján. Múltja megegyezik a Kővár-vidéki települések történelmével. 1566-ig Közép–Szolnok vármegyéhez, 1566–1876 között Kővár vidékéhez, 1876-tól Szatmár vármegye nagysomkúti járásához tartozott, majd 1968-tól Máramaros megyéhez tartozik. Katalin lakosai kezdettől fogva magyarok voltak. A falu neve az idők folyamán számos változáson ment keresztül. Említik Also Koltho, Kultha vagy éppen Kathalynfalwa néven, 1715-től pedig Katalinként.

Egy 15. századi legenda szerint a falu helyén létezett egy nagyobb település (akár mezőváros), mely a török-tatár dúlás áldozata lett. Almásy Sámuel, magyarberkeszi lelkész és népdalgyűjtő 1850-ben kiadott *A dési evangélikus–református egyházmegye történeti és statisztikai leírása* című kéziratában a következőket jegyzi fel Katalinról:

„Szájhagyomány szerint hajdan mezőváros és anyaegyház volt, melyhez tartozott a mostani anya, Koltó is. (...) Népes lévén nagyszerű temploma épült, de a törökök és tatárok dühöngése (1657, 1661) elpusztítván, a szépséges templom is romba dőlt, s köveit, mint állítják Katona Mihály kővárvidéki kapitány szétszedetvén az útra hordatta. (...) Temploma kicsinyszerű és ízléstelen épület, most van tervben helyette egy díszes kőtemplomot építeni, mely célra egy rakás kő már össze is van hordatva.”

1674-től a Széki Teleki Mihály birtokához tartozott és történelme összefonódott Koltóéval. A falu a különböző támadások miatt részben elnéptelenedett. A II. Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharcot követően kezdett el népesedni, nem véletlen, hogy a kataliniak ősei féltve őrizték a fejedelem fényképét.

Számos olyan 19. századi családnévvel találkozunk a múltban, melyek napjainkban csak emlékként maradtak ránk: Balás, Balog, Bálint, Bencze, Jenei, Kiss, Kerekes, Lakatos, Móré, Sebestyén, Szilvási, Turuczko (az 1720-as eredeti összeírásban: Thoroczko).

A reformáció korán elterjedt ezen a vidéken. A 16. század közepén már találkozunk Erdősi Sylvester János tanaival, aki korábban (1526–27) Krakóban tanult, ahol megismerkedett Erasmus eszméivel. Sylvester János 1529-ben Wittenbergben folytatta tanulmányait, majd 1534-től Sárovaron tanított. Másik reformátorunk Kopácsi István, aki Sárospatakról Erdőd érintésével érkezett Nagybányára, ahol 1547-ben megalapította a Schola Rivulinát, Erdély egyik korabeli híres iskoláját. E két jeles személyiségnek köszönhetően terjedtek a reformáció tanai e vidéken.

Az 1865. február 5-én tartott presbiteri gyűlés döntése értelmében: „A katalini református egyház teljes szándéka templomot építeni, mely kisebbszerű lenne.” Almásy Sámuel írása szerint „pénzüket igen jól kezelik”, de mindez kevésnek bizonyul az új templom építéséhez. 1873. október 3-án az egyházkerületől 500 forint kölcsönt vesznek fel 6%-os kamattal, garanciaként az államkötvényeiket ajánlják fel. Két évvel később, 1875. december 12-én a lelkipásztor jelenti, hogy a templom megépült. A tornya alacsonyra sikerült, így az 1930. július 10-i presbiteri határozat szerint magasabbra emelik azt. A költségeket a nyári egyházi bál jövedelmének harmadából, és az egyháztagek adományaiból fedezik. 1931-ben

a torony már magasabb, a templomtetőre zsindely helyett pala kerül, és kívül újravakolják. A templomon levő palafedél sem bizonyul időtállóknak. 1984-ben a tetőszerkezetet teljesen felújítják és a templomot bádoggal fedik át. 1988-ban a gyülekezet pozitív hozzáállásának köszönhetően a teljes templombelső megújul. 1995-ben földgáz alapú fűtést vezetnek be a templomba.

2017-ben a templom teljes külső-belső felújításon esett át. Köszönet illesse a helyi önkormányzatot és gyülekezetünk tagjait, hogy az anyagi terhet vállalták. 2019-ben a fűtésrendszer korszerűsítésére is sor került, az Oldebroeki Református Egyházközség (Hollandia) Samen Bouwen Bizottságának köszönhetően.

Az épületek (templom, gyülekezeti ház, kápolna) korszerű állapotban fogadják a gyülekezeti tagokat és a hozzánk látogatókat. A temető példamutató rendben van.

2021. július 18-án kopjafa avató ünnepségre került sor. Bencze Cs. Attila Esztergomban élő nyugalmazott levéltáros kérésére állítottunk kopjafát Bencze Rózsának, a Bencze család őseinek.

Az egyházközségnek 1921-től társegyházi státusa van, ami azt jelenti, hogy külön templommal, presbitériummal rendelkezik, de a szolgálatokat a koltói lelkész végzi. Napjainkban 224 lelket számlál a gyülekezet, akik

a templomlátogatottsági adatokat figyelembe véve, igen lelkesek. Délelőtt a gyülekezet 20–25%-a, délután 10%-a jelen van az istentiszteleteken. Külön kiemelném, hogy a presbiterek teljes létszámban jelen vannak szinte minden alkalommal a vasárnap délutáni istentiszteleteken is. Gyülekezetünkben 2022-ben 17 ifjú konfirmált, közülük 7 katalini volt. Nagyon rég nem tett bizonyosságot hitéről ilyen sok fiatal Katalinban.

Holland testvéreink támogatásával diakóniai munkát is végzünk. Karácsonykor a 70 év felettiek, pünkösdkor az özvegyek és egyedül élők (nem összetévesztendő az egyedülállókkal) kapnak élelmiszercsomagot mindkét faluban.

A gyerekek vallás- és katekézisért Koltóra járnak, 2 km távolságra.

Az egyháztagok között vannak, akik a koltói kórusokban szolgálnak, és vannak, akik a koltói nőszövetségi foglalkozásokba is bekapcsolódnak.

A gyülekezet tagjai rendszeresen megrendelik és olvassák a Harangszót.

Isten áldja mindazokat, akik erejük, hitük és képességük szerint lankadatlanul azon fáradoznak, hogy gyülekezeti életünk eredményes legyen. Adja a Mindenható Isten, hogy a lelkesedés lángja a következő évszázadokban is megmaradjon a kataliniakban!

ECSEDI ÁRPÁD
lelkipásztor

Szemelvények a 380 éves domokosi gyülekezet életéből

„Az Úr pedig igazgassa a ti szíveteket az Isten iránt való szeretetre, és Krisztus iránt való állhatatosságra.” 2Thessz 3,5

Nagybányáról délkeleti irányba indulva, Magyarláros érintésével érkezhünk be Domokosra. A falu első említése 1325-ből származik még Zuchtu (Szőcstő) néven, mert ott fekszik, ahol a Szőcs patak befolyik a Lárosba. 1488-ban már Damokosfalva, 1733-ban pedig Domokos néven szerepel. Az első templom építésének idejéről nincsenek pontos adatok, de az biztos, hogy a reformáció előtti időben épült. A református egyházközség 1643-ban válik önállóvá, addig Magyarláros leányegyháza, filiája volt. Ilyen értelemben kezdődik az idén 380 éves református gyülekezet története. Első lekipásztora Csehi József (1643-1645) volt. 1661-ben a

A domokosi református templom

Konfirmálás 2022

Kemény János fejedelmet üldöző török-tatár seregek felgyújtották a falut a templommal együtt. A gyülekezet *Jókus* nevű lelkipásztora (teljes neve ismeretlen) azonban idejében értesült a közelgő veszedelemről, a hívekkel együtt a közeli sűrű erdőbe menekült, az egyház vagyonát is sikerült megmenteni, a harangot, az úrasztali eszközöket.

1722-re készült el az új, kazettás mennyezetű templom, melyhez 1793-ban kőtornyot építenek, majd 1838-ban orgona is kerül a templomba. 1942 szeptember 12-én a templom, a parókia és több lakóház tűzvész áldozata lett. Az 1784-ből származó szószék és az úrasztala megmenekült. A jelenlegi templom 1945 őszére készült el, Debreczeni László tervei alapján, kalotaszegi stílusban, négy fiatoronnyal. A szószékkoronát Kós Károly tervezte. A toronyban két harang található, a nagyobb 1966-ban öntötték, felirata: „*Domokosi ref. Egyház 1966*”, a kisebbik felirata: „*Isten dicsőségére adományozta az E.M.K.E. Szabó József és Bodor Zoltán, 1943 január.*”

A legutóbbi belső felújítás 2014-ben volt Keresztes Nagy Imre János lelkipásztor idejében. Ugyanabban az évben fejeződött be a temetőben levő ravatalozó építése is. 2019 márciusában az 1848-49-es forradalom és szabadságharc hőseinek emlékére a templomkertben kopjafát állítottak.

Ifjúsági csoportunk Máramarosszigeten

2021-ben Keresztes Nagy Imre János lelkipásztor nyugdíjba vonulása után az egyházközség Lovász István lelkipásztort hívta és választotta meg.

Hetente többször is istentiszteletre hívatnak templomunk harangjai, hétfőn és csütörtökön reggel, szombaton este, vasárnaponként délelőtt és délután. Vasárnap délelőttönként 10% fölötti az istentiszteletek látogatottsága. Heti rendszerességgel megtartjuk a gyülekezeti vallásórákat, konfirmációi előkészítőket, ifjúsági bibliaórákat. 2021 novemberétől gyülekezeti énekkar is működik Lovász Nagy Angéla kántor vezetésével.

A 2012-ben konfirmáltak konfirmáltak találkozója

A domokosi templom beltere

2022-ben 13 fiatal konfirmált a gyülekezetben. Egyházközségünkhöz szórvány is tartozik: Erzsébetbánya, ahol havi rendszerességgel istentiszteletre gyűlhetünk össze.

Isten iránti hálával tekintünk a múltba és a közelmúltba egyaránt, és az Úrba vetett bizalommal nézünk előre, Krisztus ígéretében megerősödve: *Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.*

LOVÁSZ ISTVÁN
lelkipásztor

A Biharszentjános Református Egyházközség élete

Ímé, nem oly rövid az Úr keze, hogy meg ne szabadíthatna.

Ésa 59,1a

Biharszentjános a Partium nyugati részén, Bihar megyében fekszik, az E 60-as nemzetközi műút mellett, Nagyváradtól 10 km-re nyugatra, a román–magyar határtól 5 km-re. Bors község 4 települése közül lélekszám szerint a legnagyobb.

Nevét a határában létesült, Szent János tiszteletére szentelt klastromról kapta. A 2015-ös

Emlékmű a templomkertben

régészeti leletek tanúsága szerint már a bronzkorban lakott volt, a falu melletti ún. Klastrom-dombon pedig egy 11. századi település nyomait tárták fel. A népvándorlást követően az állandó település létrehozói a honfoglalás után Biharban megtelepülő magyarok voltak az Árpád-kor első századaiban. A mai Szentjános határát és a település területét a honfoglalás korában tölgyerdő borította, s az államalapítás után a nagy-kiterjedésű bihari királyi uradalom királyi vadászterülete volt. Szentjános

A biarszentjánosi református templom

első írásos említése 1215-ből a Váradi Registrumban található, az itteni monostorral kapcsolatos oklevelekben. A falu 800 éves múltjának állított emlékművet a református egyházközség a polgármesteri hivatallal együtt 2015 decemberében.

A népesség számának alakulása az évszázadok folyamán nagyon változó volt. A török uralom idején a lakosság szinte teljes egészében megsemmisült. A 18. és 19. században a kor pusztító járványa (kolera), és a természeti katasztrófa (árvíz kétszer is) megtizedeli a falu lakosságát. 1983-2001 között, a református egyház anyakönyvei alapján az őslakosság soraiban fogyás mutatkozott, mint a csökkenő születések, valamint a di-vatossá vált kitelepülési hullám következménye. A 2002-es népszámlálás viszont a lakosság növekedését mutatja: 1462 lakosa közül 1408 magyar (96,3%), 51 román, 2 szlovák és 1 ukrán volt. Ebből református 1160, ró-mai katolikus 184, baptista 45, ortodox 36, görög katolikus 7, evangélium keresztény 4, adventista 3, unitárius 2, evangélikus 1, egyéb vallású 19, nem nyilatkozó 1. Mára már a román ajkúak meghaladták a 10 %-ot a települé-

sen. Ez a növekedés és arányváltás mindmáig tapasztalható, s egyrészt a városról vidékre költöző divat-hullámnak, másrészt a Nagyváradhoz közeli és nyugati országhatár vonzásában gazdasági fejlődésnek induló község infrastruktúrájának köszönhető. A kollektivizáló mezőgazdálkodás idején a falu lakosságának nagy része zöldségek termesztésével foglalkozott, melyet a nagyváradai piacokon értékesítettek. Mára már jelentősen csökkent ez a megélhetési forrás. A gazdasági fejlődés következtében létesült ipari parkok számos vállalkozásnak adnak teret, melyek új munkalehetőséget biztosítanak a lakosság számára.

Biharszentjánosi krónika címmel a település részletes leírása olvasható Kupán Árpád történész HŰSÉG ÉS HELYTÁLLÁS című könyvében, melynek előszavát, Baracsi István, a gyülekezet néhai lelkipásztora írta. A református egyház 1580-ban jött létre, miután 1557-ben református birtokosok tulajdonába kerül a település, s a lakosság felveszi a református hitet. A templom 1805 advent 2. vasárnapjára épül és kerül felszentelésre. Az évszázadok során többször is felújított templom legutóbbi felújítása

2020-ban, Csomay Árpád lelkész idején történt, aki mind a történelmi emlékéllítés, mind a gyülekezetépítés missziói szolgálatában maradandó nyomot hagyva, hűséggel szolgált. 2003-ban a templom három bejáratának középső portikusában két márványtáblát állítottak, melyek a 16 századig szolgáló katolikus papok és apáca fejedelmnők, valamint a 17. századtól szolgáló református lelkipásztorok nevét örökítik meg. A gyülekezet emlékezetében máig élő lelkészek: Paksy Kiss Sándor (1946–1951), Bárdi Imre

A könyv borítója

(1952–1976), Baracsi István (1976–2000), Csomay Árpád (2000–2021).

2001-ben állíttatja az egyházközség a templomkert bejáratánál a nagyváradi Deák Árpád szobrász által készített turulmadaras milleniumi emlékművet, melyen a Szentjános egykori földbirtokosának és patrónusának címere található. Lónyay Tivadar császári és királyi kamarás 1860 után költözik Szentjánosra, s lesz a falu gazdasági és kulturális életének fellendítője, az egyházközség tiszteletbeli gondnoka, aki a mai temető

Milleniumi emlékmű

területét adományozta az egyházközségnek. Ebbe a temetőbe költöztettük át 2022 augusztusában annak a több, mint 300 néhai szentjánosi lakosnak a csontjait, akik az állam útépítés céljából kisjátított régi nagy temetőjéből „otthontalanná” váltak.

Az egyházi épületek kapcsán tisztelettel említendők az előd lelkészek, akik lelki építkező szolgálatuk mellett ingatlanokkal is otthont teremtettek mind a lelkészcsaládoknak, mind a gyülekezetnek: a Bárdi Imre esperes-lelkész által 1965-ben felépíttetett parókia, valamint a Baracsi István által 1994-ben építtetett gyülekezeti ház. Az egyházközség tulajdonát képező felújított régi iskolaépületet pedig bérbe adták.

A gyülekezeti élet tekintetében az egyházközség – Isten iránti hálával – rendkívül gazdag és mozgalmas évtizedeket tudhat maga mögött. Ebben kiemelkedő szerepe volt Csomay Árpád 2021-ben nyugdíjba vonuló lelképásztornak, feleségének és családjának, akik mind a nőszövetségi, mind az ifjúsági- és gyermekmisszió terén gyülekezetépítő szolgálatot

végeztek. Ennek a szolgálatnak a folytatása és bővítése történik két covid-járvány törte év után. A közösségi életet sok helyen bénította meg a 2020-as világjárvány.

Ebből a tehetetlen állapotból lendítette ki a biharszentjánosi gyülekezetet 2021 nyarán a lelkészválasztás, amikor megválasztotta Simon Piroska Angéla lelképásztort. 2022 újkenyér hálaadó ünnepén, 22 év után ismét lelkészbeiktatási ünnepség részese lehetett a szentjánosi gyülekezet. Indító alkalomként a nyári vakációs gyermekbibliahét újbóli megszervezése hozott mozgást a közösség életébe. A több mint száz gyermek és 25 segítő, a bibliahetet záró játékos családi délután évről évre ismétlődő élményt nyújt. Ezzel újraindult a gyermekmisszió, kiegészülve a havonkénti gyermeknapokkal, valamint a heti hittanórákkal. Ezt a szolgálatot óvónők, tanítónők és tanárnők szinte önműködően végzik a lelkész vezetésével. Nagy áldás a jelenlétük a gyülekezet életében.

A konfirmációi oktatásban is új lehetőségek kerültek elő a korlátozások feloldásával. Istennek hála a konfirmációi oktatásra beiratkozók száma meghaladja a 10-et, s így az első és másodéves konfirmándusok számára lehetőség nyílik káté-napok, kirándulások, templomlátogató tanulmány-

Vakációs bibliahét

utak szervezésére. Az ifjúsági misszió talán a legfontosabb terület, amely a legnagyobb odafigyelést és befektetést igényli, ahol nehéz felvenni a versenyt mindazzal a technikai és szórakozási kínálattal, amely elviszi a fiatalokat, de a lekonfirmáló ifjak nyújtják az utánpótlást és a reménységet.

A gyülekezetnek van egy kb. 15 fős bibliaórási közössége, akik hetente bibliatanulmányozásra és a gyülekezetért való imádkozásra gyűlnek egybe. Ezek az alkalmak lelki építkezésül szolgálnak hét közepén.

A gyülekezet nőszövetsége gyakorlott közösség, akik Csomay Piroska tiszteletes asszony szolgálata során szereztek tapasztalatot. Egykori egyházmegyei nőszövetségi elénökként számos nőszövetségi alkalmon vettek részt, most pedig folytatják szolgálatukat a beteglátogatás, szeretetvendégségek, havonkénti találkozók, csigatészta-készítés szolgálatában. Idén vendéglőadók meghívásával (dr. Tóth Szende kardiológus) bővítették alkalmait.

A gyülekezet presbitériuma talán a legnagyobb számú kisközösség az egyházi életben, akik kisebb feladatkörök szerinti bizottságokat alkotnak és szükség esetén segítik a lelkész és az egyházközség munkáját. Tanácsadó és döntéshozó megbízatásuk mellett többszöri közmunkában is szolgáltak az elmúlt években, amikor a nőszövetség ízletes bográcsossal jutalmazta szolgálatukat. A presbitérium a nőszövetséggel együtt számos egyházi rendezvénynek adott otthont az évek során. 2022 nyarán a Bihari Református Egyházmegye jelölő közgyűlését fogadta templomába és szeretetvendégségre.

A gyülekezetnek van egy 20 éves holland kapcsolata az Ijzendoorn-i gyülekezettel, amit 2022 augusztusában közösen ünnepeltünk a szentjánosi templomban, ahol egy jelképes ajándékot adtunk át holland testvéreinken, ezzel erősítve és folytatva a testvéri kapcsolatot. A holland testvérek sokéves támogatása gyülekezetüknek nagy mértékű kiöregedése és apadása okán fogy, de a szentjánosi gyülekezet magáévá tette a jószívű adakozásban való előljárást, így mi magunk többször is adomány vagy perselyes gyűjtést szerveztünk az elmúlt években Kárpátaljai háború sújtotta testvérek, községi vagy megyei lakhelyű tűzkárt vallott családok vagy félárván maradt lelkészunokák megsegítésére. 2021 februárjában új alkalomként vezettük be a házasság hetét, amely felkeltette a gyülekezeti házaspárok érdeklő-

Házasság hete, gyülekezeti kirándulás

dését. Az elmúlt 3 év kimaradása után vágyakozó érdeklődéssel kérte a közösség a gyülekezeti kirándulást, melyet Nagyenyed és Gyulafehérvár történelmi és egyháztörténeti vonatkozású nevezetességeire irányítottunk. Zenei téren is megmozdult a gyülekezet a kórus újraszerveződésével, melynek a zenei végzettségű, kórusmunkában jártas lelkész a vezetője. Rövid idő alatt számos régi és új kórusművet dolgoztak fel, és szolgáltak imahetekken (Mezőtelki, Magyarkéc, Biharpüspöki), egyházmegyei kórustalálkozón, vagy meghívás alkalmával (Temesvár Új Ezredévi templom). Az éneklés öröme hitélménye is egyben, és Isten iránti hálával tölti be a kórust. A gyülekezet 2018-ban alakult evangéliumi együttese, a Fénykövet is folytatja szolgálatát, számos meghívásnak téve eleget nem csak egyházmegyénkben, hanem egyházkerületeinkben, országhatáron innen és túl. Gyülekezetünk különböző egyházi és nemzeti ünnepének „haza-járó vendége” Szentjános szülötte, Bors Község tiszteletbeli polgára Hajdu Géza színművész, a nagyváradi Szigligeti Társulat színművésze,

aki szentjánosi szolgálataiban mindig többletet hoz a szülőföld emléke és ősei iránti szeretete és tisztelete révén.

A biharszentjánosi gyülekezet a rendszerváltás óta virágzó gyülekezet a maga természetes hullámzásaival. A falu gazdasági fejlődése sok beköltözőt vonz, mely által a gyülekezet számban növekszik. Ugyanakkor, az Istent kiiktató korszellem még egy ilyen hagyományőrző közösségben is napi aktualitásává teszi a missziói parancsot: „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön. Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevébe, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek, és íme én titeletek vagyok minden napon, a világ végzetéig. Ámen!” (Máté 28,18-20). Az Úr legyen ebben segítségül és áldásul!

SIMON PIROSKA ANGÉLA
biharszentjánosi lelkipásztor

Simon Angéla beiktatása 2022 őszén

A Szatmárnémeti Szamos-negyedi Református Egyházközség rövid története

*Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképen el
nem múlnak. Mt 24,35*

Az 1989-es események után Szatmárnémeti Városi Tanácsa több vallásfelekezet hívei számára helyet adományozott templomépítésre. Így kapott helyet egy új református templom építésére a Szamos-folyó bal partján élő, és három új városnegyedbe tömörülő reformátusság is, a Megyei Kórház közelében. 1991. július 7-én alapkövet helyeznek el a majdani templom területén, az Oituz és a Prahova utca kereszteződésénél, és szatmári tervezőmérnökök elkészítik a 600 férőhelyes új templom tervét.

1992-ben a Lánkos templom gyülekezete Bogya-Kis Ferenc szárazberki lelkipásztort hívja- és választja meg templomépítő lelkipásztornak, egy évvel később a két anyaegyházközség, a Lánkos- és Kültelek közgyűlésein kimondják a Szamos-negyedi Református Egyházközség önállóságát. Még

Szamos-negyedi templombelső

Szamos-negyedi konfirmandusok 2022-ben

abban az évben megalakul a gyülekezet nőszövetsége, mely templom- és iskolaépítő nagyasszonyunk, Árva Bethlen Kata nevét vette fel.

1993. augusztus 1-től, egyházkerületi szinten is, jogerőre emelkedik az egyházközség önállósága és megválasztják az első presbitériumot. A vasárnap déli, Lánchos-templomban tartott istentisztelet mellett rendszeressé válnak a szabadtéri istentiszteletek is. Télen és nyáron, esőben, hóban, nyári napsütésben, de. 10 órai kezdettel megtartják a szabadtéri istentiszteleteket az építendő templom területén. Örömmel tapasztalják, hogy növekszik a szabadtéri istentiszteletek résztvevőinek száma. Néhány hónap leforgása alatt, a kezdeti 30-40-es lélekszám több mint 200-ra emelkedik. *Nagy szükség van a templomra!* – állapítják meg sokan a hívek közül. Időközben beindul az irodai szolgálat a belvárosban a Kálvin János tér (Béke-tér) 4 szám alatti lelkészi hivatalban az egyházközség hívei számára.

1993. október 1-jén a gyülekezet meghívja és megválasztja második lelkipásztorát, Bogya-Kis Mária kispaleskei lelkészt. 1994. május 30-án istentisztelettel kezdődik el a templom alagsorának építése, és nyár végére már állnak az alagsor falai. Ennek öröme szeptember 18-án hálaadó ünnepséget tartanak, amikor az óvárosból (a Lánchos- templomból) Tőkés László püspök és mintegy negyven lelkipásztor vezetésével, több mint tízezren zárandokolnak az épülő templomhoz, zsoltárokat és dicséreteket énekelve. Az ünnepi zárandoklat mottója: *Együtt a templomért!*

1994 decemberében befejeződnek az alagsor földemjének munkálatai és a következő év január 27-én, két évi szabadtéri viszontagságos idő után a gyülekezet végre fedél alá kerül, és bevonul katakombájába. Ettől kezdve lassan otthonossá, istentiszteletek tartására alkalmassá teszik az alagsort.

A nőszövetség a heti bibliaóráján kívül, minden héten kétszer gyűl egybe, hogy csigatésztát készítsen eladásra, így támogatva a templom építését. Presbiterek, gyülekezeti tagok kétkezi munkájukkal, szíves adományaikkal, önzetlen szeretettel veszik ki részüket a templom építéséből. Közben megalakul az egyházközségi vegyeskar, az IKE, az Immánuel ifjúsági ének-zenekar és beindul a vasárnapi iskola a kicsinyek számára, valamint a nyári vakációs bibliaheti tevékenység is.

A III. Magyar Református Világtalálkozón (1996) már állnak a templom falai, s örömmel tapasztalják: *ha az Úr építi a házat, nem fáradnak azon hiába annak építői!*

1998 májusában fedél került az Úr házára, s az új templomban először tarthattak konfirmációi ünnepélyt, amikor száz ifjú tett vallást Krisztusba vetett hitéről és kötelezte el magát egyháza iránti hűségre. Még abban az évben felkerül a gömb és a csillag a toronyra, hogy hirdesse mindenkinek: *az Úr uralkodik!*

A Szamos-negyedi Árva Bethlen Kata Református Nőszövetség

Szamos-negyedi presbíterek 2018-ban

1999. október 31-én, Reformáció napján, Eiserfeld-i német református testvéreink jóvoltából megkondulnak a templom harangjai. A német testvérgyülekezet két harangot adományozott az egyházközségnek. Ez időben Scherpenzeel-i holland testvérek új templompadokat készíttetnek, s egyenesen hazájukból hozták el az új szószéket. Még abban az évben a testvérgyülekezetek támogatásával az egyházközség megvásárol egy kisebb családi házat az Inaului utcában, hogy ott beindítsa az irodai szolgálatot. A következő év tavaszán befejeződnek a templomépítési munkálatok és július 9-én került sor a templom és a templomzászló fölavatására. A templomzászló címerében hármass motívum áll: *baloldalt* az egyik mezőben az új templom képe látható, *a másik mezőben* az egykori szatmári vár előtt – a Szamos-folyón innen – egy kis templom képe és egy felirat található: *Hóštánc 1623*. A krónikák szerint, Bethlen Gábor fejedelemsége idején, már állt egy református kistemplom a jelenlegi Szamos-negyedi egyházközség területén. Ez lehetett a Szatmár-Hostánci (Hochstadt-i) Eklézsia temploma, amely az 1700-as évek kuruc-labanc háborúi során elpusztult. A középső mezőben pedig a zászlós Bárány látható, az Isten Báránya, Jézus Krisztus, aki 2000 éve őrzi, védi, építi egyházát a földön, s egykor diadalra juttatja. Ez a zászló az eljövendő nemzedékek számára

is jelkép és biztatás, hogy az Úr minden időben győzelemre vezeti azokat, akik az Ő nevében bíznak.

Azért, hogy a gyülekezetnek ne legyen ideje lankadni a szent munkában, az Úr kicsinyei ügyét felvállalva – Isten kegyelméből –, a 2000. év őszétől beindítják az egyházkerület első református óvodáját: az *Árva Bethlen Kata Református Óvodát*, az Inaului utca 9. szám alatt, az arra a célra megvásárolt és átalakított családi házban.

2001 őszén a gyülekezet elkezdte az új parókia építését, az Inaului utca 11 szám alatti telken, az iroda épülete mellett. Az építés munkálatait 2003 karácsonyára befejezik, és a lelkészcsalád beköltöztetett új otthonába. 2002 áprilisában Bethlen Gábor erdélyi fejedelem nevére nevezik el a templom terét. A hivatalos cím ettől kezdve: *Bethlen Gábor tér 1 szám*. Később, 2007 októberében a gyülekezet mellszobrot is állíttatott a nagy református fejedelem tiszteletére a templom kertjében. 2002 nyarán a templom adott helyet az évi egyházkerületi nőszövetségi konferencia számára, amikor főtiszteletű Csűry István, akkori püspök- helyettes több mint 1200 nőtestvérnek hirdette az Úr Igéjét. 2006 őszétől, az intenzívebb szeretetszolgálat jegyében, diakóniai akció indul a gyülekezetben. Októbertől ápriliséig, minden télen sikerül hetente mintegy hatvan meleg ebédet

A gyülekezet zászlaja

A Szamos-negyedi Árva Bethlen Kata Református Óvodában

biztosítani és otthonaikba kiszállítani idős, beteg egyháztagok számára. A rendszeres beteglátogatás és a szegény sorsú családok támogatása során felmerült az igény a diakóniai szolgálat kereteinek kiszélesítésére. Holland és svájci testvérgyülekezetek támogatása során az egyházközség megvásárolta az Inaului utca 30 szám alatti családi házat, amelyet a későbbiek során átalakított diakóniai központtá.

Magyarország Kormánya Kárpát-medencei óvodafejlesztő programjának köszönhetően, az egyházközség területén működő (rövid programú) óvodát, Isten kegyelméből és Egyházkerületünk jóvoltából, sikerült napközivé átalakítani. Korábban a régi óvoda területére készültek ennek az új óvodának a tervei, de technikai okok miatt ez nem valósulhatott meg. Ekkor a Presbitérium úgy döntött, hogy a Református Szeretetotthon (Diakóniai Központ) épületét és telkét átadja a terv megvalósítására, az Otthon pedig a régi óvoda épületébe fog átköltözni. A napközi épületének tervét Némethy László nagyváradi mérnök és csapata végezte, a kivitelezést pedig a Szatmárnémeti Tarr és Tarr cég vállalta. 2022 tavaszán előbb a régi óvoda gyermekei vették birtokba az új épületet, de még ugyanazon év őszén már napköziként működik az ingatlan.

Az elmúlt közel harminc esztendő történései Isten iránti őszinte hálaadásra készítetik a híveket. Nem lehet semmi sem fontosabb, mint a köszönet szava Urunk felé, aki csodás utakon vezette Szamos-negyedi református népét. Miközben a hívek építették a templomot, az Úr szolgáló közösséggé, nagy és élő családdá formálta őket. Ezért, aki a nagyváros idegen, rideg világában megtalálta lelki otthonát az Isten házában, nem lehet többé kallódó lélek. A gyülekezetben lehetősége nyílik arra, hogy építse Isten országát, és aki vállalja ezt a szent küldetést, mindenkor számíthat az Úr segítségére és hittestvérei támogató szeretetére. Ezt a családias, közösségvédő és identitást erősítő bástyát képezi immár a Református Napközi és a Diakóniai Központ is. Boldog szívvel mondhatjuk „Ében há-ézer” – mindeddig megsegített minket az Úr! Legyen mindörökké áldott az Ő neve!

Soli Deo Gloria!

BOGYA-KIS FERENC és BOGYA-KIS MÁRIA
lelkipásztorok

A szamosnegyedi református templom

Idősek találkozója Végváron

Ne félj te kicsiny nyáj; mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot. Lk 12,32

A Végvári Református Egyházközség szervezésében, a hagyományokat őrizve két év kimaradás után ismét megtartottuk 2022. szeptember 25-én vasárnap az idősek találkozóját. Az itt élő és az innen elszármazott 70 életévet betöltött és azon felüli szépkorúakat vártuk a találkozóra. Az alkalom a délelőtti istentisztelettel kezdődött és késő délutánig tartott.

Az ebédhez a helyi kultúrotthon nagytermében lehetett asztalhoz ülni. Százötven személy ünnepelt így együtt. A hangulatról Kele Zoltán zenész gondoskodott.

Idén az elmúlt két év kimaradása miatt egyszerre három korosztályt is megünnepeltünk. Rendkívül fontos, hogy magukkal hozták a jókedvüket! Arra kértünk mindenkit, hogy jelezzék a szervezők felé az személyes ünnepek alkalmait és dátumait (pl. házassági évforduló, születésnap stb.). Így hát egy-egy szál virággal köszöntöttük az ünnepelteket és megköszöntük a presbitereknek, valamint mindenkinek a személyes segítségét.

Konfirmáció Végváron

Hálaadással közlöm, hogy Végváron 2022-ben öt ifjú jelentkezett fogadalomtételre, két fiú és három lány. Ők 2022. május 29-én a végvári gyülekezet és Isten színe előtt adták bizonyosságát annak, hogy a Krisztus tudományában jártasak. Farkas Andrea-Eliza, Fekete Kinga, Kele Dávid, Manfredo Claudio és Radics Edina-Réka tettek fogadalmat hűségükről. Pünkösöd vasárnapján járultak az úrasztalához és részesültek először az úrvacsorában.

Végvár, 2022. augusztus 31.

BÓDIS FERENC
esperes-lelkész

Húsz éve épült a jankafalvi református templom

Az Úr az én erősségem! Hab 3,19

Jankafalva az Ér partján lévő, az érmelléki dombok alatt elterülő település, amely Bihardiószeg szomszédságában, Nagyváradtól 28 km-re északi irányban, a határ mellett, a nagyvárad-székelyhídi vasútvonal mentén fekszik. Árpád-kori település, nevét először az oklevelek 1291–1294 között Iwance, Ivanka neveken említik, a falu a püspöki tizedjegyzékben Negvegzy néven bukkan fel. Nem tudjuk mikor épült a régi templom, de azt tudjuk, hogy tágas volt, s hogy Szent György tiszteletére épült.

A település a Gutkeled nemzetségbeliek birtokai közé tartozott. 1307-ben a Gutkeled nemzetségbeli Kis Kozma és Odun, azaz Ödön osztozásakor Odun fiának, Ivánkának jutott a Szent György egyház. 1333-ban a pápai tizedjegyzék szerint harminc kepet, míg 1334-ben húsz kepe pápai

A jankafalvi református templom

Jankafalvi templombelső

tizedet fizetett. Papjai közül csak egy ismeretes: Miklós, ki az 1333–1334-i tizedjegyzékekben évi négy garas pápai tizedet fizet.

A 15. században Jankafalván virágzó egyház élt. A gyülekezet reformációja valószínűleg az 1560-as években megy végbe, hiszen feltételezések szerint ebben az időben reformálódott Bihardiószeg is. Sajnos 1692 körül a Nagyváradról kiűzött és visszavonuló török-tatár hordák elpusztítják a templomot, s vele együtt az önálló egyházközséget is, sőt a falu is szinte egészen megsemmisül. Mindössze 4-5 család menekül meg, akik Diószegre költöznek. A 18. század első felében a falut, mint pusztát, azaz lakatlan területet említik.

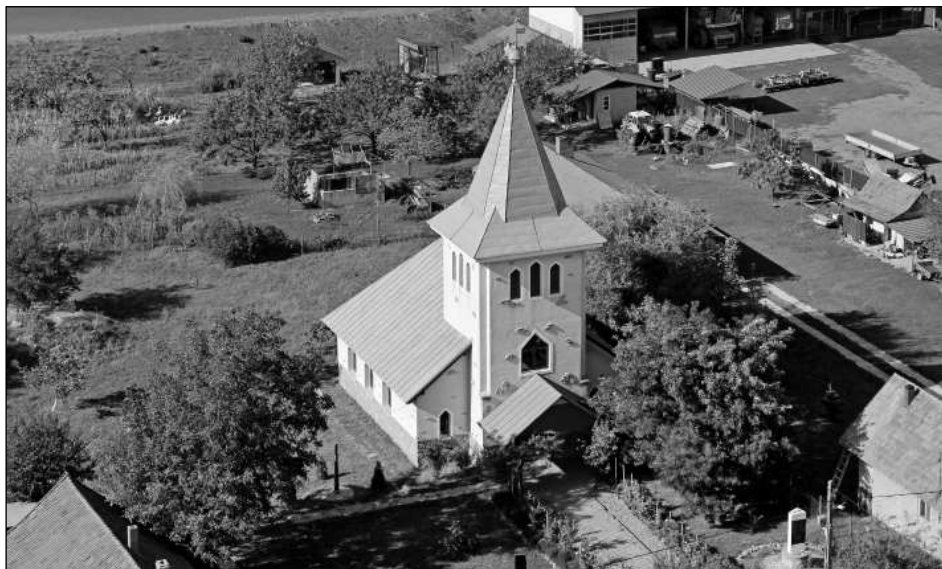
Bunyitay Vincze a 19. században született leírásban már ezt írja a régi templomról: „Középkori egyházának helye ma már szántóföld, de a Bereczky és Szeremley Sándor-féle telkek végében a «templom tisztása» nevű tó partján e század elején téglafalainak némi romjai még álltak. 1812. körül ezeket is lebonták s állítólag a nevezett Szeremley Sándor féle háznak végét építék belőlök.” A templom két harangjának egyike 1703-ban a szomszédos Diószegre került, amiről Fazekas Pál, diószegi bíró írása tudósít bennünket: „Mi Fazekas Pál, diószegi bíró, mellettem lévő tanácsommal,

és amikór kívántatni fog, denominálandó diószegi lakosok, adjuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, ezen levelünknek rendiben, hogy a feljebb elmúlt szomorú időkben, a pogányok beütése alkalmatosságával, eklézsiánk szolgálatjára eleinktől szerzett harangunk megégettétvén, és a székelyhídi eklézsia is a nálunk zálogba lévő harangját az elmúlt napokba kiváltván, midőn semmi alkalmas harangunk eklézsiánk szolgálatjára teljességgel nem volna, találtuk meg nemzeti Szikszai Kis Péter uramat, alázatosan, hogy amely harangja most, pusztában álló Jankafalva nevű őkegyelme helyének a diószegi házánál volna, ne sajnálaná azon pusztának régi lakosaival (kik is már mindnyájan városunkban laknak) együtt eklézsiánknak szolgálatjára ideig accomodálni. Mely instanciánkat őkegyelme méltó tekintetbe vevén, az említett jankafalvi harangot, a pusztának régi lakosainak akarattjából ide engedte, akik is név szerint így következnek: Vég István jankafalvi bíró, Fodor István, Csengeri Bálint, Pap Mihály, Strángos János.” Sat. Actum Diószeg, 1-a mai 1703.

Ez egy kis harang volt, melynek felirata ez volt: *In Honorem Dei fundit me Mathias Uhlich in Eperjes, 1663.* Sajnos ezt a harangot a többi diószegi haranggal együtt 1917-ben, az első világháborúban elvitték és ágyút öntöttek belőle. A másik jankai harangot a monda szerint a „templom

Az új harangok

A jankafalvi református templom madártávlatból

tisztásának” vagy „paptisztásnak” nevezett tó vizébe merítették. Nem bizonyított, de feltételezésem szerint a felgyújtott templomból a kisebb harangot ki tudták menekíteni, a nagyobbat nem, ami valószínűleg megrepedt, vagy megolvadt, s használhatatlan lett, ezért süllyesztették el a tó vizében. A faluban hallott legenda szerint 7 évente (egyik verzió szerint Húsvétkor) megszólal a régi harang. Szerencsére mára már igazi harang is szól a faluban naponta háromszor, nemcsak a régi harang túlvilági hangja.

A régi templomból csak az úrasztali kehely maradt meg. A kehely ezüsből van, súlya 24 dkg, űrtartalma kb. 3 deciliternyi, magassága (a talpa aljától számítva) 20,5 cm hosszú. A talpa felső része pikkelyes verésű és aranyozott, szintén aranyozott a talpat és a pohár csészéjét összekötő nyél is. A pohár különböző körzeteire levélkoszorú van vésve, az oldalán három angyalfő és mindegyik angyalfő egy-egy rózsával van elkülönítve egymástól. A pohár külső oldalán nyomtatott nagy betűkkel a következő szöveg van bevésve: „AZ TEKINTETES ES NAGOS ALBESY ZOLYOMI MIKLOS VRAM MEGH MARADOTT EÖZVEGYE DAROCI SOPHIA CINALTATTAM EZT POHARAT AZ IANKAFALVI ECCLESIAHOZ AZ SZ: SACRAMENTOMNAK KI SZOLGALTATASARA, VALAKI PENIGLEN EZT AZT POHART MAS EGYEB KÖSZÖNSEGES ITALRA

Az 1633-ban készült úrvacsorai kehely

FORDITANA ATKOZOTT LEGYEN ERETTE (1633)” Daróczy Zsófia, régi templomunk nagylelkű adományozója 1646-ban, 75 éves korában hunyt el Jankafalván. A nagyasszony Zólyomi Dávidnak, Bethlen Kata férjének volt az édesanyja, így a Bethlen családdal is közeli rokonságban állott. Az Érmelléki Református Egyházmegyei Levéltár legrégebbiről fennmaradt jegyzőkönyvének tudósítása szerint 1633-ban, az adományozás évében „Michael Nagyfalvi” volt Jankafalva lelkipásztora.

Nincsenek róla pontos adatok, hogy mikor, de az biztos, hogy a templom és a gyülekezet pusztulása után a Szikszai Kis család valamelyik tagja ajándékozta tovább e poharat egy másik egyházközségnek, mely a földesúr birtokában volt. Talán a kelyhen lévő átokformula hatására is jobbnak látták, hogy újra a szent sákramentum kiszolgáltatására használják e poharat. Így azonban az úrvacsorai kehely elkerült Jankafalváról, s már több mint 300 éve nincs is a gyülekezet birtokában.

Az új templomban bebetonozva található egy vörösmárvány-medence, melyet a kommunista időkben a kinti csapnál lábmosónak használtak, s gumicsizmát mostak benne. Egyesek szerint a régi templom keresztelőmedencéje, más feltételezések szerint szenteltvíztartó volt. Mára már az

A márványmedence

Istentisztelet az iskolában Darabont Tibor segédlelkésszel (1996)

is kérdéses, hogy a régi jankai templomból való-e. Ez újabb kutatásokat igényel tehát.

1696 után Jankafalva közigazgatásilag és egyházilag is Diószeghez csatlakozott. A bihardiószegi lelkészek, az 1894-ben épült nagyjankai iskolába időnként kijártak istentiszteletet tartani. 1944 után ez iskolából kitiltattak s ezután házakhoz jártak istentiszteletet tartani. Osváth Ernő lelkész 1974-ig kijárt. 1975-től sajnos nem járt ki senki. 1989-es forradalomig, aki tudott és mert, a diószegi templomba járt istentiszteletre. 1990-től azonban minden második vasárnap délután 3 órától a nagyjankai iskolában tartottak istentiszteletet, vallásórát és énekórát.

1991. augusztus 18-án a presbitérium úgy határoz, hogy: „*Jankafalván templomot kell építeni*” (23/1991). Az indoklás az volt, hogy az idősek a több mint 3 km-re levő diószegi templomba nem tudnak bejárni, az ifjak pedig, akik most keresik útjaikat, életük értelmét, melyen elindulhatnak, könnyen eshetnek hamis tudományok, szekták és babonák áldozataivá. Az Úr Isten megadta a lehetőséget és a segítő kezeket, így 1996-ban megtörténik az alapkövetétele, 1999-ben pedig már pirosban áll a templom, s augusztusban

Az építkezés kezdete Hám Etelka tanítónő felügyelete alatt (1996)

megszólalnak az új harangok a harangszentelési ünnepség keretében. Az új templom az E 671-es főút mellett került felépítésre, a falu ékköveként. 13 m magas tornyában két harang szól mind a mai napig, a nagy harang felirata: *A Jankai Ifjúságért, 1997*, a kis harang felirata: *In Honorem Dei, Janka, 1996*.

2002. augusztus 18-án zsúfolásig megtelik az Isten háza, s egy szép és áldásos templomszentelési ünnep keretében teljes pompájában adják át és áldják meg az új jankafalvi református templomot.

Az új templomhoz a területet Pap József és neje Irénke adományozták az egykori Bereczky-féle telekből (később Vancea birtokból). A templom felépítése legfőképpen Gellért Gyula esperesnek, diószegi lelkésznek köszönhető,

Harangszentelés (1999)

aki kitartó munkával és sok fáradsággal vitte véghez a presbitérium határozatát. A templom berendezését pedig helyi, magyarországi és más adományokból vásárolták meg a hívek. A magyarországi adományok néhai Hámné Veress Etelka jankai tanítónő és presbiter (ő volt a templomépítés gondolatának elültetője a presbitérium körében), majd halála után pedig leánya, özv. Kisfalusiné Hám Enikő közbenjárására gyűltek össze a jankai templom javára.

A templomszentelés után azonban nem dőlt hátra a gyülekezet, hanem az elmúlt húsz évben is szépítgette, javítgatta templomát, féltett kincse lett az a falunak, hiszen több mint 300 évet kellett rá várni, hogy újra a falu központját ékesítse.

2006-ban elkészült a bejárat elé a terasz, holland testvérgyülekezetünk egy csapatának hathatós támogatásával és munkájával, valamint felkerült a faragott csillár is. 2008-ban elkészült és ünnepélyesen átadták a faragott Mózes-széket, így teljessé vált a templom bútorzata. A templom faragott bútorzata Gál Potyó István zsoboki mester igényes munkája.

2009-ben holland testvérgyülekezetünk, a Rijsseni testvérek által támogatva fűtésrendszer készült, a munkálat után a falak festése is megtörtént, valamint a bejárat elé, és a templom belsejében is padlócsempe

A jankafalvi kórus 1999-ben

A jankai ifjúság az új templom előtt 2002-ben

került a beton padlózatra, s elkészült a templom udvarán is a járda. Ebben az évben ünnepeltük a harangszentelés 10. évfordulóját is, majd 2012-ben a templomszentelés 10. évéről is megemlékeztünk. 2014-ben a Magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával kicseréltük a templomhajón lévő hat vaskeretes ablakot fautánzatú termopan ablakokra, míg a tornyon lévő ablakokat a Bihardiószegi Polgármesteri Hivatal támogatásával sikerült megújítani. 2015-ben a rozsdásodó templomtorony sisakját sikerült lefesteni, illetve a harangok villamosítása is megtörtént, szintén

Templomszentelés

az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával. 2022-ben megvalósult a becsorgó templomtetőzet javítása és festése, az ereszalja festése, a bejárati terasz lambériájának, valamint a templombelső lambériájának festése, a karzat padlózása. Ezen munkálatok a Bethlen Gábor Alap és a Bihardiószegi Polgármesteri Hivatal támogatásával valósultak meg.

S ezek csak a kövek, a külső, de hadd szóljak a belsőről is. Mert a 20 év alatt megtelt étellel e hajlék, hiszen volt itt nemcsak istentisztelet, s megannyi ünnepi óra, hanem áldott szolgálatok, színvonalas műsorai

vallásórásainknak, ikéseinknek, furulyás és gitáros csoportjainknak, felnőtt énekkarunknak. Volt gyermekeinknek vakációs bibliahét, húsvéti zsongás, gyereknap, ifjainknak csendes nap, imanap, egyházmegyei és egyházkerületi bibliaismereti és egyháztörténeti verseny, találkozók, nőszövetségünknek imanapok, ünnepek. S volt e falak között lelkeszi értekezlet, diakóniai nap. És a lelki élet mellett a kultúra gyarapításán is iparkodtunk, hisz olyan előadók léptek fel templomunkban, mint Meister Éva színművésznő, Mészáros János Elek énekes, Marosan Csaba előadóművész, a Musica Sacra Kamarakórus, az Élő kövek magyarkécsi együttes, a Pont ifjúsági zenekar és a Flautino kamarazenekari együttes Kolozsvárról.

Az elmúlt 20 esztendőben azt is át kellett élnünk, hogy bezárattattak a templomunk ajtóit. Nagy szomorúság volt ez, de ez az időszak még inkább arra tanított meg, hogy értékeljük a nyitott templomajtót, a hívogató harangszót, s még inkább hálásak legyünk azért, hogy van lelki otthonunk, van templomunk, ahova jöhetünk örömben és bánatban egyaránt.

Soli Deo Gloria – egyedül Istené a dicsőség!

JAKÓ SÁNDOR ZSIGMOND
lelkipásztor

Hegyközpályi. Viharok és kegyelem

Dicsérjétek az Urat! Dicsérjétek az Úrnak nevét, dicsérjétek szolgái az Úrnak! Zsolt 135,1

Hegyközpályi, a település

Hegyközpályinak, Nagyváradtól 8 kilométerre, a Hegyköz kapujában fekvő településnek a története a 13. századtól dokumentált. Ekkor említik először a püspöki tizedjegyzékek. Földesura pedig 1373 és 1556 között a váradi káptalan volt.

Nemzetiségi összetétele ebben az időszakban, a fennmaradt névsortöredékek tanúsága szerint, teljesen magyar. Ez arra enged következtetni, hogy a település lakói a kezdetektől fogva ennek a népnek a tagjai, mivel más anyanyelvűek beköltözésének csak későbbi nyomait találjuk. Az említett névsortöredékekben a Chatari, Kozma, Fekethe, két Paly, Chakany nevek szerepelnek többek között.

A település nevét valószínűleg egy Pál nevű országbíróról kaphatta, de van olyan vélemény is, mely szerint Hegyközpályit egykor Pál apostol oltalmába ajánlották az egykori lakosai. Viszont a falu névének az említett országbírótól való származtatását támasztja

A hegyközpályi református templom

alá az a tény, hogy Pál a környéken több településnek is birtokosa volt. Ám az idők folyamán több névváltozattal is találkozunk az egykori iratokban. Egy 1291-es feljegyzés szerint Hegyközpályi: Villa Pauli, Fulpauli, az 1552-es összeírásban pedig már Pály néven fordul elő, ekkor már 24 telekkel. A 19. században a település neve Hegyköz Pályi, Hegyköz-Páli, Hegyköz-Pályi formákban lelhető fel.

Hegyközpályi a története folyamán számtalanszor élt át nehéz időszakokat. Ez részben Nagyvárad közelségének volt köszönhető. A Hegyközpályiban élő emberek nagy szerepet vállaltak ugyanis egykor a váradi vár ellátásában, ami kivívta a várat ostromló törökök nemtetszését. A török mellett a pestisjárvány is többször pusztította a települést. Ennek emlékét őrzi a mai temető melletti földterület, ahol egészen a múlt század végéig még láthatók voltak a pestisben elhunyt pályiak sírmaradványai.

A pusztítások miatt Hegyközpályi nem csak 1686-ban, hanem többször is szerepelt a teljesen, elnéptelenedett települések listáján. Borovszky Samu szerint az 1686. évi pusztulását követően I. Lipót Szikszai Kiss Péternek adományozza a települést, akinek utódai hosszú ideig voltak urai Hegyközpályinak. Erről tanúskodik közvetett módon az első megmaradt egyházi anyakönyv felirata is: „Emlékezetkönyv melyet kegyes indulattyából készítettett tekintetes nemzetes vitézlő Ilosvai György Uram elmaradott árva özvegye tekintetes nemes Levay Sára asszony a Hegyköz Pályi Helységnek egygyik érdemes földes aszszonya ki is istenes kegyességéből s hozzáánk való anyai szeretetéből ugyanezen HK.Pályi SzEkklesiának ajándékozott.” A dátum: „MDCCLIII Esztendő.”

Az említett Ilosvai vagy Ilosvay család tagjait, a Dömösdy, Lévy, Vincze, Szilágyi, Jármy családnevet viselőket a Komáromy család tagjaival együtt Szikszai Kiss Péter leányági örököseinek leszármazottaiként tartják számon. Hegyközpályi adományozása Papp Klára szerint csak 1692

után történhetett, mivel Kiss Péter birtokaként csak az 1728-as országos összeírás említi. Addig a fejedelem birtoka volt a település.

Hegyközpályi utolsó ura a múlt században Hornyánszky Pál volt, aki az Ilosvay család által 1720 környékén épített nemesi kúriában lakott. Sajnálatos módon mára az épület teljesen elpusztult. Egykori területének egy részén jelenleg a községi kultúrház áll. Arról, hogy hogyan nézhetett ki az említett nemesi kúria, semmilyen emlék nem maradt fenn, többek között az egykori kommunista rendszer áldatlan tevékenysége miatt, mely erőteljesen érezte hatását a környéken is.

Az 1880-as feljegyzések szerint Hegyközpályinak 569 lakosa volt. Közülük 530 magyar nemzetiségű. A felekezeti hovatartozást tekintve 505 református, 36 római katolikus. A fennmaradó 28 személyről nincsenek adataink.

Hegyközpályi reformátusok

A megmaradt, Állami Levéltárban megőrzött első – már említett (még létező) – anyakönyv nyitó bejegyzése egy örömteli eseményről számol be: 1753. december 25-én két gyermeket is a keresztség sákramentumában részesítettek. Egyikőjük Sándor István fia, Mihály, a másik gyermek pedig Mészáros Nagy János leánya, Erzsébet volt. Nevük nem azért

érdekes, mert valamilyen esemény vagy valamilyen nagy tett kötődne hozzájuk. Nem tudjuk, hogy kik voltak, azt sem, hogy vannak-e még leszármazottaik a településen. Azért fontos megemlíteni a két nevet és az esemény dátumát, mert ez a bejegyzés arról tanúskodik, hogy Hegyközpályiban 1753-ban már egy sorait rendezett, megerősödött református közösség létezett. Erről tanúskodnak a keresztelési kellékek

kezésünkre, a 2011-es adatokra hivatkozva elmondhatjuk, hogy a településen 1242 magyar nemzetiséghez tartozó élt, ami az akkori lakosságnak körülbelül 57%-át jelentette. A magyar lakosság számának csökkenése a már szintén említett új lakónegyedek létrejöttének következménye, ahová zömében román anyanyelvűek költöznek.

A számok, a felsorolt adatok ellenére a kisebbségi létben azt kell tapasztalnunk, hogy Isten mégis képes bőségesen megáldani az Ő népét. Több, mint harminc évvel a hitéért meghurcolt Visky Ferenc kényszernyugdíjazása után a gyülekezetért mondott imádságok meghallgatásra találtak.

Az utóbbi 5 évben a Hegyközpályi Református Egyházközség tagjainak a száma emelkedett. Az istentiszteleti alkalmak látogatottsága meghaladja a statisztikákban jegyzetteket, a vallásórára járó gyerekek száma pedig eléri a 40 főt is. A nyári gyermekbibliahetek alkalmával ez a szám eléri akár a 90-et is.

A gyülekezet nem csak a tagok számának növekedésében tapasztalhatta meg Isten áldásait. 2015-ben elkezdődött – és mára befejeződött – a gyülekezet impozáns parókiájának a felújítása, holland segítségével.

Mikor történetünkről, a kisebbségi létben való élésünkről beszélünk, az 5Móz 7,7-8a szavai jutnak eszünkbe: *„Nem azért szeretett meg, és nem azért választott ki benneteket az Úr, mintha valamennyi népnél nagyobbak volnátok – hiszen a legkisebbek vagytok valamennyi nép között –, hanem azért, mert szeret benneteket az Úr...”* Ez az, ami megtarthat, ez az, ami MEGTART mindenkit, aki felett emberi hatalmasságok úgy döntöttek, ahogyan ők akartak, a világ urainak gondolva magukat, megpecsételve ezzel generációk életét.

Mi a fontos? Nem a felsorolt számok, adatok, nem a korlátok, hanem az Isten szeretete, mellyel Ő még a kisebbségi létben élőket is képes szeretni és bőségesen megáldani!

KÖTELES LÁSZLÓ
lelkipásztor

KISS JENŐ

Pásztorok zavara

A fény, a félelem, az angyal
eloszlott már az égi hanggal,
nem zeng a mennyei torok –
de szívükben még száll a langy dal
s csak állanak a pásztorok –:
„Megszületett királyotok!”

Hej, mire várunk? Útrakelve
siessünk áldott Betlehembe!
– s botunk már indul is sután;
az egyik még kinyúl a lenge
báránnyelűs barik után
s meghajlít egyet a nyakán.

Mennek a tág, visszhangos éjben,
ők a földön, szemük az égen,
mennek s nem értik: mint lehet,
hogy őket szólította, éppen
őket, az édes izenet –
Teremtőnk! vajon mit jelent?

Mit higgyenek? – bús, senki népek,
kik aklos legelőkön élnek
s ruhájuk bolhákkal tele –
Szájukon nem volt más, csak ének
s szívükben gyapjak melege –
ily kegyet érdemelnek-e?

Ég! mért nem üzentél azoknak,
kik szentírások közt borongnak?
Azok megértik hangodat.
Mért nem a díszes gazdagoknak:
vihetnek ajándékokat –
A pásztor mit ért meg s mit ad?

Így mennek, némán, tépelődve –
s most már lenéznek, le a földre,
hol görcsös árnyuk hánytörög –
Így mennek ők, így mindörökre,
zavartan, hogy ez mi dolog –
a szent, a bundás pásztorok.

LELKI KENYERÜNK

Az imádság és a másokért való imádkozás a lelkipásztori szolgálatban

Írásom címében három szóval találkozunk: imádság, lelkipásztor, szolgálat. Ennel a három szónak egymáshoz való viszonyulása határozza meg azt a gondolatkört, amelyről a következőkben szólni kívánok.

1. A lelkipásztor kapcsolata az imádsággal

Lehet ezt a kérdést felületesen vizsgálni, s akkor arra a megállapításra jutunk, hogy a lelkipásztor imádkozó ember. De lehet úgy is – és ez a helyes útkeresés –, hogy a kérdést így tesszük fel: a lelkipásztor miképpen imádkozik? Kétségtelen, hogy a tanítványok imádkozó emberek voltak, és mégis, amikor Jézust hallották imádkozni, akkor egy közülük ezzel a kéréssel fordult hozzá: „Uram, taníts minket imádkozni...” (Lk 11,1). Azt, hogy a lelkipásztor hogyan imádkozik, a Kijelentésből tanulja meg. Tekintsük most ezt a kérdést két ige fényében.

„Zörgessetek és megnyitvatik néktek” (Mt 7,7). „Ímé az ajtó előtt állok és zörgetek; ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok és ő énvelem” (Jn 3,20). A tanítványok szíve ajtaján zörgetett Krisztus és miután megnyitották azt, csak azután nyertek felhatalmazást arra, hogy ők is zörgessenek. A szívünkbe bebocsátást nyert Krisztussal együtt kezdődik el az igazi keresztyén imádkozás. Az imádkozásban mindig két dolog történik. Először befogadom Krisztust, aztán vele együtt könyörgök, vagyis az Ő nevében tárom kérésem a mennyei Atya elé. Az imádságban is igaz a krisztusi kinyilatkoztatás: „...mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek (Jn 15,5) ...senki sem mehet az Atyához, hanem ha én általam” (Jn 14,6).

Mit jelent az, hogy Jézus nevében, vele együtt imádkozni? Az Ige erre így felel: „Bemegyek ahhoz és vele vacsorálok és ő énvelem”. A régi keleti világban az asztalközösség, ételközösség a legmélyebb emberi egyiséget jelképezte, a teljes sorsközösséget jelentette. Először Jézus eszi az én kenyeremet, és azután Ő kínál meg engem az Ő kenyerével. De mi az én kenyerem? Gondjaim, vágyaim, bűneim. És Ő elfogadja ezeket tőlem, azonosul velem. Itt kezd igazán csodálatos lenni az imádkozó élet, amikor a befogadott Jézus magára veszi gondjaimat, vágyaimat és bűnemet. Azután én eszem az Ő kenyerét. Az Ő kenyere pedig ezt jelenti: öröm, békesség, igazság, szolgálat, keresztség. Jézus azonosítja magát velünk, még a keresztség dicsőségének ajándékát is felteszi a közös asztalra!

Ismerjük-e az imádkozásnak ezt a belső szentélyét? Elcsendesedve meghallani Krisztus zörgetését, bebocsátani, Vele azonosulni. Így válhatok alkalmassá arra, hogy imádkozhatok, mert Jézus megtanított imádkozni. Nem könnyű bejutni az imádkozásnak ebbe a belső szentélyébe. Le kell mondanunk a magunk méltóságáról, le kell vetkőzni minden képzelődést, elveszettségünk és nyomorult voltunk tudatában kell lennünk. Ezért kéri Jézus: „Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztyét minden nap és kövessen engem. Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, aki pedig elveszti az ő életét énérttem, az megtalálja azt” (Lk 9,23-24).

Ehhez újjá kell születnem, hitben járnom és nem látásban. Enélkül az ember tud kiabálni, patvarkodni, tud önző és könyörtelen lenni, a maga igazáért hatalmas szenvedéllyel harcolni, mindent tudni fog, csak egyet nem: imádkozni. Cselekvésre kell indítson mindnyájunkat az Ige parancsa: „Mert ha test szerint éltek, meghaltok; de ha a test cselekedeteit a lélekkel megöldöklitek, éltek” (Róm 8,13). Ez a meghalás az első út, amely az imádság szentélyébe vezet. A másik pedig az, hogy hinni kell az imádság hatalmában és Abban, Akihez intézzük az imádságot. Jézus erre nézve így tanít: „Amit könyörgéseitekben kértek, mind azt meg is kapjátok, ha hisztek” (Mt 21,22). Hitben imádkozni azt is jelenti, hogy „Úgy legyen Atyám, ahogyan Te akarod”. Úgy jó, ahogy Isten hallgatja meg az imádságot, ahogy Ő felel reá. Az Isten akaratában való megnyugvás a hit egyik gyümölcse: a békesség. A hittel való imádkozás

velejárója a bizalom és az őszinteség. Hit által szabad szívünket kiönteni Isten előtt. Kálvin Institutiójában az imádságról szóló fejezet hozzásegít a tisztábban való látás öröméhez.

2. Imádság és szolgálat

A lelkipásztor minden szolgálata igehirdetés. Akkor jó ez a szolgálat, ha megegyezik Isten igéjével, vagyis az Isten akarata nyilvánul meg benne. Valahányszor hiányosságokat mutat a szolgálat, mindannyiszor az igehirdetés válságával állunk szemben. Fontos, hogy a lelkipásztor komolyan és alaposan készüljön fel minden igehirdetésre.

Teológus koromban a Teológián egy vasárnapi akadémiai istentisztelet után a város asszonyai nagyon megdicsérték az igehirdetési szolgálatot végzett professzor urat. Végighallgatva az áradozó, dicsérő hangokat a professzor ezt kérdezte: hát mi volt olyan szép a prédikációmban? Válasz: a professzor úr olyan szépen mondta ki azt a szót, hogy „Jeruzsálem”...

Csikesz Sándor, egykori debreceni professzorról olvastam, hogy a sátoros ünnepek alkalmával mindig elment azokra az istentiszteletekre,

ahol legátusok szolgáltak. Amikor pedig újrakezdődtek az előadások, a legelső órán, nem éppen kedvező kritikában részesítette a legátusok prédikációját. A legátusok összebeszéltek és a következő ünnepen csak Csikesz-prédikációkat mondtak el, hogy kifogjanak idős mesterükön. A legátusok várták az eredményt. Elkövetkezett az a bizonyos első tanóra, és a professzor úr így értékelt: „Meghallgattam a legátusok igehirdetését. A prédikációk homiletikai és exegetikai szempontból kifogástalanok voltak. Ellenben ahogy előadták, az kritikán aluli.” Eddig a történet.

A fentiek alapján úgy gondolom, hogy prédikálni kétféleképpen lehet. Lehet úgy, hogy a prédikációt a szószéken leckeszerűen elmondom. Ebben az esetben a gyülekezet figyelme a prédikáló lelkipásztor személyére irányul. Az eredmény pedig valami ilyesféle megnyilatkozásokban mutatkozik: ügyes volt, szépen beszélt. Aztán istentisztelet után kialakulnak a párbeszéddek az istentiszteleten résztvevők és a távolmaradottak között. Jaj, de szépen prédikált ma a tiszteletes úr! Mit mondott? Azt nem tudom, de nagyon szép volt...

Vajon ilyen eredményt vár Isten az igehirdetéstől? Kíváncsabb az, ha a prédikáció az imádkozás szentélyében születik meg. Így is mondhatjuk: Jézus Krisztussal együtt készítjük a prédikációt. Előbb magunknak prédikálunk, azután másoknak. Az ilyen igehirdetés alatt a gyülekezetben olyan érzések támadnak, hogy beszédünket valami hatalmas erő hatja át és ennek az erőnek ők is hatalmába kerülnek.

Tudjuk, hogy ez az erő nem más, mint a Szentléleknek ereje. A legátusok beszéde azért volt kritikán aluli, mert hiányzott belőle a Szentlélek ereje. Sokszor halljuk, hogy a mai modern embernek másképpen kell igét hirdetni, mint régen.

Az nem baj, ha az Ige más edényben van feltálalva, baj csak akkor van, ha a prédikáció elveszíti igeszerűségét és helyét elfoglalja a nyelvismeret, az esztétikai képzettség, az olvasottság és sok más egyéb erény fitogtatása. Nem szeretném, ha bárki is félreértene. Nem azt kívánom ezzel mondanivaló, hogy a lelkipásztornak nincs szüksége alapos teológiai képzettségre, olvasottságra, a tudománnyal való előhaladásra, sőt mindezek elengedhetetlenül szükségesek az igehirdetésre való felkészülésben, de csak mint segédeszközök, a szószéken már nincs semmi keresnivalójuk.

Gyülekezetünk tagjainak lelkéhez az Isten Igéjét kell hogy elvigyük, mert ezt éhezik és szomjúhozzák a lelkek. Pál apostol mondja: „Nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust” (2Kor 4,5). Nekünk Igét kell hirdetnünk és nem magunkat kell prédikálnunk. Válságba kerül az igehirdetés, valahányszor az eszközből alany lesz a lelkipásztori szolgálatban. Az imádkozásban mi magunk teljesen megsemmisülünk, tehetetlenné, gyámoltalanná válunk. Énünk kikapcsolása oda vezet, hogy ajkunk által maga Isten fog szólani. Érteni kezdünk ilyen titkokat: „Nagy örömet dicsekszem azért az én erőtelenségeimmel, hogy a Krisztus ereje lakozzék énbenem” (2Kor 12,9). Így lesz a prédikáció ajándék, meghallgatott imádság.

Szolgalat és imádság. Egymástól elválaszthatatlan cselekmények. Ezt teszi Jézus is. Minden szolgálatára imádsággal készül fel. Imádkozik a hegyen, imádkozik mielőtt gyógyítana, imádkozik a Getsemáné kertjében, és imádkozik a kereszten. Ő, akin az Úrnak Lelke volt, aki egy az Atyával, szüntelen imádkozik. Azt jelenti ez, hogy aki teljes Isten-közelségben van, nem lehet néma. De azért is kell imádkozni, mert káténk tanítása szerint: „Isten csak azoknak adja az Ő kegyelmét és Szentlelkét, akik a szívbeli fohászkodásokkal szüntelenül kérik és ezért neki hálát adnak” (HK 116). Kegyelem és Szentlélek nélkül hiábavaló és eredménytelen minden lelkipásztori szolgálat. Jó volna lelkipásztori közösségben imádkozni azért, hogy Isten Szentlelke tisztítsa meg igehirdetésünket és tegye eredményessé szolgálatunkat. A mennybemenetel után a tanítványok visszatértek az Olajfák hegyéről a Jeruzsálemben lévő felsőházba, és: „...mindnyájan egy szívvel-lélekkel foglalatosságban valának az imádkozásban és a könyörgésben” (ApCsel 1,14). Imádkozásuk eredménye a Pünkösöd.

3. A másokért való imádkozás

Mindenekelőtt azt szeretném kihangsúlyozni, hogy szolgálatunkban mindig valakiért és nem valaki helyett imádkozunk. A lelkipásztorhoz gyülekezeti tagok sokszor fordulnak ilyen kéréssel: imádkozzék helyettem is. Talán ebből adódik az a másik tévhit is, hogy a lelkipásztor imádságát

sokkal inkább meghallgatja az Isten. Krisztus az ő tanítványainak sok mindent átadott, el egészen addig a dicsőségig, amelyet az Atyától kapott (Jn 17,22), de a közbenjárói tisztét magának tartotta meg. Jó nekünk figyelemmel lenni erre, amikor a másokért való imádkozás helyét keressük a lelkipásztori szolgálatban. A másokért való imádkozásnak példáját és parancsát mind az Ó-, mind az Újszövetségben nagyon sok helyen megtaláljuk. Jézus imájában, a Mi Atyánkban, a kérésekben használt többszám világos utalás arra nézve, hogy imádkozásunkban ott vannak a mi atyánkfiái is. Valahányszor elmondjuk a Mi Atyánkot, mindannyiszor másokért is

imádkozunk. A János evangéliuma 17. fejezetében leírt főpapi ima pedig a legeklatásabb példája a másokért való imádkozásnak. Mennyi erőt és reménységet ad ez az imádság a lelkipásztori szolgálathoz! Jézus nem csak tanítványaiért imádkozott: „...hanem azokért is, akik az Ő beszédökre hisznek majd énbenem” (Jn 17,20). A lelkipásztor csendes órájában, magányosan is imádkozzék gyülekezete tagjaiért. Az Ige megtanít minket arra is, amikor célzottan, egyetlen személyért kell imádkoznunk. A Lukács evangéliuma 22,31-32 verseiben így szól Jézus: „Monda pedig az Úr! Simon! Simon! Ímé a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát. De én imádkoztam érted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited; Te azért idővel megtérvén, a te Atyádfiait erősítsed”.

A személyért való imádkozást betegeinknél gyakoroljuk. A lelkipásztor imádkozzék együtt betegével.

Imádságunkban mindent odatárhatalunk Isten elé, felkészíthetjük a halálra, és a Szentlélek segítségével a feltámadt és örök életet ajándékozó Krisztus, mint békesség és megnyugvás vonul be a beteg lelkivilágába.

A másokért való imádkozást Pál apostol is Krisztustól tanulta, amiképpen Timótheusnak írja: „Intelek azért mindenek előtt, hogy tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások minden emberekért, királyokért és minden méltóságban levőkért, hogy csendes és nyugodalmas életet éljünk teljes Istenfélelemmel és tisztességgel” (1Tim 2,1-2).

A másokért való imádkozásnak parancsa tehát a Bibliából szól hozzánk és éppen ezért nem szabad, hogy hiányozzék a lelkipásztori szolgálatunkból.

LUKÁCS JÓZSEF
nyugalmazott lelkipásztor

Mi a konfirmáció?

„Valaki azért vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt.” (Mt 10,32)

A konfirmáció hitvallás általi megerősítést jelent, melynek során a gyermekkeresztségben részesült ifjú arról tesz bizonyosságot, hogy a gyermekkorában neki felkínált isteni szövetségnek saját akaratából, immár saját hite által részese kíván lenni.

Történelmi áttekintés

A református egyház számára mérföldkő volt az 1567-es Debreceni Zsinat, ahol elfogadták a II. Helvét Hitvallást és a Heidelbergi Kátét. Már az egyház megalakulásakor foglalkoztak a gyermekek és ifjak vallásos nevelésével, de a konfirmációt a pietizmus tette Európa szerte általános gyakorlattá a 18. században. A konfirmáció bevezetésének megtárgyalására, Erdélyben az 1810. évi, Szárazajtán tartott generális zsinaton került sor, majd ezt követően vált gyakorlattá.

Egyházkerületünkben az elmúlt években sikerült elérni, hogy szinte minden gyülekezetben két éves legyen a felkészítés. Az oktatás során nem csak biztos ismeretátadás történik, hanem közösségformálás, közösségépítés és gyülekezetbe való betagozódás is. Erre nagy szükség van, mert sajnos, a konfirmandus ifjak sok esetben nem egyházközei családokból érkeznek. A konfirmációi oktatás aktív tényező a gyülekezetépítésben és a gyülekezeti munkában. A fiatalok nem a jövő gyülekezete, hanem a jelené. Jelen kell legyenek, és helyük kell legyen a gyülekezetben, hogy a jövő presbitereivé, gyülekezeti munkásaivá, szolgálattevővé váljanak. A mi példánkból, személyes életünk bizonyoságtételéből tanulnak. Az ideális az lenne, ha a konfirmációra jelentkező ifjú a gyülekezet aktív tagjaként, szülei kíséretében már gyermekkorban is részt venne az istentiszteleti alkalmakon. A konfirmáció így még jobban be tudná tölteni rendeltetését, nyitás volna a keresztyén bizonyágtevő élet felé.

Mit jelent konfirmálni?

Fiataljaink vajon a felkészítés idején megtanulják-e a feleletet arra a kérdésre, mit jelent a konfirmáció szó? A válasz így hangzik: latin eredetű szó, magyarul *megerősítést* jelent. Az elméleten és a jól megtanulható válaszon túl mégis újra és újra fel kell tennünk a kérdést: mit jelent konfirmálni? Mit jelent a szó ma, 2023-ban a református magyar embernek?

A konfirmáló ifjúnak elsősorban valószínűleg azt jelenti, hogy végre túl van a kétéves előkészítőn. „Lekonfirmálni”, letenni válláról a tanulás terhét. Jó esetben „bekonfirmálni”, hitvallással megerősíteni, bizonyosságát tenni annak, hogy be akar tagolódni a gyülekezetbe. „Konfirmálni” azt, hogy Jézus Krisztusnak igaz követője, a Református Anyaszentegyháznak, holtig hűséges, engedelmes és áldozatkész híve lesz.

A szülőknek azt jelenti: kihívás, költekezés, családi esemény, öröm, hogy gyermeke fogadalomtételében beérni látja a keresztelekor tett fogadalmát.

A gyülekezetnek azt jelenti: ünnepség, beavatási rítus, az új tagok befogadásának öröme.

Konfirmáció Nagyvárad-Olasziban

A kérdésre adott válaszokat még lehetne sorolni és kiegészíteni a magunk tapasztalata szerint.

Érdekes és a konfirmáció gyakorlatának újragondolását sürgető válaszok érkeznek a „MIÉRT SZERETNÉL KONFIRMÁLNI?” kérdésre. Általánosságban, a megkérdezettek több mint fele azt válaszolja: „mert szokás”, „küldtek”, „nem esket meg a pap”, „a nagyszüleim ajándékot adnak, ha lekonfirmálok”, „jött az osztálytársam”, „mert a szüleim azt mondták, hogy ezen túl kell esni” stb. Kevesen válaszolják, hogy azért jelentkeznek, mert szeretnének elmélyülni a hitben, mert tanulni szeretnének Istenről, a gyülekezetéről, keresztyénségről.

A családi, gyülekezeti háttér

A konfirmációi oktatást megkönnyíti, hatékonyabbá teszi a szülők, felnőttek biztatása, ha érdeklődnek a tanultakról, támogatják és együtt járnak templomba a konfirmandussal. Ha a keresztelekor elhangzó fogadalmakra gondolunk, akkor ez természetes kellene legyen. Ha minden szülő, keresztszülő komolyan venné a templomban tett ígéretét, fogadalmát – „Ígértek-e, hogy e kisgyermeket mostantól fogva úgy nevelitek és neveltetitek, hogy az Atya, Fiú és Szentlélek Istenbe vetett hitéről majd ő maga önként tegyen vallást a gyülekezet előtt a konfirmáció alkalmával” – akkor, zsúfoltak lennének a templomok. Tudnunk kell, hogy hitet nem lehet örökölni, és Istennek csak gyermekei vannak és nem unokái, de a hitbeli nevelés, az otthoni keresztyén példamutatás, a mindennapi élet bizonyosságtétele közelebb viszi Istenhez a felnövekvő generációt.

Ha a gyülekezetek imádságos lélekkel és Krisztusról szóló hiteles bizonyosságtétellel fogadja a kereső lelkeket, Urunk megáldja ezt a magvetést.

Miért kell tanulni a felkészítés alatt?

Miért kell oly sokat tanulni a konfirmációi felkészítés alatt, teszik fel sokszor a kérdést. A válasz a Heidelbergi Káté 21. kérdésére adott feleletből vezethető le: *Mi az igaz hit?* Az igaz hit nemcsak oly biztos ismeret,

Konfirmáció Hegyközsatárban

amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem azon felül még az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik az Ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért.

Ahhoz, hogy hinni tudjunk, tudnunk kell azt is, hogy miben higgyünk. Ahhoz, hogy hinni tudjunk Jézus Krisztusban meg kell Őt ismerni, életét, tanítását. Annyira természetes a mindennapi életben, hogy csak biztos alapra építünk házat. A hit háza is így épülhet. Ugyanakkor fontos alap a konfirmációi felkészítés során elhangzó tanítás az igehirdetések megértésére nézve is. A lelkipásztortól nem lehet elvárni, hogy minden prédikációt az alapfogalmak tisztázásával kezdjen, erre sem idő, sem lehetőség nincs az igehirdetések alatt. Ennek tudatában elmondhatjuk, hogy a konfirmációi oktatás „jó igehallgatókká” tehet bennünket. Nemcsak a jó pap tanul holtáig, hiszen a tanulás, vagy, ha úgy tetszik, ismétlés, fontos a keresztyén ember életében. Éppen ezért ajánlott és bizonyos szinten elvárt, hogy időről időre kátés istentiszteleteket tartsunk. A Heidelbergi Káté 52 úrnapi való osztása az esztendő minden vasárnapjára elegendő témát

foglal magába. A 21. kátékérdésben megfogalmazott szívbeli bizodalom így valósulhat meg Isten ajándékaként.

Ismeret és bizalom. Olyan ez, mint a pohár és a benne lévő víz. Ha valaki nagyon szomjas semmire sem megy egy üres pohárral, de ahhoz, hogy igyon, a vizet valamivel össze kell gyűjtenie és szájához kell emelnie. A pohár értelmét a víz adja meg, a vizet viszont a pohár teszi megihatóvá. Hinnünk kell, hogy amennyiben mi mindent megtettünk a biztos ismeret átadásáért, ahogy gyülekezeti közösségként is fogadjuk a keresztelés alkalmával – Most pedig a gyülekezetet kérdezem: Ígértek-e fogadjátok-e, hogy gyülekezetünk gyermekeinek hitbeli nevelése érdekében minden töletek telhetőt megtesztek? –, akkor Isten megadja a hit ajándékát.

A konfirmációi felkészítő alapja a legtöbb gyülekezetben az ún. Kis Káté és a Heidelbergi Káté. Kőbevésett szabályozás ezen a téren nincs, bár a jövőre nézve ajánlott lenne ennek a kidolgozása.

A felkészítés alatt a következő igeverz vezet bennünket: *Ugyanazért mi is hálát adunk az Istennek szüntelenül, hogy ti befogadván az Istennek általunk hirdetett beszédét, nem úgy fogadtátok, mint emberek beszédét, hanem mint Isten beszédét (aminthogy valósággal az is), amely munkálkodik is ti bennetek, akik hisztek.*” (1Thessz 2,13)

Jézus tanításának a komolyan vétele nem vallásossá tesz, hanem megtanít élni. Megtanít az értelmes és tartalmas életre, és csak Ő adhat olyan életet, ami a halálunk után is megmarad – örök életet. *(Aki hisz a fiúban, annak örök élete van. Jn 3,36)*

A konfirmációi oktatásban Krisztus befogadása kell megtörténni, ez történik a hitből és hittel konfirmáltak életében. Református Anyaszentegyházunkban az adott gyülekezet biztosítja ennek a hitnek a vallásos megélését, a Krisztussal való kapcsolattartás lehetőségét és az emberi, testvéri közösség megélését.

A konfirmációról a kikérdezés jut a legtöbb ember eszébe, azonban tudnunk kell, hogy a konfirmáció tulajdonképpen három részből áll: kikérdezés, hitvallás- és fogadalomtétel, úrvacsoraosztás. E három mozzanat a gyülekezet jelenlétében kell megtörténni. A konfirmációs istentisztelet áldás, mely által maga a gyülekezet is épül, erősödik.

A gyülekezeti gyakorlatok eltérnek a konfirmáció dátumának kérdésében, de egyházkerületünkben – általános gyakorlat szerint – Virágvasárnap vagy a Pünkösöd előtti vasárnap szervezik meg a konfirmációt, így a bekonfirmáltaknak lehetőségük van a gyülekezet közösségében úrvacsorázni.

Hány éves korban kerüljön sor a konfirmációra?

Jelenleg talán ez a legtöbbet vitatott kérdés a konfirmáció kapcsán. Elvárható-e egy kamasztól, hogy meghozzon egy ilyen horderejű meghatározó döntést? A szokásból és sajnos sokszor kényszerből hozott döntés, mely egy társadalmi elvárásnak akar megfelelni, inkább hasonuláshoz vezet és nem az élő bizonyágtétel az alapja.

Felnőtt konfirmációt abban az esetben szoktunk tartani, amikor valaki áttér református egyházunkba, vagy református szertartás szerint megkeresztelték ugyan, de valamilyen oknál fogva nem konfirmált az illető.

A konfirmáció után

Sajnos a konfirmáció után a fiatalok kis hányada marad a gyülekezet kebelében. Egy anekdota szerint egy protestáns lelkésznek egy katolikus pap panaszkodik, hogy milyen sok denevér van a toronyban. A protestáns lelkész javaslata: konfirmáld meg őket, akkor eltűnnek. *Nem kellene ennek így lennie* (Jakab 3,10), sóhajthatunk mindannyian. Lássuk meg ebben is a személyes felelősségünket, és ne csak a lelkipásztorét. Ezért fohászkodjunk imádságos lélekkel a konfirmált ifjakért a Krisztusról szóló élet bizonyágtételével járjunk előttük jó példával, hogy a konfirmált egyháztagok, mint élő kövek beépüljenek és jelen legyenek a gyülekezet lelki házában.

Vezess, Jézusunk, véled indulunk. Küzdelemre hív az élet, hadd kövessünk benne téged. Fogjad a kezünk, míg megérkezünk. (436. dics.)

DÉNES ISTVÁN LUKÁCS
egyházkerületi főjegyző

Tágas teret nyerni

Alapige: Zsoltár 118,1-17

*Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme!
... Az Úrnak jobbkeze felmagasztaltatott; az Úrnak jobbkeze hatalmasan cselekedett! Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!*

Ha azt tartjuk, hogy a szív az érzelem, az értelem, az akarat, az erkölcsi élet központja, akkor a 118. zsoltárról elmondhatjuk, hogy a Szentírás „középpontja”, közepe (pontosabban annak a 8. verse), hiszen előtte és utána is pontosan 594 fejezet van. Ezt bibliakutatók állítják, és a Biblia terjedelmére alkalmazva mondják.

Az egyháztörténelem során a 118. zsoltár sok jeles ember hitéletében vált „középponttá”, fontossá. A legkiemelkedőbb példa erre nézve maga Luther, aki „sajátjának” nevezte azt. Olyannyira, hogy 60 oldalas magyarázatot írt róla, amit a nürnbergi Szent Egyed apátságnak ajánlott. Ez olvasható a kommentár előszavában: „Ez az én saját zsoltárom. Rendkívül

közel áll hozzám a Zsoltárok könyve, és a teljes Szentírásból meríték bátorítást és életerőt az élet terheinek elviseléséhez, de ez a zsoltár különösen sokat jelent nekem. A magaménak vallom. Amikor az uralkodókban és a királyokban, a tudósokban és már az Úr szentjeiben sem reménykedhettem, segítségemre volt e zsoltár üzenete. Értékesebbnek tartom a hatalmasok minden kincsénél – legyen az a pápa, a törökök vagy akármelyik király. Nincs az a vagyon, ami többet érhet e zsoltár üzeneténél.”

A kérdés az, hogy számunkra mennyit „ér” az üzenete? Ugyanis a 118. zsoltár rendkívüli bizonyágtétel a hit erejéről. Sok ezer hívő évszázadokon át ezzel növelte a hitét. Ők is alakultak általa, de a zsoltár is (üzenete értékében) általuk.

I.

A 118. zsoltár a sátoros ünnepek liturgiájához tartozott. Képzeljük el, amint egy tarka sereg a Sion lábától, a templom tövétől indul felfelé körmenet formájában. A sátoros ünnepek 7 napig tartattak, melyhez

még hozzáadódott ráadásként a 8. nap, a főünnep. Kétségtelen, hogy nagy áldásai vannak e felsereglésnek, az Isten színe elé járulásnak, leborulásnak.

Az ember akkor a legmagasabb, amikor térdre ereszkedik – olvastam valakitől. William Cowper angol költő (1731–1800) azt írja: „A Sátán reszket, amikor látja, hogy a leggyengébb szent térdepel.”

A zsoltáríró idején – amint tudósít – az Isten hajlékába sereglő nép különböző csoportokból állott. Elsősorban is ott volt a szent nép, aztán az ároni papság, majd pedig az istenfelő pogányok (prozeliták)

„a kik félik az Urat” (4a. v.). Az egységnek a szép megvalósulása érhető itt tetten. A zsoltáriró felhívása egyen-egyenként, és együttesen is szól mindenkihez. A magunk gyülekezete sem homogén közösség: sokféle ember, család, különböző meggyőződésű, anyagi háttérű, iskolázottságában is vegyes csoport alkotja. Milyen szép, hogy mindezek ellenére egy nagy hozsánázó, Istent magasztaló gyülekezetként, közösségként vagyunk jelen ma a templomban. Vajon ez az összhang fellelhető-e a hétköznapiakban is? A gyülekezet, a presbitérium, a lelkipásztor, tősgyökeres reformátusok, jövevények, illetve más nyelvű és felekezetűek között? Biztosan nincsen, de legalább emlékeztet a zsoltáros arra, hogy mire kell törekedjünk. Miként az ApCsel 2,42-ben olvassuk az őskeresztényekről: *„És foglalatosok valának az apostolok tudományában és a közösségben, a kenyérnek megtörésében és a könyörgésekben.”*

Nagy Szent Baszileiosz (v. Vazul, 300–370), Caesarea püspöke írta a következőket: „A zsoltár egybegyűjti a barátokat, egységre vezeti a szembenállókat és kibékíti egymással az ellenségeskedőket. Hiszen ki is tarthatná még ellenségének azt, akivel együtt emelte föl Istenhez a hangját?” Ezt várja Urunk az ő népétől ma is. Hogy sokféleségünkben egyik legyünk.

II.

A felolvasott zsoltárrész főmotívuma az 5. versben hangzik fel: *„Szükségemben segítségül hívám az Urat, meghallgatott és tágas térre tett engem az Úr.”* Önkéntelenül is a zsidó nép 40 évi pusztai vándorlása jut eszünkbe. Teljes odaadással kellett bízni az Úrban akkor is, ha sok szenvedést átélt. Az Úr mindvégig gondoskodott népéről. Hol vizet fakasztott a hegyből, hol mannával és fűrrel táplálta őket. És a vezetése! Nappal felhőoszlopban, éjjel tűzoszlopban. Ezt nem lehet elfelejteni, erre szüntelenül emlékezni kell!

A magad életében megtapasztalt isteni segítségre lehet te magad is emlékszel, Kedves Olvasó, akár még csak 4 napja, vagy 4 éve, vagy 40, vagy akár több éve érzékeled. Hogy sokszor volt úgy, hogy „sehogy-sem-volt”, emberi számítások, tudomány, próbálkozások mondtak „csütörtököt”, s te mégis vagy, mégis itt vagy, s bár nem gondoltad, nem remélted, csak hitted,

hogy „Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van.”, ahogyan énekünk mondja (458. ének).

A zsoltáriró kimondja a vakmerő Igét, melyet az Újszövetségben így fogalmaz meg Pál: „*Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?*” (Róm 8,31b). Egyik bölcs lelkész kollégámtól hallottam e kérdésre adott válaszát: Mindenki!

Csakhogy, amikor az ember ellenem támad, voltaképpen az Úr ellen teszi, s mit is tehet a féreg az Istennel szemben? De rávilágít a kérdés másik oldalára is: minél bizonyosabb az Úr segítsége, annál feleslegesebb, vagy semmitérőbb az emberek segítsége. Olyan szépen fogalmazta ezt meg a Kire nézzünk,

ki reménnyel... kezdetű jól ismert énekünk, melyet sajnós kivettek az új énekeskönyből:

Emberekben lehetetlen A mi reménységünk.
Mindenekben tehetetlen az ő segítségük.
Ők is enyhet És kegyelmet, Attól várnak, attól nyernek,
Ki Ura mindennek
Isten a mi segedelmünk, Ki sohasem hagy el
Másban semmi hiedelmünk, Gondot reánk Ő visel
Hatalommal, irgalommal igazgatja életünket,
Oltalmaz bennünket.

Azt olvassuk a Zsid 13,6b-ben: „*Az Úr az én segítségem, nem félek, ember mit árthat nekem?*”. Drága biztatás van a 400a. énekünk 4. versében is:

Ha egy sem volna e világon, Kire magad rábízhatnád,
Akkor is állna oldaladon, És hűségét tapasztalnád.
Ő tudja titkos bánatodat, Elvenni mikor kell azokat:
Légy csendes szívvel!

A 118. zsoltár egy ember személyes vallomása. Elmondja a zárándokoknak: Én vagyok az az ember, aki már elvesztettem reménységemet,

de lehajolt hozzám az Úr, és megmentett. Bárcsak ma is több személyes bizonyoságtételre kerülne sor, bárcsak többen erősítenék meg: elveszett voltam, de az Úr megtalált, könyörült rajtam, megmentett. Ezért dicsérem az Urat, amíg élek. Sőt felkérem testvéreimet is: „*Dicsérjétek az Urat mind!*” (1a.v.).

„*Jobb az Úrban bízni, mint emberekben reménykedni. Jobb az Úrban bízni, mint főemberekben reménykedni*” (8-9. v.), más szavakkal: Vessük bizalmunkat az Úrba, aki vezet bennünket! Engedjük, hogy vezetett emberek legyünk!

Az emberi kapcsolatok, barátságok átalakulhatnak, változhatnak, de az Úr mindig ugyanaz. Shakespeare a VIII. Henrik című színdarabjában Wolsey bíboroson keresztül tanította meg ezt az igazságot. A bíboros nagy tekintélynek örvendett, és büszke volt a királlyal való barátságára. Amikor annak vége lett, Wolsey bíborost megfosztották hatalmától, és ennek következtében elvesztette befolyását és tekintélyét. Egyike volt azoknak, akik mindent megkaptak, majd mindent elveszítettek. Szíve bánatában egy valódi igazságot mondott szolgájának, Cromwellnek (harmadik felvonás, második szín – Szász Károly fordítása):

Cromwell, Cromwell, ha csak
Fél oly híven szolgáltam volna Istent,
Mint a királyt: vén napjaimra, így
Kifosztva nem hagyott vón' ellenim
Kezébe'!

A zsoltáros háromszor is variálja szorongattatásait: „*Körülvettek engem mind a pogányok, de az Úr nevében elvesztém őket. Körülvettek, bizony körülvettek engem, de az Úr nevében elvesztém őket. Körülvettek engem, mint méhek; eloltattak, mint tövis-tűz, mert az Úr nevében elvesztém őket*” (10-12. v.). Biztosan ismerős ez az élethelyzet. Engem ugyan még nem támadtak meg méhek, de egy tűzzel kapcsolatos élményemről beszámolhatok. Gyülekezetünk egyik presbiterével sövény-gyepűt égettünk Nagyvárad egyik telkén. Meggyújtottuk az aljzatot, mely lángra kapott, s később, mikor már a bozót is égett, nem tudtunk úrrá lenni rajta. Félő volt, hogy a tűz átterjed a szomszédos telekre. Szörnyű volt! Ma is borzalommal

gondolok rá, ha ott járok, és eszembe jut. Mert mindannyiszor eszembe jut. Végül sikerült a tüzet megfékezni, s így magam is elmondhatom: „*de az Úr megsegített engem*” (13a. v.).

Ha megtapasztaltuk az Úr segítségét, megtehetjük-e, hogy ne dicsérjük tettét? A zsoltáríró azt mondja: „*Erősségem és énekem az Úr, és Ő lőn nékem szabadulásul.*” (14. v.).

Szent Ágoston hippói püspök mondta tanítványainak: „Aki szeret, az énekel.” Aki hisz, az énekel – mondom én. Dicsőíti Isten nagy kegyelmét és hálát ad a szabadításért, ahogyan Babits Mihály írja a Zsoltár gyermekhangra című versében:

Az Úristen őriz engem,
mert az ő zászlóját zengem.

A zsoltáríró segítségül hívta az Urat, aki meghallgatta, s ezért mondja: „*és tágas térre tett engem az Úr*” (5a. v.). Tágas tér. Milyen jó volt nekem is az előbb említett tűz után „tágas térre” mennem, veszély nélküli teret, helyet látni magam körül. A zsoltár 18. versével együtt vallom: „*Keményen megostorozott engem az Úr; de nem adott át engem a halálnak.*”

Igaz, kellenek tapasztalások, de ezeket sokszor önmagunknak keressük. Azt írja Thomas Mann: „Aki nem hatol át szenvedélyei poklán, sosem küzdheti le azokat.” Mi viszont arról teszünk bizonyosságot a zsoltáríróval, hogy az akadályokat, küzdelmeket csak az Úr segítségével lehet legyőzni, mert „*örökkévaló az Ő kegyelme!*” (1b. v.).

III.

A 118. zsoltár az utolsó, melyet a zsidók a páska ünnepén énekeltek. Ezt „halle”-nek, vagyis dicséretnek nevezték. Jézus Krisztus „*azon az éjszakán, melyen elárultaték*” (1Kor 11,23b) kiment tanítványaival az Olajfák hegyére, és utolsóként ezt a zsoltárt énekelte. Ő, aki tudta, hogy meg fog halni, keresztre fogják feszíteni, mert „körülvették” az ellenségei, hogy elveszítsék. Gondoljunk csak bele: hány halálba menő ember zengte Istenbe vetett hittel, hogy örökkévaló a kegyelem, és ezért nem fél. A zsoltáríró bizonyosságot tesz arról, hogy „*Az Úrnak jobbkeze hatalmasan cselekedett!*”

(15b.v.). Azt is töredelmes szívvel vallja, hogy *„Keményen megostorozott engem az Úr; de nem adott át engem a halálnak”* (18. v.). Végül pedig ujjongó szívvel és lélekkel mondja *„Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!”* (tudni kell, hogy a 18. és 17. vers felcserélődött).

Ezt a zsoltárt később az üldözött hugenották is énekelték, még a kivégzésük napján is. Micsoda erő, hit és bizonyosság! Bizonyosság az örök élet felől. Bárcsak lenne a magunk hitbizonyossága is, akik sokszor félünk a haláltól, az elmúlástól.

Olvastam, hogy Sztudita Tivadar (+894) szerzetes úgy rendelkezett, hogy halálos ágyánál a 118. zsoltárt olvassák fel. Amikor az olvasás során a 17. vershez értek, meghalt. Azóta a keleti szerzeteseknek nemcsak az egész életéhez tartozik hozzá a zsoltároskönyv, hanem haláluk után is mindenekelőtt ezt kell felolvasni a ravataluknál.

A 118. zsoltárt a sátoros ünnepek alkalmával énekelték. Megemlékeztek az Úr szabadításáról. Nekünk pedig arról kell szüntelen emlékeznünk, hogy megszabadítottak vagyunk, mert van SZABADÍTÓNK, aki maga Jézus Krisztus, aki legyőzte a halál hatalmát, és feltámadásával örök életet kínál fel a benne hívőnek. Bárcsak bizonyosságot tennénk Pállal együtt: *„Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus, a mely életet pedig most testben élek, az Isten fiában való hitben élem, a ki szeretett engem és önmagát adta érettem”* (Gal 2,20).

A feltámadás hitében élve énekeljük erős hittel, egymást segítve, buzdítva: *„Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az Ő kegyelme”* (1. v.).

Aki életében már megtapasztalta Isten próbatételét, és ugyanakkor a megmentő Krisztusban bűnökét megbocsátó kegyelmét és szeretetét, a zsoltárossal együtt mondhatja: *„Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!”* (17. v.).

FARKAS ANTAL
ny. lelkipásztor

(Farkas Antal: Karácsony szeptemberben. Nagyvárad, 2021, 108-113)

ÁPRILY LAJOS

Menedék

S mikor völgyünkre tört az áradat
s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen,
egyetlenegy kőszikla megmaradt,
egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.

HISTÓRIA

Az első láng

A Rákóczi-szabadságharc kezdete

II. Rákóczi Ferenc kuruc szabadságharca előtt Szent István birodalmán négy hatalom osztozkodott: I. Lipót osztrák császár és magyar király, Mohamed török szultán, Apafi Mihály erdélyi fejedelem és Thököly Imre, Észak-Magyarország fejedelme.

A török kiűzése után (a zentai csata 1697. szeptember 11-én és a karlócai, számunkra gyalázatos béke 1699. január 26-án) lélekpusztító, néppusztító korszak következett, mert a Habsburg kormányzat lehetetlenné tette a magyar nemzet életét. Lipót és kormánya magyar népünket iszonyatosan kizsákmányolta, gyarmati rabszolgaságba juttatta.

A kuruc nemzeti szabadságharc kitörésének számtalan gazdasági, társadalmi, hadi és valláspolitikai okai voltak. Íme: Lipót császár magyarellenes intézkedései, a rendi alkotmány semmibevétele, a vármegyék önkormányzatának felszámolása, a számtalan és magas adók, a török ellen fenntartott végvári katonák szélnek eresztése, 1662-ben Várad várának visszafoglalása a töröktől. Várad várát, amiként Buda várát is, az osztrákok a maguk számára foglalták vissza. Ez nem a szabadságot hozta el az

II. Rákóczi Ferenc

A karlócai béketárgyalás

itt lakóknak, hanem a 32 évi török hódoltságot felváltotta a kegyetlenebb Habsburg-uralom. A császári udvar szigorú politikai és közigazgatási intézkedései a német uralom kiterjesztését és megszilárdítását szolgálták. 1702-ben a bécsi Haditanács és Udvari Kamara elrendeli a magyarországi várak jelentős részének felrobbantását. 1703-ban már tizenhat éve szünetelt az Országgyűlés – a legfontosabb államhatalmi törvényhozó szerv, illetve testület. Ezzel kapcsolatban Rákóczi így fogalmaz: *Sine nobis de nobis concluduntur* (mi rólunk döntenek, nélkülünk). Valóban ránknehezedett a német sanyargató igája és törvénytelen uralkodása.

1703 tavaszára felgyűlnek a sérelmek: *„Meg-újjulnak a’ dicsősséges magyar nemzetnek régi sebei, és hazánk megsebesült szabadságának mostoha kézzel ennyiszor enyhítettett sebhelye, minekutánna alattomban el-bágyadott tagjai, az Ausztriai Háznak Isten ítéletiből való birodalma alatt, féltvén hogy ép részére is reá hat a’ végső veszedelem, fegyverrel kíván el-vágattatni... Mi (mert a maga hitit ennyiszor megszegőknek tovább hinnünk nem lehet) édes hazánknek az ausztriai járom alól való ki szabadítására, melly mindeneknek*

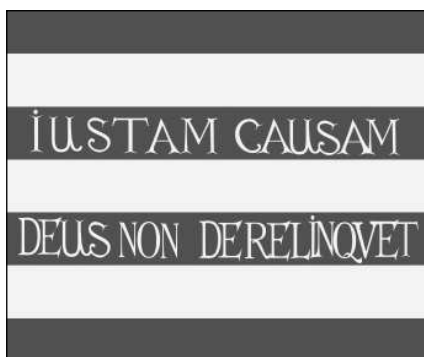
minden szeretetetit együvé foglallya, életünket, javainkat 's utolsó csepp vérünket is önként fel-szentellyük, hogy e fegyver fogásunkban nints semmi negédségünk, nyerekedésünk 's magános ditsősségünk, az Isten előtt, a' szent angyalok előtt és a' keresztyén világ előtt, józan jó lelki-ismérettel közönségesen nyilván valóvá tesszük.” (Rákóczi Kiáltványa a keresztyén világhoz a szabadságharc okairól és céljáról).

A nemzet szabadságvágya elemi erejű volt mind Magyarországon, mind a ligetes Partiumban és a bérces Erdélyben.

1703. március 15-e körül a lengyelországi brezán várába egy magyar küldöttség érkezett, élén az öreg Pap Mihállyal és Bige Györggyel, akik inkább a pórnéphez, mint a nemesek osztályához tartoztak. Rákóczi előtt elhasították botjukat, iratot vettek ki belőle, és ismertették a jobbágyok nevében írt tiszaháti felkelők levelét. Arra kérték a gróft, hogy álljon élükre, és hűségesen szolgálják halálukig. Elmondták: az ország végső romlásra jutott. Közben folyt a spanyol örökösödési háború 1701 és 1714 között. Rákóczi segítséget kért XIV. Lajos francia királytól, aki hajlandó volt támogatni – amennyire érdekei kívánták – a magyarországi Habsburg-ellenes mozgalmat.

A zentai csata

Április elején egy újabb küldöttség elmondja: „A föld népe kész, csak legyen feje, mert az igát tovább már nem bírja viselni.”

1703. május 6-án a brezáni várban Rákóczi és Esze Tamás (1666-1708) megállapodást kötött: felkelést indítanak, hogy felszabadítsák az országot az idegen államhatalom igája alól, és biztosítsák a magyar nemzet jövőjét. Rákóczi elismerte hadinépének a tiszaháti felkelőket, gyalogoshadi ezreskapitánynak nevezte ki Esze Tamást, sereggyűjtésre jogosítványt, négy zászlót s a harcot megállapodásuk jegyében proklamáló kiáltványt, pátenst (nyílt parancsot) adott kezéhez.

Rákóczi céltudatos jelmondatait – amiket 1703. május 6-án Esze Tamásnak adott – piros selyemzászlóira aranyos betűkkel is felíratta: Cum Deo pro patria et libertate (Istennel a hazáért és a szabadságért), valamint Iustam causam Deus non derelinquet (Isten az igaz ügyet el nem hagyja). E zászlókon még rajta volt Rákóczi címere és nevének kezdőbetűi.

A mindenható, kegyelmes és jóságos Isten Rákóczit elnyomott, leigázott és éhező népe élére állította, és életközösséget vállalt szeretett népével. A Brezáni kiáltványban (1703. május 6.) a minden rendű-rangú igaz magyarokat – egyházi és világi, nemes és nem nemeseket – hazafiságra inti és arra kéri, hogy ki-ki édes hazája szabadsága, nemzete mellett a „kegyetlenkedő birodalom ellen fogjon fegyvert...” A jobbágyság alóli felszabadulást ígéri mindazoknak, akik csatlakoznak hozzá. A Brezáni kiáltványban Rákóczi betűkbe öntötte a magyar lélek fájdalmait.

1703. május 21-én és 22-én, pünkösdkor – a Szentlélek kitöltetésének ünnepén – Esze Tamás Vári, Tarpa és Beregszász piacain felolvassa a Brezáni kiáltványt és kibontja a Rákóczitól kapott kuruc szabadságharc zászlóit. Ezt teszi fegyvertársa, Bóné András is Bihardiószegen és környékén. Bóné András Esze Tamással, valamint a jászkunokkal és a hajdúvárosiakkal együtt részt vett a Rákóczi fogadására felsorakoztatott küldöttségben.

Rákóczi piros selyemzászlói zálogai voltak a népével kötött szövetségének, továbbá a zászló sereggyűjtésre szóló jogosítvány, valamint felke-

lésre szóló felhívás. A gróf felhatalmazása alapján Esze Tamás állandóan toborzott.

Újabb követek mentek Rákóczihoz, Majos János elszegényedett nemesemberrel az élen. E követek elmondták Esze Tamás zászlóbontását. A népi felkelés lendülete Rákóczit is magával ragadta: „Tudtam... ha egyszer az első láng kialszik, a második már sohasem lehet olyan erős”.

Június 9-én Rákóczi kevés kíséretével bizakodóan elindult a magyar határ felé. Közben egy újabb követ érkezik, és hírül adják, hogy Károlyi Sándor szatmári főispán Dolhánál, 1703. június 7-én a felkelőket szétugrasztotta.

Június 13-án Rákóczi parancsot küld Esze Tamásnak, hogy a Beszkid-hegy túlsó oldaláról vezesse hozzá csapatait. A szétugrasztott tiszaháti jobbágyok június 14-én érkeztek a hegy túlsó oldalára, Klimiec faluba. Rongyos, mezítlábas, kiegyenesített kaszával, botokkal, rossz parasztpuskákkal felfegyverzett jobbágyok érkeztek elébe, körülbelül kétszáz gyalogos és ötven lovas.

Rákóczi fekete öltözetben volt, egyetlen dísz a kalapján megcsillanó aranyzsinór. Édesanyját, a hős Zrínyi Ilonát gyászolta, aki 1703. február 18-án hunyt el a törökországi Nikodémiában, a „Virágok mezején”. Rákóczi beszédet mondott a felkelőknek. Az idegen igában sínylődő haza nyomorúságáról beszélt. Elmondta, hogy a haza felszabadításáért életét tette fel, és soha nem hagyja el a felkelőket. A jelenlevők hűséget esküdtek Rákóczinak, aki azonnal csapatokba rendezi őket. Rendet teremt, és kijelöli az öröket.

Evlia Cselebi, a nagy török világutazó, történész és író, azt jegyezte fel a költő és hadvezér Zrínyiről, amikor vendége volt, hogy a nép, amikor meglátta Zrínyit, letérdelt és keresztet vetett. Ezt cselekedték azok is, akik messziről meglátták Rákóczit. Úgy tisztelték, mint egy görög félistent. Bőven hullatták örömkönnyeiket, és ez kifakasztotta az én könnyeimet is – írja Emlékiratában. A felkelők kijelentették, hogy „vele akarnak élni-halni”.

Június 16-án jobbágysserege élén a híres hágón átlépte Magyarország határát, és a Latorca völgyén ereszkedett, vonult le az Alföldre.

A Tiszántúl felszabadításának szép haditette – a tiszabecsi kuruc győzelem a Bajnok dűlőn, 1703. július 14-én olyan eseménnyel nyitotta

meg a győztes kuruc harcok sorát, mely Rákóczi politikai és hadvezéri rátermettségét tanúsítja.

Július 18-án Vásárosnaménynál seregével átkelt a Tiszán.

Bóné András, egykori Thököly-tiszt vezetésével július 19-én Bihar-diószegeen elfoglalják gróf Johann Franz Gronsfeld (Kronsfeld) osztrák tábornok, új földesúr (magyaroktól elvett) várkastélyát. Az itt tartózkodó osztrák őrséget egytől egyig levágják.

Koss Mihály szentjobbi várkapitány helyőrségével együtt a kurucokhoz csatlakozott.

1703. július 26-án a veszített pocsaji-diszószegei csata után Bercsényi és Bóné kurucaival augusztus 6-ra virradóra megrohanta a rácok váradoszati telephelyét. Ekkor esett el a hírhedt rác ezredes Kis Balázs. Elkezdődött Váradoszti ostromzása.

Brezán vára

A kurucok Szűcs János ezreddessel elfoglalják a szilágysomlyói Báthori-várat, Nagybányát és Szatmár várát körülráják.

Nagyvárad rác hadi népe két ezredbe volt beosztva. Löffelholz tábornok, az aradi vár parancsnoka 1703 augusztus végén Nagyváradra új parancsnoknak gróf Fels-Colonna ezredest rendeli. Tököli János ezredes, az aradi rác helyőrség főkapitánya volt a kísérő. Visszafelé jövet a falvak népeitől zsákmányt raboltak. Seregük 1200 főnyi aradi rác és párszáz német. Kurucaink utánuk mentek lest vetni. A három kuruczredet Szűcs János, Bóné András és Bozóki/Boróki Pál vezette. Bél-

fényér erdejében elrejtve Majos István és csapata lesből megtámadta a málhákkal megrakott császári menetoszlopot, és egy részét maga után csalta. Majos halálosan megsebesült. Ekkor hirtelen kitört rejtékhelyéből a derékhad, körülfogták a császáriakat és elkezdődött a közelharc, amely a kurucok fényes győzelmével végződött.

A bélfényéri kuruc győzelem után megnyílt a Fehér-Körös völgye.

Szeptember 19-én a kurucok Brádon újabb győzelmet arattak. Ellenőrzésük alá vonták a Belényesi-medencét, ahonnan a váradi vár császári őrségét élelmezték.

A fenesi Béla vár és a kispapmezői várak is a kurucoké lettek, így aztán fel tudták tartóztatni a Várad felmentésére induló aradi rácokat.

Megnyílt a Sebes-Körös völgye is. A Sebes-patak és a Körös találkozásánál épült Sebesvár őrsége feladta azt Bóné András ezreskapitánynak.

Szoboszlai Sámuel 1703 szeptemberében kiszökött a körülrájt váradi várból és átvette a Rákóczi tulajdonában lévő Solyomkő várát, megszer-

II. Rákóczi Ferenc aláírása

vezve a vár védelmét, felújította, megerősítette és 1709-ig ő volt a vár parancsnoka.

1703. november 10-én Bóné András és Orosz Pál kurucai Bonchidánál szétszórták a kolozsvári császári őrség megerősítésére küldött labanc hadakat. Thorockai István, a székelyek főkapitánya fogságba esett, majd Rákóczi mellé állt. Ezzel elkezdődött az erdélyi nemesek átállása.

Rákóczi látta népe sírását és hallotta tiborci panaszát. A parasztság Dózsa György lázadása (1514) óta, majdnem 200 év után, a Rákóczi szabadságharcában jutott először méltó szerephez. Ő is, mint Mátyás király, tudta, hogy a néppel való egység, közösség létszükséglet.

Rákóczit 1704 júliusában az erdélyi országgyűlés Gyulafehérváron Erdély fejedelmévé választja.

Nagyságos fejedelmünk mindenkit összebékített. A vallásszabadságot is megvalósította, békét teremtett a vallásfelekezetek között. Az osztrákok által bezárt sárospataki és nagyenyedi református kollégiumokat is megnyitotta.

Emlékiratában ezt írja: bízam ügyem igazságában és Isten segítségével. Hazaszeretetéről így vall: a hazaszeretet lelkesített... A háborút kizárólag hazám szabadságáért kezdtem. Ugyanitt életcéljáról ezt írja: minden cselekedetem célja kizárólag a szabadság szeretete volt. Vezérlő fejedelmünknek szent akarata volt, hogy édes hazáját az idegen járom alól felszabadítsa, továbbá Erdély és Magyarország teljes függetlenségének a kivívása, államiságának biztosítása.

Lipót császár

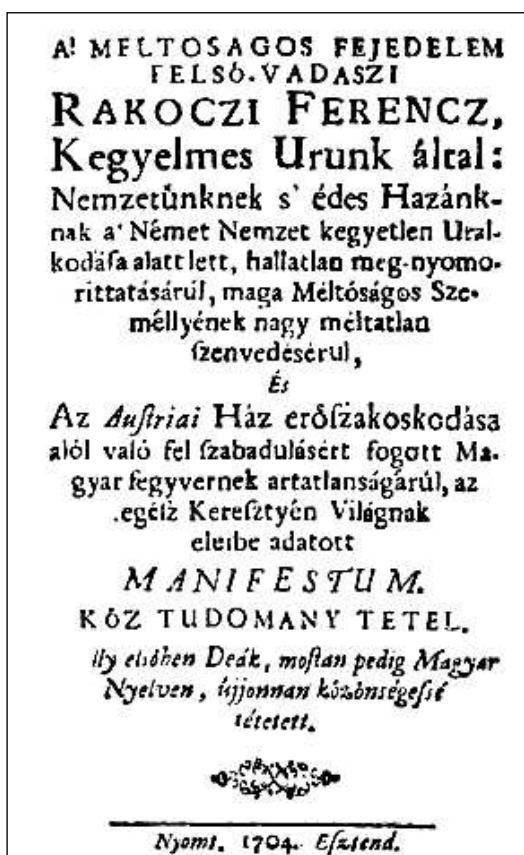
Országépítő fejedelmünk kuruc szabadságharca a nemzet válasza volt – igazolt fegyveres önvédelem – az elviselhetetlen helyzetre, az osztrákok iszonyú pusztítására.

Szabadságharca megteremtette, létrehozta Magyarországon, a Partiumban és Erdélyben az egységes nemzeti gondolkodást, az egységes nemzeti együttérzést és összefogást!

A kuruckor a lélek és a szellem forradalmi korszaka volt. Nemzeti korszak, melynek célja a nemzet megmentése.

A Rákóczi-szabadságharc eredményei vitathatatlanok. Legfőbb jelentősége abban van, hogy elindította a szabadság- és békeszerető Partiumot, Erdélyt és Magyarországot az újjáépítés, a polgárosodás, a fejlődés útján.

Tudjunk mi is felülkerekedni minden emberi megpróbáltatáson, mint Rákóczi! Menjünk mindig előre, ahol a szabadság rózsái virulnak! Küzdjünk mi is a nemzeti összefogásért, szabadságért, magyar népünk egységéért, erős hittel, Rákóczi rendíthetetlen reménységével, akarásával és imádságos szeretetével.

Rákóczi manifestuma (kiáltvány)

GELLÉRT GYULA
ny. lelkipásztor

PATAKI ISTVÁN

kertemben

Mikor kertembe lépek,
a csend is ének,
mintha templomba mennék,
orgona helyett felbúgnak a gerlék,
átleng, átítat,
ahogy levelek kórusát,
vezényli egy fuvallat;
minden esőcsepp ige,
magukba szívják a növények,
a harmat is áhitat,
minden élő átítat,
nyitott imakönyv az ég,
a fohász felszálló pára.

Hálásak nekem és várnak,
alázatosak a fénynek.
Mert szeretik egymás a növények.

Hosszúmező református énekkara

Az egyházközség első dalárdáját Orosz Vince lánytanító alapította 1874-ben. Az 1874. szeptember 28-án tartott egyházközségi közgyűlés megállapítja, hogy a dalárda nem áll az egyház vezetőségének felügyelete alatt, attól függetlenül működik. Kötelezi a dalárdát, hogy az „szervezés alapszabályokkal ellátva legyen s az egyháztanácshoz betérjesszessék”. Szeptemberben Orosz Vince tanító el akar menni az iskolából, mert jobb állást talált, de ha az egyház a dalárda megalapításáért és vezetéséért 50 forint jutalmat ad s ezt, amíg a dalárdát vezeti továbbra is megkapja, hajlandó maradni. A presbitérium a következő feltételeket szabja: a dalárda és annak vezetője a presbitérium felügyelete alatt álljon s legyen a dalárdának alapszabálya. 1875. december 29-én bemutatja a presbitériumnak a dalárda alapszabályát, melynek megvizsgálására egy bizottságot neveznek ki azzal, hogy „jelentésük legközelebbi ülésre beváratik”. Ez a bizottság az 1876. január 24-én tartott presbitériumi ülésen megteszi írásban jelentését, mely így hangzik: „A küldöttség az alapszabályokat átvizsgálván, de amennyiben az alapszabályokból az tűnik ki, hogy az egyházi előjárásnak a dalárda feletti jogosultsága mellőztetik, holott az egyház a dalárda vezetőt 50 forinttal látja el, így sem az alapszabályokat nem véli megerősíthetőnek, sem pontonként nem is tárgyalhatja, míg a dalárda testület, oly alapszabályokat nem terjeszt be, mely a célnak és

A hosszúmezői református templom

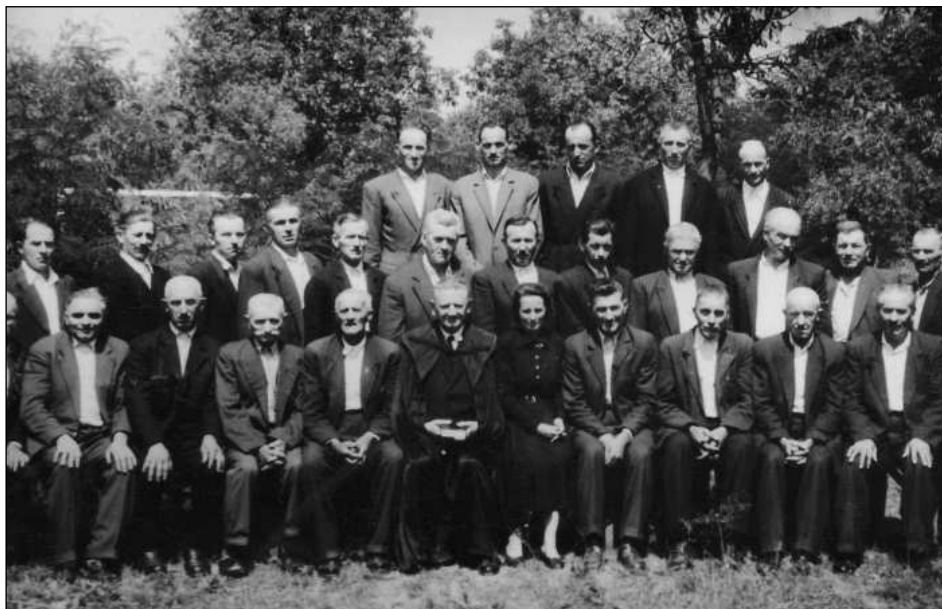
az egyháznak az 50 forint jogosultságnak megfelelő legyen ... Az egyháztanács a küldöttség jegyzőkönyvének 1-ső számában foglalt véleményadását egész terjedelmében elfogadá, oda utasítván a dalárdát és annak vezetőjét, hogy az alapszabályt a küldöttség véleménye szerint készítse el, s azt az egyháztanácsnak beterjessze. Miről a dalárda vezető kivonatban értesíteni határoztatott.”

Az 1876. december 2-án ismét benyújtott alapszabállyal kapcsolatban a presbitériumnak a következő észrevételei vannak: „1) a célul kitűzött énekeink a templomban kotta szerinti éneklésére három év alatt semmi tevékenységet nem fejtett ki, 2) a kiszabott tagsági díj nem fizettetik, 3) a gyűlésből és órákról elmaradt tag nem büntettetett, sem az elnök által az egyháztanács elébe nem küldetett, miáltal az egyháznak dalárda feletti jogosultsága nem teljesítetett, 4) a pénztárnoki teendők közé felsorolt számadás felülvizsgálásra az egyháztanácsnak be nem terjesztetett, 5) a dalárda pénztárának gyarapítása, nemhogy nem teljesítetett volna, sőt a múlt évbeli tiszta nyereség egy része kiosztatott, 6) a meghatározott tanítási órák egész nyáron, sőt még a mai napig sem tartatnak meg rendesen. Végre a dalárda tagjainak száma naponként apad, miáltal a dalárda fennállása bizonytalan”. Az egyház hajlandó lenne továbbra is a dalárda vezetéséért az 50 forintot megadni, de a ránehezedő terhek miatt erre most képtelen. Elvárja, hogy a dalárda tőkepénzét és csekély vagyonát az alapszabály utolsó pontja értelmében az egyháznak átadja.

A dalárda tagjai közül a következőket ismerjük név szerint: Orosz Vince, Balog József, Bálint István, Csernátoni István, Csernátoni Lajos, Kósa István, Máté Sámuel, Máté Zsigmond és Rozsnyai István.

Három évi működés után a dalárda megszűnt, nem találunk rá több utalást a jegyzőkönyvekben.

Köpeczi Domokos, aki 1888–89-ben volt iskolánk kántortanítója, alakítja meg újra a dalárdát. A fiúiskola helyiségében próbálnak esténként, hetente négyszer. 1890-től Csobod Imre kántortanító vezeti tovább, majd az 1890-es évek közepétől Pálfi Lajos kántortanító irányítja nagy sikerrel. Ebben az időben a hosszúmezői református dalárda tagja volt az Országos Dalár-Egyesületnek. Pálfi távozása után a gyülekezetnek hosszú ideig nem volt dalárdája.

A gyülekezet presbitériuma 1963-ban

Az 1914-ben kelt lelkészi jelentés szerint „énekkar van, de a háború miatt nem működik”. A háború befejezése után sem alakult újjá. Az 1924-es jelentés szerint „megszűnt”.

1925. február 22-én a presbitérium felsőbb egyházi utasításra megbízza a kántortanítót, hogy a dalárdát állítsa fel és a gyülekezetnek tanítsa meg az új énekeket. Augusztus 8-án az esperes ismét felszólítja a presbitériumot, hogy az énekkar felállításában vegyen tevékeny részt s november 15-ig tegyen jelentést. Movik Gyula kántortanító veszi kezébe kiváló szakértelemmel a dalárda vezetését. Nemcsak kántortanítónak, hanem dalárdavezetőnek is kiváló.

1927-ben Rácz Béla kántortanító veszi át Movik Gyula helyét, aki elődjéhez hasonlóan buzgón és hozzáértéssel vezeti tovább a dalárdát, melynek 24 tagja volt, s az istentiszteleteken, vallásos estélyeken és temetéseken szolgáltak. Az 1930-as években van férfi, női és kétszólamú vegyeskar Rácz Béla és Lengyel Ilona tanítók vezetésével. A férfikar létszáma 16-28, a női karé 30-40, a vegyeskaré 46-68 között váltakozott. A kántortanítók színielőadásokat is betanítottak a dalárda tagjainak. A téli hónapokban hetente háromszor próbáltak s 40 kottatárral rendelkeztek.

1938 márciusában a helyi csendőrőrmester betiltotta az énekkar működését. A bécsi döntés után ismét megalakult, Sípos Imre tanító vezetésével, aki nemcsak harmóniumon, hanem hegedűn is játszott. 1940 őszén Técsőn is felléptek az ifjúsági otthon avatásán. A férfikar 30-32, a vegyeskar 40-50 tagból állt.

A második világháború után férfi- és vegyeskar működik a gyülekezetben, 18 illetve 30 taggal, Fórizs Ilona tanítónő vezetésével. 1947-ben már csak férfikórus van, 28 taggal. Az évben kétszer énekeltek a templomban és három vallásos estélyt tartottak.

1948-ban megszűnt, az 1950-es évek első felében szerveződött újjá, karvezetője 1971-ig Gavallér Lajos lelkész volt. 1953-ban 36 tagja volt, 1959-ben pedig 20: Balázs Béla, Benedek Sándor, Bodoki Zsuzsanna, Csatári Győző, Csurka Gáspár, Csurka Sándor, Fekete Béla Fekete Irén, Fekete Piroska, Gavallér Attila, Gavallér Ildikó, Hávrics Sándor, Kántor Gáspár, Kántor István, Konrád Malvin, Lingvai Piroska, Mező Erzsébet, Orosz Bella és Pál Emma. 1961-ben az énekkar létszáma 24. Az alkalmilag fellépő énekkar hétfő, szerda és péntek este tartja próbáit a templomban. A négyzólamú kórus főként a nagy egyházi ünnepeken szolgál a templomban.

Gavallér Lajos lelkész nyugdíjba vonulása után, 1971-től Csurka Ibolya kántornő vezette a tíztagú, kétszólamú női kórust. A templomban próbáltak ősztől május első vasárnapjáig, hetente egyszer. Szenteste és anyák napján szolgáltak a gyülekezetben. 1976-ban kéri a presbitériumot, hogy vásároljon számukra egy hordozható harmóniumot, hogy a fűthető sekrestyében tarthassák próbáikat.

Csurka Ibolya után Csernátóni Éva veszi át az énekkar vezetését, a próbákat az irodában tartják. 1995 végétől Sebestyén László is besegít az énekkar vezetésébe. Az első években 3-4, majd 12 éven át két-, majd egyzólamú énekeket tanítottak be a létszámában egyre apadó vegyeskórusnak. Jelenleg egyzólamú, alkalmi énekkara van a gyülekezetnek.

Kezdetről fogva a dalárda, majd az énekkar tagjai tagdíjat fizettek s ebből fedezték a szükséges kiadásokat. Amikor a dalárda Orosz Vince kántortanító idejében feloszlott, 100 forint tőkepénzüket az egyháznak adományozták orgonaépítésre. 1913-ban Csernátóni Béni kezelésében van a dalkör tőkéje, amiről mindig külön számadást nyújt be a presbitériumnak.

1936-ban az énekkar vagyona 9641, 1938-ban 9906 lej, 1943-ban 33 pengő volt. 1945-ben az énekkar bevételét a tagsági díj (2000 lej), előadásokból befolyó összegek képezik. Gyűjtésből 550 ezer lejt adományoztak az egyház szükségére, szegények segélyezésére. 1946-ban két kultúrestet rendeztek s annak bevételét a kultúrház építésére adományozták, 1460800 lejt. 1947-ben a tagsági díj 20 lej volt.

GAVALLÉR LAJOS
ny. lelkipásztor

ADY ENDRE

Imádság háború után

Uram, háborúból jövök én,
Mindennek vége, vége:
Békíts ki Magaddal s magammal,
Hiszen Te vagy a Béke.

Nézd: tüzes daganat a szívem
S nincs ami nyugtot adjon.
Csókolj egy csókot a szívemre,
Hogy egy kicsit lohadjon.

Lecsukódtak bús, nagy szemeim
Számára a világnak,
Nincs már nekik látni valójuk,
Csak Téged, Téged látnak.

Két rohanó lábam egykoron
Térdig gázolt a vérben
S most nézd, Uram, nincs nekem lábam,
Csak térdem van, csak térdem.

Nem harcolok és nem csókolok,
Elszáradt már az ajkam,
S száraz karó a két karom már,
Uram, nézz végig rajtam.

Uram, láss meg Te is engemet,
Mindennek vége, vége.
Békíts ki Magaddal s magammal,
Hiszen Te vagy a Béke.

Kupán István nyugalmazott református lelkipásztor vallomása (III.)

1968-ban nyugdíjaztak. Ekkor Nagyváradra költöztünk, mert előzőleg már ideggyógyászati intézetben kerestem gyógyulást, mivel a lavina magával sodort. Oka? Istenem! Ha világosan leírhatnám, és ellenségeim elé tárhatnám, úgy elámulna ez az egyébként is megátkozott helyzet-világ, hogy örökre tátva maradna a szája! Nem vagyok rá képes. De a lehetetlent is megkockáztatva, meg kell próbálnom, – esetleg – valakinek vagy valakiknek hátha kezébe kerül és talál benne okulást, jobb meglátást.

Ahogy Ottományba költöztünk, Szalacson még Mihályi Zoltán volt a lelkész. Feltűnt, hogy gyakran felkeres. Bogyoszlón Balázs Lajos, egy majdnem hozzá hasonló jellemű ember volt a lelkésztárs. Érendréden Márton Ferenc szolgált, aki egy évvel utánam végzett a teológián.

Mihályi és Márton között nagy volt a barátság. Mihályi Mártonnéval állítólag nagyon bensőséges viszonyba került, Mihályiné viszont Ferivel!? Így a két család mennél többet volt együtt. Mihályi mindenképpen Márton akarta volna Ottományba, ez még több lehetőséget adott volna az úgynevezett szerelmi viszony kielégítésére. Annak ellenére, hogy Szablyár is hasonló lelkivilágú ember volt, rosszallta Mihályi és Mihályiné viselkedését. Talán irigyelte is, talán Mihályiné nem volt „engedelmes”, ki tudja. Szablyár

Az ottományi református templom

nyíltan megmondta, hogy Márton Feri nem lehet ottományi lelkész. Nem odavaló! Így lassan kialakult egy „majd megmutatom én” hangulat. Mihályi Szablyárral nem mert ujjat húzni. Egy lehetősége volt csupán bosszúja kielégítésére, az hogy keres okot ellenem. Könnyű volt. Az 1939-1940-es történetemről tudott ország-világ. Ki elismerőleg nézett rám, ki irigységgel, mert abban az időben nagy jelentőséggel bírt, ha valakit magyarságáért vagy román ellenségességéért bebörtönöztek. Lelkészársaim nagyrésze elismerőleg viseltetett velem szemben „bezzeg Kupán és társai! Ki mertek állni, mindent kockára téve” – lehetett jóleső érzéssel hallani, vagy megtudni, hogyan vélekednek rólam, rólunk, meghurcoltakról, kitaszítottakról. Próbálkoztak egyesek azzal is, hogy ráhazudtak, miszerint ők is benne voltak a szervezkedésben. De amikor veszélyesnek bizonyult ez a kijelentésük, hazudtak szemérmetlenül, ha volt, ha nem részük valamikor is valamiben, mert amikor visszaállt a régi trianoni határ, bizony nem volt dicsőség a mi tettünk, a mi meghurcoltatásunk. Akkor ezeknek már az volt a fő dolguk, hogy reánk újjal mutogassanak „íme ezek azok, akik meg akarták dönteni az államhatalom erejét.” Így beszélt például a nagykárolyi, mocskos felöltös, anyaországból menekült lelkészárs is [Orosz Árpád]. Vagy ott volt a gencsi lelkész, Vörös Zoltán. Nálam úgy állította be magát, hogy ő ez meg az volt, ezt meg ezt gondolta magában stb. De amikor később arra hivatkoztam, hogy te is azt hirdetted régen, hogy milyen nagy dolgokat terveztél, mert te is beletartoztál a mi csoportunkba, azt mondta, hogy ő soha, alig tudott valamit róla. Erre én azt feleltem: „Zoltán, mondd meg nekem, hogy mikor hazudtál, most, vagy amikor nagy képpel az én asztalomnál ebédeltél 1941-ben.” Szó nélkül otthagytam, még csak meg sem ismert többé ő sem. Talán hogy jobban értesüljön, még Orosz Árpádnak is elmondta, hogy én mit kérdeztem tőle. Mert nagy talpnyalója volt Orosznak!

E kitérő után vissza kell kanyarodnom oda, ahol abbahagytam, Mihályi Zoltánhoz, a szalacsi, majd (jó pénzért, nyalásért, aljas besúgásokért, Sass Kálmán elámításáért) mihályfalvi lelkészhez. (Sass Kálmánt 1958. december 2-án kivégezték a szamosújvári börtönben. Őt is [1939-ben] velem s többi társaimmal együtt kiutasították [Romániából] és áttették a határon. A bécsi döntés után visszatért a régi helyére [Mihályfalvára], azt vallván és

Sass Kálmán mártír lelkész

hirdetvén, de egyben élvén is, hogy neki itt a helye, bármi vár is rá.)

Mihályi minden eszközt felhasznált ellenem is, remélvén, hogy valamiképpen, mint Sass Kálmántól, tőlem is megszabadulhat. Bizonyos, hogy Szablyárt is ő ingerelte ellenem, bár Szablyárnak megvolt első pillanattól kezdve a célkitűzése velem is. A jobb érvényesülés érdekében szüksége volt egy állami kitüntetésre, hiszen az államhatalom határozta meg, hogy Arday lelépése után ki lesz az utód a püspöki székből. Buthy, vagy esetleg ő. Rettentően nagyratörő ember volt. Ezért lettem én jó részére, hogy újabb bizonyíték legyen a kezében

az új érdemszerzésre, s utána majd a püspöki székre. Meg is kapta a kitüntetést az én beiktatásom után és tragédiám kezdetén.

Alighogy nagyjából rendbetettem az ottományi parókiát, templomot, a környékét, egy napon Szalacsról az őrsparancsnok utasítására az alkonyati órákban egy közcsendőr azzal jött hozzám, hogy egy meghatározott napon (annyira megzavart az esemény és következménye, hogy idegsokkot kaptam és ideggyógyászatra kerültem Váradra) jelenjek meg Tasnádon, reggel 8 órára a milícián, de feltétlenül, mert ellenkező esetben fegyveres őrral vitetnek el. Hajnalban indult Mihályfalváról a vonat, így előtte való este kényszerültem elmenni Mihályfalvára. Ekkor már Mihályi volt ott a lelkész. Hozzájuk állítottam be este 9 óra körül, kérvén, hogy adjanak szállást, mert a hajnali vonattal kell mennem Tasnádra a milícia hívására. Mihályiné nagy szemeket meresztett a kérésre, de azonnal el is fogadta, s ment ágyat készíteni részemre. Talán látta rajtam a nyugtalan rémület jeleit. Nem tudom. De férje, Mihályi Zoltán lelkésztársam szinte, mint mondani szokták, majd kicsikkant örömeiben. Valószínű, hogy ő azért járt nálam olyan sűrűn, hogy egy napot örökre emlékezetessé tegye számomra Ottományért.

Hajnalban elutaztam, nagy izgalmak, félelmek között. Megérkezve és megkésve jelentkeztem a milícián. Ott azzal fogadtak, hogy reggel nyolcra szolt a berendelés, miért nem jöttem akkor. Megindokoltam, mikor is rám förmedt egy magyarul tökéletesen beszélő szőke civil ember, akit egyszer láttam Ottományban a kastély kertjében, amint ott a földön ülve ette a maga ebédjét. A másik férfi, aki Tasnádon fogadott, az volt, aki Szablyáréknál velünk ebédelt. Ez volt a fő-fő. A másik csak a jegyzőkönyvet írta és vallatott. A „főnök” azt mondta, ha nem értünk egyet abban, amiért idehívtak, innen el nem mehetek, csak velük, az ők autóján. Estig se ki, se be nem mehetek. Tehát úgy készüljek fel, hogy itt ők rendelkeznek velem.

Felvették az adataimat, miután egy kissé belenyugodtam a változhatatlanba, s utána folytatólagosan életutamat, az 1939-40-es eseményeket firtatták, jegyzeteltek mindent, amit csak kiszedtek belőlem, illetve amit mások már leírtak, vagy előszóval tolmácsoltak. Az lett a következmény, hogy [felszólítottak], legyen segítségükre [megtudni] mi történik a faluban. Ki hogyan viselkedik, gondolkozik, érez? és minden ezekhez hasonló kérdés, felelet, amikre már nem emlékszem.

Mikor lezárta a készített jegyzőkönyvet, azt mondta a magyar pribék: Na most elmegyünk, megvacsorázunk és hazavisszük a kanyarig, onnan hazatalál sötétben is. Alá kellett írnom a felvett jegyzőkönyvet. Nem volt más megoldás! Mert tudatában voltam, hogy Szablyár Barcsa Sándor lelkésztársamat így juttatta oda betegen, ahol most én vagyok, kit beteg léteire felesége is elkísért, s amiért nem írta alá a felvett jegyzőkönyvet, nem engedték haza. Erre hivatkozott is a magyar pribék, mondván „bevisszük Váradra a sziguranciára [szekuritatera], s ott majd aláírja, vagy megkapja azt, amit neki adtak. Válasszon!” Választottam!? Majd valamelyik vendéglő teraszán vacsorát rendeltünk, s utána autóba ültünk és a kanyarnál leraktak. Ők elhajtottak, én gyalog, elgyötörve hazavánszorogtam. Beteg lettem miatta. Feküdnöm kellett mert rettentően fárasztott a talponlét.

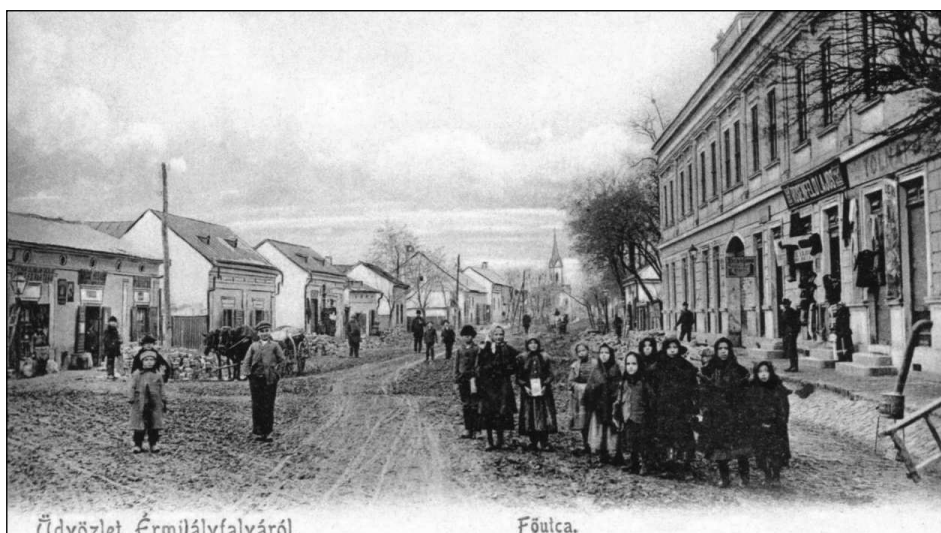
Egy hónap múlva este hívott ki a sötétbe a magyar. Azt a megbízást adta, hogy menjek Gálospetribé, Dohy Árpád ottani lelkésztársamhoz, faggassam, milyen gondolkozású ember. Ő vele együtt kérte, hogy a felesége véleményére is kíváncsi, főként azért, mert tanítónő, s csak akkor kaphat állást, ha „a mi emberünk”. Elmentem, mert azt hallottam, hogy van

ott egy toronybádogos, aki a környék templomaira szerelt villámhárítót, hátha a mienket is megcsinálná, megjavítaná. Ezzel az ürüggyel mentem a kollegához, ki is elvezetett a mesterhez, aki megígérte, hogy megcsinálja a mi villámhárítónkat is. A kollegámhoz vissza sem mentem, hanem megírtam a jelentésemet, melyben feltártam, hogy a papné szeretne tanítani, s mint egykori kovácsmester lánya, teljes erővel támogatja a mai rendszert. Vissza is helyezték nemsokára. Hogy az én jelentésem alapján, azt nem tudtam, de az bizonyos, hogy én is közbe jártam abban.

Ezután egy-két havonként megjelent Ottományban az „emberem”, anélkül, hogy írást kért volna, megelégedett szóbeli beszámolóimmal. Hogy [abból] mit fogadott el, mit nem, nem tudhatom. Egy idő után leváltották, illetve bevitték Váradra, szolgálatra, hol egyszer láttam is, de nem ismertük meg egymást. Ekkor már túl voltam az ideggyógyászati kezelésen.

Volt még utána egy [megbízott], aki hozzám hasonlóan méhészkedett szabadidejében. No, ezzel aztán nem volt semmi bajom. Ha volt jelentés, elfogadta, ha nem, azt is. Egyetlen megbízására emlékszem, amikor arra kért, hogy keressek alkalmat Sánta Szabó Dániel ottományi lakossal, lássuk, mint párttag, milyen véleménye van. Egy alkalommal aztán elmentem Szabóhoz, de úgy látszott, tudta, miért megyek, mert amikor bezörgettem az utcaajtón, kijött a lakásból a kapuig, mert veszedelmes kutyája nagyon csaholt közvetlen a kapu előtt. Megfogta a kutya nyakörvét, hogy be tudjak menni. El is jutottam a lakás bejáratáig, amikor elengedte a kutyát, amely nagy robajjal tört felém, mikor még nem jutottam el a tornácig. Szerencsére sikerült egy ugrással a tornácra kerülnöm, de alig tudtam a tornácajtót bezárni. Szabó természetesen gúnyos mosollyal juttatta kifejezésre látogatásom miatti ellenszenvét, aki egyébként alig pár hónappal azelőtt még tevékeny presbiterem volt, de Szablyár parancsára, párttagsága miatt ki kellett zárjam a presbiterségből. Sajnáltam, de Szablyárral szemben nem volt lehetőségem ellenállni. Azért sem, mert még ott lakott a parochián elődöm, a vak Cs. Nagy Dániel lelkész, aki minden mozdulatomat tollba mondott feleségének, hogy beszámoljon Szablyárnak.

Mihályi és társai nagy elragadtatással fogadták a Szablyár által közölt hírt, hogy sikerült engemet is beszerveztetni, egyben megbénítani azt a körülöttem keringő, körülvevő elismerést, amely az 1939-40-es események

Érmihályfalva központja

következményeként irányomban megnyilvánult. És valóban, úgy belesulykolta ez a két ember a társaival együtt a lelkésztársakba, hogy ezidőtől fogva legtöbbje még szót sem mert váltani velem.

Súlyos teherként, tényként hatott rám ez az alkalomról alkalomra való megnyilatkozás, hogy idegösszeroppanáshoz vezetett. Meg volt tehát az elégtételük: ha ők beleestek, belekeveredtek a mocsokba, igyekeztek másokat is belerántani! Beteg lettem és a körzeti orvos beutalt a váradi ideggyógyászatra, mert legkisebb dologra is sírás kínt és szolgálat közben is többször megtörtént, hogy sírva végeztem munkámat. Talán három hétig voltam az ideggyógyászatán, mikor [orvosi] bizottság elé állítottak. Az igazgató azt ajánlotta, ha betöltöm a hatvan évemet, kérjem nyugdíjaztatásomat, aminek szükségességét ők igazolják. Egyes idősebb orvosok azt ajánlották, hogy ne tegyem, mert a szolgálat terhe jobban eltereli majd bajomról a figyelmemet, s lassan elmarad majd a sírógörcs gyötrelme. De az igazgató újra és újra csak a nyugdíjaztatást ajánlotta, s övé lett a döntő szó. Nyugdíjazásra ajánlottak, amit az egyházi hatóság is elfogadott. 1968. május elsején meg is érkezett a nyugdíjbizottság hivatalos leirata, melyben tudomásul veszik, hogy munkaképtelenné váltam és nyugdíjaznak.

Az év végére elkészült Éva lányom által megigényelt blokklakásunk Nagyváradon, hová Ottományból szó és köszönés nélkül eltávozva

beköltöztünk feleségemmel és azóta itt élek, immár özvegyen, mert feleségem 1987 szeptemberében meghalt. Gyermekeim néznek rám. Éva lányom segít rajtam. Közel egy éve kantinkosztból telik a táplálékom, amit hazahozva itthon fogyasztok el.

Magamramaradottságom nehéz helyzet elé állított, mert családalapításom óta minden szükségletemről feleségem gondoskodott, azért, hogy hivatásomat erőm és adottságom folytán, a lehetőséghez mérve, teljesen betölthessem.

Kelt 1988. dec. 25-én, karácsony első nap reggelén.

KUPÁN ISTVÁN
nyug. lelkész

A teljes kézirat első két részletét az előző évi Református Kalendáriumokban (2021-2022) olvashatják.

JÓZSEF ATTILA

CSÖNDES ESTÉLI ZSOLTÁR

Ó, Uram, nem birom rímbe kovácsolni dicsőségedet.
Egyszerű ajakkal mondom zsoltáromat.
De ha nem akarod, ne hallgasd meg szavam.

Tudom, hogy zöldel a fű, de nem értem minek zöldel, meg kinek zöldel.
Érzem, hogy szeretek, de nem tudom, kinek a száját fogja megégetni a szám.
Hallom, hogy fú a szél, de nem tudom, minek fú, mikor én szomorú vagyok.
De ne figyelmezz szavamra, ha nem tetszik Neked.

Csak egyszerűen, primitíven szeretném most Neked elmondani,
hogy én is vagyok és itt vagyok és csodállak, de nem értelek.
Mert Neked nincs szükség a mi csudálásunkra, meg zsoltárolásunkra.
Mert sértik füledet talán a zajos és örökös könyörgések.
Mert mást se tudunk, csak könyörögni, meg alázkodni, meg kérni.

Egyszerű rabszolgád vagyok, akit odaajándékozhat a Pokolnak is.
Határtalan a birodalmad és hatalmas vagy meg erős, meg örök.
Ó, Uram, ajándékozz meg csekélyke magammal engem.

De ha nem akarod, ne hallgasd meg szavam.

IRODALMUNK KINCSESTÁRA

200 éve született a szabadság és a szerelem költője

Petőfi Sándor születésének két-századik évfordulóján emlékezünk a magyar irodalom legismertebb költőjére. A sokféle témát érintő életművet két tárgykörre szűkítem, amit maga a költő jelölt ki számomra:

„Szabadság, szerelem!
E kettő kell nekem.
Szerelmemért föláldozom
Az életet,
Szabadságért föláldozom
Szerelmemet.”

Mivel szabadságszeretete megelőzte a szerelmi érzés ébredését, én magam is betartom a fontossági sorrendet, s a szabadság fogalmának sokféle jelentése felől közelítem meg Petőfi Sándor bemutatását.

Petőfi szabadságimádata először az egyéni függetlenség szereteteként jelentkezik. Ebben a vágyakozásában már tizenötéves serdülő ifjúként szakítani akart iskolai tanulmányaival, mert nehéz nyűg volt az neki. Ez Aszódon történt, s az esetet ő maga írja le 1847-ben, ELSŐ ESKÜM című költeményében:

„Fiú valék még, iskolás fiú,
Tizenöt éves; és az iskolázás
Rám nézve nyűg volt, nagy, nehéz nyűg, amely
Rajtam napestig szomorúan csörömpölt,

S még álmaimból is föl-fölriasztott.
Lerázni vágytam e nyűgöt magamról,
Lerázni vágytam minden áron azt.
Már akkor, akkor úgy szerettelek,
Olyan világ-fölgyújtó szenvedéllyel,
Mint most szeretlek, drága szent szabadság!”

Az elszökésre legjobb módnak az mutatkozott, hogy elmegy azzal a színésztársasággal, mely akkoriban Aszódról pár előadás után továbbmenni készült. Azonban tanítója megtudta szándékát, szobájába csukta, mígcsak a színészek messze nem jártak:

„Nem az fájt, hogy nem leszek színész,
De hogy maradni kényszerítenek.
A kényszerítés égett lelkemen,
Mint a görögtűz, olthatatlanul.
Itt tettem első esküvésemet,
Nagy és szent esküt mondék börtönömben,
Hogy életemnek egy főcélja lesz,
S ez: a zsarnokság ellen küzdeni.
S ez eskü most is olyan szent előtttem,
Amilyen volt az első pillanatban,
S verjen meg engem a hatalmas Isten,
Verjen meg még a más világon is,
Ha valaha ez esküt elfelejtem!”

A fiatal költő, bár kitűnő tanuló volt, független, szabad életre vágyott, noha tudta, hogy szülei bánata és átka követné. És egy év múlva Selmecről sikerült elmennie, vállalta a bizonytalanságot, a nyomort, mivel abban az időben édesapja anyagilag tönkrement, és nem tudta segíteni kóborló fiát. Selmecről Pestre ment a Nemzeti Színházhoz. Ott álnéven dolgozott, mint statiszta és szerephordó:

„Statiszta voltam a Nemzeti Színháznál s hordtam a színpadra a székeket és pamlagokat s a színészek parancsára kocsmába szaladtam serért, borért, tormás kolbászáért” – írja később az ÚTI JEGYZETEK-ben.

A színházat hamarosan otthagyja, tanulmányait a család szegénysége miatt nem tudja folytatni, 1839 szeptemberében Sopronban bevonul egy gyalogezredhez. Erre a lépésre a szükség kényszerítette. Amilyen lelkesedéssel küzdött egy évtized múlva Bem apó mellett a szabadságharc csatáiban, olyan kedvetlenül látja el szolgálatát a császár zsoldjában. De Petőfi ilyen körülmények között is műveli magát, éjjelente titokban olvas, verseket is ír. Betegsége miatt elbocsátják a katonaságtól. Katonai életére később humoros hangulatú versben, a NÉZEK, NÉZEK KIFELÉ címűben emlékezik vissza. Ezután még felváltva hol komédiás, hol diák, végül a poétaságot választotta élethivatásául.

Független, szabad létre vágyott egész életében. Sohasem vállalt semmiféle hivatalt, lekötött foglalkozást hosszasan nem tűrt, pedig szorgalma rendkívüli volt. Tanulni, élni akart, de a maga törvényei szerint. Rendkívüli kitartással dolgozott, de csak azt és úgy, amint neki tetszett. Két erős jellemvonása domborodott eddig ki: a vándorlás, utazás és a független, szabad élet szeretete.

Az egyéni szabadság sóvárgása mellett megjelenik a hazafiság és a hazaszeretet érzése is. Rádöbben arra, hogy a haza sem független, hiányzik a haza szabadsága. Midőn érzelmei kezdenek kitágulni, a hazafiúi érzés két irányban jelentkezik költeményeiben: mint a szülőföldnek, tehát az alföldnek, szorosabban a Kiskunságnak szeretete és mint a hazafiság általános értelme. A természet szeretete Petőfinél egyenlő az alföld szeretetével, mert ott tekintete nem ütközik akadályba, a „végtelenbe” láthat, ott szabadnak érzi magát:

„Mit nekem te, zordon Kárpátoknak
Fenyvesekkel vadregényes tája!
Tán csodállak, ámde nem szeretlek,
S képzetem hegy-völgyedet nem járja.

Lenn, az alföld tengersík vidékin
Ott vagyok honn, ott az én világom:
Börtönéből szabadult sas lelkem,
Ha a rónák végtelenjét látom.”

(Az alföld)

Később a szülőföld képe a haza és a szabadságszeretet magasabb érzelmébe olvad:

„Tied vagyok, tied hazám!
E szív, e lélek:
Kit szeretnék, ha tégedet
Nem szeretnék?

Titkon kísérem lépteid,
S mindegyre híven,
Nem mint az árny az utazót,
Csak jó időben.

De mint az árnyék nő, midőn
Az est közelget,
Nő bűm, ha sötétedni kezd,
Hazám, fölötted.”

(Honfidal)

A HONFIDAL fordulópont Petőfi költészetében és életében. Lassan körvonalazódik, hogy mi is a költő fő feladata, hiszen már 1844-et írunk. Ideig-óráig szerkesztőségben dolgozik, közelebb kerül a politikához, a Pilvax-kávéházba is eljár már, a költőtársak hatása is mélyebben megéri. Megszületik az első igazi forradalmi hangulatot árasztó költeménye: A KIRÁLYOK ELLEN:

„Tudjuk, hogy játék kell a gyermekeknek;
Midőn a népek gyermekek valának,
Magoknak cifra, ragyogó játékszer,
Bíbor karszéket, s koronát csináltak,
S rá nyomták ezt egy fajankó fejére,
S felülteték e fajankót a székre.

S itt a királyság, ezek a királyok,
S ők, ahol ülnek, ahol fejük szédül,
Azt gondolják a kábító magasban,

Hogy uralkodnak isten kegyelméből.
Csalatkozásban éltek, jó királyok,
Nem uraink, csak bábjaink valátok.” (...)

„S vérökkel fogják azt az égre írni,
Hogy nem gyerek már a világ, de férfi!”

Az általános szabadságvágy érzése egyre bővül, szélesedik, eljut egészen a világszabadság eszméjének hirdetéséig. És a világszabadság kivívásáért induló harcosok közé sorolja a költő önmagát is:

„Ha majd minden rabszolga-nép
Jármát megunva síkra lép,
Pirosló arccal és piros zászlókkal
És a zászlókon eme szent jelszóval:
„Világszabadság.”
Ott essem el én,
A harc mezején,
Ott folyjon az ifjúi vér ki szivemből,
Ott szedjék össze elszórt csontomat,
Ha jön majd a nagy temetési nap.
A hőöket egy közös sírnak adják,
Kik érted haltak, szent világszabadság!”
(Egy gondolat bánt engemet)

Kapcsoljuk össze most már a szabadság eszméjét a szerelem érzésének kibontakozásával, hiszen olyan kevés idő van már hátra Petőfi életéből. Nincs szándékomban a kamaszodó Petőfi fellángolásait nyomon követni, bár azokat is versekkel kísérek végig. 1846-tól kapcsolódom be a költő életébe, amikor augusztus vége felé szatmármegyei barátaihoz utazott, és Nagykárolyban megismerkedett Szendrey Júliával.

Az elkövetkezendő hetek versei tanúsítják, hogy Petőfi szíve lángra lobbant, nem fegyelmezi érzéseit, rövid idő múlva verssel szólítja meg Júliát:

„Oh, ha bírhatnám e lelket,
Ezt a lelkes kisleányt!

Szólj, leányka, mondd, hogy téged
A szerelem még nem bánt.

Nem, nem! Azt mondd, hogy szeretsz már,
Mondd, hogy engemet szeretsz,
És ez a szó életemnek
Egy új teremtmény lesz.

Én szeretlek, és szerelmem,
E végtelen áradat,
Mint a földet az özönvíz,
Eltemette múltamat.

Mit határozasz?...Már látásod
Megépíté mennyemet:
Oh leányka, ezt a mennyet
Nem szabad ledöntened.”

(Júliához)

Júliát, az alig tizennyolc éves vidéki kisasszonyt is foglalkoztatja a friss ismeretség, igyekszik higgadtan, kímélten viselkedni, de beszél róla

ismerőseinek, barátnőjének. Petőfi nyugtalan, fel akarja gyorsítani az időt, az eseményeket. Egy alkalommal barátjával, Teleki Sándorral elkocsikázik Erdőd irányába, szeptember 19-én meg is látogatja Erdődön választottját. Petőfit ekkor még nem úgy fogadták, mint Júlia kérését. Szendreyéknek egyszerűen tetszett, hogy az országosan ismert, egyre nagyobb hírnévnek örvendő költő megfordul a házukban. Ebből az erdői találkozásból született a KINN A KERTBEN VOLTUNK kezdetű költemény:

„Kinn a kertben voltunk,
Egymás mellett ültünk,
Az Úristen tudja,
Mi történt körülünk
Azt sem tudtam, mi van,
Ősz-e vagy kikelet?
Csak egyet tudtam, hogy
Veled vagyok, veled!

Petőfi számára kezdettől mély sodrású ez a szerelem, már az első hónapban tizenöt költemény ihletője. Egészen más ez, mint az addigi érzések. Ezt igazolja a KÖLTŐI ÁBRÁND VOLT, MIT EDDIG ÉREZÉK című költeménye. Élmény és költői átélés lírai hitelű egymásra találása ez az őszinte kitárulkozás.

De hogyan érez ekkor Júlia? Egyelőre nem lobban ugyan lángra, nem veszti el a fejét, de a kísértő vonzalomtól nem tud – és nem is akar – szabadulni. A regényes erdői környezet pedig igen alkalmas hely az ábrándozásra, elmélkedésre. Akkor kezdi naplóját írni. Megtudjuk, hogy Júlia is sokat gondol a lánglelkű költőre. A Petőfi-versek pedig egyre foglalkoztatják a szerelmes lányt. Mint minden szerelmes, Petőfi is bizonyoságot óhajt, színvallásra akarja rábírní választottját. Egyre határozottabb lesz. Levélben kéri meg Szendreytől Júliát feleségül. A leányát féltő apa nem lelkesedik, igyekszik távol tartani a költőt Erdőtől. Hónapok peregetek le egymás után, Petőfi verselt, Júlia nem tudta eldönteni, mitévő legyen. Közben a költő is kétségek közt tengette napjait, s meggondolatlan lépésre szánta el magát, mással akart gyorsan házasságot kötni, de erre nem kapta meg a Mindenható áldását. Az egymásért való küzdelemnek 1846 novemberében a RESZKET A BOKOR... kezdetű gyönyörű szerelmi dal vet véget:

„Mikor együtt voltunk,
Tudom, hogy szerettél.
Akkor meleg nyár volt,
Most tél van, hideg tél.
Hogyha már nem szeretsz,
Az Isten áldjon meg,

De ha még szeretsz, úgy
Ezerszer áldjon meg!”

Júlia nem szalasztja el a kínálkozó alkalmat, válaszol a versre. Közös barátjuk Petőfinek írt levelében rejtje el a vallomást: „1000-szer – Júlia.”

Az események ezután felgyorsulnak, bár nem akadálymentes, sőt néha reménytelen a boldog kimenetel. Minden tilalom ellenére csak megoldódik, a két fiatal titokban 1847. szeptember 8-án az erdődi vár kápolnájában örök hűséget fogad egymásnak. Az ezután írt forró szerelmes versek már a feleségnek szólnak, a feleségnek szánt vallomások. Rendkívüliek. Kevés költő írt szerelmes verset feleségének. A versek zömében Koltón íródtak, a Teleki-kastélyban, ahol az ifjú pár szerelmük beteljesedésének első heteit tölti. A koltói versek néha humorosak, játékosság szövi át őket:

„Amióta én megházasodtam,
Valóságos fejedelem vagyok,
Trónusom a karszék, és pipámnak
Hosszú szára a királyi bot.

Ámde végre birtokomba estél,
Meghódítám tündér-szárnyadat,
Kertészem vagy, te növelsz naponként
Homlokomra friss virágokat.”

(Amióta én megházasodtam...)

A megelőző hónapok keserűségei időnként kedélyes emlékezéssé szelídülnek:

„Az volt a nagy, nagy munka,
Kicsiny kis feleség,
Míg megszereztelek, míg
Veled eljöhettek.
És amidőn hiába
Volt minden izzadás,
S ég, föld dacára meglett
Az asszony-elhozás:
Eltört ugyan az útban
Kocsinknak kereke,

De nem hiszem, hogy a nagy
Áldás-súly törte le.”

(Az volt a nagy, nagy munka)

A szerelem legbensőségeiből napjaiban sem hagyja nyugton a költőt a nagyobb közösség boldogításának gondja, vágya. Sőt úgy is mondhatjuk, költői költeményeiben az összeművelés érzelmeké a főszólam. A személyes és közösségi egymásra találását kereső költői magatartásnak olyan művészi teljesítménye születik meg ezekben a szeptemberi napokban, mint a BESZÉL A FÁKKAL... című nagyszerű költemény:

„Beszél a fákkal a bús őszi szél,
Halkan beszél, nem hallhatni meg.

Keblemre hajtva fejcskékjét, alszik
Kis feleségem mélyen, csendesen.

Egyik kezemben édes szendergőm
Szelídeden hullámszó kebele,
Másik kezemben imakönyvem: a
Szabadságharcok története.

Hány drága élet hullt már érted el,
Oh szent szabadság! és mi haszna van?

Vérpanoráma leng előttem el,
A jövő kor jelenései,
Saját vérök tavába fúlnak bé
A szabadságnak ellenségei!...
Egy kis mennydörgés szívem dobogása,
S villámok futnak által fejemen,
S keblemre hajtva fejcskékjét, alszik
Kis feleségem mélyen, csendesen,”

A szabadság-szerelem ítélet-szigorúsággal megfogalmazott életfilozófiája tárgyal itt egyetemessé. Ez az egyetemesség van benne mások remekében: a SZEPTEMBER VÉGÉN érzelmet és gondolatot, képet és hangulatot egybe varázsló párhuzamaiban. Nem szokványos szerelmi

költemény ez, a teljesült vágyak pillanataiban a boldogságféltés sejlik fel Petőfi versében. A lélek mélyén rejtőzködő kételynek, az elmúlásnak az az elégiai belenyugvása, lemondása, amelyet mindketten éreztek azokban a napokban, hetekben. Csaknem a vers megszületésével egyidőben – október 3-án – Júlia ezt írja be naplójába, ugyanazt a tájat szemlélve: „Borult, fénytelen arccal tekint le az ég, haragos, zúgó szél ütötte fel táborát...Végképpen eltávozott a nyár, s helyette itt az ősz titokfödte lényével, melyből nem tudhatni, diadalt vagy sajnálatot érez-e lépéseinek pusztító hatalmán... Az előttem fekvő tájat nézem, mint hal ki rajta lassan-lassan fű és virág. Olyat érzek, mintha életemnek egy igen szép, de réges-régen visszahozhatatlanul elvesztett örömről gondolkodnám, melynek édességét és keserűségét egyformán az utolsó csöppig kiittam már, és többé se jót, se rosszat nem várhatok belőle.” De nem ez a lehangoló érzés uralja a koltói mézesheteket. A pillanatnyi megnyugvás és tennivágyás újra és újra versbe kívánczik a koltói szerelmes napokban:

„Elértem, amit ember érhet el:
Boldogsággal csordultig e kebel!
Ölemben kedves ifjú feleség,
Milyenről lelkem annyit álmodék,
Midőn virágaid közt, képzelet,
Mint mámoros pillangó repkedett.
Ölemben a legdrágább földi kincs...
Oly boldog vagyok, hogy reményem sincs.
Miért is volna nékem a remény?
A nem-továbbat már elértem én.
Mi volna könnyebb? mint lemondanom
Mostan terólad, honfi-aggalom,
Terólad, kínos hazaszeretet,
Ki mindörökké téped a szívet.
De el nem hagylak, hazám tégedet,
Múltat, jövődöt, mindent eltemet
Boldogságomnak tenger-özöne,
Csak szent oltárodát nem dönti le.
Veled sóhajtok, hazám, mint előbb,

A kedvezőbb, a szebb idő felé...
Veled sírok, hogy fázol, éhezel,
S nincs részvevőd sem távol, sem közel:
Veled sírok, hogy korcsok fiaid,
S hívom le rájuk Isten átkait,
S veled szégyenlem, hogy a nagy világ
Téged, szegény hazám te, meg se lát,
Hogy aki rajta egykor úr valál,
És reszketett parancsod hanginál,
Most rája nézve nem is létezel...
S érted teszek majd, hogyha tenni kell!”
(Elértem, amit ember...)

1847. október 20-án búcsút intenek Koltónak, két napot Kolozsváron töltenek, meglátogatják Szalontán Arany Jánost, a költő-barátot. Pestre visszaérkezve Jókaival laknak közös társbérletben. De Petőfi ezt igazi otthonnak nevezi, mert Juliskájával lehet, s ezentúl nem is szándékozik utazgatni, vándorolni. Pesten is írja szerelmes verseit. Verssel köszönti fel feleségét névnapján:

„Kis Juliskám, feleségem
Nevenapja vagy most!
Adjatok rám ócska mentét,
Rókaprémet, zsinórost.

Mielőtt elébe lépek,
Így csípem ki magamat,
Legyen újra feltámasztva
A hajdankori divat.

Jót kívánok én is néked,
Ez természetes dolog,
Csakhogy a jó annyiféle,
Hogy alig választhatok.”

(Feleségem nevenapján)

Petőfi még akkor sem tudja elhinni, hogy elért boldogsága valóság.
Ezt bizonyítja MINEK NEVEZZELEK...kezdetű költeménye:

„Minek nevezzelek?
Boldogságomnak édesanyja,
Egy égberontott képzelet
Tündérleánya,
Legvakmerőbb reményeimet
Megszégyenítő ragyogó valóság,
Lelkemnek egyedüli
De egy világnál többet érő kincse,
Édes szép ifjú hitvesem,
Minek nevezzelek?”

Közben az idő kereke 1848-ra fordult. A költőre más feladatok várnak.
Katonaként búcsúzik hitvesétől:

„Kardot fogék kezembe lant helyett.
Költő valék és katona vagyok:
Arany csillag vezérelt eddig, s most
Utamra piros éjszaka fény ragyog.
Isten veled, szép ifjú hitvesem,
Szívem, szerelmem, lelkem, életem!

Nem a dicsvágy von engem tőled el...
Tudod: belőlem az régen kihalt,
Hazámért ontom véretem, ha kell,
Hazámért vívok véres viadalt.
Isten veled, szép ifjú hitvesem,
Szívem, szerelmem, lelkem, életem!”

(Búcsú)

Feleségét biztonságba helyezi, Erdődre viszi. Novemberben Petőfi Erdődre utazik meglátogatni gyermeket váró hitvesét. A vár alatt húzódó kert emlékeket ébreszt benne:

„Itt lenn ringattam én ölemben őt,
Itt lenn öleltem én galambomat,
S ott fönn tanyáztak hajdan a sasok,
Ott fönn tanyáztak a Rákócziak.

Dicső vitézség! édes szerelem!
Bejárom egyszer még e helyeket,
Ma itt vagyok még s holnap távozom,
S tán vissza többé nem is jöhetek.”
(*Elpusztuló kert ott...*)

Bekövetkezik a várt esemény, megszületik a gyermek. A boldog apa természetesen verssel köszönti fia érkezését:

„Ide, ide fiamat kezembe,
Hadd szorítsam a szívemhez őt!
Mintha volnék újonnan teremtvé,
Hogy éltemnek ifjú lombja nőtt.

Üdvözöllek, lelkem szép kis ága,
Üdvözöllek, édes magzatom!
Sírásodnak bánatos zajába
Beleolvad örvendő dalom.”
(*Fiam születésére*)

Még ezen a napon boldogan tudatja barátjával, Arany Jánossal a hírt: „Apa vagyok”. Az Arany-házaspárt hívja meg keresztszülőknek. 1849 februárjában Petőfi Debrecenben tartózkodik, onnan küld levelet Szalontára, amelyben arra kéri Aranyékat, hogy fogadják be Juliskát és Zoltánt, a fiát, náluk talán biztonságosabb helyen lesznek, amíg értük nem jöhet. Ekkor indul Petőfi Erdélybe. És megírja utolsó versét Júliához: PACSIRTASZÓT HALLOK MEGINT:

„Pacsirtaszót hallok megint!
Egészen elfeledtem már.
Dalolj, tavasznak hírmondója te,
Dalolj, te kedves kis madár.

Oh Istenem, mi jólesik
A harci zaj után e dal,
Miként ha bérci hús patak füröszt
Égő sebet hullámival.

Eszembe jut dalodról a
Költészet és a szerelem,
Az a sok jó, mit e két istennő
Tett és még tenni fog velem.

És álmodom, és álmaim
Oly kedvesek, oly édesek...
Terólad álmodom, hív angyalom,
Kit olyan híven szeretek.”

1849. július 29-én megírja utolsó levelét imádott hitvesének. Részletesen beszámol az eseményekről. Szeretne hírt kapni családjáról, hogylétéről. Fia felől érdeklődik, tréfásan kéri feleségét, tanítsa meg hamar beszélni a kis Zoltánt, hogy meglepje, amikor találkozni fognak. „Csókolom a lelketeket és szíveteket miljomszor, számtalanszor! imádó férjed Sándor”.

Petőfi „hitt a szépségben, az igazságban, a síron túl is tartó szerelemben. Hitt a világban, a világ emberi rendjében: a teremtés lehetőségében. Ebben a lángészben minden szép hit benne lobogott” – mondta róla Bajor Andor 1969 júliusában, a költő halálának 120. évfordulóján.

Csokonai Vitéz Mihály, a felvilágosult „világpolgár”

Ebben az esztendőben emlékezünk a felvilágosodás korának legsokoldalúbb, legnagyobb magyar költőjének, Csokonai Vitéz Mihály születésének kétszázötvenedik évfordulójára. Arra a költőre, akit saját kora nem értett meg, de ő elkeseredettség helyett erőt merített abból a bölcs előrelátásából: hogy „a huszadik s a huszonegyedik századnak írja műveit.”

Csokonai Vitéz Mihály

„Lesz még az a kor, melybe felettem is
Egy hív magyarnak lantja zokogni fog,
S azt mondja népünk: Ó, miért nem
Éltek ez emberek századunkban?!”

(Dr. Földi sírhalma felett)

Csokonai küzdelmes, változatos és megpróbáltatásokkal teli életpályát futott be. Harcolt a haladásért, az emberiségért és a népi értékek diadalra juttatásáért. „A civilizáció énekese, korának legmagyarabb és legeurópaiabb embere – állapította meg róla Ady –, aki nélkül bajosan kaptuk volna Petőfit, Aranyt.”

Ez alkalommal a lírikus Csokonairól szeretnék átfogó képet megfogalmazni és átnyújtani a Kalendárium irodalomszerető olvasóinak.

Az 1790-es évek forrósodó légkörében első zsengeiből, iskolai irodalmi gyakorlatokból és a maga meg társai mulattatására írt munkából – egyre határozottabban bontakozott ki Csokonai harcos, felvilágosító költészete.

A fiatal diák egyre tisztábban látta, hogy Magyarország gazdasági, politikai és művelődésbeli elmaradottságának a hűbéri rendszer az oka. AZ ESTVE című költeményében hangulatos természetleírással indít, szemléletes képek érzékeltetik az est közeledtét, majd az alkonyi táj varázslatos szépségét:

„A napnak hanyatlik tündöklő hintaja,
Nyitva várja a szép enyészet ajtaja,
Haldokló sugári haloványvá lesznek,
Pirult horizonunk alatt elenyésznek.
Késsél még setét éj komor óráiddal,
Ne fedd be kedvemet hideg szárnyaiddal,
Úgyis e világban semmi részem nincsen,
Mely bágyadt lelkemre megnyugovást hintsen:
Mikor a világnak lármáját sokallom,
Kevélynek, fösvénynek csörtetését hallom.
Ó áldott természet ó, csak te vagy nékem
Az a tetőled nyert birtokom s vidékem,
Melynek én örökös földesura lettem,
Mihelyt teáltalad embernek születtem.”

Csokonai közéleti lírájában feltárja s bírálja a társadalom fonákságait. De van ezeken kívül egy sajátos témája is: a gazdag ember szatirikus rajza. A témát bizonyára maga az élet szolgáltatta a költőnek. A debreceni polgárban (cívisben) meg kellett látnia nemcsak a feltörekvési vágyat, hanem jellemének fonák vonásait is. Ezeket a ferdeségeket leplezte le és gúnyolta ki számos versében: A GAZDAG, EGY FÖSVÉNYNEK LEÍRÁSA. Ennek a témának legsikerültebb darabja a ZSUGORI URAM. Kiváló jellemrajz, valósághűen festette meg a pénzt fogához verő korabeli uzsorás képét, kinek minden gondolata szinte rögeszmeszerűen a pénz körül forog. Önmagát sanyargatja, csak hogy pénzsóvárgását kielégíthesse. Bár két palotája van, ő nádfedelű, lantornás ablakú (üveg helyett papír) kunyhóban „éhezvén kucorog.”

„Úgy tűnődik, s talán azt is sajnálja ő,
Hogy a versbe ingyen s potomra jött elő.”

A GAZDAG című versében élesen bírálja a gazdagok műveletlenségét, szellemi gyarapodásra nem költik a pénzüket, az felesleges kiadás:

„De mit ér, hogy házát teli tölti a kincs,
Ha esze házában semmi portéka sincs?
Neki ezer juha járkal a hegyeken,
Ezer ökre húzik a kövér réteken.
De ezer ökrével minek dicsekedik,
Ha maga a gazda az ezeregyedik?
Hogy drága étkekkel van rakva asztala,
Mit ér, ha ezekkel csak barmot hizlala?”

A magyar jakobinus mozgalom vérbefojtásával (1795) Csokonai életében és költői pályájában nagy fordulat következett be. Elvesztette legkövetkezetesebben küzdő eszményképeit, magára maradt, és teljesen elszigetelődött. Mégsem akart az „ország szegénye” lenni, és „falunként élődni tudós koldulással.” Ekkor próbálkozott meg a korabeli szegény költők egyetlen lehetőségével: főúri pártfogók szerzésével. Az ő segítségükkel szeretne volna műveit megjelentetni, s magának némileg emberi megélhetést biztosítani.

A költői pályájában bekövetkezett megtorpanást, a világnézetében jelentkező ellentmondásokat érezte Csokonai is, de remélte, hogy a „késői maradék” meg fogja érteni. „Átkozom barátom az én időmet – írja egyik levelében –, az én születésem helyét, hogy ...meg kell magamban fojtanom a sóhajtozó csuklásokat, hogy a világ bolondnak, vagy perduellisnek (hazaáruló) ne nevezzen.... Oh! Vajha a következő kor megtudhatná és megismerhetné, hogy én nem a saját hibám miatt nem lehettem azzá, amit óhajtottam, hanem ily okok miatt...”

Azonban életének ebben a válságos korszakában sem lett hűtlen a felvilágosodás eszményeihez. Bizonyítják ezt olyan költeményei, mint a MAGYAR! HAJNAL HASAD! (1796) és A BÉKEKÖTÉSRE (1797). A fejlődés gondolatát, a magyarság boldogabb jövőjének nagyszerű látomását vetíti elének bölcselő ódája, a MAGYAR! HAJNAL HASAD! Emelkedett ünnepi hangulatot teremt már a költemény kezdő soraival:

„Vigadj, magyar haza! s meg ne tagadd tömött
 Javaidtól azt a valódi örömet,
 Amelyért víg hanggal ekhózik a Mátra,
 Az egész országban harsogó vivátra.
 Vége van már, vége a hajdani gyásznak,
 Lehasadoztak már a fekete vásznak.
 ...Tündöklík egy nyájas hajnal mosolyogva,
 Setét völgyeinkre sugárit eresztí,
 Biztatja hazánkat vidámító képe,
 Hogy már a magyarok napja is kilépe,
 S rövid időn felhág egünk délpontjára,
 Hogy világosságot hintsen valahára.
 ...Lesz még a magyarnak olyan dicső neve,
 Amilyen volt a Márs mezején eleve,
 S még azok is laurust fűznek magyarinkra,
 Kik most finnyás orral néznek hérosinkra.”

Ebben az új korban már nemcsak a harci tettekért becsülik meg a magyar nevet („amilyen volt a Márs mezején eleve”), hanem a műveltség terén elért sikereiért is. A lelkesedés hangján köszönti a „szép hajnal mosolygó orcáját”. Szimbolikus értelmű a „hajnal” szó, a költeményben a boldog, szabad és művelt életet jelenti. A két utolsó sorban a költő figyelmeztetően megvallja, hogy amikor annyi bizakodással énekelt népe boldogságáról, hazája újjászületéséről, nem a jelenre, hanem a jövőre gondolt:

„...Ezt minap egy jámbor magyar énekelte,
 S benne a húszadik századot képzelte.”

Súlyos lelki válságából a boldog szerelem rövid időszaka (kilenc hónap) gyógyította ki időlegesen a fiatal költőt. A boldog szerelem egész új világot varázsolt köré, s időnként maga is úgy érezte, mintha a szerelem mindenért kárpótolta volna. Szerelmi lírájának ihletője a módos komáromi polgárlány, Vajda Julianna volt. Kedvesét verseiben Lillának nevezte, ezért a hozzá írt költeményeket Lilla-verseknek nevezzük (Lilla-dalok).

A szerelmet, ezt a szép emberi érzést, ezt a bizonyos értelemben irodalmilag új témát, Csokonai teljesen újszerű hangon, változatos művészi formákban szólaltatta meg. A Lilla-versekben keveredik a rokokó költészet és a népdalok hangja, Anakreon ókori görög költő életvidámsága és az öreg Rousseau fájdalmas érzelmessége, szentimentalizmusa.

A Lilla-dalok verseit két csoportba sorolhatjuk: az egyikbe a boldog szerelmet, a másikba a keserű csalódást megszólaltató versek tartoznak. A boldog szerelmi időszak egyik legkedvesebb költeménye a RÓZSABIMBÓHOZ. Bizakodó jókedvvel énekel benne „parányi kert”-jéről, a maga ültette szépséges rózsaszálról, amelyet kedvesének szánt. Bizakodás, boldogság, derű árad a költeményből, az élet, a természet, a virágok szeretete:

„Nyílj ki, nyájasan mosolygó
Rózsabimbó, nyílj ki már.
Nyílj ki: a bokorba bolygó
Gyenge szellő csókja vár.

Óh miként fog díszesedni
Véled e parányi kert!
Oh, hogy óhajtják leszedni
Rólad azt a drága szert.”

A TARTÓZKODÓ KÉRELEM című versében megszólal a felvilágosult ember egészséges, őszinte és tiszta érzése.

„A hatalmas szerelemnek
Megemésztő tüze bánt.
Te lehetsz írja sebemnek
Gyönyörű kis tulipánt.

Szemeid szép ragyogása
Eleven hajnali tűz,
Ajkaid szép ragyogása
Sok ezer gondot elűz.”

A boldog szerelem néhány hónapja alatt Csokonai úgy érezte, hogy Lilla mindenért kárpótolja. Éppen ezért Lilla elvesztése betetőzte addigi csalódásainak, keserű tapasztalatainak sorát, felszaggatta a régi sebeket is. Lillát a vagyoni és társadalmi különbség miatt vesztette el Csokonai. Ez a fájdalmas veszteség még jobban meggyűlöltette vele azt a társadalmi rendszert, amelyben költőként és emberként is főként megalázásban volt része. A Lilla-versek utolsó darabjainak éppen az a sajátos szépsége, hogy bennük széttéphetetlenül összefonódva kap hangot a szerelemben csalódott és a társadalomtól megundorodott ember keserűsége, mély fájdalma. Olykor még megpróbálta elhessegetni magától a kínos érzéseket:

„Azt is hányod a szememre,
Hogy most bús, komor vagyok,
És hogy már ifjú létemre
Mindenemmel felhagyok.
Most pedig már bús kedvébe
Szívem csak szomorkodik.
Nem kedvelek társaságot,
Sem leányt, sem cifraságot.
Úgy van: Lillát fájlalom -
Oh te, eltűnt angyalom!”
(*Barátomnak*)

Keserűsége csak nő, mert mindinkább felismerte szerelmi csalódásának társadalmi okát. Ezt a felismerést szólaltatja meg A TIHANYI EKHÓHOZ című költeményében:

„Lilla is, ki bennem a reménynek
Még egy élesztője volt,
Jaj! Lillám is a Tyrann törvénynek
S a szokásnak meghódolt.”

Szerelmi boldogsága idején a kerti természet színes, bájos világa vonzotta, most a keserű csalódások után a vadregényes természet, a „zordon erdők, durva bércek” magánya.

A Lilla-kötetet A REMÉNYHEZ című költeménye zárja be. A fájdalmas csalódás hangján szól, elutasítja magától a csalárd reményt, amely még sorsának jobbrafordulásával kecsegteti:

„Földiekkel játszó
Égi tünemény,
Istenségnek látszó
Csalfa, vak Remény!
Kit teremt magának
A boldogtalan,
S mint védangyalának
Bókol untalan. -
Kétes kedvet mért csepegtetsz
Még most is belém?
Csak maradj magadnak!
Bíztatóm valál,
Hittem szép szavadnak:
Mégis megcsalál.”

Megverseli a természet, a kert szépségeit, ahol boldog volt Lillával. Aztán a váratlan szakítás miatt érzett keserű panasz szólal meg:

„Jaj, de friss rózsáim
Elhervadtanak;
Forrásim, zöld fáim
Kiszáradtanak;
Tavaszom, vígságom
Téli búra vált,
Régi jó világom
Méltatlanra szállt.”

Végezetre fájdalmas felkiáltással kezd, de egyre halkabb hangon leheli el búcsúzóját az egykor „víg poéta.” Elköszön a szerelemtől, boldogságtól, vidám költészettől s az élettől:

„hagyj el, óh Reménység,
Hagyj el engemet:

Mert ez a keménység
Úgy is eltemet.
Fáradt lelkem égbe,
Testem földbe vágy.
Nekem már a rét hímetlen,
A mező kisült,
A zengő liget kietlen,
A nap éjre dült. –

Bájos lány trillák!
Tarka képzetek!
Kedv! Remények! Lillák!
Isten véletek!”

Csokonai költészetének bemutatásakor fontos megmutatni a költő népies hangját. A magány-keresésen és a természethez-forduláson keresztül vezetett útja a népi műveltséghez. Dunántúli bolyongásai során kezdte gyűjtögetni a népdalokat. Akkoriban tudatosodik benne az a gondolat (1797-1798), hogy „a nemzet számosabb és együgyűbb részét” kellene a művelődés hordozóivá és pártfogóivá nevelni. Ennek a tudatosságnak bizonyossága a JÖVENDŐLÉS AZ ELSŐ OSKOLÁRÓL SOMOGYBAN című költeménye. A verset 1799-ben írta Csurgón, az akkoriban megnyitott első somogyi iskoláról. Vádló számonkéréssel kezdődik a vers:

„Hát csak sertést nevelt-é
Itt a makk s haraszt?
Hát csak kanásznak termett
A somogyi paraszt?

Hány jó ész lett vaddá,
Hogy nem mívelték?
Dudva lenne a dudvák
Közt az ananász:
Kanász marad, akinek
A nevelője kanász.

Hát már, hogy
A Somogy
Ily tudatlan,
Formátlan,
Kié a hiba?

Oly szomorú sorsa
Egy szép megyének!
Hol a magyar lelkek
Megvetve heverésznek,
Óh nem fájt-e a szíve
Minden magyarnak,
Hogy a magyar fiakkal
Gondolni nem akarnak?”

Majd megszólal a remény, hogy a jövőben megváltozik e szomorú helyzet:

„De tán jó oly idő,
Melyben nekünk a vidékünk
Új Helikon lesz. –”

A parasztság iskolázatlanságának vádló felpanaszolásával a nép felemelését követeli. Pályája kezdetén még csak rokonszenvezett a néppel, most viszont már fájó szeretettel és kétségbeesett aggodással beszél a magyar parasztgyerekek sorsáról, és azt hirdeti, hogy a nép nyelvét szépirodalmi nyelvvé kell fejleszteni. Népi alakjait nem felülről szemléli, hanem azonosul velük.

Csokonai tehát annak a paraszti népiességnek első képviselője irodalmunkban, amelyikből Petőfi és Arany költészete kisarjadt.

A népies hang, népies stíluselemek már korábban is felbukkantak verseiben, de most, amikor közelebb került a néphez, egyre tudatosabban alkalmazza ezeket.

A Lilla elvesztését panaszó SIRALOM című dala egészen úgy hangzik, mint valami népi szerelmi kesergő:

„Gerlikeként nyögdécselek,
Vigasztalást már nem lelek,
Nálad nélkül, mintegy árván,
Kietlen pusztában járván.”

Életének ebben a korszakában új műfajt is teremtett: a népies helyzetdalt. Ilyenek a SZEGÉNY ZSUZSI A TÁBOROZÁSKOR és a SIRALOMDAL A CSIKÓBŐRÖS KULACSHOZ.

Ezek olyan kisebb terjedelmű, népies hangnemben írt versek, amelyekben a költő egy-egy népi alak helyzetébe éli bele magát, s annak érzelmeit, gondolatait szólaltatja meg. Az elsőben az erőszakkal hadba kényszerített parasztlegény kedvesének a panaszát énekli meg. A másodikban az út fáradalmait borral csillapítgató vándorlegény szerepébe éli bele magát.

Csokonai irodalmunk egyik legkülönlegesebb és legrokonszenvesebb költője. Élete szüntelen küzdelem volt a haladás ügyéért és a költői érvényesülésért. A sorozatos csalódások ellenére sem torpant meg, ezek a keserű tapasztalatok érlelték és tették teljessé haza- és népszerűtetét.

Összeállította: JÁROSI ÉVA ny. magyartanár

Falushi

Már gazdag vállalkozónak számított, mikor nagymamája örökre lehunyta szemeit. A fűzfán kucorgó rézangyalok gyártásából megtollasodva vonult be az ősi portára, melyhez egy gyermekkori emlékfoszlány fűzte: nagy kutyának nézte az udvaron ugrándozó kisborjút.

Falushi modern ember volt. Haladó, akinek modern környezet dukál. Mindent modernizálni fog maga körül.

A házat még a nagy életemben felújította, annak megtakarított pénzéből. Lebontatta a kéményt, nyiszogóval körbeszigetelte a falakat, belül meg egy nagy „hallt” alakítottak ki a kőművesek. Míg a munkálatok tartottak, mama a nyári konyhában élt, és ott is halt meg. De a „hallban” ravatalozták fel.

Először a kerti gyümölcsfákat vágatta ki, melyeken cinkék, sármányok fészkeltek, az egyik odvasban harkály. Majd következett a baromfiudvaron bólogató eperfa, az utcai terebélyes diófa is a láncfűrész áldozata lett, mert

útban volt az internetkábel bekötéséhez. De nem úszták meg az orgonák, labdarózsák, jázminok sem a kivégzést.

A melléképületeket feleslegesnek találta. Összeszedte belőlük a kerti szerszámokat, munkaeszközöket és a különböző használati tárgyakat. Az ásott kútba dobálta mindet, mely majdnem megtelt ásóval, kapával, villával, gereblyével, kaszával, tyúkitatóval, vályúval, talicskával, edényekkel. A nagymama cserépfazekát, melyben a töltelékes káposztát főzte, különös élvezettel csapta a mélybe. Utolsónak a kutyaól láncostól zuhan a kútba. Jöhetett a markológép. Recsegett a szénásszín, a tyúkól, a nyári konyha, a disznóól, meg az istálló a fecskéfészkekkel együtt. Minden egy nagy teherautóra került, mely aztán földet hordott az egész telekre.

Falushi tudta, mi a trendi. Fűmaggal vetette be az egész kertet, meg az udvar hátsó részét. Ezen burrogtatott órákon át fűnyírójával, elvadítva a környék énekes madarait. Itt díszelgett a sziklakert kis tavacskával, melynek közepén egy műhatyú úszkált műkacsák társaságában. A parton kilenc műgolya téblábolt fél lábon. Mikor a filagóriában „miccs” és „grötár” sütés közben a „kilenc kis golya” kezdetűt énekelte a társaság, a tavacskára mutogattak.

A bejáratnál különböző alakú macskakövek és beton fedte az udvart. Beton és kő. Oldalt egy sor tujafa, meg egy sor kerti törpe ékesített. Két tuja közt gipszbéka üldögélt villanyégővel a szájában.

Falushi elégedetten terpeszkedett naponta a „hallban”, telefonját piszkálva. Sms-eket küldött barátainak, ismerőseinek: milyen jó itt falun!

A „hallban” minden sarokban sarokülő volt, melyeken a családtagok s az ölebek heverésztek. Egyiken felesége, aki se seprűt, se nyújtófát, se fakanalat nem fogott még a kezében. Külön-külön sarokban a gyermekek, akik már serdülőként tagjai voltak a Tablettmatatók Egyesületének. Mind a négyen csendben matattak, mikor Falushi felemelte a fejét.

– Helló, hívom a pizzafutárt a gyros-szal!

– Oké! – válaszolta a kórus, és tovább matatott.

Újra csend és némaság. Csak egy arra tévedt rigó fütyörészett odakint. Mintha az egészre.

PATAKI ISTVÁN

TEREMTETT VILÁGUNK

Néhány gondolat a környezetvédelemről

Keresztyén emberként nem kérdés, hogy Isten teremtett világot megbecsüljük. Az állat- és növényvilágot óvjuk, a természettel pedig nem bánunk tiszteletlenül. Ez persze nem azt jelenti, hogy az ember nem táplálkozhat az állatokból és a növényekből, vagy nem építhet városokat, jelentősen megváltoztatva a környezetét, nem bányászhat, nem termelheti ki a kőolajat stb.

De hol a határ? Mi az, amit jó lelkiismerettel meg lehet tenni, és mi az, ami Isten Igéjével szembe megy?

Mértékletesség és kizsákmányolás

A növények és állatok fogyasztása vonatkozásában nincs olyan református szabály, ami korlátozná, hogy az ember mit ehet meg, vagyis az étkezés nem hitkérdés. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy minden

Gyermekmunkások az ültetvényen

Mielőtt a „bio” címkét ráragasztják...

elfogyasztható. Az étkezés egészségügyi és etikai kérdés is. A világon rengeteg olyan állat és növény van, aminek a fogyasztása betegséget, mérgezést vagy épp halált okozhat. Ezeket nyilván el kell kerülni. De azok a növények és állatok, amelyek az egészség károsítása nélkül megehetőek, esetleg hatalmas károkat okoznak más területen. Gondolunk itt arra, hogy bizonyos növényeket a helyi – afrikai, ázsiai vagy délamerikai – lakosság kizsákmányolásával termelnek meg (esetleg rabszolgamunkával), vagy bizonyos állatfajták ipari mértékű tenyésztésével komoly környezeti károkat okoznak.

Mit kezdhet ezekkel a jelenségekkel az átlagember, az átlag református magyar? Hiszen nem tudunk beleszólni ebbe a folyamatba. Legtöbbször lehetőségünk sincs arra, hogy leellenőrizzük, hogy egy élelmiszer honnan származik, mivel permetezték, éhbérért dolgoztatták-e a munkásokat. Ha csokoládét veszünk a gyermeknek, vagy egy csomag kávé a nagymamának, akkor nem azon szoktunk rágódni, hogy vajon milyen körülmények között állították elő.

Az ideális megoldás persze az lenne, hogy a helyi termelőktől vásároljunk, és lehetőleg kerüljük a távoli vidékekről érkező egzotikus termékeket (ebben az esetben lemondunk a kávéról is...), de ez ma már

a legtöbb – különösen a városon élő – ember számára csalóka ábránd. A nagyvárosok piacain előfordul, hogy az „őstermelők” is olykor a szupermarketben megvásárolt, kétes eredetű gyümölcsöt és zöldséget is úgy árulják, mint saját termést. Aki szereti magát becsapni, persze minden mesét elhisz arról, hogy van olyan gyümölcs, ami sose volt permetezve, vagy hogy az üzletben megvásárolt befőtt vagy konzerv „bio”, hiszen rá van írva. Ma már inkább gyanút fog az ember, amikor ezt olvassa egy címkén, hogy „tartósító szerek nélkül, természetes módon készült, adalékanyagok nélkül” stb. A papír türelmes, bármit rá lehet írni.

No, de akkor mit tehet a keresztyén ember? Egy dolgot biztosan. Ez pedig a mértékletesség. A világon nem csak az a baj, hogy hatalmas a fogyasztás, hanem az, hogy ennek a fogyasztásnak jelentős része kárba vész, és szemét lesz belőle. A felmérések szerint például abból az ételből, amit Európában a szemétbe dobnak, 200 millió embert lehetett volna etetni! Az Amerikai Egyesült Államokban a megvásárolt élelmiszernek mintegy 30%-a kerül a szemétbe, és így évente 48 milliárd dollár vész kárba! Millió tonnaszámba vész kárba a gabona világszerte, miközben sok helyen családok ezrei éheznek vagy éhen halnak.

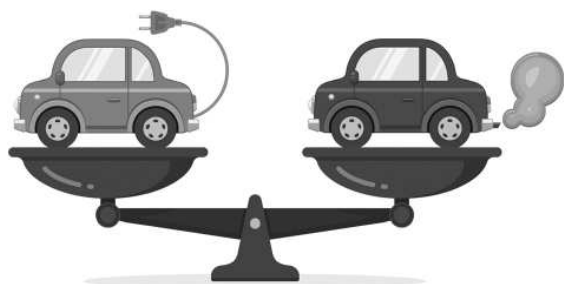

Étel a szemétben

A kérdés az, hogy mi részesei vagyunk ennek az ördögi folyamatnak? Ha nem becsüljük meg a betévő falatot, ha a megvásárolt étel a szemétben landol, ha nincs a házunkban becsülete a falat kenyérnek, akkor bizonyára mi is hozzájárulunk.

Tiszta energia

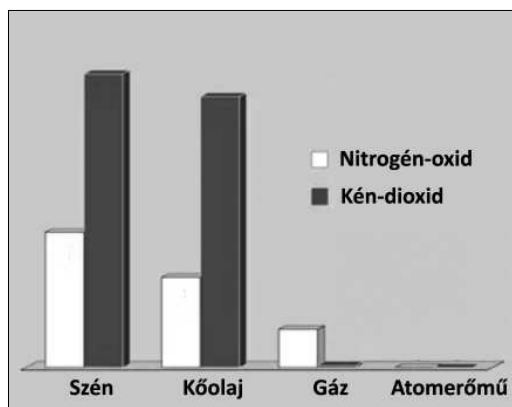
Jó ideje a vízcsapból is folyik, hogy az elektromos autó környezetkímélő, és a legtöbb országban már rövidtávú cél, hogy a robbanómotorokat kizorítsák a városokból, sőt a közúti forgalomból. Vajon tisztább-e az elektromos autó? Nos, annyiban biztos, hogy ha elrobog mellettünk egy

ócska dízelmotorral felszerelt gépkocsi, vagy egy elektromos autó, azonnal érzékeljük a különbséget: míg a dízel bűdös és hangos, az elektromos autó csendes és semmilyen káros gázzal nem tölti meg

a levegőt. Ha a városokban kizárólag elektromos autók járnának, a zaj- és füstszennyezés bizonyára töredéke lenne a jelenleginek.

A történet azonban nem csak ennyiből áll. Ez a helyzet sokkal bonyolultabb, mint ahogy az első benyomás alapján ítélnénk meg, ugyanis számtalan kérdés felvetődik. Mi lesz a régi gépkocsikkal? Mekkora környezeti kárt okoz a teljes gépkocsiállomány leselejtezése öt-tíz éven belül, illetve több millió elektromos autó legyártása? Hogyan termelik meg az ehhez szükséges elektromos áramot, hiszen az energiatermelés eléggé szennyező folyamat, különösen a hatékony megoldások, azaz a szén- vagy gázerőművek, kisebb mértékben pedig az atomerőművek is. A zöld megoldások sem teljesen zöldek, hiszen a szélenergiát, a napenergiát hasznosító panelek gyártásához is szükség van bányászatra, kohászatra stb, az általuk termelt áram pedig nem olyan kiszámítható és tervezhető, mint például a szén-erőműé. Sokszor félrevezető lehet az, ha egy országban azzal hancegne,

**Az erőművek közvetlen
károsanyag-kibocsátása**

hogyan teljesen átálltak zöld energiára, mert adott esetben lehet, hogy ez azzal jár, hogy kevésbé zöld áramot viszont megvásárolják a szomszédoktól. Az orosz-ukrán konfliktus alatt világosan meglátszott, hogy milyen nagy a zöldnek tartott országok energiatartózkodása, ezért pl. Németországban kénytelenek voltak tovább használni a szén- és atomerőműveket.

Nagy kérdés az is, hogy milyen mértékű környezeti kár keletkezik az akkumulátorokhoz szükséges lítium bányászatából, a használhatatlanná vált akkumulátorok megsemmisítéséből. És akkor még nem is beszéltünk arról, hogy hány munkahely fog megszűnni, ha eltűnnek az elmúlt évszázadban használt motorok.

A keresztyén ember számára a megoldás ebben az esetben sem lehet más, mint a mértékletesség. Ennek meg kell mutatkoznia az energiahasználatban is, de tükröződnie kell abban is, hogy hányszor és milyen távon használjuk a gépkocsit. Néha azért nem árt tenni pár lépést! Nem muszáj mindig pont a bejáratig hajtani! Aki mindig mindenhol autóval megy, az az egészségét is súlyosan károsítja.

Végül pedig, meg kell állapítanunk, hogy semmi nem okoz olyan nagy környezetszennyezést, mint a háború. A kegyetlenül kioltott életek, a megnyomorított sorsok, lerombolt városok tragédiája mellett még az is eltörpül, hogy a harci gépek, a hadihajók károsanyag-kibocsátása sokszorosa a civil járművek okozta légszennyezésnek. A legzöldebb megoldás nem a műanyagzacskók és a szívószálak betiltása lenne, hanem a béke.

(WE)

MIKSZÁTH KÁLMÁN

OTTHON ÉS A ZÖLD MEZŐN

Hopp gyerekek, ki van itt?
Elő, elő apróságok!
Itt vannak a kis pajtások,
Hoztak nektek valamit;
Jöttek sokan egy seregbe,
Nagy vidáman csicseregve.

És hogy jöttek? Nem gyalog,
Se lóháton, se szekéren;
De jöttek a levegőben.
Apró vándor szárnyasok;
Menjünk és köszöntsük őket,
A szelíd, kedves fecskéket.

Jöttek távol Afrikából
És elhozták a tavaszt;
(Vagy tán őket hozta az?)
A szép természet kitárul,
Madár dalol, az ég nevet -
Kineveti a zord telet.

Fecske hozza meg a tavaszt,
Tavaszi rügyet, lombot fakaszt
Tele rak mindent virággal,
Kis gyerekek játékával.

GYERMEKEKNEK

Barátság az óvodában

– Kedves nagycsoportosok, köszöntések sok szeretettel az új ovis társatokat: Pannikát. Pannika és családja múlt héten költözött a városunkba, és mostantól kezdve velünk fog óvodába járni – mutatta be az óvó néni a kislányt a többi gyereknek.

Pannika zavartan nézelődött a teremben, szemével pásztázta a termet és próbált keresgélni olyan játékokat, amilyenek a másik óvodájában voltak, de nem nagyon talált. Nem volt itt sem Zsuzsi baba, sem a piros tűzoltó autó, és a kockák színe sem egyezett. Kicsit elveszettnek érezte magát. Egyszer csak ott termett mellette Klárika:

– Pannika, én Klárika vagyok, gyere játszani! Bemutatom a legjobb barátnőmet, Dórit! Eddig kettesben játszottunk leginkább, de befogadunk téged is. Gyere, babázz velünk!

– Jövök, persze. Adtok nekem is egy babát? – kérdezte Pannika.

– Igen, gyere, válassz egyet! – mondta Dóri.

– Nekem az kell, amelyik Klárikánál van! Az olyan, mint Zsuzsi baba!
– csillant fel a Pannika szeme.

– De az az én babám! Én minden nap ezzel játszom. És ez nem Zsuzsi, hanem Évi baba! – toporzékkolt Klárika.

– De nekem az kell! Óvó néniiii! Nekem nem akarnak adni babát a lányok! – és Pannika szeméből már patakozottak is a könnyek.

Az óvó néni rögtön ott termett és értetlenül nézett a lányokra. A földön tucatnyi baba hevert, de Pannika vigasztalhatatlanul sírt.

– Ejnye, Pannika, hát a földön vannak a babák! – dorgálta az óvónő.

– De azt mondták, hogy nem nyúlhatok hozzájuk! – mondta sírva Pannika.

– Nem is igaz, mi ezt nem mondtuk! De óvó néni, Pannika el akarja venni Évit! – ekkor már Klárika is sírt.

– Dórikám, mi történt? – próbálta az óvónő megkérdezni a semleges felet, hátha kiderül az igazság.

– Pannikának Évi baba kell. De Klárika nem adja! – mondta meg Dóri az igazat.

– De a babák nem mindenkié? – kérdezte Pannika – Klárika otthonról hozta a babát?

Az óvónő tanácstalanul állt egy darabig, hiszen mindkettőnek igaza volt. Klárika ezt a babát még kiscsoportos korában kiválasztotta és minden nap csak azzal játszott, a többiek ezt elfogadták és nem nyúltak hozzá. Most mitévő legyen?

– Klárika, add egy kicsit oda Évit Pannikának, segítsen neki beilleszkedni ide az óvodába! – próbálta oldani a helyzetet.

Klárika odaadta és onnantól kezdve többet nem játszott, csak ült egy széken és szomorkodott. Várta, hogy Pannika visszaadja neki a babát, melyet a sajátjának tartott, de hiába.

Pannika önfeledten játszott Dórral és a babával egész délelőtt. Mindenben igyekezett a Dóri kedvében járni. Dóri néha odament Klárikához és hívta játszani, de a kislány nem válaszolt.

– Hagyd, nem látod, hogy nem szeret engem! Nem akarja, hogy megszeressem itt. De olyan jó, hogy te itt vagy, Dóri! – hízelgett Pannika.

– Gyere, hívjuk vissza Klárikát, nekem hiányzik! – mondta Dóri.

– Várj, megyek és idehívom én! – szólt Pannika és elviharzott.

Dóri csak azt látta, hogy Pannika valamit súg a Klárika fülébe, majd visszajön.

– Na, mit mondott? – érdeklődött Dóri.

– Hogy nem akar velünk játszani. Más barátokat keres – mondta Pannika.

– Ezt nem hiszem! – Ő a legjobb barátnőm – mondta Dóri.

– Már nem szeret téged, mert velem játszol – győzködte Pannika.

Így telt el a nap. Az új kislány egész nap Dórral játszott, nevetgéltek, babáztak, Klárika pedig szomorúan nézelődött be a többi gyerekcsoportba, de sehol nem találta a helyét. Nehezen telt az óvodai nap a számára.

Délben elkezdtek érkezni az anyukák. A gyerekek boldogan futottak oda hozzájuk, Pannika szinte mindenkit levert:

– Anya, anya, képzeld lett új barátnőm és megtaláltam Zsuzsi babát! Nagyon jól érzem itt magam.

Klárika szomorúan vette a táskáját és kullogott oda az anyukájához:

– Mi a baj, Klárika? – kérdezte anya.

– Az új kislány elvette a babámat és a barátnőmet is. Olyan szomorú vagyok!

– Ne keseregj, megoldjuk valahogy! – vigasztalta anya.

Ami az egyik lánynak boldogságot jelentett, az a másikat mérhetetlen szomorúsággal töltötte el.

Kinek van igaza?

Klárika hasfájósan ébredt. Úgy érezte, soha többet nem akar óvodába menni. És ezt el is mondta az anyukájának.

– Anya, fáj a hasam! Nem akarok óvodába menni!

– Várj, hozom a lázmérőt! – mondta anya, kiviharzott a szobából és visszajöve megmérte a kislány lázát.

– 36,5... De hát nem is vagy beteg! Mi a baj, Klárika? Mostanig szeretted az ovit – értetlenkedett anya.

– De most már nem szeretem. Dóri az új kislánnyal játszik és az óvónéni elvette tőlem Évi babát, és odaadta Pannikának.

– Ki az a Pannika? – kérdezte anya.

– Az új kislány, tegnap jött. Hazudik is, hisztis is, és mindenkit elvett, akit szerettem – Klárika már el is pityeredett.

– És Dóri mit csinált tegnap? Nem játszottatok együtt? – anya próbálta kideríteni az igazságot.

– Nem. Pannikával játszott egész nap. Nekem már nincs barátnőm! – panaszkolt Klárika.

– Öltözz, megyünk az oviba, megoldjuk – adta ki a parancsot anya.

Klárika kényszeredetten felöltözött, reggelizni nem tudott, úgy érezte, hogy egy falat sem megy le a torkán.

Mikor anyával megérkeztek az óvodába, Dóri és Pannika már ott volt és együtt játszottak. Amint Pannika megpillantotta Klárikát, azonnal kivette a dobozból Évi babát és diadalittasan bevonult vele és Dórral a sarokba.

Klárika anyukája valamit vitatkozott az óvónővel, de úgy tűnik, nem tudták megoldani, mert mérgesen elviharzott.

– Add vissza, az az enyém! – Klárika fogta Évi baba fejét, Pannika a testét.

– Lányok, csendesedjete le! – szólt rájuk az óvónő.

– De óvónéni, annyi baba van itt, miért pont ez kell Pannikának? – alkudozott Klárika.

– De óvónéni, én miért nem játszhatok ezzel? Olyan, mint a másik óvodában Zsuzsi baba. És én ettől annyira jól éreztem magam, hogy megtaláltam – hajtogatta az igazát Pannika.

– Minden baba mindenkié, egyeztetek meg rajta! – az óvónő ezzel megoldottnak vélte a helyzetet.

A gyerekek körbevették a vitázó lányokat, de senki nem tudott igazságot tenni, így szétszéledtek. Mindenki ment a saját játszósarkába. Dóri tanácstalan volt, a két lány duzzogott. Pannika ismét megkaparintotta Évi babát és elfutott vele a táskájához. Volt benne egy zacskó cukorka. Anyu tette bele, hogy megkínálja a többieket kedvességéből.

A gyerekek körbevették Pannikát, és mindenki jókedvűen szopogatta a finom cukorkákat.

– Vehetek még belőle? – kérdezgették a fiúk.

– Persze, vegyetek csak, amennyit szeretnétek! – Pannika elemében érezte magát.

– Dóri, gyere a többi a tied! – Pannika a megmaradt cukorkát Dórinak adta. – Te vagy a legjobb barátnőm – hízelgett tovább.

Pannika nagy sikert aratott a cukorkákkal, délre már senki nem vonta kétségbe azt, hogy Évi babával neki is szabad játszani, úgyhogy vissza se adta.

Kíváncsiak vagytok, mi történt közben Klárikával?

Nagyrészt minden szünetben egyedül kockázott, ha odament valamelyik gyerektársaságba, azt kellett hallgatnia, hogy Pannika a legjobb fej a világon, s milyen jó, hogy ideköltöztek és ebbe az oviba jár.

Klárika már nagyon várta az anyukáját. Haza akart menni. Kiközösítve érezte magát, az egész ovi Pannika körül forgott, aki egyetlen pillanatra sem tette le Évi babát a kezéből.

Szerinted kinek volt igaza?

Mi a megoldás?

Klárika még elkeseredettebb volt, mint előző nap. Nem tudta, mi van vele, hiszen nem volt lázas, de valami nagyon fájt neki legbelül. Nem tudta megfogalmazni, csak sírt. Nagyon egyedül érezte magát.

Klárika anyukája nem nézhette tétlenül lánya szenvedéseit. Miután értesült az eseményekről, felhívta telefonon a Dóri anyukáját és elmesélte a történetet.

– Jucikám, én nem is gondoltam, hogy ekkora a baj! – sajnálkozott a Dóri anyukája, Katika. – Emlegette Dóri, hogy milyen jól kijön az új kislánnyal, de nem gondoltam, hogy ezt Klárika így megszenvedi.

– Katikám, segíts nekem, találjunk ki valamit, mert ez nem mehet így tovább – kérte meg Jucika, a Klárika anyukája.

– Ha az óvónő nem segít, ne engedjük a lányokat oviba, lássuk, mi lesz – támadt Katikának a mentő ötlete. – Itt van nálam egy hétig anyukám, vigyáz ő a lányokra holnap. Hátha megbeszéljük és kibékülnek.

– Jaj, nagyon köszönöm neked! – hálálkodott Jucika.

Reggel a Dóri anyukája, Katika, betelefonált az óvodába, hogy a lányok nem mennek, mivel az óvónő nem oldotta meg a helyzetet. Az óvónő nagyon mérges lett, és úgy gondolta, hogy ezt a kis dolgot az anyukák eltúlozzák. De annyi elfoglaltsága volt, hogy uzsonnáig nem ért rá foglalkozni vele.

Uzsonnakor Pannika odament beszélgetni az óvó nénihez:

– Óvó néni, nem tudod, Dórika miért nem jött ma? – kérdezte.

– Tudod, Pannika, ma Klárika és Dórika megbeszélük az elmúlt napok eseményeit. Klárika nagyon megbántódott – válaszolt az óvónő.

Az óvó néninek elkezdtek beugrani a történetek. De mivel neki minden gyerek egyforma, nem szeretett volna igazságot tenni. Barátság kérdésébe nem jó beleszólni, és úgy gondolta, minden szépen megoldódik majd.

Pannika nagyon bosszús volt. Nem tetszett neki, hogy a legújabb barátnője nem jött. Vissza akarta kapni, de mivel ma nem lehetett, hát leült a fiúkkal kockázni.

– Na, Panni, hova lettek a barátnők? – kezdett el csúfolódni vele az egyik fiú.

– Nem jöttek ma – mondta szomorúan Pannika.

– Holnapra már újra nagy barátnők lesznek és te nem kellesz – a fiúk nem hagyták abba.

– Viheted Zsuzsi babádat és játszatsz egyedül – tromfolt rá a harmadik.

Addig cukkolták Pannikát, míg sírva fakadt. De hát ő eredetileg nem akart semmi rosszat, csak kereste Zsuzsi babát és barátkozni akart. Lehet, hogy nem kellett volna hazudnia? Lehet, hogy nem kellett volna egy régi barátságot szétszakítani? Holnap megbeszéli a lányokkal, visszaadja Zsuzsi babát Klárikának és keres egy másikat. Jó lesz másik is, csak legyenek barátok. Ezek a gondolatok jártak a fejében és ezt meg is osztotta az óvónővel.

– Nagyon örülök, Pannika, hogy így gondolod! – mondta az óvó néni.
– Ki kell békülni a lányokkal és meg kell osztozni a játékokon, tudod, ők már az ovi kezdete óta jó barátnők. Nem kell szétszakítani őket.

– Így lesz óvó néni, ne haragudj rám! – Pannika szemében megjelentek a könnycseppek.

Mire a beszélgetést befejezték, már sok gyerek odasereglett köréjük és a lányok elkezdtek vigasztalni Pannikát.

Délre már Pannikának is visszajött a jó hangulata. Mindenki boldogan ment haza, úgy tűnt, sikerül lassan megoldani a problémát és minden rendben lesz. De vajon, hol van Zsuzsi baba? Ma senki nem foglalkozott vele. Vagy mégis?

Barátság?

A következő reggel úgy indult az óvodában, mint a többi. Sorra érkeztek a gyerekek csillogó szemmel, nagy zsivajjal. Klárikát elhozta az anyukája, Dóri már várta és nemsokára érkezett Pannika is. Az óvónő leült a lányokkal és átbeszélte az elmúlt napokat, úgy nézett ki, hogy a három lány végre egymásra talált. Elvonultak a baba sarokba és azon gondolkodtak, mi is legyen a reggeli játék.

– Neeee! Ezt nem tehetted! Ehhez nem volt jogod! Ez nem a te babád! – az óvónő arra lett figyelmes, hogy Klárika visítozik a babasarokban.

– Én nem csináltam semmit! Nem is láttam tegnap Zsuzsit! – kiabálta Pannika.

– Mit tettél? – Dóri is Pannika ellen fordult – ezt miért csináltad?

Egyik középcsoportos kislány odafutott az óvónőhöz:

– Óvó néni! Gyere gyorsan! A lányok húzzák egymás haját!

– Jaj, mi történt megint? – futott oda a lányokhoz az óvónő és szétválasztotta a civakodó lányokat.

– Óvó néni, nézd meg, mi történt! – kiáltotta Klárika.

Klárika kezében ott volt a vitatott baba. Klárika Évinek, Pannika Zsuzsinak hívta a babát, de nem ez volt a probléma. A babát valaki megrongálta: a feje félig leszakítva, a ruhájából levágtak, szörnyű állapotban volt. Az óvónő tanácstalanul nézett a lányokra, és elkezdte dorgálni Pannikát:

– Pannika, nem ebben egyeztünk meg! Azt ígérted, kibékülsz a lányokkal!

– De óvó néni, én nem játszottam tegnap Zsuzsival, nem is láttam!

– mondta Pannika.

– Dehogynem, direkt tönkretetted! – mondta az egyik kislány.
– Ki sem állhatod Klárikát, tegnap is miattad nem jött óvodába! –
vágott a szavába a másik gyerek.

– Maradtál volna ott, ahol voltál! – kiabált a harmadik.
– Gyerekek, ezt nem szabad! – szólt közbe az óvónő. – Tegyétek a
kisszékeket körbe, és beszéljük meg a történeteket.

A gyerekek átrendezték a termet. Leültek a székekre, az óvónő letette
középre a babát és várta, hogy valaki megszólaljon. Fogalma sem volt, hogy
mi történt, senki nem látta, hogy a baba mikor szerezte a sérüléseket, de
ott hevert a terem közepén tönkretéve.

– É-é-én láttam, ho-ho-hogy mi történt – egy dadogós kisfiú szvettere
szélét húzogatva félénken felállt.

– Mondjad, Roland, mit láttál? – kérdezte az óvó néni.

– De ne-ne-nem merem, mert me-me-megüt, ha e-e-elmondom –
hüppögött Roland.

– Ő nem látott semmit! – állt fel Pistike. – Roland hazudós – monda
az óvónő felé fordulva.

– Mi történt veletek, gyerekek? Ilyet még nem láttam tőletek – az
óvónő nagyon meglepett arcot vágott.

– Pannika, mondd meg őszintén, te voltál? – tette fel a kérdést az óvónő.

Pannika nem beszélt. Klárika úgy gondolta, tudja az igazságot:

– Pannika első perctől Évit akarta, s ha nem lehetett az övé, tönkre-
tette, hogy senkié se legyen!

– Hagyjuk Rolandot beszélni – mondta óvó néni.

Roland végre egy szuszra kimondta az igazságot: – Pistike volt! O-o-
ott van a zse-zsebében a baba ru-ru-ruhája.

A teremben döbönt csend lett. Senki nem tudott megszólalni, mert
senki nem értette, ez mikor, miért és hogyan történhetett. Az óvónő
kinyújtotta a kezét Pistike felé, aki kivette a zsebéből a baba ruhájából
levágott darabot. Megvonta a vállát és annyit mondott:

– Pannika nem nekem adta a megmaradt cukorkákat, és nem akar
játszani velem. Ez lett a büntetése!

Az óvónő nem talált szavakat. Mintha Pannika érkezésével minden
tanítása, nevelése egy csapásra eltűnt volna. Mi történt a közösségben,

ahol eddig mindenki mindenkivel barát volt? Lesz-e ebből újra egy jó hangulatú óvodáscsoport?

Pistike bocsánatot kért, a lányok még egy órán keresztül bánkódtak a baba miatt, az óvó néni megjavította Zsuzsi-Évit, visszavarrta a levágott anyagrészt a ruháskára, de a vágás nyoma örökre megmaradt.

Te mit gondolsz erről az egészből? Ki hibázott a legnagyobbat?

TÓTÖS BEÁTA
lelkipásztor

Reggeli ima

Szívem első gondolatja
Hozzád száll fel Istenem,
Te őriztél meg az éjjel,
Maradj ma is énvelem!

Téged áldlak és imádlak,
Mint szerető gyermeked,
Szívem csakis azt akarja,
Ami kedves teneked.

Édes Jézus, add kegyelmed,
Őrizz engem szüntelen,
Hogy egész nap neked éljek
Tiszta szívvel, büntelen.
Ámen

Bűvös négyzetek

1. A kilogramm századrésze

2. Alkohol fajta

3. Kilogramm népiesen

4. Lent

1	2	3	4
2			
3			
4			

1. Szoba

2. Attila névváltozata

3. Répa, ... , mogyoró

4. Része

5. Kecske beszél

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

1. Nem göröngyös

2. Szeret

3. Kukorica népiesen

4. Női név

1	2	3	4
2			
3			
4			

SZEM-SZÁJNAK INGERE

Rakott csirkemell

- 70 dkg csirke- vagy pulykamell
- 8 szelet csirke vagy pulyka sonka
- 1 kávéskanál őrölt bors
- 1 kiskanál só
- 8-10 szelet császárhús (bacon)
- 8 dkg liszt
- 25 dkg sajt
- 3 tojás
- 2 dl tejföl

A húst 4-5 dekás darabokra szeleteljük, sózzuk, borsozzuk. A sütőedényt szeletelt császárhússal béleljük, úgy, hogy a szélük kilógjon az edényből, hogy majd vissza tudjuk hajtani. A húst a lisztben, a tojásban, a sajt reszelt keverékében megforgatjuk, és egy sort rakunk belőle. A következő sor a sonka, majd újból a sajtos mell. Így folytatjuk, majd hússal zárjuk a sorokat. A tejfölt rálocsoljuk, és a szalonnát visszahajtjuk. Letakarjuk fóliával (kb. 40 perc sütés után a fóliát eltávolítjuk.) Előmelegített sütőben 1 órán át sütjük 180 fokon. Amikor kész, hagyjuk kihűlni, majd egy éjszakát hűtőben pihentetjük. Másnap szeletelve, salátával tálaljuk.

Sonkás-sajtos-kukoricás tekercsek

- 1 kg liszt
- 5 dl tej
- 2 dl olaj
- 2 kocka élesztő
- Só ízlés szerint
- egy evőkanál cukor
- 25 dkg sonka
- 30 dkg sajt
- egy konzerv kukorica
- 2 nagyobb vöröshagyma
- 4 gerezd fokhagyma
- 1 nagy doboz tejföl
- felvert tojás a tetejére

Elkészítés:

A langyos tejben felfuttatjuk az élesztőt, és kelt tésztát dagasztunk. Míg kel a tésztánk, kikeverjük a tejfölt az összezúzott fokhagymával, sózzuk, borsozzuk. A sonkát, hagymát és sajtot kis kockákra vágjuk. Ha megkelt a tészta, háromfelé osztjuk, vékonyra kinyújtjuk, majd megkenjük a tejfőllel és rászórjuk a hagymát, sajtot, sonkát és a kukoricát. Feltekerjük és csiga vagy háromszög alakban felszeleteljük a tekercset, ezután zsírozott lisztezett tepsibe helyezük őket. A tetejüket megkenjük a felvert tojással és aranybarnára sütjük.

ALFÖLDI GÉZA

Csak a gyökér kitartson

A fa névtelen gyökereinek ajánlom

Kint a szőlőnkben, emlékszem rája,
Deszka kunyhónk előtt állott
Öregapám diófája.

Ha vihar támadt, – szőlőkötözéskor, –
Dörgött az ég, csattant a villám,
Füstölt az úton a felpaskolt por,
Ahogy végigverte a dörgő esőostor,
Bebújtunk a kunyhóba. Onnan néztem,
Miként robognak a felhők az égen.

Nagyapám a fát leste.
Vajon elbír-e a széllel?
Recsegett, ropogott öreg teste,
A szél a gallyakat csomósan tépte,
Hullott a zöld dió, áldott termése,
Mozgott a föld is, ahogy a vihar rázta:
De győzte a vihart öregapám konok,
Törzsekopott Diófája.

Csak a gyökér kitartson!...

Még ma is hallom, –
Motyogott nagyapám,
S nem lesz baj, gyermek!
Dió lehullhat,
Új tavasszal terem az ág újat,
Ág is kinő a letépett helyére,
De ha a gyökér nem bírná tovább,
A diófának, kisunokám vége!

Most is vihar, szél tépi, rázza,
De állja a vihart Árpád vezér
Ezeréves, öreg diófája!
Kárpátoktól az Adriáig nyúlnak a gyökerek,
Tapadnak a földre, hogy termés legyen
Az örök magyar szőlőhegyen,
Hogy élni tudjon: dió, levél, ágak...
... Adj, Uram, elég erőt a harcos diófának!

Lehull ezer dió, millió lesz holnap,
Letörhet száz ág, ezer nő helyére,
S ha csupán a csonka törzs marad,
Ha új tavasz zsendül, kifakad!
Uram, csak Te lássad,
Hogy ezen a véres, küzdelmes harcon
A gyökér kitartson!

A gyökér kitartson!

MÓKA ÉS KACAGÁS

Nehogy már...

- ▶ Nehogy már a szerelő üsse meg az áramot!
- ▶ Nehogy már a tehén csapjon bele a villámba!
- ▶ Nehogy már a gitt rágja a Pál utcai fiúkat!
- ▶ Nehogy már a kézifék húzza be a sofőrt!
- ▶ Nehogy már a kémény szálljon a golyára!
- ▶ Nehogy már az állomás fütyüljön a vonatnak!
- ▶ Nehogy már a vakolat verje le a kőművest!
- ▶ Nehogy már a talpalávaló húzza a cigányt!
- ▶ Nehogy már a szúnyog fújja a chemotoxot!
- ▶ Nehogy már a rőzse vigye az anyókát!
- ▶ Nehogy már a öregasszony tépje szét a pitbullt!
- ▶ Nehogy már a nyúl vigye a vadászpuskát!
- ▶ Nehogy már a málnás lakjon jól a maciban!
- ▶ Nehogy már a ketrec rázza a majmot!
- ▶ Nehogy már a farok csóválja a kutyát!
- ▶ Nehogy már a csík húzza a repülőt!
- ▶ Nehogy már a bomba dobja le a B-52-est!
- ▶ Nehogy már a befőtt tegye el a nagymamát!

Viccek

Egy szegény levelet írt az Úristennek, amelyben némi pénztámogatást kért. A levelet rákötötte egy piros léggömbre, az pedig kipukkant, és maradványai a levéllel együtt leestek egy pap udvarába. A papot a jámbor kérés annyira meghatotta, hogy elment a szegényhez:

– Az Úristen elolvasta a leveledet, és általam küld számodra száz lejt.
– Mikor a pap eltávozott, a szegény keserű mosolyra fakadt: – Képzelem, mennyit küldhetett nekem az Úristen, ha a pap abból száz lejt szánt rám!

A fősvény berendezi az új lakását, és kellene bele néhány könyv is. Bemegy a könyvesboltba, és megkérdezi: – Van önöknek lexikonjuk? – Milyen kiadás? – Igaza van, milyen kiadás! – mondja a fősvény, és kifordul a boltból.

Az állomáson végigrohan egy ideges ember a vonat mellett, ezt kiáltva: – Bodrogi! Bodrogi! – Az egyik kupéból kidugja a fejét valaki, mire lekever neki egy hatalmas pofont, majd elrohan. A kupében mindenki hahotázni kezd, az is, aki a pofont kapta. Az egyik utas megkérdi tőle: – Mi mindnyájan magán nevetünk, de mondja, maga min nevet? – Hát azon, hogy nem is én vagyok Bodrogi!

– Hogyan magánál 10 lej a kenyér, Szabó úr? Szemben, Kovácsnál csak 7 lej! – Akkor vegyen Kovácsnál! – Jó, de ott épp elfogyott a kenyér.
– Na, látja, ha nálam is elfogy, nálam is 7 lej lesz.

Hárman futnak lélekszakadva az induló vonat után. Ketten felugranak a már mozgó kocsi lépcsőjére, a harmadik lent marad, és ahogyan kihúzza

vonat, hahotázni kezd. – Min nevet, hisz lekéste a vonatot? – Igen, de én akartam elutazni, ők csak kikísértek az állomásra.

A katolikus templom lépcsőjén ül egy koldus, nagy kereszttel a nyakában. Valaki felismeri: – Te a tegnap a zsinagóga előtt koldultál, és nem volt kereszt a nyakadban! Mi vagy te, katolikus vagy zsidó? – Hát, tudod, a mostani nehéz időkben az ember képtelen egyetlen vallásból megélni!

A kalauz figyelmezteti az utast:

– Ez gyorsvonat, barátom, és az ön jegye személyvonatra szól. Pótlékot kell fizetnie.

– Miért? Vigyenek lassabban, nekem nem sürgős.

Egy ember beül a cukrászdába, és tortaszeletet rendel; hamarosan visszaviszi azonban a pulthoz, és egy pohárka likőrt kér helyette. Megissza a likőrt, majd fizetés nélkül távozni akar. A pincér azonban karon ragadja.

– Mit akar tőlem? – kérdezi az úr.

– Tessék kifizetni a likőrt!

– De hisz azt a tortaszelet helyett rendeltem!

– No, de azt se tetszett kifizetni!

– De nem is ettem meg!

Londonban egy bevándorló Rolls-Royce-ból látja kiszállni egykori ismerősét. Odalép hozzá:

– Látom, milyen jól megy itt neked, nincs legalább egy rossz kabátod?

– Miért – mondja az megvetően –, nem elég rossz az, ami rajtad van?

A kisnyugdíjas elég nagy összeget kér kölcsön az uzsorástól. A szomszédja megkérdi tőle, hogy nem izgul-e, hogy miből fogja majd visszafizetni, mire ő: – Mért én izguljak, izguljon ő.

Egy daliás termetű férfi koldul az utcán.

– Nézze meg az ember, micsoda kezeid vannak – háborog egy járókelő –, csak nem gondolod, hogy ilyen lapát kezekkel könyöradományt érdemelsz?

– Most akkor pár rongyos baniért vágjam le mindkét kezemet?

A koldus megállít egy gazdag vállalkozót:

– Kérem, támogasson! Krónikus hörghurutban szenvedek, el szeretnék utazni Svájcba kezeltetni magam.

– Kéregető létére miért akar olyan drága helyen gyógyulni?

– Nézze, uram, ha az egészségemről van szó, nekem semmi se drága!

Az esperes sehogy sem szíveli az egyik képmutatóan alázatoskodó papot. Egy adott alkalommal ráförmed:

– Hallod, te Péter, nem vagy te olyan nagy, mint amilyen kicsinek mutatod magad!

Gyűjtést rendeznek a temető új kerítésére, mert a régi bedőlt.

– Minek egy temetőhöz kerítés? – méltatlankodik a fösvény –, hiszen akik bent vannak, azok úgysem tudnak kijönni, akik pedig kint vannak, azok nem akarnak bemenni.

Fiatal zsidó kér a rabbitól tanácsot:

– Rebbe, el akarom venni a Rosenfeld lányát.

– Vedd el.

- De nagyon csúnya.
 - Akkor ne vedd el.
 - De az apja húszezer dollárt ad vele.
 - Akkor vedd el.
 - De rebbe, sánta is.
 - Hát akkor ne vedd el.
 - Rebbe, miféle tanácsokat adsz nekem?
- A rabbi elgondolkodik, majd így szól:
- Tudod mit? Térj át ortodoxnak!
 - Ugyan miért?
 - Hogy a pópát nyaggasd, ne engem!

- Ebbe ne üljön bele! – szól rá a múzeumőr a látogatóra –, ez a Napóleon széke.
- Nem baj, ha jön, majd felállok.

- A temetőben egy kisfiú sorra kibetűzi az elhunytakról szóló kőbe vésett dicséreteket, majd ezt kérdezi az apjától:
- Papa, hogy lehet, hogy a gazemberek sohasem halnak meg?

- Péter, te hol dolgozol?
- Sehol.
- És mit csinálsz?
- Semmit.
- Ez azért nem is rossz foglalkozás!
- Csakugyan nem rossz, de nagyon nagy a konkurencia.

- A doktort éjszaka a gazdag emberhez hívják. Miután megvizsgálta, megkérdezi:
- Elkészítette a végrendeletét?

- Még nem. Miért, az is kell?
- Igen, kell. Hívassa a közjegyzőt!
- Úgy gondolja, doktor, hogy veszélyben van az életem?
- Nem, arról nincs szó, csak hogy ne én legyek az egyetlen idióta, akit éjjelente kiugraszt az ágyából.

Megbetegedett a fősvény, orvoshoz kellett mennie. Hallotta ismerőseitől, hogy az orvosnál az első vizit többbe kerül, mint a rákövetkező vizitek, és így állít be a rendelőbe:

- Jó napot, doktor úr, hát újra itt vagyok.
- Mire az orvos:
- Akkor szedje tovább azt az orvosságot, amit legutóbb felírtam magának!

Egy házba bekopogtat a házmesterhez egy férfi:

- Kérem, segítsen rajtam! Egy vándorzenekar tagja voltam, de feloszlott, és most itt vagyok ebben az idegen városban, és egy vasam sincs. Igazi szerencsétlen flótás vagyok.

- A házmester bizalmatlanul kérdezi:
- Mondja csak, milyen hangszeren játszik?
- A kéregető, hosszú gondolkodás után:
- Brácsán!
- A házmester erre elővesz egy brácsát a szekrényből, és ezt mondja:
- Játsszon rajta valamit.
- A kéregető erre siránkozva mondja:
- Látja, igazat beszéltem, tényleg szerencsétlen flótás vagyok: hogy magának pont egy brácsa legyen a szekrényében!

Kovács a vendéglőben megszólítja Szabót:

- Hallja, Szabó, mégiscsak különös, hogy maga itt most kaviárt eszik, pedig még egy hete adományt gyűjtöttünk magának a templomban.

Szabó: – Mi különös van ezen? Ha nincs pénzem, nem ehetek kaviárt, ha van pénzem, nem szabad kaviárt ennem, hát mikor egyek kaviárt?

- Mit szólsz hozzá, Peti egy özvegyet vett feleségül?
- Pfuj! Én soha életemben nem lennék egy özvegyasszony második férje.
- Miért? Talán inkább az első férje szeretnél lenni?

- Szabó úr, fizetésemelésre volna szükségem.
- De miért pont most?
- Szeretnék megőcsülni, de túl keveset keresek!
- Sajnos, nem tudok több pénzt adni, de egyszer még hálás lesz nekem ezért!

Kiköt egy hajó a lakatlannak hitt szigeten, s a partra szálló kapitánnyal két, harminc éve ott élő ember jön szembe. Üdvözlik egymást, a kapitány körülnéz, és három fából összeeszkábált templomot lát nem messze a parttól. Kérdésére, hogy mik ezek, az egyik elmondja:

- Az ott – mutat rá az elsőre – az én templomom, ahova csak én járok, az pedig egy másik, amelyikbe ez a semmirekellő jár, én nem.
- Rendben van – mondja a kapitány –, de ha össze-vissza csak ketten vannak, mire szolgál az a harmadik épület?
- Kellett egy olyan templom is, amelyikbe egyikünk se teszi be a lábát.

Végóráit éli Kovács felesége. Még egyszer, utoljára lelkére beszél az urának:

- Ígérd meg itt, a halálos ágyamnál, hogy kibékülsz az anyámmal. El kell jönnie a temetésemre, nem tilthatod meg. Nem lehetsz haragban örökké az anyósoddal!

– Hát, ha mindenáron ragaszkodsz hozzá, a te kedvedért beleegyezem.
De azért tudd meg: már elment a kedvem az egész temetéstől.

Kovács és Szabó csúnyán összevesznek. Súlyosabbnál súlyosabb sértéseket vagdosnak egymás fejéhez.

- Ez már tűrhetetlen! – kiált fel Kovács. – Elégtételt követelek!
- Megkapja! – vágja oda Szabó.
- Legyen párbaj! – így Kovács.
- Legyen! – így Szabó.
- Holnap ötkor! – ajánlja Kovács.
- Ötkor – egyezik bele Szabó.
- Pisztollyal! – veti oda Kovács.
- Rendben – mondja Szabó, aztán veszi a kalapját, de az ajtóból még visszaszól Kovácsnak: – Ha nem lennék ott ötre, maga azért csak nyugodtan lőjön!

Idegen érkezik a faluba. Az állomáson megkérdezi az egyik atyafit:
– Merre találom meg a lelkészüket?
– Az öreg Szabót, azt a csalót? Menjen itt végig az utcán, és a kocsmánál forduljon balra!

A kocsmánál ismét megkérdez az idegen egy arra járó:
– Erre lakik a tiszteletes?
– Az a gazember? Itt forduljon balra, majd a harmadik saroknál jobbra.
A harmadik saroknál az idegen ismét megkérdi:
– Hol lakik Szabó tiszteletes?
Az köp egyet, úgy mondja:
– Az a vén senkiházi? Innen a harmadik ház.
Az idegen végre megtalálja Szabót. Az első, amit megkérdez tőle:
– Mondja, tiszteletes úr, mióta lelkész ön a faluban?
– Már negyven éve, de nyugdíjas vagyok hat éve. Azóta ingyen szolgállok itt. A fizetségem csak az, hogy nagyon megbecsülnek.

Az orvos a beteghez:

– Maga gyógyíthatatlan beteg.

Mire a beteg:

– Szeretnék egy második véleményt is hallani!

– Rendben. Maga csúnya is.

Egy férfi bemegy a kávéházba, és a bejáratnál hagyja az esernyőjét ezzel a felirattal: „Ezt egy bokszbajnok hagyta itt.” Kifelé menet már nem találja az ernyőjét, csak egy feliratot a helyén: „Ezt egy futóbajnok vitte magával.”

Bíró a vádlottól:

– Egyedül követte el a csalást?

Vádlott:

– Egyedül. Én mindig egyedül dolgozom. Tetszik tudni, ha az embernek társa van, sohasem lehet biztos benne, az illető tisztességes-e.

Egy páciens két éve járt egy pszichiáterhez kezelésre kisebbrendűségi komplexusával. A pszichiáter egy nap jó hírrel fogadta:

– Kovács úr – mondta ünnepélyesen a fiatal pszichiáter –, végigcsináltuk a teljes kezelést, és ma örömmel jelenthetem, hogy jó hírem van az ön számára.

– Köszönöm, doktor úr, eszerint már nincs kisebbrendűségi komplexusom?

– Nincs és soha nem is volt – mondta a pszichiáter –, egyszerűen arról van szó, hogy ön tényleg kisebbrendű.

A közmegebecsülésnek örvendő ügyvédnek van egy iszákos, mihaszna fivére. Felkeresi, hogy elmagyarázza neki, a család hírnevének is tartozik azzal, hogy felhagyjon az ivással.

– Mit akarsz – méltatlankodott a fivér –, az én családom sokkal jobb, mint a tiéd! Nekem van egy ügyvéd testvérem, de neked csak egy iszákos, semmirekellő testvéred van!

Az orvos megvizsgálja a beteget, majd megkérdezi:

– Mondja, iszik-e?

– Igen, minden este megiszom egy üveg pálinkát.

– És hogy áll a dohányzással?

– Három-négy dobozzal szívok naponta.

– Figyeljen rám! Ha életben akar maradni, azonnal abba kell hagynia az ivást is, meg a dohányzást is. Nincs más megoldás.

Erre a beteg szó nélkül felöltözött és indulni készült.

– Hohó – állította meg az orvos –, ezért az orvosi tanácsért száz lejt fizet!

– Én nem fizetek ezért egy lejt sem, mert úgyse fogadom meg.

– Maga olyan jóképű fiatalember, hogy lehet, hogy még nem nős?

– Ilyen az én szerencsém. Valahányszor megismerek egy nőt, aki úgy főz, mint az anyám, az pont úgy néz ki, mint az apám.

A férfi egy sír mellett zokog:

– Jaj, Istenem, miért kellett ilyen hamar meghalnod?

– Ki nyugszik itt? – kérdezi szánakozva az egyik látogató.

– A feleségem első férje fekszik odalenn.

Szegény rokon az idős, gazdag nagybácsinak:

– Szeretném a lányomat férjhez adni, kérlek, adj kölcsön tízezer lejt!

Mire a gazdag nagybácsi:

– Egyszerre nem tudok neked annyi pénzt adni, de tudod, mit?

Halálomig minden hónapban adok neked száz lejt.

Mire a szegény rokon:

– Amilyen szerencséd van, már holnap meghalsz.

Az úgazdag, hogy elkápráztassa ismerőseit, vásárol egy Ferrarit és egy Picasso festményt. Délben hazatelefonál a feleségének:

– Drágám, megérkezett már a Ferrari és a Picasso?

– Az egyik már megjött – mondja bizonytalanul a felesége –, csak azt nem tudom, hogy ez melyik.

– Milyen az élet ebben a gyülekezetben – érdeklődik egy atyafi.

– Hát, mint a jövő – válaszolja a lelkész.

– Ezt hogy érti?

– Évről évre rosszabb a helyzet; az idén pedig már úgy megy, mintha a jövő esztendő lenne.

- Apa, mi történt Józsi bácsival?

- Túl sok pénze volt...

Bölcs mondások, közmondások

- ▶ Addig lépj a vízbe, míg kövét látod!
- ▶ Az írott virágot sokan dicsérik, de senki se szagolja.
- ▶ Ki verőfényen jár, barnán megy haza.
- ▶ Könnyű olyan várat oltalmazni, melyet nem támadnak.
- ▶ Késő ünnep után kántálni.
- ▶ Jobb az útnak feléről visszamenni, mintsem rossz helyre menni.
- ▶ Nem tudni, mi lakik a bekötött zsákban.
- ▶ Ha urak vesznek össze, a jobbágy haját tépik.
- ▶ Ha egy tyúk úszni tudna, a többi is eltanulná.

- ▶ Nem a tükör a hibás, ha csúnyát mutat.
- ▶ Ha nem kevés a tudóska, világ nyolcadik csodája.
- ▶ Nagyúrral, bolonddal nem jó tréfálkozni.
- ▶ A legjobb törvény a legrosszabb erkölcsökből származik.
- ▶ Soha se láttam rongyos tótot jó ruhában.
- ▶ Kis lyuk a torok, de egész falut elnyelhet.
- ▶ Ki a tolvajt védi, maga nagyobb tolvaj.
- ▶ A tojás is csak egyszer törik el.
- ▶ Ki a templom mellett lakik, utolsó a szentegyházban.
- ▶ Fekete tehénnek is fehér a teje.
- ▶ Késő a takarékoság, mikor üres az erszény.
- ▶ Szúnyog vérit nem mérhetni csöbörrel.
- ▶ Szépség és jámborság ritkán járnak egy nyomban.
- ▶ Ha szolgál a szerencse, még ne tartsd szolgádnak.
- ▶ Könnyebb a szegényt megszánni, mint jól tartani.
- ▶ Ki más szájával eszik, nem szokott jóllakni.
- ▶ Szamárbögés, ebugatás nem hallik mennyországba.
- ▶ Ha a hajcsár változik is, ott marad a nyereg a számaron.
- ▶ Nincs olyan szakács, ki mindenki szája íze szerint főz.
- ▶ Legjobb szomszéd a jó sövény.
- ▶ Rest a tollfosztásban is megszakad.
- ▶ Eltűri a papiros, akármit írnak rá.

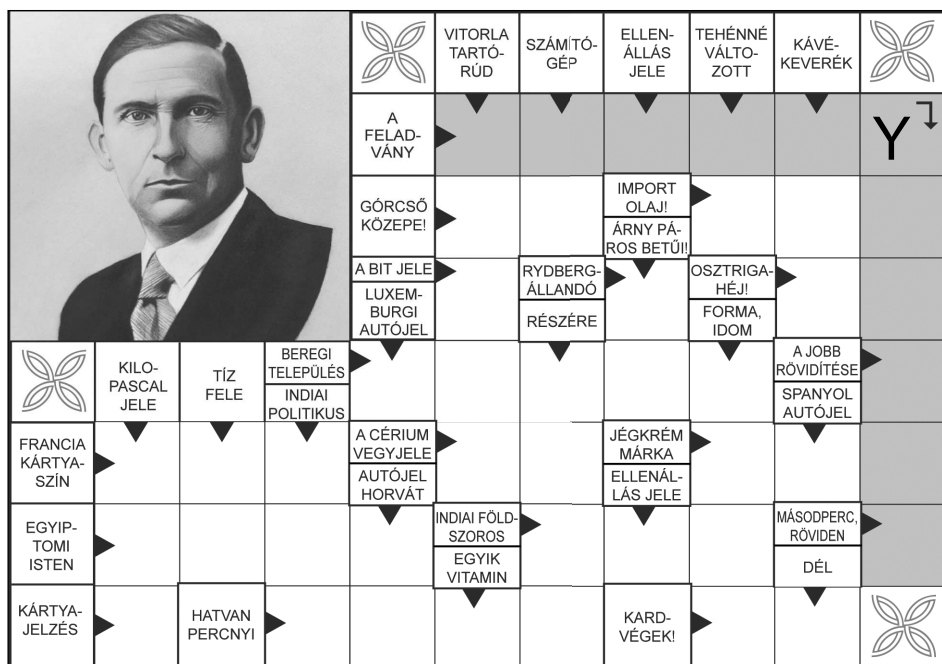
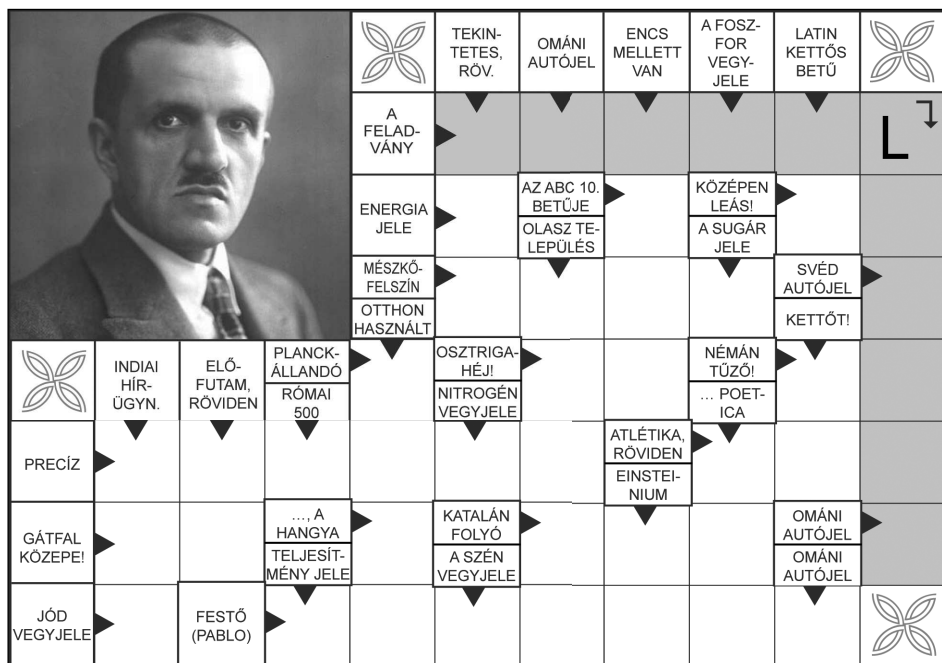
- ▶ Aki pacalt akart enni, ne kérde: mi volt benne.
- ▶ Minden dolognak két oldala van, mint a rudas lónak.
- ▶ Többen vesztek el nyelvek által, mint fegyver által.
- ▶ Négy dolog nem engedi magát eltitkolni: tűz, köhögés, szegénység, szeretet.
- ▶ A nap is besüt az árnyékszékbe, de azért meg nem mocskolódik.
- ▶ Ki másra bámul, magát felejt el.
- ▶ A madarász sem hint többet a törbe, csak amennyivel oda csalhatja a madarat.
- ▶ Nehéz arra szoktatni a macskát, hogy egérlyukban gyertyatartó legyen.
- ▶ Lopott lónak nincsen rossz út.
- ▶ Templomba sem az ember megy előbb, hanem a kulcs hangja.
- ▶ Ha egy követ sokszor hengergetnek, nem mohosodik az meg!
- ▶ A kecske is többet rugdalózik, mikor döglő félen van.
- ▶ Nem a jámborokért rakták a várakat.

Rejtvények

					VOLGA TENGERE	ADÉL, BECÉZVE	EGYIK VITAMIN	VEGYJEL: ANTIMON	OMÁNI AUTÓJEL	
				A FELAD- VÁNY						S ⁷
				NYÚJT			BELGA AUTÓJEL PÜFÖL, PÁHOL		ÁBÉCÉ 2. BETŰJE ELŐL PÖRKÖL!	
				SIVATAG, RÖVIDEN BŐR VEGYJELE				FLEPNI- BEN VAN! VÁCHOZ KÖZELI		
	USA-BELI FILMCÉG	LENMAG!	BELIZE AUTÓJELE MAJD NEM OTT!			VÉDELMI ÉPÍTMÉNY ANGOL NŐI NÉV				
ÜZEMI RÉSZLEG				BRAZIL TAGÁLLAM NÉMET Ő (FÉRFI)					OXIGÉN VEGYJELE BONN CENTRUMA!	
GYOR- SULÁS JELE		ALKALOI- DOK ...A HANGYA					TÖRZS (ÓGÖRÖG)			
HÍMZÉS KÖZEPE!			RYDBERG- ÁLLANDÓ		NÉMET TAGADÁS					

					A GARONNE MELLÉKE	ARGON VEGY- JELE	BELGA AUTÓJEL	PÉCS CENTRU- MA!	KASZÁLÓ	
				A FELAD- VÁNY						Y ⁷
				ARGON VEGY- JELE			VÁLLALAT AMELY DOLOG			
				ELLENÁL- LÁS JELE AZ ARNO PARTJAI!		OSZTRÁK AUTÓJEL SPORTSZER MÁRKA		VÉGTE- LEN TÉR! CSODÁLKO- ZÓ HANG		
	FŐZELÉK- NÖVÉNY	OXIGÉN VEGY- JELE	IDEGEN SZÉL ÁLLATOK TANÁCSA						DRAGON BALL... AUTÓJEL GAMBIA	
VADÁSZ- EB					A BULI VÉGE! BELGA AUTÓJEL			HAWAII RÉSZE! BELGA AUTÓJEL		
ELEMI TÖLTÉS JELE		OMÁNI AUTÓJEL OSZTRÁK AUTÓJEL		A BÁRIUM VEGYJELE OMÁNI AUTÓJEL			A BÁRIUM VEGYJELE AZ IDŐ JELE			ITTRIUM VEGYJELE
HÁZ BÉRLŐJE					PÁRATLAN NÓTA!			GYARMAT, RÖVIDEN		

Jelentős évfordulók 2023-ban

Január

- Január 1. – 200 éve, 1823-ban született Petőfi Sándor költő
- Január 1. – 25 éve, 1998-ban halt meg Vita Zsigmond irodalom és művelődéstörténész
- Január 1. – 95 éve, 1928-ban született Könczei Ádám néprajtudós
- Január 1. – 80 éve, 1943-ban halt meg Rejtő Jenő író
- Január 1. – 85 éve, 1938-ban született Enyedi Sándor erdélyi színháztörténész
- Január 1. – 135 éve, 1888-ban született Szombati Szabó István költő, műfordító
- Január 2. – 140 éve, 1883-ban született Benczédi Pál erdélyi történész, bibliográfus, műfordító
- Január 3. – 130 éve, 1893-ban született Bozzay Margit költő, író
- Január 5. – 165 éve, 1858-ban született Adorján Sándor partiumi műfordító, újságíró
- Január 5. – 40 éve, 1983-ban halt meg Nagy István erdélyi karmester, hegedűművész, zenetanár
- Január 6. – 95 éve, 1928-ban született Bacsó Péter filmrendező
- Január 8. – 115 éve, 1908-ban született Wass Albert költő, elbeszélő, újságíró
- Január 9. – 45 éve, 1978-ban halt meg Szemlér Ferenc erdélyi költő
- Január 10. – 50 éve, 1973-ban halt meg Földes László erdélyi kritikus
- Január 10. – 45 éve, 1978-ban halt meg Mottl Román Pál partiumi grafikus, tanár
- Január 10. – 530 éve, 1493-ban született Oláh Miklós humanista
- Január 10. – 80 éve, 1943-ban született Batta György felvidéki költő, színműíró
- Január 12. – 145 éve, 1878-ban született Molnár Ferenc drámaíró
- Január 16. – 100 éve, 1923-ban született Dános Miklós erdélyi író, újságíró

- Január 16. – 30 éve, 1993-ban halt meg Varró Ilona erdélyi elbeszélő, szerkesztő
- Január 16. – 85 éve, 1938-ban született Molnár János felvidéki vallástörténész, lelkész
- Január 17. – 115 éve, 1908-ban született Berey Géza partiumi író, hírlapíró, emlékiratíró
- Január 18. – 60 éve, 1963-ban halt meg Tomcsa Sándor erdélyi író, drámaíró
- Január 19. – 145 éve, 1878-ban halt meg Szigligeti Ede drámaíró
- Január 20. – 130 éve, 1893-ban született Gyergyai Albert erdélyi irodalomtörténész, író, műfordító
- Január 20. – 215 éve, 1808-ban született Vajda Péter költő, író, újságíró
- Január 21. – 200 éve, 1823-ban született Madách Imre író
- Január 21. – 100 éve, 1923-ban született Benkő András erdélyi zene-történész, író
- Január 21. – 80 éve, 1943-ban halt meg Bálint György író, újságíró, műfordító, műkritikus
- Január 21. – 70 éve, 1953-ban halt meg Gábor Andor költő, író, újságíró
- Január 22. – 95 éve, 1928-ban született Panek Zoltán partiumi író, költő, lapszerkesztő
- Január 23. – 155 éve, 1868-ban halt meg Erdélyi János erdélyi költő, műkritikus, filozófus, népdalgyűjtő
- Január 24. – 135 éve, 1888-ban született Fugulyán Katalin erdélyi orvosi szakíró, az első orvosnők egyike
- Január 26. – 70 éve, 1953-ban született Parászka Miklós erdélyi színházi szakíró, rendező
- Január 29. – 75 éve, 1948-ban született Zalabai Zsigmond felvidéki irodalomtörténész, helytörténész
- Január 30. – 45 éve, 1978-ban halt meg Nagy László költő

Február

- Február 4. – 450 éve, 1573-ban született Káldi György bibliafordító
- Február 4. – 95 éve, 1928-ban született Petkes József erdélyi néprajzkutató, festőművész
- Február 4. – 130 éve, 1888-ban született Csiby Andor erdélyi író, lapszerkesztő, helytörténész
- Február 5. – 140 éve, 1883-ban született Nagy Lajos író
- Február 5. – 235 éve, 1788-ban született Kisfaludy Károly író, költő, szerkesztő
- Február 7. – 90 éve, 1933-ban halt meg gr. Apponyi Albert politikus, emlékiratíró
- Február 7. – 35 éve, 1988-ban halt meg Endre Károly erdélyi költő
- Február 11. – 95 éve, 1928-ban született Vajnovszki Kázmér partiumi újságíró, lapszerkesztő, műfordító
- Február 12. – 120 éve, 1903-ban született Rideg Sándor író
- Február 12. – 70 éve, 1953-ban halt meg Somogyvári Gyula író
- Február 13. – 105 éve, 1918-ban született Berkó Sándor felvidéki költő, újságíró, műfordító
- Február 15. – 115 éve, 1908-ban született Zsigray Julianna író, költő
- Február 18. – 320 éve, 1703-ban halt meg Zrínyi Ilona II. Rákóczi Ferenc édesanyja
- Február 18. – 90 éve, 1933-ban született Szegő Katalin filozófiai szakíró, egyetemi tanár
- Február 22. – 85 éve, 1938-ban született Finta László felvidéki író, költő, újságíró
- Február 23. – 195 éve, 1828-ban halt meg Fazekas Mihály költő
- Február 25. – 95 éve, 1928-ban született Benkő Samu erdélyi művelődéstörténész
- Február 25. – 135 éve, 1888-ban született Tavaszy Sándor egyházi író, református teológiai tanár, filozófus
- Február 26. – 90 éve, 1933-ban született Kiss János erdélyi író, szerkesztő

- Február 27. – 80 éve, 1943-ban halt meg Salamon Ernő erdélyi költő, szerkesztő
- Február 27. – 25 éve, 1998-ban halt meg Wass Albert erdélyi költő, író, újságíró
- Február 28. – 125 éve, 1898-ban született Becsky Andor partiumi író, költő, szerkesztő

Március

- Március 2. – 110 éve, 1913-ban született Entz Géza művészettörténész
- Március 3. – 165 éve, 1858-ban halt meg Bajza József költő, író, szerkesztő, irodalomkritikus
- Március 3. – 130 éve, 1893-ban született Rózsa József erdélyi ifjúsági író, lapszerkesztő
- Március 4. – 55 éve, 1968-ban született Vida Gábor partiumi elbeszélő, szerkesztő, műfordító
- Március 5. – 55 éve, 1968-ban született Sántha Attila erdélyi költő
- Március 7. – 200 éve, 1823-ban született Vas Gereben író
- Március 7. – 55 éve, 1968-ban halt meg Simon Magda partiumi író, újságíró
- Március 8. – 105 éve, 1918-ban született Borghida István partiumi művészettörténész, műkritikus
- Március 9. – 110 éve, 1913-ban született Böződi György erdélyi író, költő
- Március 9. – 95 éve, 1928-ban született Tuduka Oszkár partiumi zenekritikus, közíró, tanár
- Március 10. – 65 éve, 1958-ban halt meg Ormos Iván partiumi költő, író, újságíró
- Március 12. – 115 éve, 1908-ban született Pálffy Endre erdélyi irodalomtörténész, tanár
- Március 13. – 80 éve, 1943-ban született Árkossy István erdélyi grafikusművész
- Március 14. – 255 éve, 1768-ban született Kármán József író

- Március 15. – 85 éve, 1938-ban született Cselényi László felvidéki költő
- Március 16. – 165 éve, 1858-ban született Donászy Ferenc író
- Március 18. – 280 éve, 1743-ban halt meg Czwittinger Dávid irodalomtörténész
- Március 20. – 195 éve, 1828-ban halt meg Barczafalvy Szabó Dávid nyelvújító, lapszerkesztő, műfordító
- Március 22. – 170 éve, 1853-ban halt meg Kerényi Frigyes író
- Március 23. – 95 éve, 1928-ban született Deák Tamás író
- Március 23. – 95 éve, 1928-ban született Béládi Miklós irodalomtörténész, műkritikus
- Március 24. – 100 éve, 1923-ban s, Dáné Tibor erdélyi író, szerkesztő, műfordító
- Március 24. – 85 éve, 1938-ban született Ágh István költő, író, műfordító
- Március 25. – 35 éve, 1988-ban halt meg Vásárhelyi Géza költő
- Március 25. – 180 éve, 1843-ban született Éble Gábor történetíró
- Március 27. – 410 éve, 1613-ban halt meg Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem
- Március 27. – 95 éve, 1928-ban született Tóth Tibor felvidéki újságíró, műfordító, pedagógiai szakíró
- Március 29. – 120 éve, 1903-ban halt meg Dankó Pista zeneszerző
- Március 30. – 40 éve, 1983-ban halt meg Számadó Ernő partiumi költő, író

Április

- Április 3. – 105 éve, 1918-ban született Hubay Miklós író, főiskolai tanár
- Április 4. – 140 éve, 1883-ban született Juhász Gyula költő
- Április 5. – 70 éve, 1953-ban halt meg Dienes László esztéta, szerkesztő
- Április 5. – 130 éve, 1893-ban született Szabó Pál író

- Április 6. – 75 éve, 1948-ban született Grendel Lajos felvidéki író, szerkesztő, egyetem oktató
- Április 7. – 200 éve, 1823-ban született Vas Gereben író, szerkesztő
- Április 8. – 45 éve, 1978-ban halt meg Rónay György költő
- Április 11. – 30 éve, 1993-ban halt meg Horváth Imre partiumi költő
- Április 12. – 260 éve, 1763-ban halt meg Hermányi Dienes József író
- Április 13. – 95 éve, 1928-ban született Ág Tibor felvidéki népzene-gyűjtő, szakíró
- Április 15. – 40 éve, 1983-ban halt meg Illyés Gyula író
- Április 18. – 210 éve, 1813-ban született Szalay László történész, mű-kritikus, újságíró
- Április 19. – 130 éve, 1893-ban született Szegő Júlia erdélyi zenei szak-író, népdalgyűjtő
- Április 21. – 85 éve, 1938-ban született Csire Gabriella erdélyi ifjúsági író
- Április 24. – 110 éve, 1913-ban született Jékely Zoltán költő
- Április 26. – 70 éve, 1953-ban született Gagyi József erdélyi költő, tudósító
- Április 27. – 130 éve, 1893-ban született Endre Károly erdélyi költő

Május

- Május 1. – 85 éve, 1938-ban született Csép Sándor erdélyi író, televí-zió-szerkesztő, tudósító
- Május 3. – 150 éve, 1873-ban született Hevesi Sándor író, színház-történész, színházi szakíró
- Május 3. – 115 éve, 1908-ban halt meg Türr István a Panama-csatorna egyik tervezője, Garibaldi tábornoka
- Május 4. – 95 éve, 1928-ban született Benkőné Nagy Margit erdélyi művészettörténész
- Május 4. – 95 éve, 1928-ban született Hankiss Elemér irodalomtör-ténész, társadalomtudományi szakíró

- Május 5. – 85 éve, 1938-ban halt meg Nagy Endre író, újságíró, műsorvezető
- Május 5. – 80 éve, 1943-ban halt meg Gergely Béla erdélyi nyelvész
- Május 6. – 220 éve, 1803-ban született Bárd Oszkár erdélyi költő
- Május 7. – 60 éve, 1963-ban halt meg Baktay Ervin író, keletkutató
- Május 9. – 260 éve, 1763-ban született Batsányi János költő
- Május 12. – 90 éve, 1933-ban halt meg Krúdy Gyula író
- Május 12. – 290 éve, 1733-ban született Sajnovics János nyelvtudós, csillagász
- Május 14. – 315 éve, 1708-ban halt meg Csécsi János író, szótárszerkesztő
- Május 15. – 125 éve, 1898-ban halt meg Reményi Ede hegedűművész
- Május 18. – 90 éve, 1933-ban született Páskándi Géza író
- Május 18. – 95 éve, 1928-ban született Domokos Géza erdélyi író, szerkesztő, műfordító
- Május 19. – 60 éve, 1963-ban halt meg Jakabffy Elemér nemzetiségpolitikus, közíró, helytörténész
- Május 21. – 40 éve, 1983-ban halt meg Kurkó Gyárfás erdélyi regényíró, újságíró, politikus
- Május 22. – 50 éve, 1973-ban halt meg Gergely Márta író
- Május 22. – 95 éve, 1928-ban született Márki Zoltán partiumi költő, szerkesztő
- Május 22. – 120 éve, 1903-ban született Ölvedi László felvidéki költő, újságíró
- Május 23. – 70 éve, 1953-ban született Salló László erdélyi irodalomtörténész, író
- Május 24. – 120 éve, 1903-ban született Tamás Lajos felvidéki költő, újságíró
- Május 24. – 100 éve, 1923-ban született Dénes György felvidéki költő, műfordító, szerkesztő
- Május 25. – 115 éve, 1908-ban született Blédy Géza erdélyi nyelvész, szótáríró, egyetemi tanár
- Május 26. – 135 éve, 1888-ban született Hangay Sándor író, költő, újságíró

- Május 26. – 110 éve, 1913-ban született Bálint Gábor tudós
 Május 31. – 80 éve, 1943-ban született Rohonyi Zoltán erdélyi irodalomtörténész, tanulmányíró

Június

- Június 4. – 140 éve, 1883-ban született Lükő Béla partiumi orvosi szakíró, kórházalapító
 Június 6. – 65 éve, 1958-ban halt meg Tabéry Géza partiumi író, újságíró, múzeumvezető
 Június 7. – 120 éve, 1903-ban született Szántó György erdélyi író
 Június 7. – 85 éve, 1938-ban halt meg Dsida Jenő erdélyi költő, műfordító, hírlapíró
 Június 7. – 170 éve, 1853-ban született Berzeviczy Albert művelődéspolitikus, történetíró, miniszter
 Június 8. – 35 éve, 1988-ban halt meg Teiszler Pál erdélyi nyelvész, egyetemi tanár
 Június 12. – 135 éve, 1888-ban született Vásárhelyi János erdélyi református egyházi író
 Június 12. – 20 éve, 2003-ban halt meg Zsemlyei János erdélyi nyelvész, egyetemi tanár
 Június 14. – 40 éve, 1983-ban halt meg Köntzei Ádám erdélyi néprajzos, szerkesztő
 Június 14. – 165 éve, 1858-ban született Dankó Pista nótaszerző
 Június 15. – 130 éve, 1893-ban halt meg Erkel Ferenc zeneszerző
 Június 15. – 110 éve, 1913-ban született Ádám Zsigmond erdélyi nyelvész, író, műfordító
 Június 16. – 115 éve, 1908-ban született Trencsényi-Waldaffel Imre irodalomtörténész, vallástörténész
 Június 17. – 25 éve, 1998-ban halt meg László Gyula tudós
 Június 17. – 30 éve, 1993-ban halt meg Látó Anna erdélyi író, szerkesztő, műfordító

- Június 18. – 95 éve, 1928-ban született Puskás Sándor erdélyi szobrászművész
- Június 19. – 95 éve, 1928-ban született Szabó József partiumi színházi szakíró, rendező, dramaturg
- Június 20. – 25 éve, 1998-ban halt meg Sombori Sándor erdélyi irodalomtörténész, dráma- és regényíró
- Június 22. – 110 éve, 1913-ban született Weörös Sándor költő
- Június 24. – 120 éve, 1903-ban született Bene József erdélyi képzőművész, szövegrajzoló
- Június 24. – 145 éve, 1878-ban született Horváth János irodalomtörténész
- Június 25. – 85 éve, 1938-ban született Sike Lajos partiumi közíró, újságíró
- Június 30. – 15 éve, 2008-ban halt meg Szinberger Sándor erdélyi zenei szakíró, operaigazgató, rendező

Július

- Július 1. – 105 éve, 1918-ban született Visky Ferenc református egyházi író, lelkipásztor
- Július 2. – 85 éve, 1938-ban született Szilágyi Domokos erdélyi költő, műfordító, tanulmányíró
- Július 3. – 50 éve, 1973-ban született Vankó Attila felvidéki költő, dalszövegíró
- Július 4. – 120 éve, 1903-ban született Szervátiusz Jenő erdélyi szobrász
- Július 4. – 105 éve, 1918-ban halt meg Lévay József költő, műfordító
- Július 5. – 100 éve, 1923-ban született Klaniczay Tibor irodalomtörténész
- Július 6. – 115 éve, 1908-ban született Demeter János erdélyi jogi író, alkotmányjogász
- Július 10. – 50 éve, 1973-ban halt meg Cziráky Imre délvidéki novelista, színműíró

- Július 13. – 105 éve, 1918-ban született Abodi Nagy Béla erdélyi könyvdíszító művész
- Július 13. – 90 éve, 1933-ban született Tóth László partiumi festőművész, díszlettervező
- Július 13. – 50 éve, 1973-ban született Bárczi Zsófia felvidéki író, irodalomtörténész
- Július 14. – 190 éve, 1833-ban halt meg Simai Kristóf író
- Július 16. – 340 éve, 1683-ban halt meg Köleséri Sámuel partiumi református egyházi író
- Július 17. – 70 éve, 1953-ban halt meg Czóbel Ernő irodalomtörténész, textológus
- Július 17. – 135 éve, 1888-ban született Füst Milán költő, író, esztéta
- Július 18. – 145 éve, 1878-ban született Krenner Miklós erdélyi közíró
- Július 20. – 115 éve, 1908-ban született Simon Magda partiumi író, újságíró
- Július 20. – 105 éve, 1918-ban született Diósszilágyi Ibolya partiumi ifjúsági író, tanár
- Július 23. – 35 éve, 1988-ban halt meg Gálffy Mózes erdélyi nyelvész, egyetemi tanár
- Július 23. – 160 éve, 1863-ban született Bródy Sándor író
- Július 25. – 130 éve, 1893-ban született Nagy Imre erdélyi festő, grafikusművész
- Július 26. – 205 éve, 1818-ban halt meg Dugonics András író, költő, matematikus
- Július 29. – 130 éve, 1893-ban született Bartalis János erdélyi költő
- Július 29. – 60 éve, 1963-ban halt meg Kelemen Lajos erdélyi történész
- Július 30. – 155 éve, 1868-ban halt meg Tompa Mihály költő
- Július 31. – 110 éve, 1913-ban született Kosáry Domokos történész, egyetemi tanár

Augusztus

- Augusztus 1. – 135 éve, 1898-ban halt meg Arany László költő, tanulmányíró
- Augusztus 2. – 160 éve, 1863-ban született Gaál Mózes erdélyi ifjúsági író
- Augusztus 2. – 210 éve, 1813-ban halt meg Diószegi Sámuel református egyházi író, botanikus
- Augusztus 2. – 135 éve, 1888-ban született Ötvös Béla partiumi hírlapíró, szerkesztő, lapkiadó
- Augusztus 3. – 160 éve, 1863-ban született Gárdonyi Géza író
- Augusztus 3. – 335 éve, 1688-ban halt meg Bornemisza Anna naplóíró
- Augusztus 5. – 75 éve, 1948-ban született Varga Gábor partiumi elbeszélő, drámaíró
- Augusztus 10. – 145 éve, 1878-ban született Péterffy Gyula erdélyi színpadi író
- Augusztus 11. – 135 éve, 1888-ban született Emőd Tamás partiumi költő, író, újságíró
- Augusztus 13. – 40 éve, 1983-ban halt meg Szabó Lajos erdélyi író
- Augusztus 13. – 95 éve, 1928-ban született Dávid Gyula erdélyi irodalomtörténész, szerkesztő
- Augusztus 14. – 45 éve, 1978-ban halt meg Féja Géza író
- Augusztus 14. – 20 éve, 2003-ban halt meg Tonk Sándor erdélyi történetíró
- Augusztus 16. – 60 éve, 1963-ban halt meg Monoki Sándor erdélyi könyvszakember
- Augusztus 16. – 95 éve, 1928-ban született Juhász Ferenc költő, szerkesztő
- Augusztus 21. – 80 éve, 1943-ban született Nagy Béla partiumi újságíró, színházi szakíró, szerkesztő
- Augusztus 21. – 70 éve, 1963-ban született Szócs Géza erdélyi költő, lapszerkesztő, politikus

- Augusztus 25. – 245 éve, 1778-ban született Vitkovics Mihály költő, író, műfordító, mecénás
- Augusztus 27. – 75 éve, 1948-ban halt meg Markovits Rodion partiumi író, újságíró
- Augusztus 27. – 105 éve, 1918-ban született Mészöly Dezső író, műfordító, irodalomtörténész
- Augusztus 29. – 50 éve, 1973-ban halt meg Lám Béla erdélyi író
- Augusztus 29. – 45 éve, 1978-ban halt meg Debreczy Sándor erdélyi pedagógiai író, egyetemi tanár
- Augusztus 30. – 45 éve, 1978-ban halt meg Debreczy Sándor pedagógiai szakíró, egyetemi előadó tanár

Szeptember

- Szeptember 3. – 210 éve, 1813-ban született br. Eötvös József író
- Szeptember 5. – 120 éve, 1903-ban született Kemény János erdélyi író, irodalompártoló
- Szeptember 5. – 70 éve, 1948-ban született Kónya Sándor erdélyi költő, közíró, szerkesztő, országgyűlési képviselő
- Szeptember 6. – 120 éve, 1903-ban született Kadosa Pál zeneszerző, tanár
- Szeptember 6. – 155 éve, 1868-ban halt meg Szendrey Júlia költő, író
- Szeptember 7. – 135 éve, 1888-ban született Karácsony Beő erdélyi író
- Szeptember 8. – 95 éve, 1928-ban született Ács Károly szabadkai költő, műfordító
- Szeptember 9. – 95 éve, 1928-ban született Mártha Ivor orvosi szakíró, erdélyi egyházi főgondnok
- Szeptember 10. – 135 éve, 1888-ban született Macalik Alfréd partiumi festőművész
- Szeptember 11. – 80 éve, 1943-ban halt meg Salamon Ernő erdélyi költő, újságíró

- Szeptember 12. – 135 éve, 1888-ban született Tersánszky Józsi Jenő író
- Szeptember 12. – 40 éve, 1983-ban halt meg Palotai Boris író, költő
- Szeptember 15. – 110 éve, 1913-ban halt meg Vámbéry Ármin földrajzi szakíró, ázsia-utazó
- Szeptember 15. – 40 éve, 1983-ban halt meg Szervátiusz Jenő erdélyi szobrász
- Szeptember 15. – 100 éve, 1923-ban halt meg Rákosi Viktor író
- Szeptember 15. – 165 éve, 1858-ban született Hubay Jenő zeneszerző, zongoraművész
- Szeptember 15. – 100 éve, 1923-ban született Fejes Endre író
- Szeptember 16. – 525 éve, 1498-ban született Honterius Johannes erdélyi nyomdász, fametsző, tudós
- Szeptember 17. – 20 éve, 2003-ban halt meg Sógor Gyula partiumi református egyházi író
- Szeptember 17. – 30 éve, 1993-ban halt meg Pataki József erdélyi történész
- Szeptember 20. – 30 éve, 1993-ban halt meg Szebeni István partiumi egyházi író, lelkész
- Szeptember 22. – 80 éve, 1943-ban született Szilágyi Aladár partiumi helytörténész, szerkesztő, író
- Szeptember 23. – 160 éve, 1863-ban született Herczeg Ferenc író
- Szeptember 24. – 260 éve, 1763-ban született Kótsi Patkó János drámaíró, műfordító, színész
- Szeptember 25. – 100 éve, 1923-ban született Engel Károly partiumi irodalom- és művelődéstörténész, műfordító
- Szeptember 28. – 60 éve, 1963-ban halt meg Sík Sándor költő
- Szeptember 30. – 110 éve, 1913-ban született Kovács Zoltán erdélyi festőművész

Október

- Október 1. – 310 éve, 1713-ban született Ráday Gedeon költő, irodalomszervező, műpártoló
- Október 2. – 145 éve, 1828-ban született Kristóf György erdélyi irodalomtörténész
- Október 4. – 45 éve, 1978-ban halt meg Erdélyi József költő
- Október 8. – 110 éve, 1913-ban született Rónay György költő
- Október 8. – 115 éve, 1908-ban született Eisikovits Mihály Miksa erdélyi zeneszerző, egyetemi tanár
- Október 11. – 30 éve, 1993-ban halt meg Lőrincze Lajos nyelvész
- Október 11. – 115 éve, 1908-ban született Csontos Vilmos felvidéki költő, emlékiratíró
- Október 12. – 70 éve, 1953-ban született Parti Nagy Lajos költő, író
- Október 14. – 75 éve, 1948-ban született Vetró András szobrász, emléklakett készítő
- Október 15. – 70 éve, 1953-ban halt meg Krüzselyi Erzsébet partiumi költő, író
- Október 16. – 90 éve, 1933-ban született Angi István erdélyi esztétikai szakíró
- Október 16. – 70 éve, 1953-ban halt meg Nyíró József erdélyi író, közíró
- Október 16. – 40 éve, 1983-ban halt meg Salamon László partiumi költő, író, szerkesztő, tanulmányíró
- Október 17. – 220 éve, 1803-ban született Deák Ferenc politikai író, politikus
- Október 19. – 130 éve, 1893-ban halt meg Iványi Ödön partiumi író, újságíró
- Október 20. – 85 éve, 1938-ban született Szilágyi István erdélyi elbeszélő, szerkesztő
- Október 21. – 145 éve, 1878-ban született Krúdy Gyula író
- Október 21. – 355 éve, 1668-ban született Cserei Mihály erdélyi történetíró

- Október 22. – 85 éve, 1938-ban halt meg Bernády György erdélyi közíró, politikus, polgármester
- Október 22. – 85 éve, 1938-ban halt meg Emőd Tamás partiumi költő, író
- Október 24. – 105 éve, 1918-ban halt meg Lehár Ferenc zeneszerző
- Október 25. – 100 éve, 1923-ban született Tóth István erdélyiköltő
- Október 28. – 110 éve, 1913-ban született Kelemen Béla erdélyi nyelvész, szótáríró
- Október 28. – 100 éve, 1923-ban született Kormos István költő, műfordító
- Október 29. – 40 éve, 1983-ban halt meg Béládi Miklós irodalomtörténész, műkritikus
- Október 30. – 70 éve, 1953-ban halt meg Kálmán Imre zeneszerző
- Október 31. – 45 éve, 1978-ban halt meg Becsky Andor partiumi költő, szerkesztő
- Október 31. – 135 éve, 1888-ban született Tichy Kálmán felvidéki festőművész, szépíró, néprajzkutató, helytörténész

November

- November 1. – 205 éve, 1818-ban született Szacs vay Imre politikai író, országgyűlési képviselő
- November 1. – 90 éve, 1933-ban született Porzsolt Borbála erdélyi festőművész
- November 2. – 135 éve, 1888-ban született Bethlen Béla erdélyi naplóíró
- November 3. – 215 éve, 1808-ban született Egressy Gábor színházi szakíró, színész, műfordító
- November 4. – 130 éve, 1893-ban született Szolnay Sándor erdélyi festőművész
- November 5. – 170 éve, 1853-ban halt meg Garay János költő
- November 5. – 110 éve, 1913-ban született Brassai Viktor erdélyi költő, műfordító, szavalóművész

- November 6. – 90 éve, 1933-ban született Varró Ilona erdélyi író,
szerkesztő, tanár
- November 6. – 130 éve, 1893-ban született Daday Loránd erdélyi író
- November 7. – 95 éve, 1928-ban halt meg Tóth Árpád költő
- November 7. – 55 éve, 1968-ban halt meg Hamvas Béla író, filozófus
- November 7. – 95 éve, 1928-ban született Zeman László felvidéki
nyelvész, hungarológus
- November 9. – 45 éve, 1978-ban halt meg Mécs László költő
- November 10. – 540 éve, 1483-ban született Luther Márton
reformátor
- November 10. – 100 éve, 1923-ban halt meg Donászi Ferenc író
- November 12. – 145 éve, 1878-ban született Köpeczi Sebestyén József
erdélyi heraldikus
- November 14. – 85 éve, 1938-ban született Mórocz Károly felvidéki
folklorista
- November 15. – 50 éve, 1973-ban halt meg László Dezső erdélyi egy-
házi író
- November 17. – 250 éve, 1773-ban született Csokonai Vitéz Mihály
költő
- November 19. – 80 éve, 1943-ban született Király László erdélyi költő,
elbeszélő, műfordító
- November 24. – 115 éve, 1893-ban született Bede Olga erdélyi ifjúsági
író
- November 26. – 140 éve, 1883-ban született Babits Mihály költő, író
- November 27. – 110 éve, 1913-ban született Benda Kálmán partiumi
történész, egyetemi tanár
- November 30. – 180 éve, 1843-ban született Kiss József költő,
szerkesztő
- November 30. – 90 éve, 1933-ban született Gálfalvi Zsolt irodalom-
kritikus, tanulmányíró
- November 30. – 110 éve, 1913-ban született Fejér Miklós erdélyi
tankönyvíró

December

- December 2. – 65 éve, 1958-ban halt meg Sass Kálmán partiumi református egyházi író, közíró, lapszerkesztő
- December 2. – 30 éve, 1993-ban halt meg Rappaport Ottó partiumi színházi rendező, újságíró, szerkesztő
- December 3. – 50 éve, 1973-ban halt meg Darvas József író, újságíró, szerkesztő, politikus
- December 4. – 140 éve, 1883-ban született Tompa László erdélyi költő
- December 6. – 240 éve, 1783-ban halt meg Jelky András világutazó, emlékiró
- December 12. – 30 éve, 1993-ban halt meg Antall József történész, politikus
- December 13. – 45 éve, 1978-ban halt meg Tamás Gáspár erdélyi író, újságíró
- December 15. – 175 éve, 1848-ban született Petőfi Zoltán költő, vándorszínész, Petőfi Sándor fia
- December 16. – 140 éve, 1883-ban született Kós Károly erdélyi író
- December 17. – 10 éve, 2013-ban halt meg Jakobovits Miklós partiumi festőművész
- December 18. – 120 éve, 1903-ban született Debreczeni László erdélyi művelődéstörténész, grafikus
- December 23. – 155 éve, 1868-ban született Cholnoky Viktor író, újságíró, műfordító
- December 23. – 105 éve, 1918-ban született Mándy Iván író
- December 24. – 230 éve, 1793-ban született Déryné Széppataki Róza színésznő, drámafordító, emlékiró
- December 24. – 145 éve, 1878-ban született Sárkány Gábor bánsági újságíró, lapszerkesztő
- December 26. – 70 éve, 1953-ban született Vetési László erdélyi református egyházi író, szórványkutató, szociológus
- December 26. – 160 éve, 1863-ban született Ősz János erdélyi népmesegyűjtő

- December 26. – 125 éve, 1898-ban született Egri Viktor felvidéki író, drámaíró, újságíró
- December 27. – 90 éve, 1933-ban született Telekiné Nagy Ilona felvidéki nyelvész, egyetemi docens
- December 28. – 30 éve, 1993-ban halt meg Ruffy Péter partiumi író, újságíró
- December 28. – 150 éve, 1873-ban született Rozvány Jenő partiumi közíró, szerkesztő
- December 28. – 100 éve, 1923-ban született Monoszló Dezső felvidéki költő, író, műfordító
- December 29. – 45 éve, 1978-ban halt meg Franyó Zoltán erdélyi műfordító
- December 29. – 100 éve, 1923-ban halt meg Éble Gábor történetíró
- December 29. – 195 éve, 1828-ban született Szendrey Júlia költő, író, Petőfi Sándor felesége
- December 30. – 150 éve, 1873-ban született br. Bánffy Miklós (Kisbán) erdélyi író, irodalompártoló
- December 31. – 50 éve, 1973-ban született Vida Gergely felvidéki költő, irodalomtörténész

Összeállította: Járosi Éva ny. magyartanár

Hittan- és kézműves tábor Végváron

Megnyílt a KRESPA, egyházkerületünk gyógyfürdője

Ünnepélyes avató után 2022. június 10-én megnyílt a pihenni vágyók számára a Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyógyfürdője, amely uniós pályázatból, magyar kormánytámogatásból és saját forrásból épült meg.

A fürdő a Hegyközszentmiklósi Református Egyházközség által működtetett termálstrand közvetlen szomszédságában épült meg, azzal a fő céllal, hogy gazdasági vállalkozásként anyagi többletforrást teremtsen az egyházkerület missziói szolgálatához.

A fürdő területén úszómedence, benti-kinti termálmedence, gyermekmedence, játszótér, szauna, masszázslehetőség és büfé várja a pihenni vágyókat. Aki több napot szeretne eltölteni, 2022 novemberétől rendelkezésre állnak a két férőhelyes, gyermek esetén pótágyazható, igényes bungalóink.

Árszabásaink a következők:

- Egésznapos felnőtt belépőjegy (szaunahasználattal együtt) 40 lej
- Nyugdíjas belépőjegy 25 lej
- Résznapos felnőtt belépőjegy (nyáron du. 5-től este kilencig, télen du. 3-tól este 8-ig) 25 lej
- 7-14 éves gyermekbelépőjegy 18 lej
- 7 év alatti gyermekbelépőjegy ingyenes
- Masszázs 35 lej/30 perc
- A téli-tavaszi időszakban elérhetők havi bérleteink, egy felnőttbérlet 200 lejért 7 alkalomra, nyugdíjasbérlet 120 lejért 7 alkalomra.
- Szálláshelyeinket 280 lej/éjszaka áron lehet igényelni, ami magába foglalja az ingyenes belépést és fürdőhasználatot, a parkolást és a reggelit. A pótágyért 50 lejt kell fizetni.

Foglalást a következő elérhetőségeken lehet eszközölni:

Tipster Sipos Mónika: 0771-519728

Nagy Zoltán: 0727-200900

Hamarosan elkészül egy kisebb méretű ebédlőnk is, amely főleg a szállást igénylőket fogja kiszolgálni, ami kisebb konferenciák, események megtartására is alkalmas lesz.

Nagyobb konferenciák, események esetén igénybe vehetők a szomszédos, a helyi református egyházközség által működtetett panzió vendégszobái is, valamint ennek vendéglője, a panzió felelőssével való egyeztetést követően.

Vendégeinknek szabad kijárást biztosítunk a panzió éttermében való „à la carte” étkezésre.

A KRESPA-ról való bővebb tájékoztatást és fotókat a KRESPA Hegyközszentmiklós Facebook-oldalán és a www.strand-krespa.ro weboldalon lehet megtekinteni.

Arra biztatom egyháztagjainkat, hogy jöjjenek Hegyközszentmiklóstra pihenni, bármelyik fürdőt is választják. Jó egészséget, jó pihenést kívánva kérem, hogy vigyék jó hírünket!

SALÁNKI LÓRÁNT
gazdasági előadótanácsos

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület címtára

PÜSPÖKI ÉS IGAZGATÓTANÁCSI HIVATAL

BH-410202 Nagyvárad (Oradea), Bihar (Bihar) megye, Románia
Sulyok István utca 9. szám
Telefon: 0259-431710; 0259-435386, 0724-353928
E-mail: partium@rdsor.ro
Weboldal: krek.ro

Tisztségviselők:

BOGDÁN SZABOLCS-JÁNOS püspök
BARA LAJOS ISTVÁN egyházkerületi főgondnok
DÉNES ISTVÁN LUKÁCS lelkészi főjegyző
BERTALAN LAJOS presbiteri főjegyző
KÁNYA ZSOLT ATTILA lelkészi jegyző
CSEGŐ BENJÁMIN presbiteri jegyző
RÁCZ ERVIN LAJOS missziói előadó
MÓDI JÓZSEF katekétikai előadó
OROSZ OTÍLIA VALÉRIA egyházzenei előadó
VÉKONY ZSOLT ifjúsági előadó
GELLÉN SÁNDOR levéltáros

Egyházkerületünk ügyosztályai:

Telefon: 0259-431710

- MISSZIÓI ÜGYOSZTÁLY
- KÖZIGAZGATÁSI ÜGYOSZTÁLY
- GAZDASÁGI ÜGYOSZTÁLY
- TANÜGYI- ÉS KATEKÉTIKAI ÜGYOSZTÁLY
- KÜLÜGYI OSZTÁLY
- KIADÓI- ÉS SAJTÓOSZTÁLY

INTÉZMÉNYEK

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Csillagocska Bölcsődéje

BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István utca 9. sz.

Igazgató: FELFÖLDI-BOD GABRIELLA – 0770-292560

Arany János Kollégium

BH-410209 Oradea Str. Primăriei nr. 36; 0259-439931, ajk@partium.ro

Kollégiumi ügyvezető: MEZEY MÁRK ATTILA – 0755-228142

Erdélyi Gyülekezet – Reménység Szigete karitatív és kulturális központ

H-1066 Budapest, Gyógyszergyári út.3.

Vezető lelkész: Dr. ZALATNAY ISTVÁN

Intézeti előadó: VERES EMESE GYÖNGYVÉR

Tel: 0036-1-3416602 és 0036-1-2609455, e-mail: erdelyigyulekezet@gmail.com

honlap: www.erdelyigyulekezet-budapest.hu

Harangszó szerkesztősége

BH-410210 Oradea, Sulyok István utca 9. szám,

e-mail: harangszo.ujzag@gmail.com

Felelős szerkesztő: GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE – 0765-926002

Harangszó Rádió

Szatmárnémeti, Kálvin tér 2. szám. Tel.: 0261-711816, 0769-668719

Szerkesztő: RÁCZ ERVIN – 0740-483375, referdod@freemail.hu

Hidalmási Ifjúsági Központ – Zilahi Egyházmegye

SJ-457175 Hida, Str. Mihai Eminescu 21

Gondnok: LÁSZLÓ KÁLMÁN BARNA

0726-748432, e-mail: refespzilah@gmail.com

Ifjúsági Központ, Sólyomkővár – Szilágysomlyói Egyházmegye

SJ-457262 Boghiș, nr. 131.

Gondnok: MIKLÓS KÁROLY – 0749-193727, miklos_kari@yahoo.com

Királyhágómelléki Református Egyházkerület Segély- és Kölcsönpénztára

BH-410210 Oradea Str. Jean Calvin nr. 1. – Nagyvárad-Újváros Egyházközség irodája

Pénztáros: ZSIGMOND JÓZSEF – 0743-346-320

Kölcsey Ferenc Egyházi és Kulturális Központ – Sződemeter
SM-447280 Săuca nr. 127.

Intézményvezető: PAKULÁR JULIANNA – 0756-096516

Kiállítás felelős: PAKULÁR ISTVÁN – 0751-580282

Lorántffy Zsuzsanna Egyházi Központ

BH-410042 Oradea Str. Libertății nr. 38., 0259-437069

Intézményvezető: BERTALAN STELLA – 0741-089939

Nyugdíjintézet – Romániai Református Egyház Nyugdíjintézete

CJ-400124 Cluj-Napoca, P-ta Avram Iancu 15., 0264-598538

Igazgató: TÁRKÁNYI MÁRTON – nyugdij@reformatus.ro

Partiumi Keresztény Egyetem

BH-410209 Oradea, Str. Primăriei nr. 27.

0259-418244, 0259-418252, www.partium.ro, partium@partium.ro

Rektor: Dr. PÁLFI JÓZSEF

Partiumi Közlöny szerkesztősége

BH-410210 Oradea Sulyok István utca 9. szám

Felelős szerkesztő: WAGNER ERIK – 0755-274640, press@krek.ro

Romániai Református Pedagógiai Intézet nagyváradi irodája

BH-410210 Oradea Sulyok István utca 9. szám, 0259-431710, 0259-435386

Főmunkatárs: SZŰCS ÉVA – 0745-306661 szucseva@yahoo.com

Státer Önszegélyző Pénztár

Státer megbízott: FODOR KATALIN

www.stater.ro, stater2008@yahoo.com

Szociális Intézmények, Alapítványok

NAGYBÁNYAI EGYHÁZMEGYE

SZAMOSARDÓ

Bethesda ház, Egészségügyi és Humanitárius Központ

Intézményvezető: Tóbiás Eszter, Váncza Éva

MM-437356 Arduzel nr. 145/a.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE

SZATMÁR-SZAMOSNEGYED

Bethlen Kata Egyesület

Intézményvezetők: Bogya Kis Ferenc, Bogya Kis Mária lelkipásztorok

bogyakis@gmail.com Tel/Fax: 0261-769745 Mobil: 0747-047067

SZATMÁR

Szatmári Református Diakónia

Igazgató: Kiss József

440039, Satu Mare, Cardinal Iuliu Hossu 3.

Tel.: 0745-360629, e-mail: diakoniasatumare@yahoo.com

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE

LELE

Oikodomos, Idősek Otthona

Intézményvezető: Nagy Sándor lelkipásztor

nagy_sandoresp@yahoo.com, Mobil: 0745-775342

HADAD

Dégenfeld Központ

Intézményvezető: Tötös Beáta lelkipásztor.

Tel.: 0749-035745, e-mail: totosbea@yahoo.ro

ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE

MICSKE – ÉRDA

Intézményvezető: Barabás Tünde szociális munkás

BH-417183 Mişca nr. 130/b. Tel.: 0746-213979

MICSKE – Sámuel Szociális Bentlakás

Intézményvezető: Bertalan Csilla szociális munkás

csilali@freemail.hu Mobil: 0745-623607

MAGYARKÉC

Kéccenlét Egyesület

Intézményvezető: Mike Pál lelkipásztor

magyarkec@yahoo.com Tel/Fax: 0359-804975 Mobil: 0748-143853

BIHARI EGYHÁZMEGYE

BIHARFÉLEGYHÁZA – Gálya Egyesület, házi idősgondozás

Intézményvezető: Szabó Zsolt lelkipásztor

szabozsolt7081@gmail.com Tel/Fax: 0259-462013 Mobil: 0740-180278

ÉLESD

„Kajántó Mária” Gyermek és Ifjúsági Otthon

BH–415100 Aleşd Str. Viilor nr. 30

Intézményvezető: Balla Júlia szociális munkás

ballajulia05@gmail.com Tel/Fax: 0259-342719 Mobil: 0787-826495

NAGYSZALONTA

Fileo Idősek Otthona

BH–415500 Nagyszalonta, str. I.C. Cantacuzino nr. 2/a

Intézményvezető: Kovács Katalin

fileo_salonta@gmail.com Mobil: 0751-499177

NAGYVÁRAD

Diakonia Keresztyén Alapítvány Nagyváradi Fiók

► Otthoni Idősgondozó Szolgálat

BH–410067 – Nagyvárád, str. Clujului 63 sz.

Intézményvezető: Dénes Éva

diakoniaoradea@yahoo.com Mobil: 0770-188587

www.diakoniaor.ro

Munkapontok: Nagyvárád, Élesd, Diószeg, Perecsen

► Méhecske Műhely

BH–410001 Nagyvárád, Moscovei u. 14. sz.

Intézményvezető: Herman Noémi – Mobil: 0726-211363

► Élet Fája Idősek Otthona – Biharfélegyháza

Intézményvezető: Porsztner Sarolta – Mobil: 0722-266552

www.eletfaja.ro

Lámpás Alapítvány

Intézményvezető: Vura Ottilia – office.lampas@gmail.com Mobil: 0764-043989
BH-410094 Nagyvárád, Mihail Kogalniceanu 30. (bejárat a M.Viteazul u. felől)

Nagyvárád-Össi Mentálhigiénés Központ

Intézményvezető: Csűry István lelkipásztor
e-mail: csuryistvan@yahoo.com. Tel/Fax: 0259-413550, Mobil: 0722-597364

Csillagocska Alapítvány

Intézményvezető: Pálfi József lelkipásztor
BH-410115 Oradea, Bld Ștefan cel Mare nr 6/A, e-mail: palfijozsef67@gmail.com
Tel/Fax: 0259-453914 Mobil: 0743-180363

Csillagváros Alapítvány

Intézményvezető: Vinczéné Pálfi Judit lelkipásztor
BH-410477 Oradea, Teiului nr.2.
e-mail: judit_vincze@yahoo.com Tel: 0741-179307

Szociális Napközi – Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium

Intézményvezető: Dombi Enikő szociális munkás
e-mail: csaba.dombi@gmail.com Tel.: 0740-918701

TENKE – Tenkei Református Szeretetotthon

Intézményvezető: Megyasszai Júlia szociális munkás
BH-417595 Tinca, Str. Avram Iancu nr. 53.
Szeretetotthon száma: 0771-239 771
Megyasszai Júlia: tel.: 0742-429366, e-mail: jmegyasszai@gmail.com

ZILAHÍ EGYHÁZMEGYE**ZILAH****Diakónia Keresztyén Alapítvány Zilahi Fiók**

450006, str. Maxim D. Constantin nr. 5 Zilah, Szilágy megye/loc. Zalău, jud. Sălaj
Intézményvezető: Szalánszki Judit
e-mail: diakoniaزالau@yahoo.com
Mobil: 0746293877

Egyházközségek címtára

(az Esperesi Hivataloktól 2022. őszén kapott adatok alapján)

NAGYBÁNYAI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – GELLÉN SÁNDOR KÁROLY esperes

MM–430323 Baia Mare, str. Izvor nr. 2.

Tel.: 0262-212770, 0787-867179, e-mail: refespbanya@yahoo.com

Irodavezető: ECSEDI ORSOLYA. Tel.: 0745-773201

Egyházmegyei főgondnok – MIKLÓS CSABA

MM–437228-Mocira, str. Trandafrilor nr. 16.

Tel.: 0745-383082, 0720-220772 e-mail: miklos_csabi@yahoo.com

Apahegy – ORBÁN CSENGE (beszolgáló lp.)

MM–445402 Viile Apei, str. Ungureasca nr. 143.

Tel.: 0744-975586, e-mail: demetercsenge@yahoo.de

Avasfelsőfalu – BALLA GÁBOR ISTVÁN (beszolgáló lp.)

SM–445200 Negresti Oas, str. Victoriei nr. 8/20 ap. 4. Tel.: 0261-854720

Avasújváros – GELLÉN SÁNDOR KÁROLY

SM–447220 Orasu Nou, nr. 235.

Tel.: 0744-864572, e-mail: czelder39@yahoo.com

Domokos – LOVÁSZ ISTVÁN

MM–445604 Damacuseni, nr. 303.

Tel.: 0740-276091, e-mail: listvan1979@gmail.com Sz.: Erzsébetbánya

Felsőbánya – ALFÖLDI LAKATOS TIBOR

MM–445100 Baia Sprie, P-ta Libertatii Nr 21. Tel.: 0774-038862, 0744-707494,

e-mail: alfotibor@protestant.com Le.: Kapnikbánya Sz.: Giródtótfalu

Hagymásláros – MOLNÁR VIKTOR LAJOS

MM–447227 Lapusel, str. Unirii nr. 6. Tel.: 0740-809038,

e-mail: viktor_molnar@yahoo.com Le.: Kővárhosszúfalu Sz.: Erdőszáda

Hosszúmező – FAZAKAS JUDIT

MM–447080 Cimpulung la Tisa, nr. 132. Tel.: 0362-405905, 0751-185645,

e-mail: jutkafazakas@yahoo.com Sz.: Kistécső

Koltó – ECSEDI ÁRPÁD

MM-447283 Coltau, P-ta Eroilor nr. 6. Tel.: 0262-289112, 0757-016704,
e-mail: ecsediarpad74@gmail.com Le.: Katalin

Kőszegremete – SZISZIK JÓZSEF

SM-447227 Remetea Oasului, nr. 9.

Tel.: 0361-422406, 0744-104203, e-mail: sziszikjo@yahoo.com Le.: Bikszád

Magyarberkesz – LACATOS NÁNDOR (helyettes lp.)

MM-447231 Berchez, nr. 66.

Tel.: 0760-357770, e-mail: lakatosnandor333@gmail.com Le.: Nagysomkút

Magyarláp – SZÉKELY ZSOLT

MM-445600 Targu-Lapus, str. Florilor nr. 2.

Tel.: 0262-384345, 0744-263133, 0787-895252, e-mail: zsekely@gmail.com

Máramarossziget – KOVÁCS PÉTER ZOLTÁN

MM-445500 Sighetu Marmatiei, str. Dr. I. M. de Apsa nr. 27.

Tel/fax: 0262-311924, 0766-773793, e-mail: k_peter_z@yahoo.com

Le.: Felsővisó Sz.: Borsabánya

Misztótfalu – ORBÁN ISTVÁN DÁNIEL

MM-447345 Tautii Magheraus, str. 1 nr. 221. Tel.: 0262-293272,

e-mail: odaniel47@yahoo.com Sz.: Misztbánya, Borpatak

Monó – NAGY ANDRÁS

MM-447358 Minău, Nr. 184. Tel.: 0262-483490, 0752-552289,

e-mail: kisgorog@yahoo.com Le.: Égerhát

**Nagybánya Óváros – BAK LÁSZLÓ, BAK ENIKŐ, ALFÖLDI-LAKATOS
GYÖRGY segédlelkész**

MM-440406 Baia Mare, str. Dacia nr. 3.

Tel.: 0262-211048, 0726-702025, 0751-071166,

e-mail: nagybanya.ovaros.ref@gmail.com, alfoldigyorgy@yahoo.com

Le.: Alsófernezely

Nagybánya Újváros – TASNÁDI ANDRÁS ZSOLT

MM-440263 Baia Mare, str. Republicii nr. 9.

Tel.: 0262-227263, 0751-029501, e-mail: tasnadiandras@yahoo.com

Sülelmed – MAGYAR NORBERT (helyettes lp.)

MM-447355 Ulmeni, str. P. Dulfu nr. 30.

Tel.: 0742-403184, e-mail: mnrbert@gmail.com Le.: Szamoscikó

Szamosardó – POCSVEILER ISTVÁN-LEVENTE

MM-447356 Arduzel, nr 144.

Tel.: 0756-792384, e-mail: istvan@pocsveiler.com Le.: Szamosújlak

Szinérváralja – HUSZÁR LÁSZLÓ ZSOLT

MM-445400 Seini, P-ta Sylvester J. nr. 1.

Tel.: 0755-208464, e-mail: lacoka78@yahoo.com

Vámfalu – BALLA GÁBOR ISTVÁN

SM-447350 Vama, str. Petőfi Sándor nr. 939.

Tel.: 0361-802741, 0764-261131, e-mail: ballag79@freemail.hu

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – DR. KIRÁLY LAJOS esperes

Tel.: 0785-292-502, e-mail: kiralylajosdrs@gmail.com

Hivatal: SM-440114 Szatmárnémeti, Kálvin tér 2. szám. Tel: 0261-711-816,

e-mail: esperesihivatalszatmar@gmail.com

Irodavezető: MOLNÁR CSILLA

Ügyintéző: SZILÁGYI LEVENTE – Tel: 0745-812-429

ECOSUNHOME Nagytarna – LÁBAS ERZSÉBET – Tel: 0769-702-165

Egyházmegyei főgondnok: DR. PUSKÁS CSABA

Tel: 0744-539213, e-mail: csaba56@gmail.com

Adorján – BESENYŐDI ATTILA

SM-447181 Adrian. Tel.: 0741-190590,

e-mail: bessenyodiattila@yahoo.com. Le.: Meggyesgombás

Amac – KERESZTÚRI ERZSÉBET

SM-447231 Amați, str. Bisericii nr. 6. Tel.: 0261-842607, 0748-939124,

e-mail: amacirefegyhaz@gmail.com

Apa – KISS SZABOLCS

SM-447015 Apa str. Florilor nr. 79. Tel.: 0745-301743,

e-mail: szabolcs03@yahoo.com

Aranyosmeggyes – TOLNAI JÁNOS (beszolgáló lp.)

SM-447185 Medieșu Aurit nr. 750. Tel.: 0741435735, e-mail: tolnaijanos@yahoo.com

Atya – VERSÉNYI ISTVÁN (beszolgáló lp.)

SM-447131 Atea. Tel.: 0765603332, e-mail: versenyiistvan@freemail.hu

Batiz – DR. KIRÁLY LAJOS

SM-447065 Botiz, str. Teilor nr. 81. Tel.: 0745-906903; 0785-292502,
e-mail: kiralylajosdrs@gmail.com. Le. Gombáspusztá

Csengerbagos – DOHI ARNOLD

SM-447125 Doba nr. 9. Tel.: 0741-335132, e-mail: dohi_arnold@yahoo.com

Dabolc – SZILÁGYI ISTVÁN RÓBERT

SM-447148 Dabolț nr. 67. Tel.: 0744-451959, e-mail: szilagyi robert20@yahoo.com

Dobrácsapáti – ERDEI ÁRVA ISTVÁN

SM-447116 Apateu nr. 97. Tel.: 0744-817150, e-mail: eaistvan@gmail.com

Egri – TOLNAI JÁNOS

SM-447066 Agriș nr. 81. Tel.: 0741-435735, e-mail: tolnaijanos@yahoo.com

Erdőd – KASZANICZKI CSONGOR

SM-447020 Ardud, Stefan cel Mare 8. Tel.: 0756-207617, csontikaa@gmail.com

Halmi – ELEK ARNOLD ZOLTÁN

SM-447145 Halmeu, str. Eliberării nr. 85. Tel.: 0261-773265, 0754-284049,
e-mail: elek.arnold@yahoo.com. Le.: Kökényesd

Hirip – KERESZTÚRI SÁNDOR ZSOLT

SM-447233 Hrip str. Cardinal Iuliu Hossu nr. 157.
Tel.: 0261-842607, 0748-939124, e-mail: hiripirefegyhaz@gmail.com

Józsefháza – KISS SZABOLCS (beszolgáló lp.)

SM-447187 Iojib. Tel.: 0745-301743, szabolcs03@yahoo.com. Le: Józsefházi hegy

Kakszentmárton – KÜRTI TAMÁS (beszolgáló lp.)

SM-447214 Mártinești. Tel.: 0763-738235, e-mail: kurti.tamas.85@gmail.com

Kisbábony – GÁTI TIBOR LEVENTE

SM-447146 Băbești nr. 74. Tel.: 0746-069567, e-mail: gatibor@yahoo.com

Kiskolcs – GYŐRBÍRÓ SÁNDOR

SM-447121 Culciu Mic. Tel.: 0747-586808, 0261-829696,
e-mail: sgyorbiro@yahoo.com

Kispeleske – KÉPÍRÓ GYULA JENŐ (beszolgáló lp.)

SM-447176 Pelișor nr. 21. Tel.: 0745-906878, 0261-759214,
e-mail: kepirogyula@gmail.com. Le.: Nagypeleske

Lázári – KÉPÍRÓ GYULA JENŐ

SM-447170 Lazuri nr. 210. Tel.: 0745-906878, 0261-759214,
e-mail: kepirogyula@gmail.com

Mikola – dr. HIGYED ISTVÁN

SM-447195 Micula. Tel.: 0261-828602, 0743-220412,
e-mail: protmikrom@gmail.com

Nagykolcs – APJOK ARTUR

SM-447119 Culciu Mare nr. 265. Tel.: 0745-653292, 0361-413111,
e-mail: exkalibur@freemail.hu

Ombod – JOBB DOMOKOS

SM-447232 Ambud nr. 133. Tel.: 0746-852662, e-mail: jobbdom@gmail.com

Óvári – IGAZ ÁRPÁD

SM-447357 Oar nr. 303. Tel.: 0261-875515, 0745-545867,
e-mail: igazarpad@yahoo.com

Patóháza – TÖRŐ ATTILA MIKLÓS

SM-447191 Potău nr. 109.
Tel.: 0771-382-968, e-mail: t0r0attilamiklos@gmail.com

Pettyén – GENDA ÁRPÁD SZABOLCS

SM-447234 Petin nr. 231. Tel.: 0261-867684, 0748-241082,
e-mail: gendaarpadszabolcs@gmail.com

Pusztadaróc – KOVÁCS ZSUZSANNA TÜNDE

SM-447130 Dorolț nr. 181.
Tel.: 0732-113915, e-mail: kovacs_zsuzsannatunde@yahoo.com

Sándorhomok – KOVÁCS MÁTYÁS PÉTER

SM-447172 Nisipeni. Tel.: 0261-828830, 0740-140380,
e-mail: matyi_p@yahoo.com

Sárközújlak – NAGY ERIKA

SM-447180 Livada, str. Victoriei nr. 80.
Tel.: 0748-050536, e-mail: sarkoz.erika@gmail.com

Szamosdara – VERSÉNYI ISTVÁN

SM-447132 Dara nr. 42. Tel.: 0765-603332, e-mail: versenyiistvan@freemail.hu

Szamosdob – DOHI VILHELM ARNOLD

SM-447125 Doba nr. 9. Tel.: 0741-335132, e-mail: dohi_arnold@yahoo.com

Szamoskóród – ERDEI-ÁRVA ISTVÁN BÉLA

SM-447118 Corod, nr. 44. Tel.: 0744-817150, e-mail: eaistvan@gmail.com

Szamoskrassó – MIHÁLY LEHEL ISTVÁN

SM-447117 Cărașeu, nr. 391. Tel.: 0740-040929, e-mail: lehellong@gmail.com

Szárazberek – ILONCZAI ZSOMBOR

SM-447171 Bercu nr. 8. Tel.: 0261-828945, 0766-662103,
e-mail: izsombor@yahoo.com

Szatmár-Láncos – KORDA ZOLTÁN, SZILÁGYI BALÁZS

SM-440114 Satu Mare, P-ța Jean Calvin nr. 8.

K.Z.: tel.: 0261-712455, 0740-155923, e-mail: kozoti01@yahoo.com

Sz.B.: tel.: 0361-804001, 0743-043246, e-mail: szilba@freemail.hu

Szatmár-Németi – KISS JÓZSEF, VAJDA SZABOLCS slp.

SM-440058 Satu Mare, str. Wolfenbüttel nr. 1. Tel.: 0261-712116,

K.J.: tel.: 0745-360629, e-mail: jkissprot@yahoo.com

V.Sz.: tel.: 0755-310735

Szatmár-Kültelek – HIGYED JÁNOS MÁTYÁS

SM-440216 Satu Mare, str. Basarabia nr. 14.

Tel.: 0261-779270, 0727-190633,

e-mail: szatmar3@yahoo.com; kultelek@gmail.com

Szatmár-Szamos-negyed – BOGYA-KIS FERENC, BOGYA-KIS MÁRIA, VARGA TAMÁS SÁNDOR slp.

SM-440199 Satu Mare, str. Inăului nr. 11.

Tel.: 0261-769745, 0747-047067, e-mail: bogyakis@gmail.com

V.T.S.: 0757-084773; 0744-223615, e-mail: vargatamas_real@yahoo.com

Szatmár-Szigetlanka – RÁCZ ERVIN-LAJOS

SM-440061 Satu Mare, P-ța Titulescu 24/b.

Tel.: 0785-292503, 0740-483375, e-mail: refszigetlanka@gmail.com

Szatmárgörbed – KÜRTI TAMÁS

SM-447192 Românești nr. 195.

Tel.: 0763-738235, e-mail: kurti.tamas.85@gmail.com

Szatmárhegy – KOVÁCS JÓZSEF

SM-447360 Viile Satu Mare, str. Bisericii nr. 13.

Tel.: 0261-754277, 0745-258697,

e-mail: elch@freemail.hu

Szatmárpálfalva – KISS JÓZSEF (beszolgáló lp.)
SM-447230 Păulești. Tel.: 0745-360629, e-mail: jkissprot@yahoo.com

Szatmárudvari – SIMON ATTILA
SM-447210 Odoreu, str. Republicii nr. 102. Tel.: 0361-808757, 0766-366433,
e-mail: simonati1978@yahoo.com. Le.: Berend

Tamásváralja – KALA NOÉMI
SM-447033 Tămășeni nr. 54. Tel.: 0741-104430, e-mail: kala_noemi@yahoo.com

Túrterebes – ELEK ARNOLD ZOLTÁN (beszolgáló lp.)
SM-447335 Turulung, str. Parcului nr. 272.
Tel.: 0261-773265, 0754-284049, e-mail: elek.arnold@yahoo.com
Le. Túrterebesszőlőhegy

Vetés – MÁTHÉ RÓBERT
SM-447355 Vetiș, nr. 165. Tel.: 0261-820727, 0741-014879,
e-mail: matherobert79@gmail.hu

Nagytarna (missziói egyházközség) – BALVINSZKY SÁNDOR
Tel.: 0771-059889

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – TOLNAY ISTVÁN esperes
Irodavezető: CUCU-KOVÁCS ANNAMARIA – Tel.: 0751-209935
Médiareferens-lp: SEBESTYÉN ELEK ELŐD – Tel.: 0758-453291
SM-445100 Carei, str. Rákóczi Ferenc nr. 14.
Tel.: 0261-865706, 0743-689614, e-mail: esperesihivatal@yahoo.com

Főgondnok: SZALAY CSABA – 0722-644151, e-mail: salaicsaba63@gmail.com

Kórházlelkész – SZILÁGYI GYÖNGYI
SM-445304 Sărăud 146. Tel.: 0740062864, e-mail: szilgyigyongyi@yahoo.com

Ákos – DOBAI ZOLTÁN
SM-447005 Acăș, str. Mihăienilor nr. 235.
Tel.: 0361-881081, 0744-634074, e-mail: dobzoltan@gmail.com

Bere – BALLA ÁRPÁD (beszolgáló lp.)
SM-447261 Berea, nr. 83. Tel.: 0742-920569, e-mail: ballaarpad79@yahoo.com

Bogdánd – ZSÁKAI NORBERT

SM-447060 Bogdand, str. Principală nr. 298.

Tel.: 0744-379213,

e-mail: revzsakai@gmail.com

Börvely – KÁTAI TIBOR

SM-447050 Berven, str. Herman Ottó nr. 350.

Tel.: 0261-872173, 0748-358500,

e-mail: tibianna@yahoo.com

Dobra – MÁTHÉ LORÁND ÁRPÁD, MÁTHÉ TÜNDE

SM-447291 Dobra, str. Principală nr. 310.

M.L.Á.: Tel.: 0740-823136, e-mail: mathe_arpad@yahoo.de

M.T.: Tel.: 0787-328189, e-mail: zoyyy22@yahoo.com

Domahida – BENCZE-KÁDÁR BERTOLD

SM-447201 Domănești, nr. 69.

Tel.: 0261-875303, 0748-402952,

e-mail: b_bertold@yahoo.com

Érendréd – URI IMRE

SM-447010 Andrid, nr. 586.

Tel.: 0745-671865, e-mail: uriimre@citromail.hu

Érkörös – SZABÓ SÁNDOR (beszolgáló lp.)

SM-447102 Chereușa, str. Principală nr. 102.

Tel.: 0769-246536, e-mail: szabosandor80@yahoo.com

Érszakácsi – FÜLÖP JÁNOS

SM-447275 Săcășeni, str. Principală nr. 537.

Tel.: 0261-822612, 0720-366751, e-mail: fulopreti@gmail.com

Érszentkirály – MÓDI ATTILA (beszolgáló lp.)

SM-447107 Eriusâncrai, nr. 165.

Tel.: 0726-149049, e-mail: jagoman@gmail.com

Gencs-Érkávás-Érmindszent – FORRÓ CSABA

SM-447087 Ghenci, str. Principală nr. 80.

Tel.: 0742-546810, e-mail: forrocsaba@yahoo.com

Hadad – TÖTÖS BEÁTA MARGIT

SM-447155 Hodod, str. Principală nr. 205.

Tel.: 0749-035745, e-mail: totosbea@yahoo.ro

Hadadnádásd – TATÁRJÁNOS

SM-447158 Nadişul-Hododui, str. Kölcsey Ferenc nr. 1.

Tel.: 0766-702705, e-mail: tataragnes24@yahoo.com

Iriny-Mezőterem-Érdengeleg – Dr. GERÉB MIKLÓS

SM-447012 Irina, str. Şcolii nr. 176.

Tel.: 0261-879250, e-mail: gerebmiklos@gmail.com

Kaplony – ERDŐS CSABA

SM-447080 Căpleni, str. Maghiară nr. 523.

Tel.: 0766-364500, e-mail: ercsaba@gmail.hu

Királydaróc – MÓDI ATTILA (beszolgáló lp.)

SM-447105 Craidorolţi, nr. 110.

Tel.: 0726-149049, e-mail: jagoman@gmail.com

Kismajtény – KÁSA SZABINA BRIGITTA

SM-447207 Moftinu-Mic, str. Templom nr. 218.

Tel.: 0748-607470, e-mail: solyomsabina@gmail.com

Krasznamihályfalva – MÓDI ATTILA

SM-447007 Mihăieni, str. Morii nr. 140.

Tel.: 0726-149049, e-mail: jagoman@gmail.com

Lele – NAGY SÁNDOR, PAP DÉNES ZSOLT másodlelkész

SM-447157 Lelei, str. Kálvin János nr. 1.

N.S.: Tel.: 0745-775342, e-mail: nagysandoresp64@gmail.com

P.D.Zs.: Tel.: 0740-203081, e-mail: zsolt_noemi@yahoo.com

Magyarcsaholy – NAGY RÓBERT ANDRÁS

SM-447096 Cehăluţi, str. Principală nr. 323.

Tel.: 0261-822204, 0787-624211,

e-mail: nagyrobert74@yahoo.com

Magyargéres – NAGY ATTILA

SM-447042 Ghirişa, str. Principală nr. 219.

Tel.: 0261-867020, 0745-587101,

e-mail: nattila72@yahoo.com

Nagykároly-Belváros – TUKACS JÓZSEF SÁNDOR

SM-445100 Carei, str. Rákóczi Ferenc nr. 17.

T.J.: Tel.: 0261-861787, 0746-044958,

e-mail: tukacsjozsef@gmail.hu

Nagykároly-Kertváros – TOLNAY ISTVÁN

SM-445100 Carei, str. Nuferilor nr. 18.

Tel.: 0261-866719, 0743-689614, e-mail: nagykaroly.kertvaros@gmail.com

MÁTYÁSI GERDA GEORGINA beosztott lelkész

Tel.: 0749-767340, e-mail: matyasigeorgina@yahoo.com

Pelekeszi – PANITI ZOLTÁN (beszolgáló lp.)

SM-447270 Santău, str. Principală nr. 653.

Tel.: 0766-574053,

e-mail: paniti_zoltanlp@freemail.hu

Piskolt – BALOGH ENIKŐ

SM-447250 Pişcolt, str. Libertății nr. 328.

Tel.: 0744-603278,

e-mail: benikqz@yahoo.com

Szaniszló – BALLA ÁRPÁD

SM-447260 Sanislău, str. Ogorului nr. 967.

Tel.: 0742-920569,

e-mail: ballaarpad79@yahoo.com

Szilágypér – SZABÓ SÁNDOR

SM-447245 Pir, str. Principală nr. 212.

Tel.: 0261-821708, 0769-246536,

e-mail: szabosandor80@yahoo.com

Szilágyszér – CSÜRÖS RÓBERT

SM-447063 Ser, str. Principală nr. 145.

Tel.: 0758-517057, e-mail: robertcsuros92@gmail.com

Tasnád – PAKULÁR ISTVÁN MIHÁLY, PAKULÁR JULIANNA másodlelkész

SM-445300 Tășnad, str. Ștefan cel Mare nr. 1.

P.I.M.: Tel.: 0751-580282, e-mail: pakularsunu@gmail.com

P.J.: Tel.: 0756-096516, e-mail: pakularjuli@gmail.com

Tasnádszántó – PANITI ZOLTÁN

SM-447270 Santău, str. Principală nr. 653.

Tel.: 0766-574053,

e-mail: paniti_zoltanlp@freemail.hu

Tasnádszarvad – DÉNES BÉLA

SM-445304 Sărauad, 146.

Tel.: 0763-058707, e-mail: denesbela57@yahoo.com

ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – BARA LÁSZLÓ esperes

BH–417435 Sacueni, Str. Crisana nr. 21.

Tel.: 0740-435-636, e-mail: protref@gmail.com

Irodavezető – PERECSENYI JUDIT – Tel.: 0740-805930

Diakóniai Alapítvány – BARABÁS TÜNDE-ERZSÉBET

Tel.: 0746-213979

e-mail: referda@yahoo.com

Egyházmegyei főgondnok – OLÁH JÓZSEF főgondnok

BH– 417183 Misca.

Tel.: 0745-615928

Albis – SZATMÁRI ELEMÉR

BH–417106 Albiș nr. 61. Tel.: 0744-475881, e-mail: szelemer@gmail.com

Apátkeresztúr – SZŰCS ZOLTÁN

BH–417016 Cristur nr. 13.

Tel.: 0745-648578

e-mail: zoltanszucs1972@gmail.com

Asszonyvására – SZÉKELY ISTVÁN

BH–417177 Târgușor nr. 27. Tel.: 0788-033222,

e-mail: szekely100@yahoo.com, pisti5858@gmail.com

Bályok – JÓNÁS SÁNDOR

BH–417040 Balc, str. Petőfi nr. 53.

Tel.: 0745-075-417, e-mail: james58@freemail.hu

Berettyószéplak – BEDE FERENC

BH–417535 Suplacu de Barcău, str. Ciocărliei nr. 3.

Tel.: 0723-968519, e-mail: bedefero@gmail.com

Bihardiószeg – BARA LÁSZLÓ

BH–417235 Diosig, str. Livezilor nr. 42. Tel.: 0740-435636,

e-mail: bihardioszeg@gmail.com

Csokaly – TOKÁR SÁNDOR LEVENTE

BH–417437 Ciocaia nr. 29. Tel.: 0740-564473,

e-mail: sandor_tokar@yahoo.com, refcsokaly@gmail.com

Éradony – BODNÁRLAJOS

BH-417571 Adoni nr. 155. Tel.: 0770-917513, e-mail: eradony@gmail.com

Érábrány – BALLA TIBOR

417005 Abram nr. 25. Tel.: 0749-477874

Érbogyoszló – OROSZ MÁRTA-ETELKA

BH-417105 Buduslău nr. 101.

Tel.: 0259-459254, 0787-599539, e-mail: martiorosz@freemail.hu

Érkeseű – OROSZINÉ ZIH MAGDA

BH-417176 Cheşereu nr. 238.

Tel.: 0740-471708, e-mail: oroszi.magda@gmail.com

Érköbölktút – LEDÁN M. ISTVÁN

BH-417438 Cubulcut nr. 14.

Tel.: 0772-044851, e-mail: istvanledan@yahoo.com

Érkörtvélyes – SIMON-SZABÓ ISTVÁN

BH-417225 Curtuiuşeni nr. 916.

Tel.: 0757-026-945,

e-mail: refegykortvelyes@gmail.com

Érmihályfalva – BALÁZSNÉ KISS CSILLA, BALÁZS DÉNES

BH-415700 Valea lui Mihai, str. Kálvin nr. 16.

Tel.: 0259-355447; 0740-626336,

e-mail: denes.balazs@freemail.hu

Érolaszi – FUTÓ FERENC

BH-417439 Olosig nr. 223.

Tel.: 0745-961883, e-mail: erolasziref@freemail.hu

Érsemjén – CSÁKI ANDREA MÁRTA

BH-417545 Şimian nr. 153.

Tel.: 0259-356269; 0741-320018, e

-mail: csakky79@yahoo.com

Érselénd – TOKÁR IMOLA

BH-417546 Şilindru nr. 106. Tel.: 0728-870136, e-mail: erselend.ref@gmail.com

Érszöllős – ILLYÉS TAMÁS

BH-417625 Viişoara nr. 85. Tel.: 0359-459825, 0741-234375,

e-mail: illyestamas@yahoo.com

Értarcsa – GECSE TAMÁS

BH-417570 Tarcea nr. 251.

Tel.: 0745-149505, e-mail: gecse.tamas@yahoo.com

Gálospetri – ERDEI MÁRK

BH-417572 Găloşpetreu nr. 379.

Tel.: 0761-925234, e-mail: erdei_mark2000@yahoo.com

Hegyközszentmiklós – ÁRUS CSONGOR LÁSZLÓ

BH-417441 Sănnicolau de Munte nr. 33.

Tel.: 0259/352-591, 0769-560811,

e-mail: laszloarus@yahoo.com

Jankafalva – JAKÓ SÁNDOR ZSIGMOND

417235 Diosig, str. Mărăşeşti nr. 11/b.

Tel.: 0740-215-802, e-mail: jako_sandor@yahoo.com

Kiskereki – OROSZI KÁLMÁN

BH-417175 Cherechiu nr. 80.

Tel.: 0742-080703, e-mail: kiskereki.ref@gmail.com

Magyarkéc – MIKE PÁL

BH-415301 Cheţ nr. 118.

Tel.: 0359-804975; 0748-143853,

e-mail: magyarkec@yahoo.com

Margitta – KOVÁCS GYULA

BH-415300 Marghita, str. Jean Calvin nr. 5.

Tel.: 0259-362858, 0745-888908,

e-mail: kovacsgyula.kgy@gmail.com

Micske – BARABÁS ATTILA

BH-417183 Mişca nr. 183. Tel.: 0746-828486,

e-mail: attilabarabas@yahoo.com

Monospetri – ifj. MÁTYÁS ÁRPÁD

BH-417018 Petreu nr. 258.

Tel.: 0259-353855, 0746-031761;

e-mail: matyasarpi26@gmail.com

Nagykágnya – JAKÓ SÁNDOR ZSIGMOND (beszolgáló lp.)

BH-417436 Cadea nr. 81.

Tel.: 0740-215-802, e-mail: jako_sandor@yahoo.com

Ottomány – DARABONT TIBOR

BH-417446 Otomani nr. 220.

Tel.: 0771-540112, 0744-550973,

e-mail: bontti@freemail.hu

Papfalva – ERŐS JOÓ BÉLA

BH-417390 Popești nr. 78.

Tel.: 0742-091908, e-mail: eros.joo@gmail.com

Poklostelek – ERŐS JOÓ ENIKŐ

BH-417184 Poclusa de Barcău 153.

Tel.: 0742-223246; e-mail: eros.joo@gmail.com

Szolnokháza–Sándorfalva – ILLYÉS ZSUZSANNA

BH-417625 Com. Viisoara sat. Izvoarele 79.

Levelezési cím: Viisoara 85.

e-mail: illyeszszusa76@gmail.com

Szalacs – SZABÓ ZSOLT

BH-417445 Sălacea nr. 26.

Tel.: 0756-095757, e-mail: nemzetes.zsolt@freemail.hu

Szentjobb – LEDÁNNÉ JOÓ KATALIN

BH-417192 Sâniob nr. 381.

Tel.: 0760-264294,

e-mail: istvanledan@yahoo.com

Székelyhid – RÁKOSI JENŐ, GECSE SZIDÓNIA slp.

BH-417435 Săcueni, Str. Crișana nr. 37.

R.J.: 0745-586592, e-mail: rakosi.jeno@yahoo.com

G.Sz.: 0757-796046

Tóti – BARABÁS ATTILA (beszolgáló lp.)

BH-417580 Tăuteu nr. 208.

Tel.: 0746/828-486,

e-mail: attilabarabas@yahoo.com

Vedresábrány – BOTOS JÚLIA

BH-417015 Abramuș nr. 52.

Tel.: 0745-196531,

e-mail: kocsisjulia86@gmail.com

BIHARI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – DÉNES ISTVÁN-LUKÁCS esperes

BH-410202 Oradea, str. Sulyok István nr. 9.

Tel.: 0359-451949, 0745-374441

e-mail: bihari.reformatus.egyhazmegye@gmail.com

Főgondnok – GARNAI SÁNDOR – Tel.: 0740-162950

Ant – DEMETER MÁRTA

BH-417036 Ant, nr. 180. Tel.: 0748-206264, e-mail: demetermarti@yahoo.com

Árpád – FILEP FERENC MIKLÓS ZOLTÁN

BH-417046 Arpășel, nr. 300.

Tel.: 0259-312686; 0743-868896, e-mail: filep_ferenc@freemail.hu

Sz.: Feketetót

Belényes – RÉMAN ELEK-ISTVÁN

BH-415200 Beiuș, str. 22 Decembrie nr. 34.

Tel.: 0359-190390, 0745-923348, e-mail: refbelenyes@gmail.com

Belényessonkolyos – SZÁSZ ZOLTÁN, SZÁSZ ORSOLYA

BH-417269 Șuncuiuș de Beiuș, nr. 14.

Tel.: 0359-234386 0749-326471, e-mail: szaszzoltan@live.com

Te.: Körösjánosfalva. Sz.: Vaskohsziklás, Diófás, Petrileni

Belényesújlak – PETRUCZ JÁNOS ZOLTÁN

BH-417610 Uileacu de Beiuș, nr. 74.

Tel.: 0359-175986, 0772-235509, e-mail: bujlakparokia@gmail.com,

Sz.: Magyarcskéke

Bihar – SZATMÁRI-GERGELY ELEMÉR

BH-417050 Biharia, str. Szent Péter nr. 52.

Tel.: 0723-164729, e-mail: elemer63@yahoo.com

Biharfélegyháza – SZABÓ ZSOLT

BH-417238 Roșiori Bihor, nr. 51.

Tel.: 0259-462013, 0740-180278; e-mail: szabozsolt7081@gmail.com

Biharszentjános – SIMON PIROSKA-ANGÉLA

BH-417078 Sântion, nr. 234.

Tel.: 0742-019027, e-mail: angella.lukacs@gmail.com

Biharvajda – KONDOR ENDRE

BH-417239 Vaida, nr. 177.

Tel.: 0753-018555, e-mail: kondor.endre@gmail.com

Bors – DÉNES KÁROLY

BH-417075 Borş, nr. 96.

Tel.: 0259-316131, 0746-101906, e-mail: dkarolylp@yahoo.com

Erdőgyarak – FÖLDESY MÁRTA-KATALIN

BH-417197 Ghiorac, nr. 373.

Tel.: 0744-959241, 0767-980191, e-mail: martakatalinfoldesy@yahoo.com

Élesd – BALLA SÁNDOR

BH-415100 Aleşd, str. Bucegi nr. 21. Tel.: 0259-342890, 0745-494764,

e-mail: elesdirefegyh@gmail.com, Sz.: Esküllő

Feketeerdő – beszélgál: FEHÉRVÁRI ISTVÁN CSABA

BH-415101 Pădurea Neagră, bl. 5, ap. 26. Tel.: 0259-342890

F.I.: 0747-112363, ifehervari@yahoo.com

Fugyi – Dr. ZSIGMOND ATTILA

BH-417364 Fughiu, str. 513, nr. 1.

Tel.: 0359-805990, 0766-463886, e-mail: fugyiref@gmail.com

Fugyivásárhely – OLÁH FERENCZ-KRISZTIÁN

BH-417360 Oşorhei, str.2, nr. 45. Tel.: 0743-707472,

e-mail.: oşorhei.ref@gmail.com, fb: facebook.com/fugyivásárhely.ref, fb:ut

Gyanta – SOÓS JÓZSEF-TAMÁS

BH-417131 Ginta, nr. 130. Tel.: 0771-068099, e-mail: soosjt@yahoo.com,

http:www.gyanta_reformatus.mlapp.hu, Sz.: Kisháza, Tenkeszéplak

Hegyközcsetár – MIKLÓS CSABA-PÉTER

BH-417165 Cetariu, nr. 341.

Tel.: 0359-174993, 0743-119576, e-mail: mikloscsaba1@vipmail.hu

Hegyközkovácsi – FORRÓ LÁSZLÓ

BH-417051 Cauaceu, nr. 175.

Tel.: 0722-686780, e-mail: forrolaszlo@yahoo.com

Hegyközpályi – KÖTELES LÁSZLÓ

BH-417166 Paleu, nr. 21.

Tel.: 0722-356812, e-mail: paleuref@gmail.com

Hegyközszáldobág – KELEMEN ISTVÁN

BH-417167 Săldăbagiu de Munte, nr. 80.

Tel.: 0771-328821, 0722-769959, e-mail: kiszal@yahoo.com

Sz.: Száldobágyhegy

Hegyközszentimre – KUCHARSZKI ZOLTÁN

BH-417452 Sântimreu, nr. 60.

Tel.: 0259-441177, 0766-584040

Hegyközújlak – BÁTORI JUDIT

BH-417172 Uileacu de Munte, nr. 190.

Tel.: 0741-999943, e-mail: batorijudit@gmail.com

Jákóhodos – PAPP SZABOLCS

BH-417451 Hodoș, nr. 83.

Tel.: 0749-183987, e-mail: jakohodosireformatusegyhazkozseg@yahoo.com

Kisnyégerfalva – FILEP ATTILA CSABA

BH-417252 Grădinari, nr. 107.

Tel.: 0259-320480, 0745-707818, e-mail: filepati@yahoo.com

Kisszántó – Dr. ZABÁN BÁLINT KÁROLY

BH-417077 Santău Mic, nr. 166. Tel.: 0259-316080, 0742-224108,

e-mail: balintkarolyzaban@gmail.com, zbkvdm@yahoo.ie

Köröskisjenő – ARDAI ERIKA

BH-417295 Ineu, nr. 100.

Tel.: 0742-148373, 0770-125066, e-mail: erikaardai@yahoo.com

Köröstárkány – SEBESTYÉN LÁSZLÓ EDE

BH-417575 Tărcăia, nr. 56.

Tel.: 0773-325322, e-mail: sledelp@gmail.com, honlap: www.reftarkany.hu

Kövesegyháza – LUKÁCS ATTILA LEVENTE

BH-417534 Săliște nr. 9. Tel.: 0745-875384, e-mail: lukacsattila288@gmail.com

Sz: Derna, Tataros, Varaszó

Kügypuszta –

BH-417054 Satu Nou, nr. 77.

Magyarkakucs – FEHÉRVÁRI-LORÁND ZSOLT

BH-417337 Cacuciu Nou, nr. 43.

Tel.: 0751-400242, e-mail: fehervari11@yahoo.com

Magyarremete – CSISZÉR NORBERT LORÁND

BH-417410 Remetea nr. 211. Tel.: 0752822372, e-mail: csiszernorbert@ymail.com

Mezőbaj – DEMETER SZILÁRD

BH-417196 Boiu, nr. 449.

Tel.: 0359-451198, 0748-206264, e-mail: demeterszilard@yahoo.com

Mezőtelegd – SZOBOSZLAI GÁSPÁR ISTVÁN

BH-417585 Tileagd, str. Unirii nr. 46.

Tel.: 0259-345059; 0723-328103, e-mail: mezotelegd@gmail.com

Mezőtelki – MAIOR ERNESZT DÁNIEL

BH-417608 Telechiu, nr. 103.

Tel.: 0752-912689, e-mail: erneszt_maior@yahoo.com

Nagyszalonta – MIKLÓ ISTVÁN BOLDIZSÁR, SZIGETI FERENC-ERNŐ

BH-415500 Salonta, str. Aurel Lazăr nr. 9.

Tel.: 0259-373109, email: refszalonta@yahoo.com

M.IB.: 0740-207488, mikloboldi@gmail.com

Sz.F.E.: 0740-675812, sziferencerno@gmail.com

Nagyszántó – FÁBIÁN GÁBOR TIBOR

BH-417076 Santău Mare, nr. 73. Tel.: 0745-946470, e-mail: fabitibor@gmail.com

Nagyvárad-Biharpüspöki – SZIGETI FERENC

BH-410141 Oradea, str. Dealului nr. 20. Tel.: 0359-455288, 0744-198562,

e-mail: ferencszigeti@freemail.hu, ferecszigeti44@gmail.com

Nagyvárad-Csillagváros – VINCZE JUDIT, VINCZE ZOLTÁN

BH-410477 Oradea, str. Beiuşului nr. 15.

V.J.: 0741-179307, judit_vincze@yahoo.com

V.Z.: 0742-942975, vinczezoltanro@freemail.hu

Nagyvárad-Hegyalja – WAGNER ERIK

BH-410184 Oradea, str. Podgoria nr. 31.

Tel.: 0755-274640, wagner.erik@yahoo.com

Nagyvárad-Olaszi – DÉNES ISTVÁN-LUKÁCS esperes, NACSÁDINÉ

CSUKA MELINDA, SZEGI MÁTÉ BENCZE beosztott lelkész

BH-410042 Oradea, str. Libertăţii nr. 40, Tel. iroda: 0771-104472

D.I.: 0745-374441, denesistvan@yahoo.com

N.Cs.M.: 0771-319238, e-mail: csukamelinda@yahoo.com

Sz.M.B.: 0743-517946

Nagyvárad-Őssi – CSÚRY ISTVÁN püspök, SZAKÁCS ZOLTÁN hlp.
BH-410252 Oradea, str. Gh. Pop de Băsești nr. 5.
Cs.I.: 0722-597364, csuryistvan@yahoo.com
Sz.Z.: 0743-840780, szakazoltan@yahoo.com
Sz.: Less, Sályi, Cséfa, Inánd, Palota, Nagyürög

Nagyvárad-Rét – Dr. PÁLFI JÓZSEF, KABAI KITTY beosztott lelkész
BH-410115 Oradea, B-dul Ștefan cel Mare nr. 6, Tel.: 0259-453914,
P.J.: 0743-180363, palfijozsef67@gmail.com
K.K.: 0752-188701, kabaikitti@gmail.com

Nagyvárad-Rogériusz – KÖVENDI ISTVÁN, BÁN ALPÁR
BH-410175 Oradea, str. Eroului Necunoscut nr. 6.
Tel.: 0359-178359, e-mail: refrogerius@yahoo.com
K.I.: 0740-958887, kovendi@yahoo.com,
B.A.: 0742-757581, alpar.ban@gmail.com

Nagyvárad-Szőlős – SZŰCS IMRE
BH-410586 Oradea, str. C. Noica nr. 27. Tel.: 0259-419717, 0745-595142,
e-mail: szucs-imi@freemail.hu Sz.: Szentmárton

Nagyvárad-Újváros – HERDEÁN GYÖNGYI, MÓDI JÓZSEF
BH-410210 Oradea, str. Jean Calvin nr. 1, Iroda: 0259-431684
H.Gy.: 0747-601644, herdeangyongyi@yahoo.com
M.J.: 0740-320032, modijozsef@yahoo.com

Nagyvárad-Velence – VISKY ISTVÁN
BH-410522 Oradea, str. Clujului nr. 91.
Tel.: 0726-242824,
e-mail: varadvelence@gmail.com, istvanvisky@gmail.com

Nyüved – KÁLLAI BENEDEK
BH-417052 Niuved, nr. 1. Tel.: 0743-292100, e-mail: k_benci@yahoo.com

Örvénd – FEHÉRVÁRI ISTVÁN CSABA
BH-417317 Urvind, nr. 196.
Tel.: 0747-112363,
e-mail: ifehervari@yahoo.com

Paptamási – PÁL LÁSZLÓ
BH-417056 Tămășeu, nr. 121.
Tel.: 0741-588459,
e-mail: palilaci@yahoo.com

Pelbárthida – GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE

BH-417053 Parhida, nr. 50.

Tel.: 0359-450407, 0765-926002,

e-mail: pelbarthida@gmail.com

Pósalaka – Dr. KULCSÁR ÁRPÁD

BH-417588 Poșoloaca, nr. 126.

Tel.: 0741-145800, e-mail: arpadk2002@yahoo.com

Pusztaujlak – MAIOR ILDIKÓ

BH-417591 Uileacu de Criș, nr. 42.

Tel.: 0747-476012, e-mail: ildিকে87@yahoo.ca

Rév – PAPP CSABA

BH-417615 Vadu Crișului, nr. 3.

Tel.: 0745-578123, e-mail: csobax31@yahoo.com

Sz.: Nagybárd, Barátka, Sonkolyos, Köröstopa

Siter – SZOMOR ATTILA

BH-417168 Sișterea, nr. 9.

Tel.: 0740-133013,

e-mail: szomorattila@yahoo.com

Szalárd – VARGA BOTOND ENDRE

BH-417450 Sălard, nr. 553. Tel.: 0742-453919, e-mail: goboti@gmail.com

Tamáshida – PÁZMÁNY ATTILA

BH-417037 Tămașda, Str. Magyar nr. 66.

Tel.: 0720-641037, 0748-248837, e-mail: pazmanyattila@freemail.hu

Tenke – MEGYASSZAI-BIRÓ ATTILA

BH-417595 Tinca, str. Avram Iancu nr. 53. Tel.: 0359-416049; 0742-314032,

e-mail: ticianus75@yahoo.com Sz.: Bélfenyér

Toldinagyfalu – FARKAS ZSOLT

BH-417153 Sănnicolau Român, nr. 487.

Tel.: 0762-638210, e-mail: zsolif@yahoo.com

Sz.: Szentandrás, Köröstarján, Körésgyères, Rojt, Oláhszentmiklós

Várasfenes – FAZAKAS ILDIKÓ

BH-417265 Finiş, nr. 506.

Tel.: 0774-922500,

e-mail: fazakasi@freemail.hu

ARADI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – TÓBIÁS TIBOR GYÖRGY esperes

AR–317241 Peregu Mic nr. 321, Tel. 0788-077471, email: aradrefeme@gmail.com

Irodavezető – SERES ERZSÉBET, Tel.: 0257-456101, 0761-182777,

e-mail: seres.erzsebet@yahoo.com

Segédlelkész – GOMBOS GÁBOR JÓZSEF beosztott lelkész– 0746-559379,

go.gabor777@gmail.com

Egyházmegyei főgondnok – BÍRÓ ZOLTÁN

Tel: 0745544346, e-mail: birozoltan64@yahoo.com

Arad-Belváros – BARACSI LEVENTE, DÁVID ZSUZSANNA

AR–310085 Arad, Str. M. Eminescu nr. 33. Tel.: 0257-283072, 0745-618992,

0740-179157, e-mail: aradref@yahoo.com Le.: Majlát

Arad-Gáj – CZÉGÉ IMRE

AR–310501 Arad, Str. Dunării nr. 14-16.

Tel.: 0257-275464, 0744-623442, e-mail: czegeimre@hotmail.com

Arad-Mosócz – MPOFO KITATA SZILVIA

AR–310205 Arad, Str. A. Ivireanu nr. 6. Tel.: 0357-429274, 0720-541808,

e-mail: szilviamkl@gmail.com Sz.: Németszentpéter, Zádorlak, Sofronya, Székesút

Ágfa – GÁL ERVIN GYULA

AR–317301 Adea, nr. 429. Tel.: 0257-357629, 0754-731897

email: ervin_1127@yahoo.com

Angyalkút – GOMBOS BRIGITTA helyettes slp.

AR–317120 Fântânele, nr 288A, e-mail: refangyalkut@gmail.com

Tel.: 0257-456101, 0755-191711, e-mail: bucsi.brigitta17@gmail.com

Bélzerénd – LŐRINCZ LÓRÁND PÉTER b.lp.

AR–317218 Zerindu Mic nr.32. Tel: 0764-666838, email: belzerendref@gmail.com

Borosjenő – GÁL ERVIN GYULA b.lp.

AR–315300 Ineu, Str. Horea nr. 6. Tel.: 0257-511750, 0754-731897, e-mail:

ervin_1127@yahoo.com. Le.: Csermő Sz.: Áldófalva, Bél, Bokszeg, Selénd, Sikula

Borossebes – GOMBOS GÁBOR JÓZSEF b. lp.

AR–315700 Sebiş, P-cul Libertăţii nr. 29–31. Tel.: 0357-412757, 0746-559379,

e-mail: go.gabor777@gmail.com Sz.: Bokszeg, Dézna, Ranusa, Menyháza

Erdőhegy-Kisjenő – PAPP JÓZSEF

AR-315100 Chişineu-Criş, Str. Înfrăţirii nr. 36. Tel.: 0740-781793

e-mail: paterke75@gmail.com Sz.: Szintye, Szapárliget, Simánd

Feketegyarmat – NEMES EMIL

AR-317421 Iermata Neagră, nr. 32. Tel.: 0742877905,

e-mail: nemesemil83@gmail.com

Kispereg – TÓBIÁS TIBOR-GYÖRGY

AR-317241 Peregú Mic, nr. 321. Tel.: 0788-077471, e-mail: tas2001ro@gmail.com

Lippa – VÉKONY ZSOLT JÓZSEF b.lp.

AR-315400 Lipova, Str. Timişorii nr. 7.

Tel.: 0768-430930, e-mail: vilagossag@yahoo.com

Le.: Gyorok Sz.: Szépfalu, Ménes, Ópálos, Radna, Neudorf, Baracka, Soborsin

Nagylak – TÓBIÁS EMŐKE PIROSKA

AR-317241 Peregú Mic, nr. 321. Tel.: 0788-544464,

e-mail: csiki.emoke@gmail.com

Nagypereg – TÓBIÁS TIBOR-GYÖRGY, KALOUSZEK JÁROSZLÁV lévita lelkész

AR-317240 Peregú Mare, nr. 76. Tel.: 0788-077471,

e-mail: tas2001ro@gmail.com, K.J.: 0257-459140, 0731-753458

Nagyzerénd – LŐRINCZ LÓRÁND PÉTER

AR-317420 Zerind, nr. 282, Tel.: 0764-666838, email: lorinczlp@gmail.com

Pécska – TÓBIÁS EMŐKE PIROSKA

AR-317241 Peregú Mic, nr. 321. Tel.: 0788-544464, csiki.emoke@gmail.com

Pankota – GÁL ERVIN GYULA b.lp.

AR-315600 Pâncota, Str Avram Iancu nr.4.

Tel.: 0754731897, e-mail: ervin_1127@yahoo.com sz.: Csigérszőlős, Galsa,

Magyarát, Muszka, Szentanna, Világos

Szemlak – TÓBIÁS EMŐKE PIROSKA

AR-317241 Peregú Mic nr. 321. Tel.: 0788-544464, e-mail: csiki.emoke@gmail.com

Szentleányfalva – VÉKONY ZSOLT JÓZSEF

AR-317206 Sânleani, nr. 183. Tel. 0768-430930,

e-mail: vilagossag@yahoo.com Le.: Zimándköz, sz.: Fakert, Zimándújfalu

Vadász – PAPP JÓZSEF b.lp.

AR-317217 Vânători, nr. 250. Sz.: Simonyifalva, Tőzmiske

TEMESVÁRI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – BÓDIS FERENC esperes

TM–307430 Tormac nr. 360, Tel.: 0748-155037,

e-mail: temesrefmegye@gmail.com, bodisferi@yahoo.com

Esperesi titkár – JENEI CSABA

TM–300433 Timișoara, str. Herculanu nr. 34

e-mail: csabaienei@yahoo.com, mobil: 0788-626335

Egyházmegyei főgondnok – VÉGH JÓZSEF

TM–307128 Ţipari, str. Bisericii nr. 88. Tel.: 0721-528403, 0256-326720,

e-mail: veghjozsef67@gmail.com

Bégamonostor – CZAPP ISTVÁN

TM–307275 Manastir, Tel.: 0256-325540, 0723-289474. Sz.: Facsád,

Kápolnás, Marzsina, Tomesti, Szécsen

Buziásfürdő – GÁLL ZOLTÁN

TM–305100 Buziaş, str. Principala nr. 7, Timiş

Igazfalva – CZAPP ISTVÁN

TM–307155 Dumbrava, nr. 208. Tel.: 0723-289474,

e-mail: czappis@yahoo.com. Sz.: Rekettye, Bules, Rika, Búzás, Ossy

Karánsebes – GÁLL ZOLTÁN

CS–325400 Caransebes, str. Tribunalului 9, jud. Caraş-Severin

Tel.: 0788-628750. Sz.: Nádorhegy, Orsova, Herkules-fürdő, Ruszka-bánya

Lugos – GÁLL ZOLTÁN

TM–305500 Lugoj, str. Magnoliei nr. 15. Tel.: 0256-351103, 0788-628750,

e-mail: gallzoli@yahoo.com

Nagybodófalva – GÁL KRISZTIÁN RUDOLF helyettes lp.

TM–307006 Bodo, nr. 54. Tel.: 0753-594465

e-mail: kriszrudigal@gmail.com.

Sz.: Bethlenháza, Újbálint és Vásáros

Resicabánya – ADORJÁN DÁVID

CS–320026 Resita, str. Paul Iorgovici nr. 17, jud. Caras-Severin

Tel.: 0754-490115, e-mail: adorjan.david@yahoo.de

Le: Boksánbánya

Sz.: Újmoldova, Anina, Ferencfalva, Oravicabánya, Krassóvásár, Gesztenyés,

Móriczföld, Stájerlak és Zsidovin

Szapáryfalva – GÁL LIDIA-HAJNAL helyettes lp.

TM-307128 Tipari, nr110 Tel.: 0753-539127, e-mail: demeterlidiahajnal@mail.com

Temesvár-Belváros – DEMETER SÁNDOR

TM-300200 Timisoara, str. Timotei Cipariu nr. 1

Tel.: 0256-492992, 0740-246164, e-mail: temrefbelvaros@yahoo.com

SZABÓ GABRIELLA segédlelkész

e-mail: 22.gabriellsz@gmail.com, Tel.: 0723-761304

Sz.: Gyertyános, Temesség, Biléd, Ötvény, Rékás, Gyülvész, Szentandrás,
Orczifalva, Szakálháza, Iklóda és Ivánda

Temesvár-Új Ezredév – GAZDA ISTVÁN

TM-300120 Timisoara, Spl. Morarilor nr. 1/B.

Tel.: 0356-467408, 0745-376018, e-mail: ujezredeve@yahoo.com

Temesvár-Újkisoda – TÖKÖLYI CSABA KRISZTIÁN

TM-300434 Timisoara, str. Herculane nr. 81.

Tel.: 0749-345534, e-mail: tokolyicsaba95@gmail.com

Sz.: Kardostelep, Krizsántelep, Gyirok, Ógiroda, Blaskovicstelep, Tecsöld

Temesvár-Vöröscsárda – KOVÁCSNÉ PAPP IBOLYA

TM-300056 Timişoara, P-ta I. C. Bratianu nr. 2.

Tel.: 0356-177667, 0744-574792, e-mail: kovacspapibolya@gmail.com

Újmosnica – GAZDÁNÉ MÁTYUS MELINDA

TM-307285 Mosnita Noua, str. Şcolii nr.39, Tel.: 0256-393502, 0747-085661

Sz.: Medves

Újszentes – SZŰCS ANDRÁS OTTÓ

TM-307160 Dumbravita, str. Gh. Doja nr. 36,

Tel.: 0256-214649, 0723-216237, e-mail: refujszentes@gmail.com

Sz.: Gyarmata és Kovácsi

Végvár – BÓDIS FERENC esperes

TM-307430 Tormac nr. 360 Tel.: 0748-155037 e-mail: bodisferi@yahoo.com

Sz.: Bakóvár, Csávos, Detta, Folya, Gátalja, Józsefszálás, Kádár, Klopódia,
Krassófüzes, Liebling, Nagykövéres, Nickyfalva, Ötvösd, Sebed, Sósd,
Szigetfalva, Temesberény, Temesfalva, Temesszéphegy, Törökszákos és Vejte.

Zsombolya – POP PÉTER lévita

TM-305400 Jimbolia, str. Peter Jung nr. 22/C

Tel.: 0743-186907, e-mail: peti_50cent@yahoo.com

Sz.: Máriafölde, Nagyósz, Nagyszentmiklós, Pusztakeresztúr és Valkány

SZILÁGYSOMLYÓI EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – BOGDÁN SZABOLCS-JÁNOS esperes
SJ–455300, Șimleu Silvaniei, str. Alexandru Șterca-Șuluțiu, nr. 13.
Tel: 0771-765230

Levelezési cím: SJ–457085, Crasna, nr.2.
Tel: 0787-899015, e-mail: szabolcsbogdan@yahoo.com

Irodavezető: CSORVÁSI ERZSÉBET
Tel: 0728-495929, e-mail: csorvasierzsike@gmail.com

Egyházmegyei főgondnok: MIKLÓS KÁROLY
SJ–457262, Boghiș, nr. 131. Tel: 0749-193727, e-mail: miklos_kari@yahoo.com

Alsóvalkó – DAKÓ ÉVA-JUDIT
SJ–457345 Valcău de Jos, nr. 287.
Tel.: 0745-679114, e-mail: dako_judit@yahoo.com

Bürgezd – RUZSA ISTVÁN
SJ–457261 Bilghez, nr. 86. Tel.: 0751-784354, e-mail: ruzsa.istvan55@gmail.com

Ipp – KOCSIS AMBRUS-TIBOR
SJ–457210 Ip, nr. 138.
Tel.: 0743-043596, e-mail: ippref@freemail.hu, kobitib@gmail.com

Kémer – KÁNYA ZSOLT-ATTILA
SJ–457060 Camăr, nr. 288.
Tel.: 0769-629199, e-mail: kanyazsoltattila@yahoo.com

Kraszna – BOGDÁN SZABOLCS-JÁNOS, VÉKONY ROLAND-ÁDÁM
SJ–457085 Crasna, nr. 2., e-mail: refkraszna2021@gmail.com
B.Sz.J.: 0787-899015, szabolcsbogdan@yahoo.com
V.R.Á.: 0755-573312, rolirenno@hotmail.hu

Krasznahorvát – BOGYA MIKLÓS
SJ–457185 Horoatu Crasnei, nr. 217.
Tel.: 0746-196655, e-mail: bogyamiklos@gmail.com

Lecsmér – JUHOS BARNABÁS-ATTILA
SJ–457231 Leșmir, nr.123. Tel.: 0743-570894, e-mail: barnijuhos@gmail.com

Ráton – BIRÓ BOTOND
SJ–457088 Ratin, nr. 161. Tel.: 0742-025944, e-mail: birobotond@yahoo.com

Sarmaság – PÜSÖK JÓZSEF-ATTILA

SJ-457330 Sărmășag, str. Sălajului, nr. 18.

Tel.: 0744-237293, e-mail: pusokati@gmail.com, pusokati@yahoo.com

Sarmaság-Bányatelep – LUCZA ISTVÁN-ATTILA

SJ-457330 Sărmășag, str. Sălajului, nr. 166.

Tel.: 0749-171129, e-mail: istvanlucza@yahoo.com

Selymesilosva – NEMES-SZABÓ RENÁTA

SJ-457331 Ilișua, nr. 40.

Tel.: 0752-394286, e-mail: renike_69@yahoo.com, szaboreната21@gmail.com

Somlyóújlak – SÁNDOR ANDRÁS (beszolgáló lp.)

SJ-427241 Uileacu Șimleului, str. Bisericii, nr.47.

Tel.: 0766-731992, 0360-568785 sandoraed@yahoo.com

Szilágybagos – NAGY TIBOR-ISTVÁN

SJ-457262 Boghiș, nr. 161.

Tel.: 0742-010330, e-mail: nagybibi@yahoo.com

Szilágyborzás – TÖTŐS EMESE-BRIGITTA

SJ-457263 Bozieș, nr. 37. Tel.: 0741-779505,

e-mail: le.mesetotos@gmail.com, szilagyborzas.ref@gmail.com

Szilágykövesd – FAZAKAS HAJNAL

SJ-457070 Chieșd, nr. 107. Tel.: 0746-991570, e-mail: fazakashajnal@yahoo.com

Szilágylompért – BOGYA ÁRPÁD

SJ-457332 Lompirt, str. Ady Endre, nr.11. Tel.: 0742-511094, e-mail:

bogyafamily@yahoo.com

Szilágynagyfalu – SZÖNYI LEVENTE

SJ-457260 str. Petőfi Sándor, nr. 19.

Tel.: 0744-626722, e-mail: leventeszonyi@yahoo.com

Szilágypercse – NAGY BÁLINT

SJ-457265 str. Bisericii, nr. 416.

Tel.: 0787-860199, e-mail: nagytbalint@yahoo.com

Szilágysomlyó – SÁNDOR ANDRÁS

SJ-455300 Șimleu Silvaniei, str. Pescărușului, nr. 4.

Tel.: 0766-731992, 0360-568785,

e-mail: sandoraed@yahoo.com

Szilágyzovány – KISS MIKLÓS

SJ-457213 Zăuan, nr. 368. Tel.: 0747-235255, e-mail: zovanyimiklos@freemail.hu

Varsolc (leányegyházközség: Krasznarécse) – FAZAKAS SÁNDOR

SJ-457355 Vârşolt, nr. 89. Tel.: 0744-791856, e-mail: refvarsolc@yahoo.com

Kórházlelkész (Szilágysomlyó) – DAKÓ ÉVA-JUDIT

SJ-455300, str. Gheorghe Lazăr, Bl.N15, Ap. 6. Tel.: 0745-679114, e-mail:

dako_judit@yahoo.com

Sólyomkővári Ifjúsági Központ – MIKLÓS KÁROLY gondnok

SJ-457262, Boghiş, nr. 131. Tel.: 0749-193727, e-mail: miklos_kari@yahoo.com

ZILAHÍ EGYHÁZMEGYE

Esperesi Hivatal – KÁDÁR GYÖRGY TAMÁS esperes

SJ-450012 Zalău, str. Stefan cel Mare nr. 82. Jud. Sălaj,

Tel 0741-781279, e-mail: ticskadar@yahoo.com, refespzilah@gmail.com,

honlap: <https://reformatus-zilah.com/>

Irodavezető: LÁSZLÓ JÚLIA GYÖRGYI

Iroda: 0754-015761, 0726-748433, e-mail: ljgyorgyi@yahoo.com

Egyházmegyei főgondnok – BARA LAJOS ISTVÁN

SJ-450031 Zalău, str. 22 Decembrie 1989 nr. 153.

Tel.: 0260-631119, 0747-784897, e-mail: bara_lajos_istvan@yahoo.com

Bősháza, Benedekfalva – VARGHA LEVENTE

SJ-457037 Buiş, nr. 140.

Tel.: 0260-654227, 0749-193817, e-mail: vargha.levente@gmail.com

Cigányi – TOLNAI MIKLÓS

SJ-457105 Criseni, nr. 396.

Tel.: 0260-630144, 0742-649075, e-mail: tolnamiki@gmail.com

Désháza – NAGY RÓBERT

SJ-457297 Deja, nr. 153.

Tel.: 0771-267147, e-mail: nrobi7@freemail.hu, nrobi707@gmail.com

Diósad – KÁDÁR GYÖRGY TAMÁS

SJ-457168 Diosod, nr. 219.

Tel.: 0260-629777, 0741-781279, e-mail: ticskadar@yahoo.com

Doba (Kisdoba, Nagydoba) – NAGY MIHÁLY
SJ-457122 Doba, nr. 214. Tel.: 0360-401652, 0744-513421,
e-mail: nagymisi_73@yahoo.com

Egrespatak – GÁSPÁR ZOLTÁN
SJ-457246 Aghires, nr. 98.
Tel.: 0740-797622, e-mail: zoltangaspar75@yahoo.com

Hídalmás – HÖGYE GÁL ROBERTO
SJ-457175 Hida, Paduritei nr. 2.
Tel: 0770-466438, e-mail: szgoracson@gmail.com

Kusaly – LUGOSI DÁNIEL
SJ-457080 Coseiu, nr. 142. Tel.: 0260-653115, 0744-756721,
e-mail: daniellugosi@yahoo.com

Magyargoroszló – KIS BÁLINT
SJ-457169 Guruslau, nr. 97.
Tel.: 0746-224241, e-mail: kisbalint89@yahoo.com

Magyarkecel – VÁRADI SÁNDOR KÁROLY
SJ-457245 Mesesenii de Jos, nr. 296.
Tel.: 0732-363878, e-mail: varadisandorkaroly@yahoo.com

Menyő – PANITI-TELEKY ZOLTÁN
SJ-457298 Mineu, nr. 134. Tel.: 0765-246519,
e-mail: panitzoltan@yahoo.com, ref.lp.supervisor@gmail.com

Mocsolya – LUKÁCS LEVENTE
SJ-457326 Valea Pomiilor, nr. 119.
Tel.: 0749-393854, e-mail: proteolev@gmail.com

Nagymon – NAGY MIHÁLY
SJ-457123 Naimon, nr. 64.
Tel.: 0744-513421, e-mail: nagymisi_73@yahoo.com

Nyirsid – ANTAL ATTILA
SJ-457250 Mirsid, nr. 74. Tel.: 0360-568531, 0741-477618,
e-mail: zilahiati@yahoo.com

Szilágyballa – BOROS ÁRPÁD
SJ-457046 Borla, nr. 114. Tel/fax: 0260-623581, 0745-306599,
e-mail: borosarpad57@yahoo.com

Szilágycseh – SZILÁGYI ÉVA, SZILÁGYI ZOLTÁN
SJ–455100 Cehu Silvaniei, P-ta Trandafirilor nr. 20.
Tel/fax: 0260-650716, 0728-259743, 0728-784530,
e-mail: szkeva73@yahoo.com, szkizo71@yahoo.com

Szilágyerked – BALÁZS ZOLTÁN
SJ–457081 Archid, nr. 77.
Tel/fax: 0260-653017, 0740-576688,
e-mail: erkedbalazs@yahoo.com

Szilágyfőkeresztúr – TOLNAI MIKLÓS
SJ–457106 Cristur, nr. 189.
Tel.: 0260-630144, 0742-649075,
e-mail: tolnamiki@gmail.com

Szilágygörcsön – ANTAL ATTILA
SJ–457107 Girceiu, nr. 135.
Tel.: 0360-568531, 0741-477618,
e-mail: zilahiati@yahoo.com

Szilágypanit, Haraklán, Bádón – SZILÁGYI ZOLTÁN
SJ–457171 Panic, nr. 94.
Tel/fax 0260-669753, 0767-627486,
e-mail: szilagyizoltan67@yahoo.com

Szilágysámson – SZÁSZ BÁLINT RÓBERT
SJ–457325 Samsud, nr. 369.
Tel.: 0260-653222, 0763-677728,
e-mail: szaszbalintrobert@yahoo.com

Szilágyszeg – MAGYAR BOGLÁRKA helyettes lp.
SJ–457295 Salatig, nr. 135.
Tel.: 0753-438120, e-mail: vespemiboglar@gmail.com

Szilágyszentkirály – SÜLE GYULA ZSOLT
SJ–457124 Sancraiu Silvaniei, nr. 16.
Tel.: 0360-401399, 0740-703175, 0725-573084,
e-mail: sulegylazsolt@freemail.hu

Vérvölgy – SÜLE GYULA ZSOLT
SJ–457126 Verveghiu, nr. 100.
Tel.: 0360-401399, 0740-703175, 0725-573084,
e-mail: sulegylazsolt@freemail.hu

Völcsök – ÁDÁM ZSOLT

SJ-455104 Ulciug, nr. 90.

Tel.: 0749-847203,

e-mail: adam_zsolti@yahoo.com

Zilah-Belváros – PÜSÖK SÁNDOR CSABA

SJ-450006 Zaláu, str. A. Saguna nr. 7. Tel/fax 0360-401948,

0740-602463, 0744-999537, pusokcsaba@yahoo.com

DULL ZSANETT DALMA beosztott lp.

Tel.: 0751-722349, zsanettdull@gmail.com

Zilah-Fenyves – BOGDÁN ZSOLT, IFJ. JÓZSA FERENC

B.Zs.: SJ-450006 Zaláu, str. Maxim D Constatntin nr. 5.

Tel.: 0727-304478, 0752-070979, e-mail: zifer@freemail.hu,

J.F.: SJ-450042 Zaláu, Nicolae Titulescu nr. 8.

Tel.: 0745-709676, e-mail: ijozsaf@yahoo.com

Zilah-Liget – OLÁH MIHÁLY, SZÁNTHÓ JÚLIA

SJ-450123 Zaláu, str. Simion Bărnuțiu 40/A.

Tel/fax: 0260-661524,

O.M.: 0721-219379,

Sz.J.: 0724-238584,

e-mail: zilahliget@gmail.com

www.zilah-liget.blogspot.ro

Zsibó, Szamosudvarhely – HÖGYE GÁL ROBERTO

SJ-455200 Jibou, str. 1 Dec 1918 nr. 20.

Tel.: 0770-466438,

e-mail: zsiboiboleny777@gmail.com

Hidalmási Ifjúsági Központ – Zilahi Egyházmegye

Gondnok: LÁSZLÓ KÁLMÁN BARNA

SJ-457175 Hida, Str. Mihai Eminescu 21.

Tel.: 0726-748432,

e-mail: refespzilah@gmail.com

KÓRHÁZLELKÉSZEK

Nagybányai Egyházmegye – ORBÁN CSENGE

Tel.: 0744-975586, e-mail: demetercsenge@yahoo.de

Szatmári Egyházmegye – BALVINSZKI SÁNDOR

SM-440058 Satu Mare str. Wolfenbüttel nr. 34.

Tel.: 0261-715897, 0742-946124, e-mail: balvinszky@freemail.hu

Nagykárolyi Egyházmegye – SZILÁGYI GYÖNGYI

SM-445304 Sărauad 146.

Tel.: 0740-062864, e-mail: szilgyigyongyi@yahoo.com

Érmelléki Egyházmegye – SZŰCS ZOLTÁN

BH-415300 Marghita Calea Republicii nr, 71. Sc. C. ap. 2.

Tel.: 0359-459760, 0745-648578, e-mail: zoltanszucs1972@gmail.com

Bihari Egyházmegye – NACSÁDINÉ CSUKA MELINDA (Nagyvárad)

Tel.: 0771-319-238; e-mail: csukamelinda@yahoo.com

Temesvári Egyházmegye – DEMETER SÁNDOR

TM-300200 Timisoara str. T. Cipariu nr. 10.

Tel.: 0740-246164, e-mail: demetersandor@yahoo.de

Szilágyosomlyói Egyházmegye – DAKÓ ÉVA JUDIT diakónus

SJ-455300 Simleu Silvaniei, str.Gh.Lazar, Bl.N15, ap.6.

Tel.: 0745-679114, e-mail: dako_judit@yahoo.com

Zilahi Egyházmegye

LUGOSI DÁNIEL – SJ-457080 Coseiu. Nr. 142.

Tel.: 0260-653115, 0744-756721, e-mail: daniellugosi@yahoo.com

ANTAL ATTILA – SJ-457107 Gircei nr. 135.

Tel.: 0360-568531, 0741-477618, e-mail: zilahiati@yahoo.com

BÖRTÖNLELKÉSZEK

Nagybányai Egyházmegye – VARGA KÁROLY ny. lp-esperes (lásd ny. lp)

Szatmári Egyházmegye – TOLNAI JÁNOS – Tel.: 0741-435735

A KRE NŐSZÖVETSÉGE

Egyházkerületi Elnökség

Elnök: BOGYA KIS MÁRIA – Tel.: 0757-084-773;

e-mail: bogyakissmaria@gmail.com; bogyakis@gmail.com

Alelnök: NAGY ERIKA – Tel.: 0748-050-536; e-mail: sarkoz.erika@gmail.com

Titkár: SZILÁGYI NOÉMI – Tel.: 0744-908-388; szilagynoemi@freemail.hu

Jegyző: BALÁZSNÉ KISS CSILLA – Tel.: 0740-626-336; kisscs@citromail.hu

Pénztáros: KORDA ILDIKÓ – Tel.: 0722-601-367; korda.ildiko@yahoo.com

Egyházmegyei Nőszövetségi Elnökök

Nagybányai Egyházmegye

FAZAKAS JUDIT – Tel.: 0751-185-645; e-mail: juditfazakas@yahoo.com

Szatmári Egyházmegye

NAGY ERIKA – Tel.: 0748-050-536; e-mail: sarkoz.erika@gmail.com

Nagykárolyi Egyházmegye

TÓTÓŠ BEÁTA – Tel.: 0749-035-745; e-mail: totošbea@yahoo.ro

Érmelléki Egyházmegye

RÁKOSI HAJNALKA – Tel.: 0740-959-915;

e-mail: rakosinemoriczhajnalka@gmail.com

Bihari Egyházmegye

ARDAI ERIKA – Tel.: 0742-148-373; e-mail: erikaardai@yahoo.com

Aradi Egyházmegye

VÉKONY DÓRA – Tel.: 0769-201-502; e-mail: albertdora@yahoo.com

Temesvári Egyházmegye

BÓDIS DÓRA – Tel.: 0740-156-709; e-mail: bodisdora@yahoo.com

Szilágysomlyói Egyházmegye

DAKÓ ÉVA JUDIT – Tel.: 0745-679-114; e-mail: dako_judit@yahoo.com

Zilahi Egyházmegye

SZÁNTHÓ JÚLIA – Tel.: 0724-238-584; e-mail: olahszantho@gmail.com

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET PRESBITERI SZÖVETSÉGE

TÓTH ANDRÁS elnök, SJ–457330 Sarmasag Str. Salajului Nr. 66 Jud. Salaj,

Tel. 0728-279802, 0749-495819, e-mail: tothandras11@citromail.hu

BARA CSABA főtitkár, SM–410114 Satu Mare, Str. C Brancus Nr. 18.

Tel. 0741-770163, e-mail: kekfeher@gmail.com

LAKATOS NELLA jegyző, MM–430320 Baia Mare, Str. Eminescu Nr. 5,

Tel. 0741-167922, e-mail: nella1950@gmail.com

MÉSZÁROS JÁNOS missziói titkár, BH–417435, Sacueni, Str. Horea Nr. 5.

Tel. 0746-353052, e-mail: mjanika54@gmail.com

NAGY JUDIT NOÉMI pénztáros, BH–410252, Oradea, Str. Gh. Pop de Basest,

Nr. 5 Tel. 0740-387946, e-mail: judit_noemi@yahoo.com

MÉSZÁROS GYÖNGYI Könyvelő, BH–Oradea, Str. Sovata, Nr. 32, C16, Ap. 17

Tel. 0359-402458, 0721-345933, e-mail: meszarosgyongyi@yahoo.com

CSÚRY MIKLÓS cenzor, SM–447170, Lazur, Str. Biserici, Nr. 25,

Tel. 0744-561721, e-mail: csurim@gmail.com

EGYHÁZMEGYEI PRESBITERI SZÖVETSÉGI ELNÖKÖK

LAKATOS NELLA elnök, MM–430320, Baia Mare, Str. Eminescu, Nr 5,

Tel. 0741-167922, e-mail: nella1950@gmail.com

ILLÉS JENŐ elnök, SM–440063, Satu Mare, , Str. Lunca Sighet, Nr. 36/A,

Tel. 0727-776080, e-mail: jencilles@yahoo.com

ALMÁSI CSABA elnök, SM–447157 Lelei, Str. Bisericii, Nr. 178,

Tel. 0728-981804, e-mail: almasicsaba70@freemail. hu

MÉSZÁROS JÁNOS elnök, BH–417435, Sacueni, Str. Horea, Nr 5,

Tel. 0746-353052, e-mail: mjanika54@gmail.com

TÖRÖK SÁNDOR elnök, BH–410169, Oradea, Str. L. Pasteur, Nr. 147,

Tel. 0744-255683, e-mail: toroksandor@gmail.com

KOVÁCS ATTILA elnök, AR–310388, Arad, Str. Alee Neptun Nr.4. Bl. Y3. Et. 2

Ap.12, Tel. 0735-312217, e-mail: attilakovacs@yahoo.com

TELEKI GÁBOR elnök, TM–307430, Tormac, Str. Principala, Nr. 326,

Tel. 0743-630677, e-mail: telekigabor.tm@gmail.com

SZŰCS JÁNOS elnök, SJ–455300, Simleu Silvaniei, Str. M. Cogalniceanu, Nr. 7,

Tel. 0749-029930, e-mail: salubrisjani@yahoo.com

FEKETE KÁROLY elnök, SJ–450041, Zalau, Str. Piata 1 Decembrie 1918, Nr. 8,

Bl. A, Sc. A, Ap. 14, Tel. 0740-001954, e-mail: feketecarol@yahoo.com

REFORMÁTUS GIMNÁZIUMOK

Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium **(Liceul Reformat Lorántffy Zsuzsanna)**

BH-410102 Oradea, Str. Andrei Saguna nr. 1.

Tel.: 0359410624, licreformat@gmail.com

MÓDI KINGA igazgató

Tel.: 0744-488040, mail: modikinga@yahoo.com

SZAKÁCS ZOLTÁN iskolalelkész Tel.: 0743-840780, szakazoltan@yahoo.com

Szatmárnémeti Református Gimnázium **(Liceul Reformat Satu Mare)**

SM-440114 Satu Mare, P-ța Jean Calvin nr. 2.

Tel.: 0261710635, liceulreformatism@yahoo.com

PÓTI EDUÁRD-JÁNOS igazgató Tel.: 0722-662829, poti_eddie@yahoo.com

ELEK KINGA ANDREA aligazgató

Tel.: 0740-924582, elek.kinga.andrea@gmail.com

VARGA SZILÁRD CSABA iskolalelkész Tel.: 0742-020317, vszili@yahoo.com

Zilahi Református Wesselényi Kollégium (Liceul Reformat Wesselényi)

SJ-450099 Zalău, Str. Mihai Viteazul nr. 25.

Tel.: 0260-614881, liceulreformat@yahoo.com

BARA LAJOS ISTVÁN igazgató

Tel: 0260-614881, 0747-784897, e-mail: bara_lajos_istvan@yahoo.com

NAGY CSONGOR iskolalelkész Tel.: 0743-227657, nagytsongor@gmail.com

REFORMÁTUS ÓVODÁK

Szatmár-Szamosnegyedi – Árva Bethlen Kata Óvoda

SM-440199, Satu Mare, Inaului 30. Tel.: 0261-769745, e-mail: bogyakis@gmail.com

Bogya Kis Ferenc intézményvezető

Szatmár-Külteleki Református Egyházközség – Pitypang Református **Bölcsőde és Óvoda (Napközi)**

SM-440216, Satu Mare, Dambovita u. 2. Tel.: 0261-779270

Higyed János intézményvezető Tel.: 0727-190633, e-mail: kultelek@gmail.com

Szatmár-Németi Református Egyházközség – Napsugár Református Bölcsőde **és Óvoda (Napközi)**

SM-440058 Satu Mare str. Wolfenbüttel nr. 1.

Kiss József intézményvezető Tel.: 0745-360-629, e-mail: jkissprot@yahoo.com

Mezőtelki Református Egyházközség – Noé Bárkája Óvoda
BH-417608 Telechiu, Fő utca 103, 0359-482893, 0752-912689,
e-mail: noebarkaja@gmail.com
Maior Erneszt Dániel intézményvezető

Nagyvárad-Réti Református Egyházközség – Csillagocska Zeneóvoda
BH-410115 Oradea, B-dul Ștefan cel Mare nr. 6/A, 0259-453914, 0721-956686
Dobrai Júlia intézményvezető

Zilah-Belvárosi Református Egyházközség – Kraszna utcai óvoda
SJ-450006 Zalau, str. Andrei Șaguna nr. 7, 0260-661487, 0744-999537
Püsök Sándor Csaba intézményvezető

Zilah-Ligeti Református Egyházközség – Óvoda
SJ-450123 Zalău str. Simion Bărnuțiu 40/A, 0260-661524, 0721-219379
Oláh Mihály intézményvezető

Resicabányai Református Egyházközség – Óvoda
CS-320026 Reșița, Paul Iorgovici nr.17, Tel.: 0355-409688
Adorján Dávid intézményvezető

Székelyhídi Református Egyházközség – Hajnalcsillag Óvoda
BH-417435 Săcuieni, str. Crișana nr. 37, 0259-325511, 0745-586592
Rákosi Jenő intézményvezető

Lugosi Református Egyházközség – Óvoda
TM-305500 Lugoj, Magnoliei nr.15, 0256-351103, 0766-312553
Szolcsik Tünde óvónő

Szilágypaniti Református Egyházközség – Óvoda
SJ-457171 Panic, nr. 94, 0260-669753, 0767-627486
Szilágyi Zoltán intézményvezető

KRE Szociális Napközi
BH-410102, Oradea, Str. Andrei Șaguna nr. 1.
Dombi Enikő intézményvezető, 0740-918701

Kinizsi utcai 24. számú Református Óvoda (Napközi)
SM-440042 Satu Mare str. I.Slavici 44
Szilágyi Noémi intézményvezető Tel: 0261-713371, szilagynoemi@freemail.hu

NYUGDÍJAS LEKÉSZEK

(a Református Nyugdíjintézetétől 2022 őszén kapott adatok alapján)

- Ábrám Sámuel** – SM–440038 Satu Mare, Str. Lucaciu Vasile Nr. 40, Ap. 4.
Bálint Sándor – Tel.: 0787-713703, e-mail: sandor_balint@yahoo.com
Balogh András – H–3245 Recsk, Ifjúság u. 9. sz.
Bányai Ferenc – AR–317401 Mailat Nr. 89.
Barcza Dániel – SM–447291 Dobra Nr. 250.
Barlán Júlia-Katalin – BH–417360 Osorhei, Str. 2 Nr. 200. Tel: 0722-207 235
Barta András – SM–447050 Berveni, Bodoki Márton Nr. 185.
Bartha Sándor – SM–440074 Satu Mare, Str. Iorga N. Nr. 29.
Bereczki András – H–4285 Álmosd, Arany János u. 33. Tel: 0742-305711, 0036-52 487447, e-mail: abereczki26@gmail.com
Béres János – H–5510 Dévaványa, Bem József u. 3. sz.
Berke Sándor – BH–417595 Tinca, Str. Republicii Nr. 25
Bogdán János – SM–447060 Bogdand Nr. 279C.
Boros István – BH–415200 Beius, Str. Ioan Ciordas Nr. 19. Tel: 0721-981564, 0770-145577, e-mail: i.boros@yahoo.com
Borsi Zsigmond – BH–410191 Oradea, Str. C. Brancoveanu Nr. 19. Tel: 0359-412 112
Bozsoky Sándor – BH–417435 Sacueni, Str. Crisana Nr. 38. Tel: 0722-575144
Csapó Imre – Telkibánya Str. Hegyi út Nr. 23/A
Csernák Béla – BH–417050 Biharia, Str. Somesului Nr. 4. Tel.: 0744-396370
Csillag Péter – SJ–450042 Zalau, Str. Nicolae Titulescu Nr. 13. Tel: 0766-580089
Csóka Dezső – SJ–457331 Ilisua, Str. Principală Nr. 15. Tel: 0745-327375
Csomay Árpád-Zsigmond – Santion Nr. 234. Tel.: 0742-463780, e-mail: arpadcsomay@gmail.com
Czondi István – BH–417438 Cubulcut Nr. 14. Tel: 0762-665 620
Dénes József – H–4483 Buj Béke u. 10. sz.
Domján László – BH–410094 Oradea, Str. Kogalniceanu M. Nr. 40, Ap.1. Tel: 0259-431228
Dr. Varga Pál – Heilbronn, Geibelstrasse 5.
Dudás Ferenc – H–3388 Poroszló, Fő u. 12.
Erdei László – H–2030 Érd, Szövő u. 62
Farkas Antal – BH–410559 Oradea, Str. Scoalelor Nr. 11, Tel.: 0723-465499, e-mail: farkasantal56@gmail.com
Fazakas László – Eger Str. Malomárok Nr. 25, Bl. 2, Et.8, Ap.8; Kunmadaras Kálvin u. 4.
Fazakas Sándor – Portree Str. Viewfield Road Nr. 6.
Fehérvári Ernő – SJ–457331 Ilisua Nr. 262.
Fodor Elemér – SM–440085 Satu Mare, Str. Argesului Nr. 58.

Fodor Lajos – SM–440085 Satu Mare, Str. Argesului Nr. 47. Tel: 0261-773265,
e-mail: fodorlaji@gmail.com

Gáll Miklós János – SJ–457255 Pericei Nr. 481. Tel: 0745-052141

Gavallér Lajos-Zsigmond – BH– 410319 Oradea, Str. A. Odobescu Nr. 9,
Bl. PB89, Et.1, Ap.5. Tel.: 0770-408061

Gavrucza Tibor – BH–410061 Oradea, Str. C. Dobrogeanu-Gherea Nr. 2, Ap.3
Tel: 0743-612238

Gellért Gyula – BH–410125 Oradea, Str. Ion Bogdan Nr. 1A, Bl. 2, Ap.5
Tel: 0743-149056

Gönczi József – Zürich, Katzenbachstrasse Nr. 91. Tel.: 0041-523833116

Gulya Géza – HU–7636 Pécs, Csipke u. 7./1.

Herman Mostert János – NL8011 GT Zwolle Str. Hertenstraat Nr. 24.

Horváth Miklós László – SM–445100 Carei, Str. Tireamului Nr. 86. Bl. B2 S2.
Sc. A. Et. 2. Ap. 8

Jakab László Tibor – Nagyatád Str. Baross Gábor Nr. 17.

Józsa Ferenc – AR–310205 Arad, Str. Antim Ivireanu Nr. 38. Tel: 0744-552
600, mail: jozsa.ferencz@freemail.hu

Kádár György – SJ–457085 Crasna Nr. 1525. Tel: 0747-032 793

Kelemen András – SJ–457262 Boghis, Str. Principala Nr. 116.

Keresztes Nagy Imre János – MM–435400 Seini, Str. Între Văi Nr. 25.
Tel: 0744-890837, e-mail: keresztesnagy@gmail.com

Kiss István – H–1034 Budapest, Zápor u. 63/53.

Kiss Zoltán – CJ–405400 Huedin, Piata Victoriei Nr. 19. Tel: 0264-352 264

Kovács Ferenc János – SM–447360 Viile Satu Mare, Str. Principala Nr. 55B.
Tel: 0747-085537

Kovács Imre – H–4127 Nagykereki Petőfi u. 2.

Kovács Sándor – SM–440058 Satu Mare, str. Wolfenbüttel 13. Tel:
0771-253401

Kulcsár Erzsébet – SM–440168 Satu Mare, Str. Careiului 20, Bl. CM2/9.
Tel: 0745-927374

Lukács József – SJ–457262 Boghis - Szilágybagos, Alszeg u. 26,
tel. 0360-402495, 0740-879455, e-mail: lukacs.jozsef.ibolya@gmail.com

Makay Botond Károly – CS–320168 Resita, Str. Caransebesului Nr. 5A, Sc.1,
Ap.7. Tel: 0255-212 136

Mátyás Árpád – HU–4281 Létavértes, Arany János u. 4 szám.
Tel.: 0040 746 031 760, 0036 52 953 121

Mészáros Árpád – SM–445300 Tasnad, Str. N. Balcescu Nr. 44. Tel:
0760454576

Mészáros József – AR–317295 Semlac Nr. 1133

Mezei Horváti Miklós Attila – H–4332 Nyírábrány, Bátor u. 18.
Tel: 0036-42 717 153

Mezei Tibor – Verecsényház, Kútfa u. 36.

Mikló Ferencz – BH–417265 Finis Nr. 35.

Molnár János – H–6791 Szeged, Kubikos u. 40. sz.

Molnár Kálmán – SJ–455100 Cehu Silvaniei Str. Libertatii Nr.81. Tel: 0722-686779

Molnar Seres Márton András – SJ–455200 Jibou, Str. Parcului Nr. 43.
Tel: 0728-152137

Müller Dezső – SM–447170 Lazuri Nr. 474. Tel: 0261-753413

Orosz Árpád Csaba – Brecksville, OH Highland Drive 9330.

Pályi Kiss Zsigmond – SM–447050 Berven, Str. Herman O. Nr. 350.
Tel: 0754-627 978

Paniti Eszter – SJ–457060 Camar, Str. Principala Nr. 290. Tel: 0765-219562

Pánti László – H–5211 Tiszapüspöki, Deák Ferenc u. 3. sz.

Papp Benjámín – BH–417585 Tileagd, Str. Unirii Nr. 32. Tel: 0359-452584

Posta József – BH–410512 Oradea, Str. Jean Jaures Nr. 18.

Rozsnyai István – H–4028 Debrecen, Szigligeti u. 7/1

Sándor Lajos-György – BH–410242 Oradea, Troțușului Nr. 16/b.
Tel. 0753-112925, e-mail: dorla@rdslink.ro

Sarkadi Nagy Zoltán Andor – SM–445100 Carei, Str. Corneliu Coposu Nr. 46.
Tel: 0741-176774

Sipos Ákos – BH–415200 Beius, Str. Trandafirilor Nr. 10.

Sipos András – HU–5350 Tiszafüred, Korniykszőlő u. 43. sz.
Tel.: 0745-038992, e-mail: ellandras54@gmail.com

Sipos István – Magyarország, 4971–Rozsály, Sport utca 9. Tel: 0722-597362;
0036 – 44 –950502, 0036-70-3519853, siposistvan2004@freemail.hu;

Sipos Miklós – SM–440084 Satu Mare, str. Ilarie Chendi 20, Tel: 0722-597376

Szabó József-Kálmán – BH–417225 Curtuiseni Nr. 916. Tel: 0744-567714

Székely István – BH–417177 Targusor Nr. 28. Tel.: 0723-881799

Szekeres Sándor – BH–417076 Santaul Mare Nr. 125. Tel.: 0740-068512,
e-mail: szekeres.sandor@yahoo.com

Szép Elemér – SM–440168 Satu Mare, Str. Careiului Nr. 34, Bl. 11, Sc.C, Ap.44
Tel: 0361-807071

Sziszik László – SJ–457300 Simleu Silvaniei, Str. Zambilelor Nr. 9.
Tel: 0742-598784

Tar István Sándor – BH–410087 Oradea, Str. Armatei Romane Nr. 12, Ap.5
Tel: 0259 414406, 0721 414102

Tarsoly Gyula – SJ–455100 Cehu Silvaniei, Str. Crisan Nr. 37/A.
Tel.: 0760-286513, e-mail: gyulatarhely@gmail.com

Tóbiás Tibor – Varsolt Nr. 5

Tőkés László – BH–410163 Oradea, Str. Bărağanului Nr. 14. Tel.: 0722-352762, e-mail: orbanmisi@yahoo.com

Uszakai Zoltán – SJ–455100 Cehu Silvaniei, Str. 1 Decembrie 1918 Bl. 1A, Ap.4.
Tel.: 0771-606771, e-mail: uszkaieva@yahoo.com

Vajda András – H–2462 Martonvásár, Tükrösi u. 9.

Varga Károly – MM–430161 Baia Mare, Str. Săsarului Nr. 15. Tel: 0755-091550

Vass Zoltán István – Keswick, CA Str. Pleasant BLVD Nr. 261

Zsigmond József – BH–410102 Oradea, Str. Lunga Nr. 5. Tel.: 0743-346320

A fejtörők megfejtései

196. oldal: Bűvös négyzetek

D	E	K	A
E	T	I	L
K	I	L	Ó
A	L	Ó	L

T	E	R	E	M
E	T	E	L	E
R	E	T	E	K
E	L	E	M	E
M	E	K	E	G

S	I	M	A
I	M	Á	D
M	Á	L	É
A	D	É	L

Tartalom

Várom az Urat (előszó)	5
Szemlér Ferenc: Könyörgés szelídségért	9
Tíz éve írtuk	10
NAPTÁR	
Mozgó ünnepeink	11
Naptár	12
Pollennaptár	36
Horgásznaptár	37
Wass Albert: <i>Intelem</i>	38
Maratoni interjú Csúry István nyugalmazott püspökkel	39
EGYHÁZBAN ÉLÜNK	
A Diósadi Református Egyházközség	59
Százötven éves a katalini templom	64
Szemelvények a 380 éves domokosi gyülekezet életéből	68
A Biharszentjánosi Református Egyházközség élete	72
A Szatmárnémeti Szamos-negyedi Református Egyházközség rövid története ..	80
Idősek találkozója Végváron	87
Konfirmáció Végváron	89
Húsz éve épült a jankafalvi református templom	90
Hegyközpályi. Viharok és kegyelem	100
Kiss Jenő: <i>Pásztorok zavara</i>	106
LELKI KENYERÜNK	
Az imádság és a másokért való imádkozás a lelkipásztori szolgálatban	107
Mi a konfirmáció?	115
Tágas teret nyerni	121
Áprily Lajos: <i>Menedék</i>	128
HISTÓRIA	
Az első láng	129
Pataki István: <i>kertemben</i>	138
Hosszúmező református énekkara	139

<i>Ady Endre: Imádság háború után</i>	144
Kupán István nyugalmazott református lelképásztor vallomása (III.)	145
<i>József Attila: Csöndes estéli zsoltár.</i>	152

IRODALMUNK KINCSESTÁRA

200 éve született a szabadság és a szerelem költője	153
Csokonai Vitéz Mihály, a felvilágosult „világpolgár”	167
Falushi	177

TEREMTETT VILÁGUNK

Néhány gondolat a környezetvédelemről	179
<i>Mikszáth Kálmán: Otthon és a zöld mezőn.</i>	184

GYERMEKEKNEK

Barátság az óvodában	185
Reggeli ima	195

SZEM-SZÁJNAK INGERE

Rakott csirkemell.	197
Sonkás-sajtos-kukoricás tekercsek.	198
<i>Alföldi Géza: Csak a gyökér kitartson</i>	199

MÓKA ÉS KACAGÁS

Nehogy már.....	201
Viccek	202
Bölcs mondások, közmondások	212
Rejtvények.	215

JELENTŐS ÉVFORDULÓK 2023-BAN.....

Megnyílt a KRESPA, az Egyházkerület gyógyfürdője	236
--	-----

CÍMTÁR.....

A fejtörők megfejtései	283
------------------------------	-----

